

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

**ПЕРШИЙ ПРОЕКТ
КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ
НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ
(1992–1998 рр.)**

Хрестоматія

Ужгород • РІК-У • 2022

УДК 343(477)»1992/1998»(094.4)

П 27

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний
університет» (протокол № 6 від 21 червня 2022 р.)*

За загальною редакцією

доктора юридичних наук, професора Кузнецова В.В.

Рецензенти:

- Вознюк А.А.** – завідувач наукової лабораторії з проблем протидії злочинності ННІ № 1 Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор.
- Федотова Г.В.** – начальник науково-організаційного відділу Державного науково-дослідного інституту МВС України, доктор юридичних наук, професор.

Укладачі:

- Сийплові М.В.** – професор кафедри кримінального права та процесу ДВНЗ «Ужгородський державний університет», доктор юридичних наук, доцент.
- Ступник Я.В.** – завідувач кафедри кримінального права та процесу ДВНЗ «Ужгородський державний університет», кандидат юридичних наук, доцент.
- Нестерова І.А.** – доцент кафедри кримінального права та процесу ДВНЗ «Ужгородський державний університет», кандидат юридичних наук, доцент.

Перший проект Кримінального кодексу незалежної України (1992–1998 рр.) : хрестоматія / за заг. ред. В.В. Кузнецова; укладачі: Сийплові М.В., Ступник Я.В., Нестерова І.А.; автор передмови Сийплові М.В.; автор біографічного нарису Кузнецов В.В. – Ужгород : РІК-У, 2022. – 428 с.
ISBN 978-617-8046-65-1

У хрестоматії вперше в історії української кримінально-правової науки через нормативно-правові акти та інші документи висвітлено деякі особливості підготовки та створення у 1992–1998 рр. першого проекту Кримінального кодексу незалежної України, яка проводилась за дорученням Комісії Верховної Ради України з питань правопорядку та боротьби із злочинністю під керівництвом професора В.М. Смітінка.

Видання буде корисне для науково-педагогічних працівників, науковців, аспірантів, практичних працівників правоохоронних органів, адвокатів, суддів, представників громадськості і широкого кола читачів, які цікавляться історією кримінального законодавства України.

УДК 343(477)»1992/1998»(094.4)

ISBN 978-617-8046-65-1

© Сийплові М.В., Ступник Я.В., Нестерова І.А., 2022

© ТОВ «РІК-У», 2022

STATE HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION
«UZHHOROD NATIONAL UNIVERSITY»

**FIRST DRAFT CRIMINAL CODE
OF INDEPENDENT UKRAINE
(1992–1998)**

Textbook

Uzhhorod • RIK-U • 2022

UDK 343(477)»1992/1998»(094.4)

F 56

*It is recommended for publication by Academic Council
of the State Higher Educational Institution Uzhhorod National University
(Protocol № 6, June 21, 2022)*

According to the general edition of

Doctor of Legal Sciences, Professor Kuznetsov V.V.

Reviewers:

- Voznyuk A.A.** – Head of the Scientific Laboratory for Crime Combating
ESI № 1 of the National Academy of Internal Affairs,
Doctor of Legal Sciences, Professor
- Fedotova G.V.** – Head of the Scientific and Organizational Department of
the State Research Institute of the Ministry of Internal
Affairs of Ukraine, Doctor of Legal Sciences, Professor

Compilers:

- Syiploki M.V.** – Professor of the Department of Criminal Law and
Procedure, Uzhhorod State University, Doctor of Legal
Sciences, Associate Professor (Ph.D.)
- Stupnyk Y.V.** – Head of the Department of Criminal Law and Procedure,
Uzhhorod State University, Candidate of Legal Sciences,
Associate Professor (Ph.D.)
- Nesterova I.A.** – Associate Professor of Criminal Law and Procedure,
Uzhhorod State University, Candidate of Legal Sciences,
Associate Professor (Ph.D.)

F 56 **First Draft Criminal Code of Independent Ukraine (1992–1998)** : text-
book / for general. ed. V.V. Kuznetsov; compilers: Syiploki M.V., Stupnyk Y.V.,
Nesterova I.A.; author of the foreword Syiploki M.V.; author of a biographi-
cal essay Kuznetsov V.V. – Uzhhorod: RIK-U. 2022. – 428 p.

ISBN 978-617-8046-65-1

For the first time in the history of Ukrainian criminal law science, the text-
book highlights some peculiarities of preparation and creation of the first draft
of the Criminal Code of independent Ukraine in 1992–1998, that was conducted
on behalf of the Verkhovna Rada Commission on Law and Order and Crime
Combating under the leadership of Professor V.M. Smitienko.

The publication will be useful for research and teaching staff, scientists,
graduate students, law enforcement practitioners, lawyers, judges, members
of the public and a wide range of readers interested in the history of Ukrainian
criminal law.

UDK 343(477)»1992/1998»(094.4)

ISBN 978-617-8046-65-1

© Syiploki M.V., Stupnyk Y.V., Nesterova I.A., 2022

© LLC «RIK-U», 2022

■ Зміст

Передмова (укр.)	7
Передмова (англ.)	11
Біографічний нарис про В.М. Смітєнка (укр.)	15
Біографічний нарис про В.М. Смітєнка (англ.)	18
1. Постанова Президії Верховної Ради України «Про проект Кримінального кодексу України» від 16 вересня 1993 року № 3439-ХІІ.....	20
2. Авторський колектив проекту Кримінального кодексу України 1993 року	21
3. Пояснювальна записка до проекту Кримінального кодексу України 1993 року, внесеного Комісією з питань правопорядку та боротьби із злочинністю на розгляд Верховної Ради України.....	22
4. Проект Кримінального кодексу України 1993 року	47
5. Проект Кримінального кодексу України (альтернативний) від 03.08.1995 № 0041/1	152
6. Розпорядження Президента України «Про розширення складу Комісії з доопрацювання та узгодження проектів Кримінального, Кримінально-процесуального та Кримінально-виконавчого кодексів України» від 18 січня 1996 року № 13/96-рп.....	269
7. Пояснювальна записка до проекту (доопрацьованого) КК України, розробленого за дорученням Комісії Верховної Ради України з питань правопорядку та боротьби із злочинністю (альтернативний) від 15 травня 1998 року № 1029-1.....	270
8. Проект Кримінального кодексу України (альтернативний) від 15 травня 1998 року № 1029-1.....	294

■ Content

Preface (ukr.).....	7
Preface (eng.).....	11
Biographical essay about V.M. Smitienko (ukr.)	15
Biographical essay about V.M. Smitienko (eng.)	18
1. Resolution of the Presidium of the Verkhovna Rada of Ukraine «On the Draft Criminal Code of Ukraine» of September 16, 1993 № 3439-XII.....	20
2. The author’s team of the Draft Criminal Code of Ukraine of 1993	21
3. Explanatory note to the Draft Criminal Code of Ukraine of 1993 submitted by the Commission on Law and Order and Crime Combating to the Verkhovna Rada of Ukraine.....	22
4. Draft Criminal Code of Ukraine of 1993.....	47
5. Draft Criminal Code of Ukraine (alternative) of August 3, 1995 № 0041/1	52
6. Order of the President of Ukraine «On Expanding the Composition of the Commission for Finalization and Approval of Criminal, Criminal Procedure and Criminal Enforcement Codes’ Drafts of Ukraine» of January 18, 1996 № 13/96-rp	269
7. Explanatory note to the Draft (revised) Criminal Code of Ukraine, developed on behalf of the Verkhovna Rada of Ukraine Commission on Law and Order and Combating Crime (alternative) of May 15, 1998 № 1029-1	270
8. Draft Criminal Code of Ukraine (alternative) of May 15, 1998 № 1029-1	294

Присвячується 85-річчю від дня народження
Смітійенка Віктора Миколайовича

■ Передмова

Після проголошення Україною незалежності постало питання підготовки і прийняття власного, яке б відповідало тогочасним реаліям, нового кодифікованого кримінального законодавства. Криміногенна ситуація, що склалася тоді в країні, була загрозою національній безпеці. Професор В.М. Смітійенко стверджував, що «у сучасних умовах, з урахуванням конкретних історичних, економічних обставин та особливостей криміногенної ситуації, а також ідеологічної упередженості чинного кримінального законодавства, що не забезпечує адекватного врегулювання відносин у кримінально-правовій сфері, прийняття нового Кримінального кодексу є для України нагальною потребою. В ньому заінтересовані всі: і населення (не лише ті, хто потребує захисту від злочинних посягань, а навіть і самі правопорушники), і держава, реальну силу й авторитет якої зміцнюватиме новий кримінальний закон»¹.

Однак очевидним стає і те, що перший проект Закону України про кримінальну відповідальність, принаймні окремі його положення, належної як правової, так і соціальної оцінки в науковому середовищі не отримали.

Вказаний документ суттєво вплинув на формування сучасної кримінально-правової думки. Провідні ідеї проекту КК України реалізуються й сьогодні в останніх змінах до кримінального законодавства, що свідчить не тільки про важливість, оригінальність та своєчасність багатьох його положень, а й про те, що він значно випередив свій час і потребує належної як правової, так і соціальної оцінки².

Як слушно зауважив А.В. Андрушко, «науковці оминули належною увагою проект КК України, підготовлений колективом авторів під керівництвом В.М. Смітійенко, попри те, що відповідальність за такі зло-

¹ Агафонов Г., Смітійенко В. Чи настав уже час мати власний Кримінальний кодекс? *Голос України*. 1994. 29 червня. № 121 (0871). С. 6.

² Кузнецов В.В., Кузнецов Л.О. Окремі напрямки удосконалення історико-правових досліджень кримінального законодавства України. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2016. № 1 (6). С. 49.

чини у ньому була регламентована інакше, ніж у КК 1961 р. та чинному КК»¹.

Пригадаймо, як на початку 90-х років офіційний старт з підготовки нового Кримінального кодексу дала Верховна Рада України в постанові «Про Концепцію судово-правової реформи в Україні» від 28 квітня 1992 року № 2296-ХІІ, де було доручено Кабінету Міністрів України, Комісії Верховної Ради України у питаннях законодавства і законності, Верховному Суду України протягом 1992 року підготувати і подати на розгляд Верховної Ради України відповідні проекти законів.

20 жовтня 1992 року розпорядженням Першого Віце-прем'єр-міністра України було затверджено склад робочої комісії в кількості 27 осіб з підготовки проекту Кримінального кодексу. В комісію ввійшли провідні спеціалісти (як вчені, так і практичні працівники) у сфері кримінального права². Склад робочої групи постійної Комісії Верховної Ради України з питань правопорядку та боротьби із злочинністю з підготовки альтернативного проекту Кримінального кодексу України, очолюваної професором В.М. Смітєнком, включав 7 осіб. З цього приводу сам керівник групи зауважив: «щойно розпочавши вироблення концепції майбутнього кодексу і робочого завдання, комісія та ініціативна група опинились у своєрідному вакуумі, який утворився внаслідок залучення переважної більшості фахівців у цій галузі до робочої групи Кабінету Міністрів України з розробляння однойменного проекту»³.

Однак ці обставини аж ніяк не вплинули на якість та швидкість підготовки проекту Кримінального кодексу України за завданням Комісії Верховної Ради України з питань правопорядку та боротьби із злочинністю.

Так, вже 16 вересня 1993 року Президія Верховної Ради України розглянула проект Кримінального кодексу України, підготовлений за завданням та за участі Комісії з питань правопорядку та боротьби із злочинністю. Президія взяла проект до відома та відзначила позитивну роботу, проведену Комісією разом з авторським колективом під керівництвом професора В.М. Смітєнка. Водночас було вказано продовжити роботу щодо доопрацювання проекту Кримінального кодексу України та доручено комісіям Верховної Ради України з питань правопорядку та

¹ Андрушко А.В. Злочини проти волі, честі та гідності особи в проекті Кримінального кодексу України, підготовленому під керівництвом професора В.М. Смітєнка. *Право та державне управління*. 2018. № 30. Том 1. С. 176-182.

² 10 років чинності Кримінального кодексу України: проблеми застосування, удосконалення та подальшої гармонізації із законодавством європейських країн : *Матеріали міжнар. наук.-практ. конф.*, 13–14 жовт. 2011 р. / редкол.: В.Я. Тацій (голов. ред.), В.І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. Х. : Право, 2011. С. 15-20.

³ Недригайло В., Смітєнко В., Агафонов Г. Відгороджуватися від своїх – не найкращий вихід. (Деякі аспекти міжнародного співробітництва у реформуванні кримінального законодавства України). *Голос України*. 1996. 30 січня. № 18 (1268). С. 5.

боротьби зі злочинністю і у питаннях законодавства і законності проаналізувати і заслухати на спільному засіданні питання про стан роботи над проектом Кримінального кодексу України і можливість узгодження його із розробленим за дорученням Кабінету Міністрів України, про що була прийнята постанова від 16 вересня 1993 року № 3439-ХІІ.

Позитивно оцінюючи роботу над проектом КК України, заступник Голови Комісії Верховної Ради України з питань правопорядку та боротьби із злочинністю О. Мороз звертав увагу на те, що «розглянутий Президією Верховної Ради України проект Кримінального кодексу розроблено і схвалено Комісією та більшістю інших постійних комісій Верховної Ради, ґрунтується на великому за обсягом інформаційному та науково-дослідницькому матеріалі. Авторський колектив проаналізував статистичні дані про стан, структуру й динаміку злочинності в Україні, починаючи з 1961 року, досвід вітчизняного (у тому числі дореволюційного) та іноземного законодавств, врахував думки практичних працівників»¹.

Професор П.Л. Фріс стверджує, що «фактично перший проект Кримінального кодексу незалежної України народився у Київській Вищій школі МВС України і його автором був відомий український вчений-криміналіст професор В.М. Смітєнко. Проект містив всі прогресивні погляди на кримінальне право – його структуру, зміст основних інститутів та норм, які існували у кримінально-правовій науці на початок 90-х років. Однак він залишався авторським проектом, хоча і був опублікований для широкого обговорення і поданий у ВР України як альтернативний. В кінцевому підсумку був прийнятий проект, розроблений офіційною комісією»².

Член парламентської Комісії з питань законності та правопорядку О. Матковський стверджував, що соціалістичне кримінальне законодавство «заликувало» людей, а проект, що пропонується, зробить злочини «невигідними». За його словами, парламентському проекту «не дають ходу» комуністичні сили, оскільки він надзвичайно прогресивний, тоді як проект Кабміну фактично дублює в ідеологічному плані кодекс часів розвинутого соціалізму³.

Професор В.М. Смітєнко стверджував, що нав'язувану нині громадській думці ідею, за якою новий Кримінальний кодекс України можна прийняти лише після Конституції і Цивільного кодексу, навряд чи можна визнати за спроможну. Ця ідея з'явилася тоді, як створена Кабінетом Міністрів України у 1992 році робоча група з підготовки нового Кримінального кодексу України після багаторазового перенесення терміну за-

¹ Мороз О. Порушувати закон буде не тільки страшно, а й невигідно. *Голос України*. 1993. 19 жовтня. № 198. С. 4.

² Фріс П.Л. Нариси історії кримінально-правової політики України : монографія. Київ, 2005. 124 с.

³ Ємцов О. Перспектива появи нових Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів: 1+1=0? *Юридичний вісник України*. 1996. 19-26 червня (5). С. 3.

вершення цієї роботи виявилася, зрештою, нездатною подати сучасний, якісний законопроект; після того, як її намагання нав'язати безглузде з точки зору елементарної юридичної логіки розрізнене прийняття окремих глав Кодексу було у серпні минулого року відхилене адміністрацією Президента України; після того, як з'ясувалося, що складений нею проект порівняно з іншим проектом Кримінального кодексу, внесеним на розгляд Верховної Ради України, виявився, на жаль, неконкурентоздатним¹.

На нашу думку, в демократичній, незалежній державі Україна питання судово-правової реформи є питання національної безпеки, яке повинно бути в сфері діяльності Президента України як гаранта Конституції України. В цьому процесі має бути задіяно все суспільство, при цьому науковці в першу чергу. Під час розробки того чи іншого законопроекту повинен домінувати загальнодержавний інтерес. Братися до уваги та обговорюватися на загальнодержавному рівні всі передові, прогресивні ідеї та концепції із залученням передового досвіду інших держав².

Слід згадати й доленосні слова професора В.М. Смітійенка: «Хочеться на завершення висловити надію, а точніше – впевненість в тому, що всі, хто дбає про добробут України, зуміють розібратися і побачити, де тут вузькокорпоративний, а де загальнодержавний інтерес, зможуть вплинути на те, щоб Україна не повторила сумного досвіду Росії, яка, маючи пріоритет у розроблянні нового кримінального законодавства, через не виправдане очікування прийняття інших законів змушена була поступитися ним. Тепер у справі розробляння кримінального законодавства вперед вийшла Україна, і становище лідера на цьому шляху їй не слід було б втрачати»³.

Отже, досвід законопроектної роботи тих часів є важливим для врахування в діяльності новоствореної робочої групи з питань розвитку кримінального права (відповідно до Указу Президента України № 584/2019 від 07.08.2019 «Питання Комісії з питань правової реформи» у складі згаданої комісії створена робоча група з питань розвитку кримінального права, яка вже презентувала структуру та окремі положення проекту КК України)⁴.

М.В. Сийплові

¹ Агафонов Г., Смітійенко В. Чи настав уже час мати власний Кримінальний кодекс? *Голос України*. 1994. 29 червня. № 121. С. 6.

² Сийплові М.В. Особливості підготовки першого проекту Кримінального кодексу України під керівництвом професора В.М. Смітійенка. *Нове українське право*. Вип. 3. 2021. С. 259.

³ Агафонов Г., Смітійенко В. Чи настав уже час мати власний Кримінальний кодекс? *Голос України*. 1994. 29 червня № 121. С. 6.

⁴ Кримінальний кодекс України : проект (станом на 08.06.2022). URL: <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2022/06/09/1-kontrolnyj-tekst-proektu-kk-08-06-2022.pdf> (дата звернення: 08.06.2022).

*It is dedicated to the 85th anniversary
of V.M. Smitienko birth*

■ Preface

After the proclamation of Ukraine's independence, there was a need of preparing and adopting its own new codified criminal legislation, which would correspond to the realities of the time. The criminogenic situation in the country at the time was a threat to national security. Professor Smitienko stated that «in modern conditions, taking into account specific historical, economic circumstances and peculiarities of the criminogenic situation, as well as ideological bias of the current criminal law, which does not provide adequate regulation of relations in criminal law, the adoption of a new Criminal Code is urgent for Ukraine. Everyone is interested in it: the population (not only those who need protection from criminal encroachments, but also the offenders themselves), and the state, whose real power and authority will be strengthened by the new criminal law»¹.

However, it also becomes obvious that the first draft of the Law of Ukraine on criminal liability, at least some of its provisions, did not receive a proper legal and social assessment in the scientific community.

This document significantly influenced the formation of modern criminal law. The main ideas of the draft Criminal Code of Ukraine are implemented today in the latest amendments to the criminal law, which shows not only the importance, originality and timeliness of many of its provisions, but also that it is well ahead of time and needs proper legal and social assessment².

As rightly A.V. Andrushko rightly notes that «scientists have overlooked the draft Criminal Code of Ukraine, prepared by a team of authors led by V. M. Smitienko, despite the fact that the liability for such crimes has been regulated differently than in the Criminal Code of 1961 and the current Criminal Code»³.

¹ Agafonov G., Smitienko V. Is it time to have your own Criminal Code? *Voice of Ukraine*. 1994. June, 29. № 121 (0871). P. 6.

² Kuznetsov V.V., Kuznetsov L.O. Some directions of improvement of historical and legal researches of the criminal legislation of Ukraine. *Bulletin of the Association of Criminal Law of Ukraine*. 2016. № 1 (6). P. 49.

³ Andrushko A.V. Crimes against the will, honor and dignity of the person in the draft Criminal Code of Ukraine, prepared under the leadership of Professor V.M. Smitienko. *Law and Public Administration*. 2018. № 30. Volume 1. P. 176-182.

Let's remember how in the early 90's the official start of a new Criminal Code preparation was given by the Verkhovna Rada of Ukraine in the resolution «On the Concept of Judicial Reform in Ukraine» of April 28, 1992 № 2296-XII, where the Cabinet of Ministers of Ukraine, the Commission of the Verkhovna Rada of Ukraine on Legislation and Legality, and the Supreme Court of Ukraine in 1992 were instructed to prepare and submit to the Verkhovna Rada of Ukraine relevant draft laws. On October 20, 1992, an order of the First Vice Prime Minister of Ukraine approved the composition of a working commission of 27 people to prepare a draft of the Criminal Code. The commission includes leading specialists (both scientists and practitioners) in the sphere of criminal law¹. The composition of the working group of the Standing Committee of the Verkhovna Rada of Ukraine on Law and Order and Crime Combating to prepare an alternative draft of the Criminal Code of Ukraine headed by Professor V.M. Smitienko included 7 persons. In this regard, the head of the group noted that «having just started developing the concept of the future code and work task, the commission and the initiative group found themselves in a kind of vacuum created by involving the vast majority of experts in this field in the working group of the Cabinet of Ministers»².

However, these circumstances did not affect the quality and preparation speed of the draft Criminal Code of Ukraine on behalf of the Verkhovna Rada of Ukraine Commission on Law and Order and Crime Combating.

Thus, on September 16, 1993, the Presidium of the Verkhovna Rada of Ukraine considered the draft Criminal Code of Ukraine, prepared on the instructions and with the Commission on Law and Order and Crime Combating participation. The Presidium took note of the project and noted the positive work carried out by the Commission together with the author's team under the leadership of Professor V.M. Smitienko. At the same time, it was ordered to continue work on finalizing the draft Criminal Code of Ukraine and instructed the Verkhovna Rada Committees on Law and Order and Combating Crime and on Legislation and Legality to analyze and hear at a joint meeting the status of work on the draft Criminal Code of Ukraine, developed on behalf of the Cabinet of Ministers of Ukraine, which adopted a resolution of September 16, 1993 № 3439-XII.

Positively assessing the work on the draft Criminal Code of Ukraine, Deputy Chairman of the Verkhovna Rada Commission on Law and Order and Combating Crime O. Moroz noted that the draft Criminal Code considered by

¹ 10 years of the Criminal Code of Ukraine: problems of application, improvement and further harmonization with the legislation of European countries : materials of the Intern. scientific-practical conf., Oct. 13-14, 2011 / editor: V. Ya. Tatsiy (editor-in-chief), V.I. Borisov (deputy editor-in-chief) and others. Kharkiv : Pravo, 2011. P. 15-20.

² Nedrigailo V., Smitienko V., Agafonov G. Fencing off one's own is not the best way out. (Some aspects of international cooperation in reforming the criminal legislation of Ukraine). *Voice of Ukraine*. 1996. January, 30. № 18 (1268). P. 5.

the Presidium of the Verkhovna Rada of Ukraine was developed and approved by the Commission and most other standing committees, was based on a large amount of information and research material. The author's team analyzed statistical data on the state, structure and dynamics of crime in Ukraine since 1961, the experience of domestic (including pre-revolutionary) and foreign legislation, took into account the views of practitioners¹.

Professor P.L. Fries claims that “in fact, the first draft of the Criminal Code of independent Ukraine was born in the Kyiv Higher School of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine and its author was the well-known Ukrainian criminologist Professor V.M. Smitienko. The project contained all the progressive views on criminal law that was its structure, the content of the basic institutions and norms that existed in criminal law science in the early 90's. However, it remained as an author's project, and although it was published for wide discussion and submitted to the Verkhovna Rada of Ukraine as an alternative. In the end, it was adopted the project developed by the official commission”².

O. Matkovsky, a member of the parliamentary Committee on Law and Order, argued that socialist criminal law «intimidated» people, and the proposed project would make crimes «unprofitable». According to him, the communist forces «do not give way» to the parliamentary project, because it is extremely progressive, while the Cabinet project actually duplicates the ideological code of the times of advanced socialism³.

Professor V.M. Smitienko argued that the idea imposed on public opinion, according to which the new Criminal Code of Ukraine could be adopted only after the Constitution and the Civil Code, could hardly be considered capable. This idea emerged when the working group set up by the Cabinet of Ministers of Ukraine in 1992 to draft a new Criminal Code of Ukraine, after repeatedly postponing the completion of this work, was ultimately unable to submit a modern, high-quality bill; after its attempts to impose nonsense from the point of view of elementary legal logic, the fragmented adoption of certain chapters of the Code was rejected in August last year by the administration of the President of Ukraine; after it became clear that its developed draft was, unfortunately, uncompetitive in comparison with another draft of the Criminal Code submitted to the Verkhovna Rada of Ukraine⁴.

In our opinion, in a democratic, independent state of Ukraine, the issue of judicial and legal reform is a matter of national security, which should be in

¹ Moroz O. Breaking the law will be not only scary but also unprofitable. *Voice of Ukraine*. 1993. October 19. № 198. P. 4.

² Fries P.L. Essays on the history of criminal law policy of Ukraine : monograph. Kyiv, 2005. 124 p.

³ Yemtsov O. Prospects for the emergence of new Criminal and Criminal Procedure Codes: 1 + 1 = 0? *Legal Bulletin of Ukraine*. 1996. June 19-26 (5). P. 3.

⁴ Agafonov G., Smitienko V. Is it time to have your own Criminal Code? *Voice of Ukraine*. 1994. June 29. № 121. P. 6.

the sphere of activity of the President of Ukraine as a guarantor of the Constitution of Ukraine. The whole society should be involved in this process, and scientists in the first place. The national interest should dominate during the development of a bill. All advanced, progressive ideas and concepts with the involvement of best practices of other states should be taken into account and discussed at the general state level¹.

We should also mention the fateful words of Professor V.M. Smitienko: «In conclusion, I would like to express hope, or rather confidence, that all those who care about the welfare of Ukraine will be able to understand and see where there is a narrow corporate and where there is the national one, will be able to influence Ukraine not to repeat the sad experience of Russia, which, having priority in drafting new criminal legislation, has been forced to give in due to unjustified expectations of other laws adoption. Now Ukraine has come a long way in drafting criminal legislation, and it should not lose its position as a leader on this path»².

Thus, the experience of draft work at those times is important to take into account the activities of the newly established working group on the development of criminal law (in accordance with the Decree of the President of Ukraine № 584/2019 of 07.08.2019 «Issues of the Commission for Legal Reform» within the commission has been created a working group on the development of criminal law, which has already presented the structure and individual provisions of the draft Criminal Code of Ukraine)³.

M.V. Syiploki

¹ Syiploki M.V. Features of the preparation of the first draft of the Criminal Code of Ukraine under the leadership of Professor V.M. Smitienko. *New Ukrainian law*. V. 3, 2021. P. 259.

² Agafonov G., Smitienko V. Is it time to have your own Criminal Code? *Voice of Ukraine*. 1994. June 29. № 121. P. 6.

³ Criminal Code of Ukraine : draft. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2022/06/09/1-kontrolnyj-tekst-proektu-kk-08-06-2022.pdf> (access date: 08.06.2022).

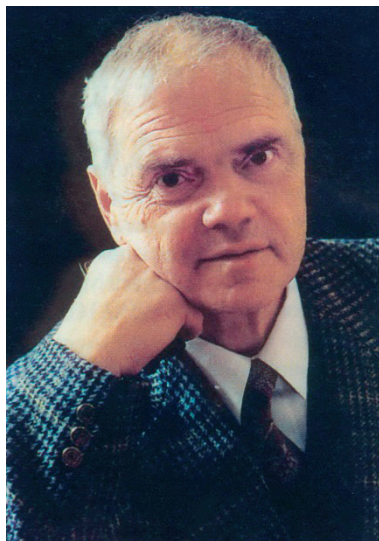
■ Біографічний нарис про В.М. Смітєнка

Народився 5 березня 1937 р. у м. Мідногорську Оренбурзької обл. У 1954–1958 рр. навчався у Свердловському юридичному інституті. Після його закінчення до 1967 р. працював дізнавачем, слідчим, старшим слідчим УВС Омського облвиконкому. У 1967–1971 рр. – старший викладач, доцент кафедри кримінального права Омської вищої школи міліції. З вересня 1971 р. – старший науковий співробітник, начальник Редакційно-видавничого відділу науково-дослідної лабораторії Всесоюзного науково-дослідного інституту МВС СРСР. З 1984 до 2000 р. працював доцентом, професором кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ України.

У 1968 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук на тему «Кримінально-правова боротьба з незаконним виготовленням і розповсюдженням наркотиків у СРСР» (спеціальність 12.00.08), а у 1989 р. – на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук на тему «Кримінально-правова охорона здоров'я населення СРСР» (спеціальність 12.00.08).

У 1996 р. присвоєно вчене звання професора. У 1997 р. отримав почесне звання «Заслужений юрист України».

Професор В.М. Смітєнка присвятив своє плідне наукове життя дослідженню таких проблем: «кримінально-правова боротьба з наркотизмом», «кримінальна відповідальність за злочини проти здоров'я населення», «альтернативні види кримінально-правового примусу», «юридична особа як суб'єкт злочину», «реформування кримінального законодавства» та ін.

*СМІТЄНКО
Віктор Миколайович
(5.03.1937 р. – 13.10.2000 р.)*

Вперше в Україні розробив концепцію поняття, боротьби та попередження наркотизму.

Є автором значного творчого доробку – 150 наукових праць, з яких 140 наукових, а 10 – навчально-методичного характеру, серед них – розділи підручників. Частина з цих праць опублікував за кордоном, отримавши міжнародне визнання.

Під його керівництвом захистили кандидатські дисертації понад 10 українських та зарубіжних науковців (серед них: П.В. Замосковцев, А.М. Подрядов, Г.О. Усатий, В.В. Кузнецов та ін.), які продовжують своїми творчими працями розвивати сформовану професором В.М. Смітєнком наукову школу – «реформування кримінального права».

Основними роботами є: «Уголовно-правовая борьба с наркотизмом» (1965); «Наркомания как фактор, что способствует преступности» (1966); «Преступления против здоровья населения (квалификация деяний, связанных с наркотиками)» (1972); «Преступления против здоровья населения» (1973); «Предупреждение преступлений, совершаемых на почве наркомании» (1976); «Предупреждение участковыми инспекторами милиции преступлений, совершаемых в сфере семейно-бытовых отношений» (1985); «Уголовно-правовая охрана здоровья населения в СССР» (1989); Проект Кримінального кодексу України (1994) (у співавторстві).

В.М. Смітєнко неодноразово брав участь у республіканських і міжнародних конференціях з проблем кримінального права, був членом авторського колективу з розробки Модельного кримінального кодексу для держав – учасниць СНД (м. Санкт-Петербург – м. Амстердам, 1996 р.).

Одним з важливих наукових досягнень В.М. Смітєнка є розробка (керівник авторського колективу) проєкту Кримінального кодексу України, який опублікований у 1993 р. і став першим проєктом закону про кримінальну відповідальність після встановлення незалежності України. Окремі положення законопроєкту враховані (й до цього часу використовуються ідеї, закладені в проєкті при вдосконаленні чинного КК) під час підготовки Кримінального кодексу України 2001 року.

Згадуючи славетну постать Віктора Миколайовича як вченого, педагога, офіцера, на думку приходить образ людини із загостреним почуттям справедливості, любові до людей, до природи і взагалі до всього прекрасного. Його вирізняли скромність у побуті, жертвовність – він нехтував своїм часом та силами в прагненні комусь допомогти. Приємні спогади від спілкування з В.М. Смітєнком залишились у багатьох людей, адже він поважав кожного, хто звертався до нього за порадою, завжди був готовий допомагати не тільки словом, а й корисною справою, був надійним другом та цікавим співрозмовником.

Віктор Миколайович знав декілька іноземних мов, цікавився образотворчим мистецтвом, любив класичну музику, залюбки напам'ять

декламував вірші, писав вірші та робив переклади. Його аргументи на доведення власної думки завжди базувались на досконалому розумінні законів філософії, теорії права та мудрості буття, оскільки коло інтересів В.М. Смітєнка ніколи не обмежувалось професійними здобутками – його цікавило все, що було рушійною силою людського прогресу та щасливого майбутнього¹.

В.В. Кузнецов

¹ Кузнецов В.В. Біографічна стаття про В.М. Смітєнка. *Шлях у науку: розповідь про вчителя* / В. В. Кузнецов ; Укл. С. Ф. Денисов, Т. А. Денисова, О. П. Рябчинська. Запоріжжя : Просвіта, 2016. 254 с.

■ Biographical essay on V.M. Smitienko

Victor Smitienko was born on March 5, 1937 in the city of Midnogorsk, Orenburg region. In 1954–1958 he studied at the Sverdlovsk Law Institute. After graduating from the institute until 1967 he worked as an investigator, senior investigator of the Department of Internal Affairs of the Omsk Regional Executive Committee. Smitienko V.M. worked as a senior lecturer, associate professor of criminal law at the Omsk Police Higher School. Since September 1971 he worked as senior research Fellow, Head of the Editorial and Publishing Department of the Research Laboratory of the All-Union Research Institute of the Ministry of Internal Affairs of the USSR. From 1984 to 2000 he worked as an associate professor, professor of criminal law at the National Academy of Internal Affairs of Ukraine.

In 1968 he defended his dissertation for the degree of Candidate of Law on the topic «Criminal and Legal Combating against Illicit Drug Production and its Distribution in the USSR» (specialty 12.00.08), and in 1989 defended his dissertation for the degree of Doctor of Laws on topic «Criminal and Legal Health Care of Population of the USSR» (specialty 12.00.08).

In 1996 he was awarded the academic title of Professor. In 1997 he received the honorary title of «Honored Lawyer of Ukraine».

Professor Smitienko V.M. devoted his active scientific life to the study of the following issues: «criminal legal struggle against drug addiction», «criminal liability for crimes against public health», «alternative forms of criminal law enforcement», «legal entity as a subject of crime», «reform of criminal law», etc.

For the first time in Ukraine he developed the concept of the notion, control and prevention of drug addiction.

He is the author of significant creative work, such as 150 scientific works, of which 140 are scientific, and 10 are educational and methodological, among it there are sections of textbooks. He published some of these works abroad, gaining international recognition.

Under his leadership, more than 10 Ukrainian and foreign scholars defended their dissertations (among them there are P.V. Zamoskovtsev, A.M. Podryadov, G.O. Usatiy, V.V. Kuznetsov, etc.), who continue their creative work to develop scientific school «reform of criminal law», formed by Professor V.M. Smitienko.

His main works are: «Criminal Legal Struggle against Drugs» (1965); «Drug Addiction as a Contributing Factor to Crime» (1966); «Crimes against Public Health (Qualification of Drug-related Acts)» (1972); «Crimes against Public Health» (1973); «Prevention of Crimes Committed on the Basis of Drug Addiction» (1976); «Prevention by District Police Inspectors of Crimes Committed in the Sphere of Family and Domestic Relations» (1985); «Criminal Legal Protection of Public Health in the USSR» (1989); Draft Criminal Code of Ukraine (1994) (co-authored).

V.M. Smitienko has repeatedly participated in national and international conferences on criminal law, was a member of the author's team to develop a Model Criminal Code for the CIS member states (St. Petersburg – Amsterdam, 1996).

One of the important scientific achievements of V.M. Smitienko is the development (head of the author's team) of the draft Criminal Code of Ukraine, which was published in 1993 and became the first draft of the Law on Criminal Liability after the establishment of Ukraine's independence. Certain provisions of the draft law have been taken into account (and the ideas contained in the draft are still being used to improve the current Criminal Code) during the preparation of the Criminal Code of Ukraine of 2001.

Remembering the glorious figure of Victor Mykolayovych, as a scientist, teacher, officer, it comes to mind the image of a man with a keen sense of justice, love for people, nature and in general all the beautiful. He was characterized by modesty in life, sacrifice – he neglected his time and energy in an effort to help someone. Pleasant memories from communication with V.M. Smitienko are remained with many people, because he respected everyone who turned to him for advice, was always ready to help not only with words but also with useful deeds, and was a reliable friend and interesting interlocutor.

Viktor Mykolayovych knew several foreign languages, was interested in fine arts, loved classical music, fondly recited poems, wrote poems and made translations. His arguments for proving his own opinion have always been based on a perfect understanding of the laws of philosophy, theory of law and wisdom of life, because the interests of V.M. Smitienko was never limited to professional achievements – he was interested in everything that was the driving force of human progress and a happy future¹.

V.V. Kuznetsov

¹ Kuznetsov V.V. Biographical article about V.M. Smitienko // The way to science: a story about a teacher / V.V. Kuznetsov; Com. S.F. Denisov, T.A. Denisova, O.P. Ryabchinskaya. Zaporozhye : Prosvita, 2016. 254 p.

■ **1. Постанова Президії Верховної Ради України «Про проект Кримінального кодексу України» від 16 вересня 1993 року № 3439-XII¹**

**ПОСТАНОВА
ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ**

ПРО ПРОЕКТ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Президія Верховної Ради України п о с т а н о в л я є:

1. Інформацію Голови Комісії Верховної Ради України з питань правопорядку та боротьби із злочинністю Кондратьєва Я.Ю. про підготовлений за завданням та з участю Комісії проект Кримінального кодексу України взяти до відома. Відзначити значну позитивну роботу, проведenu Комісією разом з авторським колективом.

2. Комісії Верховної Ради України з питань правопорядку та боротьби із злочинністю продовжити роботу по доопрацюванню проекту Кримінального кодексу України з урахуванням пропозицій та зауважень, що надходять від постійних комісій Верховної Ради України, народних депутатів України, міністерств і відомств.

3. Доручити комісіям Верховної Ради України з питань правопорядку та боротьби із злочинністю і у питаннях законодавства і законності проаналізувати і заслухати на спільному засіданні питання про стан роботи над проектом Кримінального кодексу України, розроблюваного за дорученням Кабінету Міністрів України.

Вивчити можливість узгодження між собою згаданих законопроектів і протягом одного місяця подати спільний висновок Президії Верховної Ради України з пропозиціями щодо внесення проекту Кримінального кодексу України на розгляд Верховної Ради України.

Голова Верховної Ради України
м. Київ, 16 вересня 1993 року
№ 3439-XII

І.ПЛЮЩ

¹ Про проект Кримінального кодексу України : Постанова Президії Верховної Ради України від 16.09.1993, № 3439-XII. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T343900>

■ 2. Авторський колектив проекту Кримінального кодексу України 1993 року

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ:

1. Смітєнко Віктор Миколайович, заслужений юрист України, доктор юридичних наук, професор Національної академії внутрішніх справ України (керівник).

2. Агафонов Георгій Іванович, заслужений юрист України, начальник Секретаріату Комісії Верховної Ради України з питань правопорядку та законності.

3. Бахін Володимир Петрович, доктор юридичних наук, професор Національної академії внутрішніх справ України.

4. Боровіков Валерій Борисович, кандидат юридичних наук, доцент Вищої школи Міністерства внутрішніх справ Російської Федерації.

5. Дубовик Ольга Леонідівна, доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник Центру екологічних досліджень Інституту держави і права Російської академії наук.

6. Мисливий Володимир Андрійович, кандидат юридичних наук, доцент Національної академії внутрішніх справ України.

7. Кривошеїн Петро Кузьмич, доктор юридичних наук, професор Національної академії внутрішніх справ України.

■ **3. Пояснювальна записка до проекту Кримінального кодексу України 1993 року, внесеного Комісією з питань правопорядку та боротьби із злочинністю на розгляд Верховної Ради України¹**

1. Історична довідка

Утворення незалежної України, затвердження її парламентом Державної програми боротьби із злочинністю, розрахованої на тривалий час, здійснення судової реформи зумовлюють нагальну потребу їх правового забезпечення. Одним з найважливіших кроків у цьому напрямку є розробка і прийняття нового Кримінального кодексу.

Потреба у створенні нового Кримінального кодексу пов'язується також з соціально-економічними і політичними змінами, що сталися в Україні, приведенням кримінального законодавства у відповідність з вітчизняними правовими традиціями та міжнародними нормами і стандартами, використанням світового досвіду у підготовці нормативних актів, зростанням самосвідомості та гідності народу України. Ця потреба впливає й з ряду інших обставин загальнодержавної ваги.

Найбільш важливі з них – небувалий ріст злочинності, перш за все спрямованої проти особи, її прав та власності, набуття нею масового характеру, проникнення у всі сфери суспільного життя, виникнення нових підвищеної небезпечності видів порушень кримінального закону.

Злочинність стає професійною справою найбільш активної частини населення, в її орбіту втягується все більша кількість молоді – майбутнього нації, яка стає не тільки суб'єктом злочинних посягань, але й їх об'єктом та знаряддям. Для певної частини населення злочинність стає способом життя та джерелом формування її світогляду.

Непередбачуваною рисою злочинності є поява кримінальних порушень у сфері діяльності релігійних конфесій, різного роду сект, братерств. Це явище породжено тим, що атеїзм не лише перетворився у фактичну державну релігію, але й став войовничою силою, спрямованою на знищення багатьох духовних цінностей народу. Воно призвело

¹ Кримінальний кодекс України : проект / [Вноситься Комісією Верховної Ради України з питань правопорядку та боротьби із злочинністю]. Київ : [б. в.], 1993. 181 с.

до зростання чисельності і фанатизму згаданих сект і братерств, удосконалення їх фізичної та психологічної підготовки.

Новою ознакою сучасного стану криміногенної обстановки є виникнення незаконних збройних формувань різної орієнтації, набуття злочинністю інтернаціонального характеру.

Обидва зазначені вище фактори являють серйозну загрозу для прав людини, здоров'я населення та інших охоронюваних законом інтересів, цінностей і зумовили включення до проекту Кримінального кодексу норм про відповідальність за незаконні діяння у цих сферах.

Відомо декілька шляхів реформування законодавства. Один із них полягає у цілковитому запозиченні (добровільному чи вимушеному) іноземного законодавства. У такий спосіб історично створювалося законодавство Англії, Японії, Індії, США, країн Латинської Америки, африканського континенту.

Цей шлях є навряд чи прийнятний для України, бо протягом останніх 75 років вона й без того практично не мала власного кримінального законодавства.

Інший шлях зводиться до оновлення законодавства з урахуванням аналітичних даних щодо стану, структури і динаміки злочинності за тривалий час, досягнень вітчизняної та зарубіжної кримінально-правової думки, а також запозичення і творчої переробки нових прогресивних ідей із зарубіжного законодавства при повному збереженні існуючих правових інститутів, їх філософського, теоретичного та наукового обґрунтування.

Існує ще й така думка щодо майбутнього українського кримінального законодавства: «... действующий УК удовлетворяет в целом потребности уголовно-правовой борьбы с преступностью. Его просто не применяют или по незнанию, либо по другим причинам. Поэтому этот Кодекс еще должен реально действовать. В случаях, не терпящих отлагательства и когда это диктуется действительными потребностями жизни, в УК могут быть внесены необходимые дополнения и изменения»¹.

Не заперечуючи проти використання в новому Кодексі окремих загальноживаних положень, понять, формувань, інститутів кримінального законодавства, що реформується, окремих технічних прийомів розміщення в ньому нормативного матеріалу, Комісія і авторський колектив у той же час рішуче відмовляються від успадкування ідеології та філософії існуючого Кримінального кодексу, який, за свідченням проведених досліджень, не сприймається більшістю вчених і працівників правоохоронних органів.

¹ Лист Харківського юридичного інституту Комісії Верховної Ради України з питань правопорядку та боротьби із злочинністю № 122-01-672 від 22.01.91 року.

Через органічно властиві йому недоліки цей Кодекс не може забезпечити адекватне регулювання нових кримінально-правових відносин, що істотно обмежує можливості використання в проєкті нового Кодексу значної кількості його інститутів.

Історія переконливо свідчить, що впродовж трьох чвертей століття, починаючи з перших днів жовтневого перевороту, нова влада ніколи не розглядала кримінальне законодавство як складову частину загальнолюдських цінностей, умову існування і розвитку правової держави.

З цієї причини, скасувавши всю систему законодавства і розпочавши фактичну війну проти власного народу у формі масового терору, оголошення інакомислячих ворогами народу, пограбування населення, штучного голодомору, позасудової розправи, насильницького вислання за кордон або фізичного знищення інтелектуальної творчої еліти, ця влада протягом п'яти років взагалі не приймала Кримінального кодексу.

Але й прийняті у 1922 і 1927 роках кримінальні кодекси мали своїм призначенням не запровадження законності, захист прав людини, а забезпечення захисту диктатури партійної номенклатури. Ці кодекси створювали лише видимість законності, залишаючись за своєю суттю антигуманними і антинародними.

Ось лише деякі аспекти вирішення питань політичної боротьби засобами кримінального законодавства, використання його правового механізму у запровадженні нової ідеології.

Насамперед воно з перших своїх кроків відмовилося від презумпції невинності, оскільки така створювала б реальні перешкоди кримінальним репресіям щодо політичних та ідеологічних противників, які не сприймали ідей більшовизму.

Вперше в історії радянська влада ввела до кримінального кодексу поняття суспільної небезпечності діяння.

«Злочином визнається будь-яке суспільно-небезпечне діяння чи бездіяльність, що погрожує основам радянського ладу і правопорядку, встановленому Робітничо-Селянською владою на перехідний до комуністичного ладу період часу»¹. Таке визначення одного з ключових правових інститутів за допомогою оціночних ознак обмежувало його зміст і поширювало практику застосування кримінального законодавства на випадки, в яких був відсутній предмет кримінально-правового регулювання.

З метою прикриття державного свавілля до Кодексу було включено інститут аналогії. Відповідно до нього органу дізнання, слідчому, суду надавалося право кваліфікувати будь-які дії, що прямо не передбачалися Кодексом, за найбільш подібною статтею².

¹ Кримінальний кодекс УРСР, 1922 рік, ст. 6.

² Кримінальний кодекс УРСР, 1922 рік, ст. 10.

Це узаконене беззаконня тривало до грудня 1958 року. На ньому було виховано декілька десятків поколінь юристів. Багато з них завдяки своїй чесній та відданій праці ще й досі працюють на високих посадах у правовій науці, установах і органах законодавчої, виконавчої та судової влади.

Крім аналогії, кримінальні кодекси 1922 і 1927 років передбачали також кримінальну відповідальність за так звану «небезпечність особи».

У статті 7 Кодексу 1922 року зазначалось:

«Небезпечність особи виявляється вчиненням дій, шкідливих для суспільства, або діяльністю, що свідчить про серйозну загрозу суспільному правопорядку».

Під це формулювання підпадали особи безробітні, бездомні, жебраки, хоча ними і не було вчинено будь-яких протиправних дій.

Кримінальні кодекси 1922 і 1927 років, крім покарання, включали також «міри соціального захисту», зміст яких не був визначений. Ці міри широко використовувалися під час проведення колективізації, індустріалізації та відбудови народного господарства, забезпечуючи безоплатну працю значною мірою за рахунок мільйонів засуджених або покараних у позасудовому порядку.

Існування інституту мір соціального захисту легалізувало діяльність держави, спрямовану на депортацію та вислання негідних груп населення за національною, професійною та класовою належністю, при відсутності в їх діях вини. Наприклад, на підставі постанови ЦК ВКП(б) та РНК СРСР від 14.05.1941 року «Про виселення соціально чужих елементів із республік Прибалтики, Західної України, Західної Білорусії та Молдавії» підлягали висланню до східних районів Сибіру фабриканти, чиновники колишніх буржуазних урядів разом з членами їх сімей, проститутки та деякі інші категорії громадян.

За далеко не повними даними з 1944 до 1951 року тільки із західних областей України до Сибіру було вислано 203662 особи.

Такий найважливіший інститут кримінального законодавства як покарання не забезпечував проголошених в законі виправлення і перевиховання засуджених, відновлення правопорядку і законності. Навпаки, він сам у ряді випадків активно сприяв несправедливості та свавілля.

Достатньо згадати у зв'язку з цим про застосування за Указом ВЦВК СРСР від 12.07.1935 р. кримінального покарання до 12-річних правопорушників, включаючи смертну кару, з одного боку, а з іншого – звільнення від кримінальної відповідальності за вчинений злочин комуніста, якщо на це не дав згоду відповідний партійний орган.

Про ступінь законодавчого свавілля свідчать реалізація в законодавстві так званої тимчасової міри покарання – смертної кари, що застосовувалася навіть за майнові злочини; можливості застосування конфіскації майна за значну кількість немайнових і некорисливих злочинів, коли застосування цієї міри було зайвим; позбавлення невід'ємних прав

людини на батьківщину (позбавлення громадянства), дітей (позбавлення батьківських прав); юридичної розправи над засудженими шляхом застосування невизнаної цивілізованим світом зворотної сили закону щодо застосування кримінальної відповідальності.

Радянське кримінальне законодавство протягом всього часу свого існування ніколи не було і не могло бути цілком кодифікованим. Окремо від прийнятих кримінальних кодексів існувала множинність інших нормативних актів, які за своїми змістом, мірами покарання нерідко суперечили один одному.

Наприклад, постановою ЦКВ та РНК СРСР від 02.08.32 року «Про охорону майна державних підприємств, колгоспів і кооперації та зміцнення громадської (соціалістичної) власності»¹ передбачалося покарання у вигляді смертної кари або абсолютно визначене покарання у вигляді позбавлення волі на строк 10 років. У той же час Кримінальний кодекс УРСР за такі діяння передбачав більш м'які міри покарання². Проте, за відповідним рішенням партійно-державного керівництва, ці останні не підлягали застосуванню.

Крім того, ряд указів, що приймалися, був таємним, не відомим населенню і, зокрема, особам, щодо яких ці укази застосовувалися.

Застосування кримінального покарання допускалося навіть на підставі законодавчих актів, що за своєю природою не були кримінально-правовими. Це, зокрема, позбавлення громадянства і вислання за кордон дисидентів, поміщення їх до психіатричних лікарень (1919–1947 роки) та деякі інші.

Прийнятий у 1961 році Кримінальний кодекс Української РСР, тобто нинішній Кримінальний кодекс незалежної України, з урахуванням приєднання СРСР до ряду міжнародних конвенцій та угод з питань прав людини, поширення міжнародних контактів зазнав певних змін. До нього було включено формальну юридичну ознаку обов'язкового передбачення злочину Особливою частиною Кодексу, здійснено відмову від інституту аналогії, одіозних і засуджених міжнародною громадськістю строків покарання, визнано принцип винної відповідальності. Проте за своїм змістом, за ідеологічними та філософськими засадами він залишився недоторканим, прямим продовженням попереднього кримінального законодавства.

Цей Кодекс повністю підтвердив і відтворив всі основні положення кримінального законодавства, що діяли раніше. Ті зміни і доповнення, що були внесені до нього після 1941 року, значною мірою мають лише косметичний і кон'юнктурний характер, вони не зачіпають суті та змісту Кодексу.

¹ 33 УСРР 1932 р., № 60, ст. 360.

² Кримінальний кодекс УРСР 1927 р., ст. 170.

Тими самими залишаються система і структура Кодексу, на заміну невизначеності поняття злочину приходять невизначеність класифікації злочинів.

Чинний Кримінальний кодекс за формою передбачає двочленний поділ злочинів – злочини, що не являють великої суспільної небезпеки (стаття 51), і тяжкі злочини (стаття 71). Проте оскільки зазначені групи злочинів не охоплюють всієї маси злочинів, передбачених Кодексом, слід виходити з того, що фактично встановлено тричленний поділ злочинів, хоча третя група злочинів не має власної офіційної назви.

Визнання злочину таким, що не являє великої суспільної небезпеки, тягне за собою певні правові наслідки (воно, зокрема, може бути підставою для закриття справи), проте закон не містить будь-яких критеріїв, якими повинен керуватися правозастосовуючий орган, даючи оцінку вчиненому. Таке визначення цілком залежить від суб'єктивного розсуду цього органу, що створює реальну можливість легальному порушенню законності.

Закон містить повний перелік тяжких злочинів, але підстави для віднесення злочинів до цієї групи також не визначаються.

Не менш суттєвим недоліком є використання у Кримінальному кодексі оціночних категорій і понять. Насамперед це стосується статей 164 і 165, за якими особи притягаються до кримінальної відповідальності за умови завдання ними «істотної шкоди». Але наявність чи відсутність такої через невизначеність цього поняття у законі визначається правозастосовуючим органом у кожному окремому випадку на власний розсуд. Невизначеність понять характерна і для ряду інших статей Кодексу.

Хоча Кримінальний кодекс України офіційно відмовився від інститути аналогії, фактично така продовжує існувати і застосовуватись. Йдеться, зокрема, про частини 1 і 2 статті 206, які містять такі цілком не визначені і не зовсім зрозумілі оціночні поняття як «грубе порушення громадського порядку», «явна неповага до суспільства», «винятковий цинізм», «особлива зухвалість». Всі ці поняття не мають об'єктивних критеріїв для їх оцінки і також створюють сприятливі умови для порушення законності. Тим часом в окремі роки на Україні майже третина з числа засуджених притягалася до відповідальності за хуліганство.

У ряді випадків наступність кримінально-правових заборон має більш замаскований характер. Наприклад, Кримінальний кодекс 1922 року передбачав статтю 126, якою встановлювалася відповідальність за трудове дезертирство, тобто ухилення від трудового обліку чи реєстрації, від явки на роботу або її залишення. У законодавстві, що діяло після 1927 року, ця норма перетворилася в заборону запізнення на роботу або передчасний ухід з роботи під загрозою кримінального покарання.

У чинному Кодексі натомість більше тридцяти років діяла норма, за якою засуджувались особи за ухилення від суспільно корисної праці (стаття 214).

Цей приклад не є винятком, оскільки подібну еволюцію кримінального закону можна простежити й на багатьох інших нормах чинного Кримінального кодексу.

Наведені далеко не вичерпні міркування дають Комісії та авторському колективу підстави для висновку про те, що діючий Кримінальний кодекс не може бути покладений в основу реформування кримінального законодавства незалежної України.

2. Основні концептуальні принципи проекту

Проект Кримінального кодексу України, що вноситься на розгляд Верховної Ради України, розроблено на основі концепції, схваленої Комісією з питань правопорядку та боротьби із злочинністю. Концепція проекту виходить з таких принципів:

1) визнання, що Кримінальний кодекс є не тільки встановлення приписів і заборон, порушення яких тягне за собою застосування покарання, але й правовий акт, покликаний забезпечити на території України надійну охорону загальнолюдських цінностей;

2) гуманізація і деполітизація основних інститутів кримінального законодавства;

3) відновлення історичної наступності теорії та практики кримінального законодавства, що існувало протягом багатовікової історії Київської Русі, українського народу і його державності, з одночасним використанням досвіду і традицій кримінального законодавства держав, з історичними шляхами розвитку яких тісно перепліталася доля українського народу (Росія, Литва, Польща та інші), а також з урахуванням ратифікованих Україною норм міжнародних договорів та угод;

4) забезпечення відповідності встановлюваних кримінально-правових засобів боротьби із злочинністю потребам надійного захисту інтересів особи, суспільства і держави в умовах здійснюваних економічної, соціальної та судової реформ;

5) використання, поряд з відмовою від псевдоправових та ідеологічних понять і принципів, що не витримали випробування часом і суперечать загальнолюдським цінностям, уявленням про межі можливого і допустимого, кримінально-правових інститутів, вироблених у процесі історичного розвитку вітчизняного та зарубіжного законодавства;

6) підвищення ефективності передбачуваних засобів боротьби із злочинністю шляхом розширення сфер взаємодії кримінально-правових інститутів з інститутами інших галузей права – конституційного (державного), міжнародного, цивільного, адміністративного, кримінально-виконавчого;

7) встановлення обов'язкової залежності між добровільним усуненням винною особою шкідливих наслідків вчиненого караного діяння та суворістю призначуваного покарання, а також між ставленням засудже-

ного до повного відшкодування завданої шкоди під час відбування покарання та можливістю його умовного, умовно-дострокового звільнення, амністування або помилування;

8) створення кримінально-правових умов призначення та відбування покарання, при яких вчинення діяння було б невикітним у правовому, економічному, соціальному та моральному відношеннях;

9) забезпечення стабільності вироків шляхом чіткої регламентації порядку умовно-дострокового звільнення, амністії та помилування і надання права перегляду вироків тільки судам, які їх постановили.

3. Інформаційно-аналітичне забезпечення розробки проекту

З метою інформаційно-аналітичного забезпечення розробки проекту Кримінального кодексу України авторським колективом здійснений такий обсяг роботи:

– вивчено кримінальне законодавство Київської Русі, Литви, України, Росії, Польщі, Угорщини, Англії, Аргентини, Болгарії, Данії, Німеччини, США, Фінляндії, Франції, Югославії та Японії;

– вивчено монографічну кримінально-правову, кримінологічну, кримінально-процесуальну, цивільно-правову, адміністративно-правову літературу, що має відношення до підготовки проекту (всього 984 джерела);

– проаналізовано літературу з конституційного права;

– вивчено 350 авторефератів, кандидатських дисертацій за спеціальностями «кримінальне право», «кримінологія», «виправно-трудове право»;

– проведено дослідження щодо визначення думки 54 відомих вчених України і Росії з питання, яким має бути Кримінальний кодекс;

– отримано і проаналізовано пропозиції правоохоронних органів 25 областей та колегій адвокатів ряду великих міст щодо вдосконалення чинного кримінального законодавства. На цій основі з'ясовано дійсне ставлення до чинного Кримінального кодексу України;

– проаналізовано статистичні дані про стан, структуру та динаміку злочинності на Україні за весь час дії чинного Кодексу;

– використано особистий практичний і науковий багаторічний досвід роботи членів авторського колективу у сфері боротьби із злочинністю в Україні та державах СНД.

4. Структура проекту

Проект Кодексу складається із Загальної та Особливої частин, що підрозділяються на 11 розділів. Розділи включають 33 глави із загальною кількістю 333 статті. З них 93 статті включено в Загальну частину і 240 статей – в Особливу. На відміну від чинного Кодексу, зміст Загальної частини також рубрикований на глави.

Наявність розділів у внутрішній структурі проекту забезпечує систематизацію нормативного матеріалу, що в ньому міститься, та зручність користування ним.

Загальна частина проекту складається із п'яти розділів, що налічують 16 глав. З них п'ять глав – 1, 2, 6, 11 і 15 є в значній мірі новими для кримінального законодавства України. Глави Загальної частини включають норми, якими встановлюються кримінально-правові інститути загально-го характеру, що враховуються при застосуванні норм Особливої частини.

Особлива частина проекту складається із семи розділів, якими охоплюється 17 глав. З них новими є 9 глав – 18, 19, 20, 21, 23, 26, 27, 28, 32. Глави Особливої частини включають норми, які містять конкретні кримінально-правові заборони.

Важливою особливістю проекту є чіткий підрозділ вміщених до нього норм шляхом нумерації частин статей, які включають у себе більше однієї частини.

5. Загальна частина проекту

Загальну частину проекту значно розширено порівняно з чинним Кодексом за рахунок включення вперше в кримінальне законодавство ряду нових інститутів, норм і понять, їх тлумачення. Всього Загальна частина нараховує 93 статті, що на 37 статей більше їх кількості у відповідній частині чинного Кримінального кодексу.

Глава 1 «Принципи Кримінального кодексу» складається з п'яти статей, з яких чотири містять нові норми про принципи кримінального законодавства (законність, рівність перед законом, особиста відповідальність, винна відповідальність) – статті 1–4. У статті 5 предметно визначається загальна і спеціальна мета Кримінального кодексу.

Глава 2 «Джерела кримінального законодавства, межі його дії в часі та просторі» містить шість статей. Три з них (6, 9 і 10) є новими.

У статті 6 вперше в історії вітчизняного кримінального законодавства зазначаються його джерела – Конституція України, цей Кодекс, тимчасово не кодифіковані закони, що містять кримінально-правові норми, інші нормативні акти, які безпосередньо не згадуються в Кодексі, але враховуються в нормах з бланкетною диспозицією, рішення Конституційного суду України щодо конституційності норм кримінального закону, постанови Пленумів Верховного Суду України у справах, що мають юридичне значення для кваліфікації караних діянь та визначення покарання, та правові норми, що містяться у ратифікованих Україною міжнародних договорах та угодах.

Стаття 9 вводить до кримінального законодавства раніше не відому йому норму щодо умов видачі злочинця іноземній державі, стаття 10 передбачає нове положення про тлумачення норм і термінів у цьому Кодексі.

Істотно конкретизовані положення статей 7, 8 і 11, в яких йдеться про дію кримінального закону в часі, просторі, дається роз'яснення термінів «аналогія», «фізична та юридична особи».

Глава 3 «Підстави кримінальної відповідальності» налічує три статті, новою з них є одна – стаття 14 «Причинний зв'язок». У цій статті сформульовано надзвичайно важливе положення про те, що притягнення до кримінальної відповідальності у передбачених законом випадках можливе лише за умови доведеної наявності причинного зв'язку між караним діянням та шкідливими наслідками, що настали.

Статті 12 і 13 значною мірою відтворюють положення чинного законодавства про підстави кримінальної відповідальності.

Істотну особливість проекту Кодексу складає чотириступенева класифікація караних діянь – кримінальний проступок, провинність, кривда, злочин – яка визначається максимально можливим розміром покарання у вигляді позбавлення волі – глава 4 «Каране діяння, його види».

Ця глава за своїм змістом та використовуваною в ній юридичною термінологією є цілком новою.

У главі 5 «Поняття вини, її форми» цілком новою є стаття 23, в якій регламентовано юридичні умови звільнення від кримінальної відповідальності особи. Такими умовами визнаються неусвідомлення нею протиправного характеру своєї поведінки, непередбачення можливості настання шкідливих наслідків.

Статті 20 (поняття вини), 22 (необережність) включають відомі чинному Кодексу та законодавству цивілізованого світу визначення понять вини та її форм. Істотно збагачено новим змістом статтю 21 (умисел) за рахунок доповнення цього поняття такими ознаками як завідомість, намір, мотив, спонукання, мета.

Глава 6 «Суб'єкти кримінальної відповідальності», що складається з п'яти статей, містить три нових статті.

З урахуванням характеру та особливостей нових форм відносин і зв'язків, що складаються головним чином у сфері економіки, природокористування та охорони здоров'я населення, а також правотворчості інших держав статтями 24 і 27 вперше встановлюється, що суб'єктом певної частини караних діянь повинні визнаватися не лише фізичні, але й юридичні особи.

У зв'язку з введенням понять публічної посадової особи та функціонера замість понять службової особи і службовця, що існують в чинному законодавстві, стаття 28 містить роз'яснення цих понять.

Потреба запровадження зазначених понять викликана суперечливим і неоднозначним визначенням службової особи в чинному законодавстві, відсутністю чітких конкретних ознак такої особи, що на практиці постійно викликало і продовжує викликати різні його тлумачення, помилки у кваліфікації і зрештою – порушення законності. Протягом всього

часу існування цього інституту постійно спостерігалась обвинувальна тенденція розширення кола осіб, віднесених до посадових осіб, за рахунок матеріально відповідальних осіб, педагогів, лікарів, продавців тощо.

Пропоноване проєктом поняття публічної посадової особи чітко обмежує коло таких осіб тільки державними службовцями, які наділені певними функціями, зазначеними у законі.

Статті 25 і 26 відтворюють з деякими уточненнями положення чинного законодавства щодо правових інститутів осудності та відповідальності за каране діяння, вчинене у стані, викликаному вживанням алкоголю, наркотичних засобів чи токсичних речовин.

Глава 7 «Незакінчене діяння», що складається з чотирьох статей (29–32), в основному відтворює відомі всьому цивілізованому світу такі кримінально-правові інститути як приготування до караного діяння, замах на нього та добровільну відмову від доведення умисного караного діяння до кінця.

В той же час виходячи з гуманістичних засад проєкту в цю главу включено норму (стаття 31), яка істотно звужує сферу застосування відповідальності за приготування до караного діяння та замах на нього.

Передбачається, зокрема, що така відповідальність може наставати лише у випадках, спеціально передбачених нормами Особливої частини цього Кодексу.

Глава 8 «Співучасть» включає чотири статті (33–36), з яких повністю новими є статті 35 і 36. Відтворюючи загальновідомий правовий інститут співучасті, стаття 35 вперше у вітчизняному законодавстві за допомогою цього інституту визначає форми організованої злочинної діяльності.

Стаття 36 встановлює межі відповідальності організатора, підбурювача та посібника караного діяння залежно від характеру дій, фактично вчинених виконавцем діяння.

Статті 33 і 34 містять традиційні положення щодо понять співучасті та видів співучасників.

Всього дві статті – 37 і 38 – містить глава 9 «Причетність до караного діяння». У цій главі традиційні кримінально-правові поняття приховування та неповідомлення доповнюються новими нормами, що звужують коло осіб, які можуть нести відповідальність за такі дії.

Зокрема, передбачається, що за приховування особи, яка вчинила каране діяння, знарядь і засобів його вчинення не може нести відповідальності його близький родич. За неповідомлення про каране діяння також не можуть відповідати близький родич особи, яка його вчинила, його захисник та служитель релігійного культу, якому стало відомо про злочин під час сповіді.

На відміну від чинного законодавства, за яким покарання за приховування та неповідомлення про каране діяння призначається як за саме це діяння, проєкт передбачає істотне зниження покарання за них.

Глава 10 «Множинність караних діянь», яка включає чотири статті (39–42), конкретизує та більш чітко визначає такі відомі сучасному законодавству терміни як сукупність і повторність діянь. Даючи вичерпні ознаки цих інститутів, проект значно полегшує їх застосування, а також сприйняття та розуміння їх населенням.

П'ять статей – 43, 44, 45, 46 і 50 – з восьми, із яких складається глава 11 «Обставини, що виключають караність протиправної дії або бездіяльності», є цілком новими.

Чинний Кримінальний кодекс не надає важливого значення визначенню обставин, що виключають кримінальну відповідальність, не сприяє підвищенню громадянської активності у боротьбі із злочинністю. Тому не випадково, незважаючи на численні пропозиції науковців, юристів-практиків і широкої громадськості, Кодекс містить традиційний набір таких обставин більш як сторічної давності.

З метою найбільш повної реалізації вимог законності та соціальної справедливості проект значно розширює коло обставин, що виключають кримінальну відповідальність і караність діянь. До числа таких обставин вперше включаються, зокрема, помилка в оцінці правомірності вчиненого, кримінально-правовий компроміс між потерпілим та особою, яка вчинила діяння, виконання наказу чи іншого розпорядження, перебування серед співучасників діяння з метою виконання у відповідності з чинним законодавством спеціального завдання щодо його попередження або розкриття.

Значною мірою оновлено норму про необхідну оборону (стаття 47). До неї, зокрема, включено нові положення щодо прирівняння до необхідної оборони дій, спрямованих на затримання порушника на підставі даних про його розшук, поміщених у засобах масової інформації, та поширення дії цього інституту на випадки застосування для захисту від нападу спеціальних пристроїв за умови, якщо це не створювало небезпеки для інших осіб.

Крім того, у главі 11 проекту відтворюються положення чинного законодавства про звільнення від кримінальної відповідальності у разі затримання особи, яка вчинила каране діяння (стаття 48), та про крайню необхідність (стаття 49).

Глава 12 «Покарання та його види» налічує 14 статей (51–64). З їх числа новими є п'ять статей – 53 (кримінальна реституція), 58 (безплатна фізична праця на користь суспільства), 59 (вислання іноземця за межі України), 60 (обмеження по службі військовослужбовця) і 64 (оголошення юридичної особи злочинною організацією та її ліквідація).

Головною метою введення зазначених видів покарання у Кримінальний кодекс є створення умов, за яких від вчинення караного діяння правопорушника стримував б не лише страх перед покаранням, але й неvigідність його вчинення – як матеріальна, так і моральна.

Решта видів покарань, передбачуваних цією главою, відома чинному законодавству. Це – догана і публічне вибачення (стаття 54), штраф (стаття 55), конфіскація майна (стаття 56), позбавлення права займати певні посади чи займатися певною діяльністю (стаття 57), направлення військово-службовця у дисциплінарну частину (стаття 61), смертна кара (стаття 62).

Відмовляючись від поділу видів покарань на основні та додаткові, проект виходить з того, що такий поділ має цілком формальний характер, оскільки для засуджуваної особи всі покарання є основними і справляють на неї сукупний вплив. Наука кримінального права і практика застосування покарань не довели необхідності збереження такого поділу.

За проектом Кодексу (частина 2 статті 52) встановлюється, що фізичну особу, яка вчинила каране діяння, може бути піддано будь-якому покаранню, передбаченому відповідною статтею Особливої частини, як окремо, так і в будь-якому їх поєднанні.

На відміну від чинного законодавства, проект звужує сферу застосування такого покарання як конфіскація майна, обмеживши його 23-ма статтями, що передбачають покарання за злочини, вчинювані із корисливих мотивів.

Проект відмовляється від деяких видів покарання:

- від умовного засудження до позбавлення волі з обов'язковим залученням засудженого до праці, оскільки цей вид покарання є за своєю суттю замаскована реалізація механізму використання безоплатної праці засуджених у «вирішенні» економічних питань;

- від виправних робіт без позбавлення волі – зважаючи на те, що виконання цього виду покарання за нових економічних умов втрачає свою реальність, оскільки зараз навіть законслухняні громадяни не завжди можуть забезпечуватись роботою. Крім того, це – замаскований штраф, стягнення якого зумовлено місцем роботи і розтягнуто у часі;

- від позбавлення батьківських прав – виходячи з того, що цей вид покарання є аморальним. Він суперечить нормальному уявленню про загальнолюдські цінності, бо ніхто не може вибрати своїх батьків;

- від позбавлення військових, інших звань і державних нагород, оскільки цей вид покарання порушує невід'ємні права громадянина на звання і нагороди, отримані на законній підставі за певні заслуги. За цих умов покарання перетворюється у помсту і дискредитує владу.

Глава 13 «Призначення покарання» складається з одинадцяти статей (65–75). Глава містить норми, що розкривають зміст кримінально-правових інститутів, визнаних у кримінальному праві всіх цивілізованих країн – загальних умов призначення покарання; обставин, що пом'якшують та обтяжують покарання; призначення більш м'якого покарання, ніж передбачене законом; призначення покарання за сукупністю діянь та вироків; обчислення строків покарання, умовного засудження та деяких інших.

Істотне нововведення, передбачуване цією главою, полягає у встановленні прямої залежності можливості поглинання менш тяжкого покарання більш тяжким при призначенні покарання за сукупністю діянь або вироків, призначення покарання нижчого за нижню межу, передбачену законом, та умовного засудження від відшкодування винним до винесення вироку матеріальної та моральної шкоди, розкаяння у вчиненому та активного сприяння у розкритті караного діяння (статті 69, 70).

На відміну від чинного законодавства, за яким верхня межа при складанні покарань за сукупністю злочинів не може перевищувати розміру покарання, встановленого статтею закону, яка передбачає більш суворе покарання, проектом встановлюється верхня межа при складанні покарань у вигляді позбавлення волі до 20 років (стаття 69, частина 3).

Включення до проекту такої норми має відігравати роль реальної перестороги особам, втягнутим в організовану злочинну діяльність, та іншим, хто вчиняє значну кількість караних діянь. Адже за чинним законом, наприклад, особа, яка вчинила крадіжку, може після цього практично безкарно вчинити будь-яку їх кількість.

У главі 14 «Звільнення від кримінальної відповідальності та покарання», яка налічує 8 статей (76–83), викладається ряд кримінально-правових інститутів, що витримали випробування часом та довели свою надійність. Серед них – умови звільнення від кримінальної відповідальності та покарання (стаття 76), заміна неповнолітньому покарання примусовими заходами виховного характеру (стаття 77), звільнення від кримінальної відповідальності внаслідок закінчення давності (стаття 78), давність виконання обвинувального вироку (стаття 79), умовно-дострокове звільнення, заміна позбавлення волі штрафом (стаття 81), звільнення від покарання у зв'язку з тяжким захворюванням (стаття 82).

В той же час до глави включено дві норми, яких не знає чинний Кримінальний кодекс.

Це – положення про можливість звільнення від кримінальної відповідальності особи, яка вчинила кримінальний проступок або провинність, за умови, якщо після вчинення караного діяння вона з'явилась з повинною, розкалася та повністю відшкодувала завдану матеріальну, моральну шкоду (стаття 80), а також про можливість відстрочки виконання покарання у вигляді позбавлення волі, призначуваного за вчиненні кримінальний проступок, провинність або інше каране діяння, вчинене з необережності або за наявності виняткових обставин (стаття 83).

Глава 15 «Судимість і реабілітація» містить 4 статті (84–87).

У цій главі значно повніше, ніж у чинному Кримінальному кодексі, регламентується інститут судимості – закон доповнюється новою нормою про правове значення судимості. Чітка регламентація цього питання має важливе значення для особи, яка відбула покарання.

Принципово новою статтею глави є також стаття 87, відповідно до якої особа, що не вчинила караного діяння, але є необґрунтовано притягнута до кримінальної відповідальності, підлягає реабілітації. У зв'язку з цим вона має право на кримінально-правову реституцію, тобто судове визнання факту незаконного засудження, повне поновлення у всіх правах та вибачення судової влади, про що повідомляється в засобах масової інформації.

Глава 16 «Амністія і помилування» складається із двох статей (88, 89). Відтворюючи існуючі відповідні норми, глава одночасно включає нове положення, за яким амністія і помилування не можуть застосовуватися щодо засуджених, які не відшкодували повністю потерпілому завданої йому матеріальної і моральної шкоди і не розкаялися у вчиненому.

Заключна 17 глава Загальної частини «Примусові заходи медичного характеру, умови і порядок їх застосування» включає 4 статті (90–93), які за своїм змістом є в цілому традиційними. В той же час, на відміну від чинного законодавства, у проєкті передбачається вичерпний перелік захворювань, у зв'язку з якими за певних умов може призначатися примусове лікування. Це хронічний алкоголізм, наркоманія, токсикоманія, психічне та венеричне захворювання. Токсикоманія і венеричне захворювання вперше відносяться до захворювань, від яких може призначатися примусове лікування. Це мотивується підвищеною небезпечністю таких захворювань для здоров'я молодіжної частини населення у конкретних сучасних умовах.

6. Особлива частина проєкту

Істотною новизною характеризується й Особлива частина проєкту.

Система і послідовність викладення в ній нормативного матеріалу істотно відрізняються від Особливої частини чинного Кодексу. Це пов'язано із змінами у визначенні пріоритетів цінностей, що захищаються кримінально-правовими засобами. З урахуванням цього Особлива частина розпочинається главами, змістом яких є захист миру і безпеки людства, оточуючого його природного середовища, здоров'я населення, прав людини.

Слід зазначити, що за винятком глави про захист прав людини, глави про охорону решти зазначених вище об'єктів включаються до Кримінального кодексу вперше.

Також вперше включено до Особливої частини глави про діяння, що посягають на свободу совісті та законну діяльність релігійних конфесій, на діяльність законодавчих й інших представницьких органів, діяльність органів виконавчої влади, на безпеку руху транспорту.

На принципово новій концептуальній основі, з урахуванням змін у житті України, що сталися, появою нових видів діяльності, виникнення нових суспільних відносин побудовано глави про діяння проти власності та народного господарства.

По-новому в Особливій частині вирішується проблема відповідальності за службові злочини.

До неї взагалі не включено главу про службові злочини, які в чинному законодавстві не мають чітких видових ознак стосовно конкретної сфери кримінально-правового регулювання та не містять необхідних характеристик, що дали б змогу індивідуалізувати діяння.

Відсутність зазначеної глави компенсується, з одного боку, чітким визначенням в Загальній частині понять публічної посадової особи та функціонера, та, з іншого боку – тим, що підстави і можливість притягнення їх до кримінальної відповідальності у зв'язку із службовою діяльністю спеціально передбачаються у значній кількості статей Особливої частини.

Під час розробки проекту враховувалися необхідність декриміналізації окремих діянь, які не потребують через свою малозначність кримінально-правового регулювання (наприклад, злочинно-недбале виконання чи зберігання сільськогосподарської техніки, зерна або насіння олійних культур тощо) або не відповідають концептуальній основі проекту (наприклад, хуліганство, яке визначається через оціночні ознаки, що не мають конкретного юридичного значення і за своєю суттю є замаскованою формою кримінально-правової аналогії).

В той же час проект враховує, що практично багато діянь може вчинюватися на ґрунті хуліганських спонукань винного. Виходячи з цього у ряді статей Особливої частини реалізуються хуліганські спонукання винного як кваліфікуюча ознака, що обтяжує відповідальність.

З урахуванням потреб практики та більшої інформованості населення щодо умов настання кримінальної відповідальності по-новому будуються статті Особливої частини. Структура їх, як правило, складається з таких елементів:

- простий склад караного діяння;
- каране діяння, вчинене при обтяжуючих обставинах;
- каране діяння, вчинене при особливо обтяжуючих обставинах;
- визначення суб'єкта караного діяння (де в цьому є потреба);
- вказівка на караність приготування до караного діяння, замах на нього, приховування особи, яка вчинила каране діяння, та повідомлення про нього (де в цьому є потреба).

Кожен з перших трьох елементів містить вказівку на вид і розмір покарання (санкцію).

Глава 18 «Діяння проти миру і безпеки людства» складається із 11 статей (94–104), що впливають з міжнародних конвенцій, договорів і угод, підписаних або ратифікованих колишнім СРСР чи Україною, а також із членства України в ООН.

Зокрема, зазначені статті передбачають кримінальну відповідальність за пропаганду війни, її планування і підготовку, розв'язування вій-

ни, розповсюдження засобів масового знищення, шантаж, захоплення громадянина іноземної держави, порушення міжнародних угод про правила ведення війни, геноцид, біоцид, екоцид, організацію міжнародних злочинів та деякі інші.

Глава 19 «Діяння у сфері природокористування» містить 16 статей (105–120). За винятком статей 110, 113 і 114 решта статей є новими.

Зміст, місце цієї глави та її обсяг визначаються насамперед тим, що Україна та її населення повністю перебувають у зоні екологічного лиха, зумовленого не тільки Чорнобильською катастрофою, але й неприпустимим рівнем забруднення її земель, вод і повітря виробничими відходами промисловості та сільського господарства. В Україну як легально, так і нелегально завозяться шкідливі відходи з інших країн, що перетворює її територію у великий міжнародний смітник.

Норми, включені у цю главу, покликані забезпечити комплексний – від стадії проектування до експлуатації – захист інтересів раціонального землекористування.

Глава 20 «Діяння проти здоров'я населення» органічно пов'язана з двома попередніми – всі вони зрештою покликані забезпечити виживання та надійну охорону здоров'я не тільки окремої людини, а й всього людства.

Віднесення цієї глави до числа пріоритетних викликається значним поширенням радіаційної небезпеки в Україні, ростом алкоголізму, наркоманії, токсикоманії, поширенням венеричних та інших небезпечних захворювань, катастрофічним санітарно-епідеміологічним станом, скороченням середньої тривалості життя, зниженням народжуваності та надто високою смертністю населення.

Глава 20 налічує 20 статей, з яких новими є 7. Серед них статті про незаконне придбання, зберігання, використання, передачу, транспортування, розповсюдження бактеріологічних чи радіоактивних матеріалів (стаття 121), порушення правил поводження з мікробіологічними збудниками хвороб і токсинами (стаття 122), неналежне виконання обов'язку щодо охорони життя і здоров'я дітей (стаття 132), виготовлення неякісних ліків (стаття 133), порушення правил виробництва, зберігання та реалізації продуктів харчування (стаття 135), незаконне проведення наукового або іншого експерименту (стаття 138), кровозмішення (стаття 140).

Глава 21 «Діяння, що посягають на свободу совісті та законну діяльність релігійних конфесій» є цілком новою (статті 141–149). Її включення до проєкту пояснюється зміною у ставленні держави до релігійної діяльності, яка завжди, за винятком радянського періоду, в історичному розвитку України становила складову загальносвітових цінностей. У вітчизняному законодавстві, зокрема у Кримінальному Уложенні 1903 року та всіх попередніх кримінально-правових актах, зазначена група діянь завжди поміщалася тільки на першому місці.

Поміщення цієї глави у проект є своєрідною даниною поваги до церкви за її патріотичне подвижництво, введення писемності на Україні, поширення письменності, прилучення України до числа цивілізованих народів, щирі пожертвування на захист батьківщини.

Призначення глави полягає у примиренні міжконфесійних суперечностей, законному покаранні екстремістів будь-якої конфесії, правовому захисті прав і свобод та законної діяльності віруючих від всіляких посягань.

Не виключаючи іншого ставлення до значення цієї глави, авторський колектив передбачає можливість іншого її розміщення у проекті, про що в ньому зазначено.

Глава 22 «Карані діяння проти життя, здоров'я, волі, честі та гідності особи» складається з 22 статей (150–171). З них дві статті є новими – це примусове лікування завідомо здорової людини (стаття 165) і насильницьке донорство (стаття 171).

Проте й інші статті цієї глави, які є за своєю формою традиційними, збагачені у проекті новим змістом.

Зокрема, статтю 150 (умисне убивство при обтяжуючих обставинах) доповнено такими кваліфікуючими ознаками як убивство за наймом, убивство з метою приховати інше каране діяння або вчинити втечу з-під варти, убивство заложника та деякими іншими.

Статтю 152 (умисне убивство при пом'якшуючих обставинах) доповнено такими новими ознаками як убивство з ревнощів, з помсти, викликаного захворюванням з вини потерпілого на наркоманію, токсикоманію, алкоголізм, СНІД, венеричну хворобу.

Статтю 155 (доведення до самогубства) доповнено такою кваліфікуючою ознакою як примушення до співжиття або вчинення розпутних дій чи до заняття проституцією.

Статтю 157 (тяжкі тілесні ушкодження) доповнено такими ознаками як введення в організм потерпілого шляхом обману чи насильства наркотичних засобів або токсичних речовин, що спричинило захворювання на наркоманію чи токсикоманію, вчинення цього діяння у зв'язку з виконанням потерпілим свого службового або громадського обов'язку.

До ряду статей цієї глави включено як кваліфікуючу ознаку вчинення діяння із хуліганських спонукань.

У главі 23 «Діяння проти сім'ї, моралі, статевої недоторканності» поміщено норми, які в чинному Кримінальному кодексі входять до глави «Злочини проти життя, здоров'я, волі і гідності особи». Пропоноване проектом відокремлення із чинної глави у самостійну діянь проти сім'ї, моралі і статевої недоторканності пояснюється потребою наголосити на самостійному значенні захисту цих об'єктів.

Глава налічує шістнадцять статей (172–187), з яких новими є чотири статті. Це – статті 182 (втягнення в заняття проституцією), 185 (незакон-

не використання органів, частин і тканин трупа людини), 186 (порушення спокою покійних), 187 (розголошення лікарської таємниці).

Крім того, внесено певні доповнення та зміни до деяких статей, що є у чинному Кримінальному кодексі. Ці доповнення і уточнення конкретизують умови настання кримінальної відповідальності за деякі з цих діянь. Зокрема, статтю 174 про розголошення таємниці усиновлення доповнено такою кваліфікуючою ознакою як вчинення цього діяння публічною посадовою особою чи функціонером; розширено сферу застосування статті 181 про насильницьке задоволення статевої потреби неприродним способом за рахунок введення в її диспозицію дій, що раніше не були відомі законодавству, та деякі інші.

Глава 24 «Карані діяння проти конституційних прав громадян» складається з одинадцяти статей (188–198). Новими серед них є чотири – стаття 189, яка встановлює кримінальну відповідальність за порушення права особи на її пересування, вибір місця проживання і роботи, виїзд за кордон та повернення в Україну; стаття 190 – порушення екологічних прав особи; стаття 197 – порушення права доступу до інформації; стаття 198 – перешкоджання законній діяльності журналіста.

Решта статей цієї глави є в основному традиційними, їх зміст певною мірою збагачено за рахунок включення нових кваліфікуючих ознак передбачуваних ними діянь.

Глава 25 «Карані діяння проти держави» містить чотирнадцять статей (199–212). Переважна їх більшість є традиційною. Вперше включаться в цю главу діяння, що посягають на обороноздатність української держави (стаття 208 – незаконний вивіз за межі України сировини, матеріалів, обладнання для створення зброї, а також військової і спеціальної техніки; стаття 211 – ухилення від військового обліку, військових зборів, призову на військову чи альтернативну службу; стаття 212 – незаконне створення воєнізованого чи іншого збройного формування).

Глава 26 «Карані діяння, що посягають на діяльність законодавчих та інших представницьких органів» складається з п'яти статей (213–217). Всі ці статті є новими. Ними встановлюється кримінальна відповідальність за втручання в діяльність законодавчого чи іншого представницького органу (стаття 213), незаконне втручання в діяльність народного депутата (стаття 214), незаконне покровительство (стаття 215), невиконання вимог закону (стаття 216); образа народного депутата (стаття 217).

Глава 27 «Карані діяння проти діяльності органів виконавчої влади» складається із двадцяти однієї статті (218–238).

Більшість норм цієї глави у чинному Кримінальному кодексі включено до глави «Злочини проти порядку управління». Зважаючи на те, що на цей час в Україні не завершено остаточне розмежування трьох гілок влади, внаслідок чого слідство, дізнання і прокуратура реально залишаються у сфері виконавчої влади, розробники проєкту були змушені

включити до цієї глави деякі статті про відповідальність за посягання на судову владу. Це, зокрема, статті 229 (завідомо неправдивий донос чи повідомлення), 230 (незаконна відмова у порушенні кримінальної справи), 231 (підкуп або погроза щодо свідка, потерпілого, експерта чи перекладача), 232 (притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності), 233 (завідомо незаконний арешт, затримання, привід чи обшук), 234 (приховування чи розтрата майна, на яке накладено арешт), 235 (порушення таємниці слідства) та деякі інші.

У цій главі лише одна стаття – 230 – є цілком новою.

Глава 28 «Карані діяння, що посягають на судову діяльність» налічує вісім статей (239–246). Зміст глави є традиційний. В той же час окремі її статті доповнено або уточнено за рахунок введення нових кваліфікуючих ознак деяких караних діянь.

Глава 29 «Карані діяння проти власності» складається з тринадцяти статей (247–259). Норми цієї глави передбачають рівний захист всіх форм власності.

Особливістю цієї глави є включення до неї статей про відповідальність за дачу і одержання хабара. Ця обставина зумовлюється, з одного боку, відсутністю у проекті глави про службові злочини, а з другого боку, тим, що ці діяння за своєю суттю є одночасно майновими і корисливими.

Глава містить дві нових статті. Це – стаття 254 (розкрадання електроенергії та енергоносіїв) і стаття 257 (підкуп учасників та організаторів спортивних змагань і видовищних комерційних конкурсів).

Крім того, окремі статті глави доповнено, з урахуванням пропозицій практичних працівників, додатковими кваліфікуючими ознаками – вчинення діяння організованою злочинною групою, із хуліганських спонукань або щодо майна, що являє історичну та національну цінність.

Глава 30 «Карані діяння, що посягають на народне господарство» включає 18 статей (260–277).

Зміст цієї глави розширено за рахунок поміщення в ній ряду статей, що раніше включалися до інших глав. Це – стаття 260 (фальшивомонетництво), 261 (незаконні операції з валютними цінностями), 273 (контрабанда). За своєю юридичною, економічною і соціальною суттю та наслідками, що ними викликаються, вони є злочинами господарськими.

Глава 31 «Карані діяння проти громадської безпеки та громадського спокою» містить 19 статей (278–296).

У главу введено чотири нових статті, потреба в яких зумовлена виникненням нових видів караних діянь у сфері громадської безпеки. Це – статті 279 (піратство), 280 (карані діяння проти осіб та установ, що користуються міжнародним захистом), 281 (найманство), 286 (порушення правил експлуатації ядерної установки).

Решта статей глави є традиційною.

У главу 32 «Карані діяння, що порушують безпеку руху транспорту» включено частину статей, що передбачають відповідальність за порушення правил експлуатації транспортних засобів та правил дорожнього руху, які у чинному Кодексі неправомірно віднесено до глави 10 «Злочини проти громадської безпеки, громадського порядку, народного здоров'я».

Крім того, до глави 32 поміщено нову статтю – 306 (порушення правил дорожнього руху особою, яка не є водієм транспортного засобу), яка має сприяти створенню безаварійних умов функціонування транспорту.

Глава 32 налічує 10 статей (297–306).

Заключна глава 33 «Карані діяння проти порядку несення військової служби» містить 27 статей (307–333).

Принципова відміна цієї глави від аналогічної глави чинного Кримінального кодексу полягає у відмові проекту від поняття «військовий злочин».

Це пояснюється тим, що армія є органічною складовою української держави, на яку поширюється Конституція України та інші її закони у повному обсязі, у зв'язку з чим нелогічно поділяти карані діяння за відомчою ознакою.

Відповідно до цього у попередній главі 32 (стаття 297, ч. 2) військові транспортні засоби відносяться до числа учасників транспортного руху.

До глави 33 включено нову за змістом статтю 332 (розклад бойового духу).

Санкції практично всіх статей цієї глави тією або іншою мірою зазнали певних змін у бік їх пом'якшення.

Такі, в основному, є положення пропонованого проекту Кримінального кодексу.

7. Зміни і доповнення, внесені до проекту Кримінального кодексу у зв'язку з пропозиціями та зауваженнями, що надійшли від постійних комісій Верховної Ради, народних депутатів України, міністерств і відомств, наукових та навчальних закладів

На виконання доручення Президії Верховної Ради України проект Кримінального кодексу було доопрацьовано з урахуванням пропозицій та зауважень, що надійшли від постійних комісій, народних депутатів України, міністерств і відомств, наукових та навчальних закладів.

Всього на проект надійшло понад 40 листів, що містять оцінку проекту та пропозиції щодо його можливого удосконалення. Переважна більшість відгуків містить позитивну оцінку, п'ять із них – негативні. Це – кафедра кримінального права Української державної юридичної академії, відділ кримінально-правових і кримінологічних проблем Інституту держави і права АН України, Генеральна прокуратура України, на базі

яких розробляється проект КК України за завданням Кабінету Міністрів України, а також Верховний Суд та Міністерство юстиції України.

Заслугове на увагу, що негативний відгук на проект Кодексу Українська юридична академія з власної ініціативи та всупереч загально-визнаним вимогам наукової етики розіслала Верховному Суду, Генеральній прокуратурі та ряду інших міністерств і відомств України для орієнтації. Не виключено, що саме ця обставина визначила формування негативної оцінки проекту Кодексу, зокрема, Верховним Судом України, від якого дещо раніше було отримано позитивний відгук.

Пропозиції та зауваження до проекту Кримінального кодексу, що надійшли, у переважній більшості відзначаються глибоким професійним проникненням у суть законодавчого регулювання проблем, щирою зацікавленістю у створенні в Україні власного законодавства. За своїм змістом їх умовно можна поділити на дві групи.

Першу з них складають пропозиції та зауваження, які повністю або частково були реалізовані у проекті, оскільки вони відповідають його концепції та конкретизують певні її положення. Це – ряд пропозицій від комісії мандатної і з питань депутатської етики, з питань Чорнобильської катастрофи, з питань відродження та соціального розвитку села, з питань діяльності Рад народних депутатів, розвитку місцевого самоврядування, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Верховного Суду України, Міністерства юстиції України, Міністерства праці України, Міністерства освіти України, Державного комітету у справах охорони державного кордону України, Міністерства енергетики та електрифікації України, Міністерства України у справах молоді і спорту, Міністерства оборони України, Міністерства закордонних справ України та деяких інших.

В проекті було враховано також ряд пропозицій Київського міського суду, Київської міської колегії адвокатів, виконавчих комітетів Івано-Франківської та Закарпатської обласних Рад народних депутатів, управлінь внутрішніх справ Луганської, Харківської, Донецької, Дніпропетровської, Хмельницької та Кіровоградської областей.

Враховано також деякі пропозиції Української державної юридичної академії (м. Харків), Української юридичної академії внутрішніх справ (м. Київ), а також Інституту держави і права АН України.

Другу групу пропозицій відхилено, оскільки вони не відповідають вимогам судової реформи, створення в Україні правової держави, дійсного захисту прав і свобод людини, ринкових відносин або зовсім не аргументовані.

У цій пояснювальній записці розглядаються зміни та уточнення лише найбільш важливих концептуальних положень, що є визначальними майже для всіх інститутів як Загальної, так і Особливої частин проекту Кримінального кодексу.

Наприклад, в ході доопрацювання проекту відхилено заперечення МВС, Верховного Суду та Вищого арбітражного суду щодо віднесення до джерел кримінального законодавства постанов Пленуму Верховного Суду України, тимчасово не кодифікованих законів, що містять кримінально-правові норми, інших нормативних актів, що не згадуються у Кодексі, але враховуються в нормах з бланкетною диспозицією, рішень Конституційного суду України щодо конституційності норм кримінального закону та правових норм, що містяться в ратифікованих Україною міжнародних договорах та угодах (стаття 6 проекту).

Зазначене заперечення ґрунтується на невірному погляді щодо змісту поняття «джерела» у Кримінальному кодексі. Опоненти проекту у даному випадку помилково (механістично) ототожнюють поняття «джерело» із застосуванням кримінального закону, що є неприпустимим.

Норма про джерела кримінального законодавства у пропонованому обсязі є новою для вітчизняного закону, але вона (крім згадування про бланкетні норми) давно відома США, Англії, Японії та Німеччині.

За таких умов відмова від пропонованої статтею 6 проекту переліку джерел кримінального законодавства істотно збіднила б їх зміст і тому навряд чи була б виправданою.

Відхилено під час доопрацювання проекту як такий, що не має будь-якої підстави, докір деяких правоохоронних органів України у тому, що автори проекту начебто відмовились від поняття злочину.

Насправді це зовсім не так. У проекті поновлюється багаточленна класифікація кримінальних правопорушень, що існувала у вітчизняному кримінальному законодавстві до 1917 року. Найбільш тяжким з цих правопорушень визнавався в ньому, як і в проекті, саме злочин.

Отже, злочину в проекті відводиться його дійсне місце. Пропонована проектом класифікація має за мету індивідуалізувати відповідальність та покарання щодо кожного з порушників, визначити дійсний характер і стан злочинності в Україні, чітко розмежувати підслідність між слідчими органами та поновити справедливість, за браком якої ім'ям «злочинець» називається і малолітній хлопчик, який вчинив єдину у житті крадіжку, і насильник-садист типу Чикатило.

Відхилено заперечення зазначених вище опонентів стосовно доцільності запровадження кримінальної відповідальності юридичних осіб.

Введення у Кримінальний кодекс відповідальності юридичних осіб є нагальною потребою розвитку української держави, яку висунуто самим життям. За три чверті століття на її території саме юридичними особами шляхом штучно створеного голодомору знищено 12 млн чоловік, майже нанівець зведено унікальні у всьому світі запаси українського чорнозему – джерела родючості і життя, затоплено найкращі місця історичного природного заселення, загублено природу і поставлено під загрозу вимирання населення значної частини України внаслідок Чорнобильської катастрофи.

В сучасних умовах істотно зростають можливості вчинення злочинів юридичними особами у сферах економіки, фінансування та деяких інших, але всі ці злочини для чинного кримінального законодавства є недосяжні, бо всі вони чиняться ім'ям колективного органу, юридичної особи.

Відсутність відповідальності юридичних осіб призводить до безкарності посадових осіб всіх рангів, які, приймаючи колективне злочинне рішення, реально уникають відповідальності.

Норми проекту про відповідальність юридичних осіб, з урахуванням зауважень, що надійшли, ретельно відпрацьовано з метою забезпечення надійного захисту громадян, які, працюючи у структурі юридичної особи, не вчинили особисто караного діяння.

На користь введення інституту кримінальної відповідальності юридичної особи можна було б навести й інші аргументи.

Комісія і авторський колектив не погоджуються з пропозиціями щодо виключення з проекту таких обставин, що звільняють від кримінальної відповідальності, як помилка в оцінці правомірності вчиненого і кримінально-правовий компроміс.

За проектом Кодексу звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з помилкою в оцінці правомірності вчиненого допускається лише стосовно кримінального проступку, тобто у випадках, коли караність діянь далеко не завжди є очевидною. Тому, виходячи із визнання принципу презумпції невинності, відмова від інституту помилки в оцінці правомірності вчиненого була б, мабуть, несправедливою. Тим більше, що можливість зловживання зазначеним положенням закону майже повністю виключається тим, що обов'язок доведення помилки покладається на правопорушника.

Навряд чи можна погодитись з негативним ставленням і до інституту кримінально-правового компромісу. Таке ставлення ґрунтується на хибному уявленні про універсальність публічності обвинувачення. Насправді така універсальність ніколи не існувала – свідомо тому є інститути приватного та приватно-публічного обвинувачення у чинному кримінально-процесуальному законодавстві.

Отже, мова може йти лише про межі публічності обвинувачення.

Автори проекту, звужуючи дещо сферу публічного обвинувачення, реалізують ідею гуманізації кримінального законодавства, виходячи з інтересів насамперед особи, що цілком відповідає міжнародно-правовим стандартам.

Під час доопрацювання проекту Кодексу було враховано зауваження про доцільність поновлення такої міри покарання як конфіскація майна.

Що ж до таких мір покарання як виправні роботи без позбавлення волі і так званого обмеження волі (умовне засудження до позбавлення волі з обов'язковим залученням до праці), які, за твердженням опонен-

тів, нібито виправдали себе на практиці, то ці види покарання не відповідають концепції проекту Кодексу і вимогам життя правової держави.

Виправні роботи є по суті замаскованою формою грошового штрафу, розстроченого або розтягнутого у часі. Авторським колективом під час доопрацювання проекту з метою уникнення невинуватитої заміни штрафу на позбавлення волі та забезпечення реальності стягування штрафів було істотно зменшено їх розміри. При цьому були враховані міркування, висловлені судовими працівниками та науковцями.

Багаторічний досвід застосування такої міри покарання як умовне засудження до позбавлення волі з обов'язковим залученням до праці свідчить, що за своєю суттю вона є аморальною, оскільки, не стимулюючи технічного і творчого прогресу, вона в той же час заохочує широке застосування некваліфікованої фізичної праці, об'єктивно знижує її продуктивність, потурає безгосподарності у загальнодержавному масштабі.

На думку авторського колективу, доопрацьований проект Кримінального кодексу України може бути поданий на розгляд Верховної Ради України.

Авторський колектив

■ 4. Проект Кримінального кодексу України 1993 року¹

Проект

КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

З М І С Т

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

РОЗДІЛ I. ПРИНЦИПИ І ПРИЗНАЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ

Глава 1. Принципи і призначення Кримінального кодексу

РОЗДІЛ II. МЕЖІ ДІЇ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ

Глава 2. Джерела кримінального законодавства, межі його дії у часі та просторі

РОЗДІЛ III. КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Глава 3. Підстави кримінальної відповідальності

Глава 4. Діяння, його види

Глава 5. Поняття вини, її форми

Глава 6. Суб'єкти кримінальної відповідальності

Глава 7. Незакінчене діяння

Глава 8. Співучасть

Глава 9. Причетність до діяння

Глава 10. Множинність діянь, її види

РОЗДІЛ IV. ОБСТАВИНИ, ЩО ВИКЛЮЧАЮТЬ КАРАНІСТЬ

ПРОТИПРАВНОЇ ДІЇ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНОСТІ

Глава 11. Обставини, що виключають караність протиправної дії чи бездіяльності

РОЗДІЛ V. ПОКАРАННЯ

Глава 12. Покарання та його види

Глава 13. Призначення покарання

Глава 14. Звільнення від кримінальної відповідальності і покарання

¹ Кримінальний кодекс України : проект / [Вноситься Комісією Верховної Ради України з питань правопорядку та боротьби із злочинністю]. Київ : [б. в.], 1993. 181 с.

Глава 15. Судимість і реабілітація

Глава 16. Амністія й помилування

РОЗДІЛ VI. ПРИМУСОВІ ЗАСОБИ МЕДИЧНОГО ХАРАКТЕРУ

Глава 17. Примусові засоби медичного характеру, умови і порядок їх призначення

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

РОЗДІЛ VII. КАРАНІ ДІЯННЯ ПРОТИ ЛЮДСТВА

Глава 18. Карані діяння проти миру і безпеки людства

Глава 19. Карані діяння у сфері природокористування

Глава 20. Карані діяння проти здоров'я населення

Глава 21. Карані діяння, що посягають на свободу совісті та законну діяльність релігійних конфесій

РОЗДІЛ VIII. КАРАНІ ДІЯННЯ ПРОТИ ОСОБИ, ЇЇ ПРАВ, СВОБОД І МОРАЛІ

Глава 22. Карані діяння проти життя, здоров'я, свободи та гідності особи

Глава 23. Карані діяння проти сім'ї, моралі та статевої недоторканності

Глава 24. Карані діяння проти конституційних прав громадян

РОЗДІЛ IX. КАРАНІ ДІЯННЯ ПРОТИ ДЕРЖАВИ І ВЛАДИ

Глава 25. Карані діяння проти держави

Глава 26. Карані діяння, що посягають на діяльність законодавчих та інших представницьких органів

Глава 27. Карані діяння проти діяльності органів виконавчої влади

Глава 28. Карані діяння, що посягають на судову діяльність

РОЗДІЛ X. КАРАНІ ДІЯННЯ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ

Глава 29. Карані діяння проти власності

Глава 30. Карані діяння, що посягають на народне господарство

РОЗДІЛ XI. КАРАНІ ДІЯННЯ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

Глава 31. Карані діяння проти громадської безпеки та громадського спокою

Глава 32. Карані діяння, що порушують безпеку руху транспорту

РОЗДІЛ XII. КАРАНІ ДІЯННЯ ПРОТИ ПОРЯДКУ НЕСЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ

Глава 33. Карані військові діяння.

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

РОЗДІЛ І. ПРИНЦИПИ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ

ГЛАВА 1. Принципи Кримінального кодексу

Стаття 1. Законність

(1) Караність діяння та інші кримінально-правові наслідки його вчинення визначаються тільки кримінальним законом.

(2) Ніхто не може бути визнаний винним у вчиненні караного діяння, а також підданий покаранню інакше як за вироком суду та у відповідності з законом.

(3) Особа, визнана винною у вчиненні караного діяння, несе обов'язки і користується правами у відповідності з законом, що визначає міру призначеного їй покарання

Стаття 2. Рівність перед законом

(1) Фізичні особи незалежно від їх походження, соціального та майнового стану, расової чи національної приналежності, статі, освіти, мови і характеру занять, а також юридичні особи незалежно від виду, сфери діяльності та форми власності, які вчинили каране діяння, рівні перед Законом.

(2) Фізична особа – громадянин України, іноземець, особа без громадянства.

(3) Юридична особа – будь-яке державне, колективне, приватне або змішаного типу формування, що має організаційну єдність, володіє відокремленим майном та діє у відповідності з статутом, положенням чи іншим затвердженим у встановленому порядку нормативним актом, який визначає його правовий стан.

Стаття 3. Особиста відповідальність

Особа несе кримінальну відповідальність лише за каране діяння, вчинене нею особисто.

Стаття 4. Винна відповідальність

Особа несе кримінальну відповідальність лише за каране діяння, щодо якого встановлено її вину.

Стаття 5. Призначення Кримінального кодексу

(1) Загальною метою цього Кодексу є: а) встановлення заборони діяння; б) визначення характеру заборонюваного діяння та його караності залежно від психічного ставлення до нього особи, яка його вчинила; в) створення умов для попередження караних діянь шляхом встановлення мір покарання, а так само соціальної реабілітації засуджених; г) формування законослухняної поведінки громадян шляхом визначення умов, які стимулюють відмову від вчинення караного діяння.

(2) Спеціальною метою цього Кодексу є: д) сприяння забезпеченню миру та безпеки людства; е) сприяння забезпеченню охорони здоров'я населення та навколишнього природного середовища, здоров'я, прав і свобод, честі і гідності особи, недоторканності власності; є) захист української держави, її законодавчої, виконавчої та судової влади, народного господарства, забезпечення суспільної безпеки; ж) забезпечення відшкодування матеріальної і моральної шкоди потерпілому від караного діяння.

(3) Для досягнення зазначеної у цій статті мети Особлива частина цього Кодексу містить опис караних діянь, передбачає умови настання відповідальності за їх вчинення і міри покарання.

РОЗДІЛ II. МЕЖІ ДІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНУ

ГЛАВА 2. Джерела кримінального законодавства, межі його дії в часі та просторі

Стаття 6. Джерела кримінального законодавства

Джерелами кримінального законодавства України є: а) Конституція України; б) цей Кодекс; в) тимчасово не кодифіковані закони, що містять кримінально-правові норми; г) інші нормативні акти, які безпосередньо не згадуються у цьому Кодексі, але враховуються у нормах з бланкетною диспозицією; д) рішення Конституційного суду України щодо конституційності норм кримінального закону; е) постанови пленумів Верховного Суду України у справах, що мають юридичне значення для кваліфікації караних діянь та визначення покарань; є) правові норми, що містяться у ратифікованих Україною міжнародних договорах та угодах.

Стаття 7. Дія кримінального закону в часі

(1) Караність діяння визначається законом, який діяв під час вчинення цього діяння.

(2) Закон, що усуває караність діяння або пом'якшує покарання, має зворотну силу, тобто поширюється з моменту набрання ним чинності також на діяння, вчинені до його видання.

(3) Закон, що встановлює караність діяння або посилює покарання, зворотної сили не має.

Стаття 8. Дія кримінального закону в просторі

(1) Усі карані діяння, вчинювані на території України, підлягають її юрисдикції незалежно від громадянства винного, за винятком випадків вчинення їх громадянами іноземних держав, які відповідно до міжнародних договорів користуються дипломатичним імунітетом.

(2) Карані діяння, пов'язані з міжнародним тероризмом, торгівлею жінками чи дітьми, зброєю, наркотичними засобами, радіоактивними матеріалами і предметами, рідкоземельними металами або виробами з них, фальшивомонетництвом і підробкою цінних паперів, вчинені громадянами України за її межами, в разі затримання їх на території України, тягнуть за собою відповідальність за цим Кодексом.

(3) До території України, крім частини європейського континенту, на яку поширюється юрисдикція української держави, відносяться її внутрішні територіальні води та простір над ними, її посольства за кордоном, а також належні їй військові морські та річкові судна, повітряні та космічні кораблі незалежно від місця їх перебування, а також інші її судна у відкритому морі.

Стаття 9. Видача злочинця

Видача іноземній державі громадянина України, який вчинив каране діяння на її території, не допускається, якщо інше не передбачено міжнародним договором чи угодою про подання юридичної допомоги.

Стаття 10. Тлумачення у Кримінальному кодексі

(1) Кримінальний закон підлягає застосуванню у точній відповідності з його текстом. Розширене застосування норм і термінів, а так само застосування кримінально-правової аналогії не допускаються.

(2) Тлумачення в цьому Кодексі норм і термінів має за мету: а) сприяння повному з'ясуванню їх змісту та вірному застосуванню; б) підвищення ефективності контролю за застосуванням кримінального закону; в) забезпечення відповідності вчиненому призначуваних покарань; г) захист прав потерпілого від караного діяння та його наслідків; д) сприяння забезпеченню законності.

Стаття 11. Зміст терміна, що використовується у цій главі

Аналогія – кваліфікація діяння, що не передбачене цим Кодексом, за подібною нормою.

РОЗДІЛ III. КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

ГЛАВА 3. Підстава кримінальної відповідальності

Стаття 12. Кримінальна відповідальність

(1) Кримінальна відповідальність полягає в праві суду застосувати до особи, яка вчинила каране діяння, покарання, передбачене цим Кодексом.

(2) Ніхто не може бути двічі покараний за одне й те ж діяння або звільнений від кримінальної відповідальності і покарання за підставами, не передбаченими цим Кодексом.

Стаття 13. Підстава кримінальної відповідальності

(1) Підставою кримінальної відповідальності є вчинення винним караного діяння, передбаченого відповідною статтею цього Кодексу.

(2) У встановлених законом випадках обов'язковою умовою кримінальної відповідальності є настання шкідливих наслідків діяння або застосування, що йому передувало, заходів дисциплінарного, цивільно-правового чи адміністративного впливу (стягнення) за такі ж дії (дисциплінарна, цивільно-правова, адміністративна преюдиція).

Стаття 14. Причинний зв'язок

Умисне каране діяння або каране діяння, вчинене з необережності, тягне за собою кримінальну відповідальність лише у разі наявності причинного зв'язку між діянням та шкідливими наслідками, що настали.

ГЛАВА 4. Каране діяння, його види

Стаття 15. Поняття караного діяння

(1) Караним діянням визнається протиправна умисна чи необережна дія або бездіяльність, заборонена цим Кодексом під загрозою покарання.

(2) Не є караним діянням дія або бездіяльність, які хоча формально і підпадають під ознаки норм Особливої частини цього Кодексу, але через свою незначність не являють великої небезпеки.

(3) Карані діяння залежно від ступеня їх небезпечності поділяються на кримінальний проступок, провинність, кривду і злочин.

Стаття 16. Кримінальний проступок

Кримінальний проступок є каране діяння, за яке у відповідності з цим Кодексом передбачено покарання, не пов'язане з позбавленням

волі, або у вигляді позбавлення волі на строк до одного року чи інше більш м'яке покарання.

Стаття 17. Провинність

Провинність є каране діяння, за яке у відповідності з цим Кодексом передбачено покарання у вигляді позбавлення волі на строк понад один рік до двох років.

Стаття 18. Кривда

Кривда є каране діяння, за яке у відповідності з цим Кодексом передбачено покарання у вигляді позбавлення волі на строк понад два роки до чотирьох років.

Стаття 19. Злочин

Злочин є каране діяння, за яке у відповідності з цим Кодексом передбачено покарання у вигляді позбавлення волі на строк понад чотири роки до п'ятнадцяти років або смертної кари.

ГЛАВА 5. Поняття вини, її форми

Стаття 20. Поняття вини

(1) Вина фізичної особи визначається її психічним ставленням до вчиненого нею караного діяння, його наслідків, а так само можливості їх настання. За своєю формою вина фізичної особи може бути умисною чи необережною.

(2) Вина юридичної особи визначається завідомою незаконністю вчиненого нею. За своєю формою вина юридичної особи є умисною.

(3) Ступінь вини особи, тобто її волі, цілеспрямованої на вчинення караного діяння, настання шкідливих наслідків, яка характеризується формою вини, метою та мотивом вчиненого, враховується при визначенні тяжкості діяння, призначенні покарання та інших заходів кримінально-правового впливу.

Стаття 21. Умисел

(1) Умисним діянням визнається карана дія або бездіяльність, вчинена з прямим чи непрямим умислом.

(2) Діяння визнається вчиненим з прямим умислом, якщо особа, яка його вчинила, усвідомлювала караний характер своєї поведінки, передбачала її небезпечні наслідки та бажала або свідомо допускала їх настання.

(3) Вчинення умисного караного діяння у спеціально передбачених цим Кодексом випадках може обумовлюватись завідомістю, наміром, спонуканням, мотивом та метою.

(4) Завідомість полягає в тому, що особа, яка вчинила каране діяння, усвідомлює протиправність своєї дії або бездіяльності і неминучість шкідливих наслідків, що нею викликані.

(5) Намір полягає в усвідомленому бажанні особи, яка вчинила каране діяння, діяти певним чином.

(6) Спонування до вчинення караного діяння може виникати як з особистого бажання винного, так і під впливом фізичного чи іншого примусу.

(7) Мотивом визнається потреба винного, що задовольняється вчиненням караного діяння.

(8) Мета вчинення умисного караного діяння визначається уявою особи, яка його вчинила, щодо бажаних наслідків вчиненого.

(9) Діяння визнається вчиненим з непрямым умислом, якщо особа, яка його вчинила, усвідомлює караний характер своєї поведінки, передбачає її небезпечні наслідки та хоча і не бажає, але свідомо допускає їх настання.

Стаття 22. Необережність

(1) Каране діяння визнається вчиненим з необережності, якщо особа, яка його вчинила, передбачала можливість настання шкідливих наслідків, але легковажно розраховувала на їх відвернення, або не передбачала можливості настання таких, хоча повинна була і могла їх передбачити.

(2) Відповідальність за каране діяння, вчинене з необережності, настає лише у разі, якщо воно потягло за собою наслідки, передбачені відповідною статтею цього Кодексу.

Стаття 23. Відсутність вини

Діяння не визнається караним, якщо особа не усвідомлювала протиправного характеру своєї поведінки, не передбачала можливості настання шкідливих наслідків та за обставинами того, що сталося, не повинна була і не могла їх передбачити (казус).

ГЛАВА 6. Суб'єкти кримінальної відповідальності

Стаття 24. Суб'єкти кримінальної відповідальності

(1) Суб'єктами кримінальної відповідальності можуть бути фізичні та юридичні особи.

(2) У випадках, передбачених законом, спеціальними суб'єктами кримінальної відповідальності з числа фізичних осіб можуть бути публічні посадові особи, функціонери та військовослужбовці.

(3) Для фізичних осіб кримінальна відповідальність за карані діяння настає з шістнадцятирічного віку. Фізичні особи, які досягли п'ятнадцятирічного віку, але не досягли шістнадцятирічного віку, не несуть кримінальної відповідальності за карані діяння.

цятирічного віку, несуть кримінальну відповідальність за: а) умисне убивство (статті 149, 150, 151); б) убивство з необережності (стаття 153); в) умисне тяжке тілесне ушкодження (стаття 156); г) умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження (стаття 157); д) згівалтування (стаття 179); е) насильницьке задоволення статевої потреби неприродним способом (стаття 180); є) розкрадання вогнепальної зброї, бойових припасів або вибухових речовин (стаття 291); ж) незаконне виготовлення, придбання, зберігання, переміщення з метою збуту або збут наркотичних речовин (стаття 127); з) крадіжку (стаття 246); и) грабіж (стаття 247); і) розбій (стаття 248); ї) порушення правил безпеки руху особою, яка керує транспортним засобом (стаття 298); й) умисне знищення або пошкодження чужого майна при обтяжуючих обставинах (частини 2 і 3 статті 251); к) вимагательство (стаття 252).

Варіант: У частині 3 слова «п'ятнадцятирічного віку» замінити словами «чотирнадцятирічного віку».

Стаття 25. Осудність

(1) Осудність є спроможність фізичної особи усвідомлювати караність своєї дії чи бездіяльності або можливість настання наслідків, що тягнуть за собою кримінальну відповідальність, та керувати своєю поведінкою.

(2) Не підлягає кримінальній відповідальності особа, яка знаходилась під час вчинення караного діяння в стані неосудності, внаслідок якого вона не могла усвідомлювати небезпечності або дійсного значення своїх дій. До такої особи судом можуть застосовуватись примусові заходи медичного характеру. Стан неосудності може викликатися хронічним душевним захворюванням, тимчасовим чи постійним розладом психіки, слабоумством, патологічним сп'янінням, іншим хворобливим станом або тривалим перебуванням у стані глибокої депресії, зумовленої пригніченням волі, приниженням честі та гідності.

(3) Не підлягає покаранню особа, яка вчинила каране діяння в осудному стані, але до винесення судом вироку захворіла на душевну хворобу, яка позбавляє її можливості усвідомлювати свої дії або керувати ними. До такої особи за призначенням суду також можуть застосовуватись примусові заходи медичного характеру, а після її видужання вона підлягає покаранню.

Стаття 26. Відповідальність за каране діяння, вчинене у стані, викликаному вживанням алкоголю, наркотичних засобів чи токсичних речовин

Особа, яка вчинила каране діяння у стані алкогольного сп'яніння, наркотичного збудження чи під впливом токсичних речовин, не звільняється від кримінальної відповідальності.

Стаття 27. Відповідальність юридичних осіб

(1) Караним діянням, вчиненим юридичною особою, визнається заборонена цим Кодексом дія або бездіяльність, виконана або санкціонована її керівником чи колективним органом управління, що діяв з порушенням своїх повноважень, від імені юридичної особи.

(2) Юридичні особи можуть нести кримінальну відповідальність за злочини проти миру і безпеки людства, здоров'я населення, проти держави, у сферах природокористування і народного господарства лише у випадках, спеціально передбачених нормами Особливої частини цього Кодексу.

(3) Кримінальна відповідальність юридичної особи не виключає такої щодо публічної посадової особи або функціонера, які безпосередньо брали участь у незаконній діяльності юридичної особи чи сприяли її здійсненню.

Стаття 28. Зміст термінів, які використовуються у цій главі

(1) До публічних посадових осіб відносяться представники органів державної влади і самоврядування, а також інші особи, які постійно або тимчасово займають у державних чи змішаних з державною часткою в майні підприємствах, установах або організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або виконують такі обов'язки за спеціальним повноваженням.

(2) Функціонерами визнаються службовці державних підприємств, установ та організацій, які не наділені повноваженнями публічних посадових осіб, а також працівники управлінської сфери недержавних підприємств, установ та організацій.

(3) До військовослужбовців відносяться особи, які знаходяться на дійсній військовій службі у Збройних Силах України, Службі безпеки України, Національній гвардії України, Прикордонних військах України, внутрішніх військах, військах цивільної оборони та інших військових формуваннях, створених у відповідності до чинного законодавства, а так само військовозобов'язані під час проходження ними учбових або перевірочних зборів та курсанти військових навчальних закладів.

ГЛАВА 7. Незакінчене діяння

Стаття 29. Приготування

(1) Приготування до караного діяння є пошук або пристосування засобів чи знарядь або створення умов для його вчинення.

(2) Кримінально каранім є приготування до злочину. Покарання за нього не може перевищувати третини від максимального розміру покарання, встановленого статтею Особливої частини за цей злочин.

Стаття 30. Замах

Замахом на каране діяння визнається умисна дія або бездіяльність, що безпосередньо спрямована на його вчинення, якщо діяння не було доведено до кінця через обставини, не залежні від винного.

Стаття 31. Кваліфікація приготування до караного діяння та замаху на нього

Відповідальність за приготування до караного діяння та замах на нього настає за статтею Особливої частини цього Кодексу, що передбачає покарання за закінчене діяння.

Стаття 32. Добровільна відмова від доведення умисного караного діяння до кінця

(1) Добровільною відмовою від умисного караного діяння визнається припинення особою приготування до діяння або замаху на нього, якщо винна особа усвідомлювала або мала реальну можливість доведення наміру до кінця.

(2) Добровільна відмова від караного діяння виключає кримінальну відповідальність, яка може наставати лише у разі, якщо у фактично вчиненому містяться зазначені в законі ознаки іншого караного діяння.

(3) Добровільна відмова організатора, підбурювача чи посібника від участі в караному діянні виключає кримінальну відповідальність, якщо фактично вчинене ними не утворює самостійного караного діяння і не потягло за собою шкідливих наслідків.

ГЛАВА 8. Співучасть

Стаття 33. Поняття співучасті

Співучастю у караному діянні визнається спільна умисна участь у ньому двох або більше осіб.

Стаття 34. Співучасники

(1) Співучасниками караного діяння визнаються виконавці, організатори, підбурювачі та посібники.

(2) Виконавцем визнається особа, яка безпосередньо вчинила каране діяння самостійно або разом з іншими особами. Виконавцем визнається також особа, яка використовує для вчинення караного діяння інших осіб, які відповідно до цього Кодексу не підлягають відповідальності.

(3) Організатором визнається особа, яка організувала вчинення караного діяння або керувала його вчиненням. Організатором визнається також особа, яка, фінансуючи злочинну діяльність, у тому числі шляхом

підкупів, створює безпечні умови для співучасників караного діяння або координує діяльність злочинних формувань.

(4) Підбурювачем визнається особа, яка схиляє інших осіб до вчинення караного діяння.

(5) Посібником визнається особа, яка сприяла вчиненню караного діяння порадами, вказівками, наданням засобів або усуненням перешкод, а також заздальгідь обіцяла приховати особу, яка вчинила каране діяння, знаряддя і засоби його вчинення, сліди діяння чи предмети, здобуті незаконним шляхом, та не повідомляти про вчинене каране діяння.

Стаття 35. Форми організованої злочинної діяльності

(1) Діяльність співучасників караного діяння може здійснюватися шляхом: а) організації або участі у створенні злочинних формувань – злочинної групи, організованої злочинної групи, злочинної зграї (форми співучасті); б) матеріального, фінансового, правового та іншого забезпечення злочинного формування; в) керівництва діяльністю злочинного формування; г) створення сприятливих та безпечних умов існування і діяльності злочинного формування.

(2) Злочинною групою визнається ситуативне об'єднання двох або більше осіб, які безпосередньо беруть участь у вчиненні умисного караного діяння та діють за попереднім зговором.

(3) Організованою злочинною групою визнається об'єднання за попереднім зговором двох або більше осіб для вчинення одного чи декількох караних діянь, що є для винних основним чи додатковим джерелом існування або задоволення інших особистих чи групових інтересів учасників.

(4) Злочинною зграєю визнається стійке об'єднання осіб для вчинення караних діянь, що характеризується високим ступенем організованості та управління і діє на професійній основі.

Стаття 36. Межі відповідальності за співучасть у караному діянні

(1) Кримінальна відповідальність організатора, підбурювача і посібника настає у випадках, коли: а) дії виконавця щодо приготування до вчинення караного діяння утворюють самостійне діяння; б) виконавець замахувався на каране діяння; в) виконавець вчинив каране діяння.

(2) Кримінальна відповідальність організатора, підбурювача і посібника настає за тією ж статтею цього Кодексу, що й відповідальність виконавця.

(3) За вчинене виконавцем каране діяння, що не охоплюється умислом інших співучасників, вони кримінальної відповідальності не несуть.

ГЛАВА 9. Причетність до караного діяння

Стаття 37. Приховування

(1) Заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка вчинила каране діяння, а так само знарядь і засобів вчинення діяння, його слідів або предметів, здобутих кримінально каранним шляхом, тягне за собою відповідальність лише у випадках, спеціально передбачених цим Кодексом.

(2) Не підлягає кримінальній відповідальності за заздалегідь не обіцяне приховування близький родич особи, яка вчинила каране діяння.

(3) Коло осіб, які є близькими родичами, визначено в частині 2 статті 140 цього Кодексу.

(4) Відповідальність за заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка вчинила каране діяння, знарядь і засобів вчинення діяння, його слідів або предметів, здобутих кримінально каранним шляхом, настає за відповідною статтею Особливої частини цього Кодексу, що передбачає покарання за це діяння. Покарання при цьому не може перевищувати однієї п'ятої частини від максимального розміру покарання, встановленого цією нормою.

Варіант: Частина 2 статті 37 виключити.

Стаття 38. Неповідомлення про каране діяння

(1) Заздалегідь не обіцяне неповідомлення про достовірно відоме каране діяння, що готується, вчинюється або вчинено, тягне за собою кримінальну відповідальність лише у випадках, спеціально передбачених цим Кодексом.

(2) Не підлягає кримінальній відповідальності за заздалегідь не обіцяне неповідомлення про злочин: а) близький родич особи, яка вчинила каране діяння; б) захисник обвинуваченого в кримінальній справі; в) служитель релігійного культу, якому стало відомо про вчинений злочин під час сповіді.

(3) Відповідальність за заздалегідь не обіцяне неповідомлення про достовірно відоме каране діяння, що готується, вчинюється або вчинене, настає за відповідною статтею Особливої частини цього Кодексу, що передбачає покарання за це діяння. Покарання при цьому не може перевищувати однієї шостої частини від максимального розміру покарання, встановленого цією нормою.

ГЛАВА 10. Множинність караних діянь

Стаття 39. Множинність караних діянь

Множинність караних діянь визначається будь-яким, більше одного, їх числом, що утворює повторність або сукупність.

Стаття 40. Повторність караного діяння

(1) Повторність караного діяння утворює вчинення двох або більше караних діянь, що містять ознаки одного й того ж діяння, якщо за будь-яке з них особу, яка їх вчинила, не було засуджено.

(2) Повторність відсутня, якщо: а) раніше вчинені карані діяння не тягнуть за собою відповідальності внаслідок закінчення строків давності, акту амністії або помилування; б) каране діяння складається з ряду тотожних діянь, які спрямовані до єдиної мети; в) діяння полягає у тривалому невиконанні обов'язків, караному у кримінальному порядку.

Стаття 41. Сукупність караних діянь

Сукупністю визнається вчинення кількох караних діянь, передбачених різними статтями або частинами статей цього Кодексу, за жодне з яких особу, яка їх вчинила, не було засуджено та щодо яких не закінчилися строки давності.

Стаття 42. Особливо небезпечний злочинець

(1) Особливо небезпечним злочинцем за вироком суду може бути визнано особу, засуджену до позбавлення волі на строк не менше чотирьох років: а) за злочин, якщо вона засуджувалась за злочин або двічі за кривду і за кожне з цих діянь призначалось покарання у вигляді позбавлення волі на строк не менше чотирьох років; б) за кривду, якщо її раніше було двічі засуджено за кривду і злочин і за кожне з них було призначено покарання у вигляді позбавлення волі на строк не менше чотирьох років.

(2) Суд, розглядаючи питання про визнання особи особливо небезпечним злочинцем, враховує відшкодування потерпілому матеріальної і моральної шкоди, а також інші обставини вчинення діяння.

(3) При вирішенні питання про визнання особи особливо небезпечним злочинцем не враховуються судимості за діяння, вчинені у віці до вісімнадцяти років, а також судимості, погашені або зняті у встановленому законом порядку.

(4) Визнання особи особливо небезпечним злочинцем втрачає силу у разі погашення або зняття судимості.

(5) Норми Особливої частини цього Кодексу, що передбачають відповідальність за вчинення караного діяння особливо небезпечним злочинцем, застосовуються у випадках, якщо винного до вчинення останнього караного діяння було визнано таким за вироком, що набрав законної сили.

Варіант: Статтю 42 виключити.

РОЗДІЛ ІV. ОБСТАВИНИ, ЩО ВИКЛЮЧАЮТЬ КАРАНІСТЬ ПРОТИПРАВНОЇ ДІЇ АБО БЕЗДІЯЛЬНОСТІ

ГЛАВА 11. Обставини, що виключають караність протиправної дії або бездіяльності

Стаття 43. Обставини загального характеру, що виключають караність протиправної дії або бездіяльності

До обставин, що виключають караність протиправної дії або бездіяльності у встановлених цим Кодексом випадках відносяться: а) помилка в оцінці правомірності вчиненого; б) кримінально-правовий компроміс; в) виконання наказу чи іншого розпорядження; г) необхідна оборона; д) затримання особи, яка вчинила каране діяння; е) крайня необхідність; є) перебування серед співучасників караного діяння з метою виконання у відповідності з чинним законодавством спеціального завдання щодо його попередження або розкриття.

Стаття 44. Помилка в оцінці правомірності вчиненого

(1) Помилкою в оцінці правомірності вчиненого визнається сумлінна хибна думка особи щодо протиправності і караності вчиненого нею діяння.

(2) Дія цієї статті поширюється тільки на кримінальний проступок.

(3) Обов'язок доведення наявності помилки покладається на особу, яка вчинила кримінальний проступок.

Стаття 45. Кримінально-правовий компроміс між потерпілим та особою, яка вчинила каране діяння

(1) Кримінально-правовий компроміс є добровільна угода між особою, яка вчинила каране діяння, і потерпілим щодо відмови потерпілого від кримінального переслідування особи, яка вчинила каране діяння, за умови зобов'язання винного добровільно та у визначений строк відшкодувати завдану ним матеріальну і моральну шкоду.

(2) Кримінально-правовий компроміс може бути укладений у будь-який момент до спрямування кримінальної справи у суд.

(3) Згода потерпілого повинна бути добровільною. Вона не має сили, якщо дається неповнолітнім, особою, яка хворіє на психічне захворювання, хронічний алкоголізм, наркоманію чи токсикоманію або яка перебувала у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння чи під впливом одурманюючих засобів, особою, яка через обман не може реально оцінювати наслідків своєї згоди, а так само особою, щодо якої застосовано фізичний чи психічний примус.

(4) Згода потерпілого підлягає засвідченню в нотаріальному порядку.

(5) Кримінально-правовий компроміс не допускається щодо кривди, злочину, а також діяння, вчиненого особливо небезпечним злочинцем.

Стаття 46. Виконання наказу чи іншого розпорядження

(1) Вчинення кримінального проступку або провинності на виконання наказу чи іншого розпорядження виключає їх караність для виконавця.

(2) Вчинення кривди або злочину на виконання наказу чи іншого розпорядження виключає їх караність для виконавця, якщо незаконність наказу чи іншого розпорядження ним не усвідомлювалася.

(3) Невиконання незаконних наказу чи розпорядження не тягне за собою кримінальної відповідальності.

(4) Дія цієї статті поширюється на відносини служби і підпорядкованості, які регулюються чинним законодавством.

Стаття 47. Необхідна оборона

(1) Кожен має право на необхідну оборону незалежно від можливості уникнути посягання чи звернутися за допомогою до інших осіб або органів влади.

(2) Необхідною обороною визнаються дії, вчинені з метою захисту інтересів особи чи прав того, хто захищається, або іншої особи, інтересів суспільства і держави від караного діяння, шляхом завдання шкоди нападаючому, якщо такі дії викликалися потребою негайного попередження або припинення посягання.

(3) Особа, піддана нападу, визнається такою, що не перевищила меж необхідної оборони, якщо нападаючий або особа, яка представляє його інтереси, не доведе іншого.

(4) Не є перевищенням меж необхідної оборони застосування зброї, будь-яких інших засобів чи предметів для захисту від нападу озброєної особи, припинення протиправного насильницького проникнення в жиле або інше приміщення, або якщо той, хто захищається, не може через не залежні від нього обставини оцінити відповідність захисту характерові нападу.

(5) Дії потерпілого чи інших осіб, які захищаються, спрямовані на затримання порушника безпосередньо в момент посягання, а так само такі ж дії щодо порушників, які здійснюються на підставі відомостей про їх розшук, що містяться в засобах масової інформації або у зверненні органів виконавчої влади про затримання злочинця, прирівнюються до необхідної оборони.

(6) Правила про необхідну оборону поширюються на випадки застосування технічних засобів чи пристроїв для захисту від нападу за умови, що такі засоби чи пристрої не створювали небезпеки для інших осіб, які не брали участі в нападі.

Стаття 48. Затримання особи, яка вчинила каране діяння

(1) Визнаються правомірними дії, які підпадають під ознаки караного діяння, якщо вони спрямовані на затримання особи, яка вчинила каране діяння, і передачу затриманого органам влади, та якщо при цьому не було допущено невідповідності засобів затримання або затримання без явної необхідності.

(2) Громадянин, який затримав особу, що вчинила каране діяння, вважається таким, що не допустив умисної невідповідності засобів затримання або затримання без явної необхідності, доки затриманий або особа, яка представляє його інтереси, не доведуть іншого.

Стаття 49. Крайня необхідність

(1) Не є караним діянням дія, якою завдано шкоду охоронюваним інтересам фізичної чи юридичної особи, якщо її вчинено у стані крайньої необхідності, тобто з метою відвернення більш значної шкоди, що безпосередньо загрожує правам чи інтересам іншої особи, якщо за конкретних обставин цю небезпеку не можна було усунути іншими засобами.

(2) Стан крайньої необхідності визнається також у випадках, якщо дії, вчинені з метою відвернення шкоди, не досягли своєї мети і шкода настала, незважаючи на зусилля особи, яка сумлінно розраховувала її відвернути.

Стаття 50. Перебування серед співучасників діяння з метою виконання у відповідності з чинним законодавством спеціального завдання щодо його попередження або розкриття

Не підлягає кримінальній відповідальності особа, яка, виконуючи у відповідності з чинним законодавством спеціальне завдання щодо попередження або розкриття караного діяння та вимушена діяти разом з іншими його учасниками, вчинить кримінальний проступок, провинність або кривду.

РОЗДІЛ V. ПОКАРАННЯ

ГЛАВА 12. Покарання та його види

Стаття 51. Поняття покарання, його мета

(1) Покарання є передбачене цим Кодексом і призначуване судом ім'ям народу України примусове позбавлення чи обмеження прав і свобод фізичних або юридичних осіб, яких визнано винними у вчиненні караного діяння.

(2) Покарання, крім відплати за вчинене, має на меті: а) захист особи, суспільства і держави; б) виправлення і ресоціалізацію засудженого; в) попередження караних діянь.

Варіант: У частині 1 слова «народу України» замінити словом «України».

Стаття 52. Види покарань

(1) До фізичних осіб, які вчинили карані діяння, можуть застосовуватись: а) кримінальна реституція; б) догана і публічне вибачення; в) позбавлення права займати певні посади або займатися певною діяльністю; г) штраф; д) конфіскація майна і коштів, здобутих злочинним шляхом; е) безплатна фізична праця на користь суспільства; є) вислання іноземця за межі України; ж) обмеження по службі військовослужбовця; з) направлення військовослужбовця в дисциплінарну частину; и) позбавлення волі; і) смертна кара.

(2) Фізичну особу, яка вчинила каране діяння, може бути піддано будь-якому покаранню, передбаченому відповідною статтею Особливої частини цього Кодексу, як окремо, так і в будь-якому їх поєднанні.

(3) Юридична особа за вчинення злочину підлягає оголошенню її злочинною організацією та ліквідації.

Варіант: Пункт «б» виключити.

Стаття 53. Кримінальна реституція

(1) Кримінальна реституція полягає у примусовому та обов'язковому відновленні засудженим порушених прав потерпілого, а також відшкодуванні завданої матеріальної і моральної шкоди.

(2) Питання про застосування кримінальної реституції підлягає обов'язковому розглядові судом у будь-якій кримінальній справі. Незастосування цього виду покарання у всіх випадках повинно бути мотивовано у вироку з повідомленням про це потерпілого.

(3) Кримінальна реституція є повною, якщо всі наслідки діяння є оборотні, або неповною, коли частина наслідків фізичному відновленню не підлягає. У цьому разі засуджений відшкодовує матеріальну і моральну шкоду.

(4) Щодо неповнолітнього, якого визнано винним у вчиненні караного діяння, кримінальна реституція провадиться за рахунок його наявних коштів та коштів батьків або осіб, які їх замінюють.

(5) Виконання призначеної судом кримінальної реституції строками давності не обмежується.

(6) Призначаючи покарання у вигляді кримінальної реституції, суд повинен послатися на цю статтю.

Стаття 54. Догана та публічне вибачення

(1) Догана та публічне вибачення можуть призначатися за кримінальний проступок і провинність за умови визнання особою своєї вини, розкаяння у вчиненому та повного відшкодування завданої шкоди.

(2) Догана та публічне вибачення призначаються одночасно.

Варіант: Статтю 54 виключити.

Стаття 55. Штраф

(1) Штраф може призначатися лише за умови наявності у винного оплачуваної роботи або іншого постійного джерела існування від п'яти до ста п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати. Розмір штрафу визначається судом у межах санкції, передбаченої відповідною статтею цього Кодексу.

(2) У разі ухилення засудженого від сплати штрафу суд може замінити несплачену його частину позбавленням волі з розрахунку один день позбавлення волі за п'яту частину мінімального розміру заробітної плати.

Стаття 56. Конфіскація майна, а також предметів, здобутих злочинним шляхом

(1) Конфіскація майна полягає в примусовому безоплатному вилученні у власність держави всього або частини майна, яке є особистою власністю засудженого.

(2) Предмети, здобуті злочинним шляхом, підлягають конфіскації на користь держави у повному обсязі.

(3) Конфіскацію майна може бути призначено тільки у випадках, передбачених цим Кодексом.

(4) Суд повинен зазначити у вироку, чи конфіскується все майно засудженого чи його частина; в останньому разі суд повинен зазначити, яка частина майна конфіскується або перелічити предмети, які конфіскуються.

Стаття 57. Позбавлення права займати певні посади чи займатися певною діяльністю

(1) Позбавлення права займати певні посади чи займатися певною діяльністю може призначатися судом на строк від одного року до п'яти років.

(2) Позбавлення права займати певні посади чи займатися певною діяльністю може призначатися судом лише у випадках, коли цей вид покарання передбачений відповідною статтею Особливої частини цього Кодексу та якщо, виходячи з характеру вчиненого особою караного діяння, суд визнає за неможливе збереження за нею права займати певну посаду або займатися певною діяльністю.

(3) При призначенні покарання у вигляді позбавлення права займати певні посади чи займатися певною діяльністю разом з позбавленням

волі, триманням у дисциплінарній частині воно поширюється на час відбування зазначених видів покарання і, крім того, на строк, визначений вироком.

Стаття 58. Безплатна фізична праця на користь суспільства

(1) Безплатна фізична праця на користь суспільства може призначатися засудженому у віці від п'ятнадцяти до двадцяти одного року, який не є військовослужбовцем, за кримінальний проступок чи провинність.

(2) Безплатна фізична праця на користь суспільства застосовується в невиробничих, а також пов'язаних з використанням праці інвалідів або доглядом за літніми людьми підприємствах та установах і лікувальних закладах.

(3) Безплатна фізична праця на користь суспільства може призначатись тривалістю від ста до двохсот сорока годин на рік, але не більше трьох годин на день.

Стаття 59. Вислання іноземця за межі України

(1) Вислання за межі України може застосовуватись тільки щодо іноземних громадян, які вчинили каране діяння і повністю виконали вимоги кримінальної реституції.

(2) При призначенні покарання у вигляді вислання за межі України суд зобов'язаний послатися на цю статтю.

Стаття 60. Обмеження по службі військовослужбовця

(1) Обмеження по службі військовослужбовця може виражатися у затримці представлення його до чергового військового звання чи призначення за посадою, незаліку у строк вислуги років строку покарання за вироком суду, а також в зарахуванні на користь держави грошового утримання в розмірі до двадцяти відсотків.

(2) Обмеження по службі військовослужбовця може призначатися в межах строків, передбачених відповідною статтею цього Кодексу, або застосовуватися у випадках заміни судом покарання у вигляді позбавлення волі на строк до двох років з розрахунку один день позбавлення волі за три дні обмеження по службі.

(3) Обмеження по службі військовослужбовця може застосовуватись щодо військовослужбовців офіцерського складу, прапорщиків, мічманів, військовослужбовців надстрокової служби на строк не більше двох років.

Стаття 61. Направлення військовослужбовця у дисциплінарну частину

За вироком суду у дисциплінарну частину військовослужбовця строкової служби може бути направлено за вчинення кримінального про-

ступку або провинності, а так само у разі засудження за інші карані діяння до позбавлення волі на строк до одного року, якщо суд з урахуванням особи засудженого визнає за доцільне направити його у дисциплінарну частину на той же строк.

Стаття 62. Позбавлення волі

(1) Позбавлення волі за вчинене каране діяння може бути призначено на строк від шести місяців до п'ятнадцяти років.

(2) Позбавлення волі може призначатися за вчинення: а) кримінального проступку – на строк до одного року; б) провинності – на строк понад один рік до двох років; в) кривди – на строк понад два роки до чотирьох років; г) злочину – на строк понад чотири роки до п'ятнадцяти років.

(3) Покарання у вигляді позбавлення волі відбувають у колоніях: д) загального режиму – засуджені на строк до п'яти років; е) суворого режиму – засуджені на строк понад п'ять до десяти років, а також інші засуджені, які раніше відбували покарання у вигляді позбавлення волі за умисне каране діяння; є) особливого режиму – засуджені, яким смертну кару замінено позбавленням волі на строк до двадцяти років; ж) у тюрмах – засуджені, визнані особливо небезпечними злочинцями, або ті, яким смертну кару замінено позбавленням волі на строк від двадцяти до двадцяти п'яти років.

(4) Засуджені до позбавлення волі неповнолітні відбувають покарання у виховно-трудовах колоніях: з) загального режиму – які раніше не за суджувались до цього виду покарання; и) посиленого режиму – які раніше відбували покарання у вигляді позбавлення волі, якщо попередню судимість не погашено чи не знято у встановленому порядку; і) виховно-трудовах колоніях посиленого режиму – яким покарання у вигляді позбавлення волі призначено за умисне вбивство (статті 150, 151, 152), умисне заподіяння тяжкого і середньої тяжкості тілесних ушкоджень (статті 157, 158), згвалтування при обтяжуючих обставинах (стаття 180, частини 2 і 3), крадіжку (стаття 247), грабіж (стаття 248), розбій (стаття 249), вимагательство при обтяжуючих обставинах (стаття 253, частини 2 і 3).

Стаття 63. Смертна кара

(1) Смертна кара – розстріл – є найвищою мірою покарання і може призначатися тільки у випадках, передбачених цим Кодексом.

(2) Не може застосовуватися смертна кара щодо особи, яка вчинила злочин у віці до вісімнадцяти років, і щодо жінки, що знаходилася у стані вагітності на момент вчинення злочину, винесення вироку або його виконання.

(3) Засуджений до смертної кари не може бути використаний у наукових, медичних та інших експериментах навіть за його згодою або на його прохання.

Стаття 64. Оголошення юридичної особи злочинною організацією та її ліквідація

(1) Оголошення юридичної особи злочинною організацією та її ліквідація призначаються судом одночасно і провадяться у порядку, встановленому кримінально-процесуальним, кримінально-виконавчим та цивільним законодавством.

(2) При призначенні юридичній особі покарання суд повинен послатися на частину 3 статті 52 та статтю 64 цього Кодексу.

(3) Визнання юридичної особи злочинною організацією та її ліквідація не тягне за собою для її працівників будь-яких інших правових наслідків, крім пов'язаних з ліквідацією юридичної особи, якщо в діях, вчинених цими працівниками, не встановлено ознак караного діяння.

ГЛАВА 13. Призначення покарання

Стаття 65. Загальні начала призначення покарання

Суд призначає покарання в межах санкції, передбаченої відповідною статтею цього Кодексу. При призначенні покарання суд зобов'язаний враховувати розмір завданої шкоди та її відшкодування підсудним, особу винного, характер та обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність.

Стаття 66. Обставини, що пом'якшують покарання

(1) При призначенні покарання пом'якшуючими обставинами визнаються: а) добровільне відвернення чи усунення шкідливих наслідків караного діяння; б) явка з повинною та щире розкаяння у вчиненому; в) активне сприяння розкриттю караного діяння; г) вчинення караного діяння внаслідок погрози чи примусу; д) виконання незаконного наказу чи іншого розпорядження; е) вчинення караного діяння під впливом сильного душевного хвилювання, викликаного неправомірними діями потерпілого; є) вчинення караного діяння у віці до вісімнадцяти або понад шістьдесят років; ж) вчинення злочину жінкою у стані вагітності.

(2) При призначенні покарання суд може враховувати й інші пом'якшуючі обставини.

Стаття 67. Обставини, що обтяжують покарання

(1) При призначенні покарання суд враховує як обтяжуючі відповідальність такі обставини: а) вчинення умисного караного діяння особою, яка раніше вчинила будь-яке умисне каране діяння; б) не погашену і не зняту попередню судимість за вчинення умисних кривди чи злочину; в) вчинення караного діяння організованою злочинною групою чи злочинною зграєю; г) вчинення караного діяння у вигляді промислу; д) вчи-

нення караного діяння з корисливих мотивів; е) вчинення караного діяння на ґрунті етнічної, расової, національної чи релігійної ворожнечі, спортивного або іншого фанатизму; є) вчинення караного діяння з використанням підлеглої або іншої залежності потерпілого; ж) вчинення караного діяння у зв'язку з виконанням потерпілим службового, професійного або громадського обов'язку; з) вчинення караного діяння щодо малолітньої або літньої особи, інваліда або іншої особи, яка знаходиться в безпорадному стані, або вагітної жінки; и) використання при вчиненні караного діяння малолітньої особи або особи, яка завідомо для підсудного хворіє на психічне захворювання, слабоумство або є хронічним алкоголіком, наркоманом чи токсикоманом; і) вчинення караного діяння особливо небезпечним злочинцем; й) вчинення караного діяння з використанням обстановки стихійного екологічного лиха або під час надзвичайного стану чи воєнних дій; ї) обмова завідомо невинної особи.

(2) Дія частини 1 цієї статті поширюється на випадки застосування норм Особливої частини цього Кодексу, в яких відповідні обтяжуючі обставини з числа наведених не зазначені.

(3) При визначенні покарання суд не може визнати як обтяжуючі обставини, не зазначені у цій статті.

(4) Суд вправі залежно від характеру караного діяння і ступеня його небезпечності не визнати будь-яку з перелічених у пункті «ї» цієї статті обставин як обтяжуючу.

Стаття 68. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом

(1) Суд, враховуючи виняткові обставини справи та визнаючи за необхідне призначити підсудному покарання нижче за нижню межу, передбачену цим Кодексом за дане діяння, може зробити таке пом'якшення з обов'язковим мотивуванням свого рішення.

(2) Як виняткові обставини можуть визнаватися події в особистому, суспільному, державному житті, що не знаходяться в безпосередньому зв'язку з фактом вчинення караного діяння, але які через свій трагізм або негативні наслідки загальнодержавного характеру поставили підсудного у виняткове становище.

Стаття 69. Призначення покарання за сукупністю караних діянь

(1) При наявності сукупності караних діянь суд признає покарання за кожне з них у відповідності з вимогами статей 65–72 цього Кодексу.

(2) Остаточне покарання визначається на основі принципів повного або часткового поєднання покарань або поглинання одного покарання іншим.

(3) При поєднанні покарань у вигляді позбавлення волі загальний його строк не може перевищувати двадцяти років. Розмір штрафу при поєднанні обмежень не має.

(4) Поглинання менш суворого покарання більш суворим може мати місце лише за умов, якщо підсудний: а) до винесення вироку відшкодував матеріальну і моральну шкоду; б) розкався у вчиненому; в) активно сприяв слідству та суду у розкритті вчиненого.

(5) Якщо за карани діяння, що утворюють сукупність, призначені різні види покарань, можливість заміни яких законом не передбачено, такі покарання виконуються самостійно. Це правило не поширюється на випадки, коли за одне чи декілька караних діянь, що утворюють сукупність, призначається смертна кара, виконання якої у цьому разі поглинає інші види покарань.

(6) За правилами цієї статті призначається покарання і в разі, якщо засуджений до винесення вироку вчинив інше каране діяння.

Стаття 70. Призначення покарань за сукупністю вироків

Якщо засуджений після винесення вироку, але до повного відбуття покарання вчинив нове каране діяння, суд до покарання, призначеного за новим вироком, приєднує повністю або частково невідбуту частину покарання за попереднім вироком. Загальний строк покарання у вигляді позбавлення волі в цьому разі не може перевищувати двадцяти років.

Стаття 71. Правила поєднання покарань та заліку

(1) При поєднанні покарань за сукупністю діянь та сукупністю вироків одному дню позбавлення волі відповідають: а) десята частина мінімального розміру заробітної плати; б) один день тримання у дисциплінарній частині; в) три дні обмеження по службі військовослужбовця.

(2) Покарання у вигляді обмеження по службі військовослужбовця поглинанню іншими видами покарання не підлягає і виконується самостійно від них.

(3) Час перебування під вартою в порядку попереднього ув'язнення зараховується у строк покарання з розрахунку один день попереднього ув'язнення за один день позбавлення волі.

Стаття 72. Обчислення строків покарання

Строки позбавлення волі, обмеження по службі військовослужбовця, тримання у дисциплінарній частині обчислюються в місяцях та роках. При заміні чи поєднанні покарань строки можуть обчислюватись у днях.

Стаття 73. Умовне засудження

(1) При призначенні покарання у вигляді позбавлення волі, тримання у дисциплінарній частині суд, з урахуванням небезпечності діяння, особи підсудного, відшкодування ним матеріальної і моральної шкоди потерпілому, а також інших обставин справи, може призначити покарання умовно.

(2) У вирокі про умовне засудження зазначається, що призначене покарання не виконується протягом встановленого судом контрольного строку. Його тривалість при засудженні за кримінальний проступок складає три місяці, за провинність – шість місяців, за кривду – від шести місяців до одного року, за злочин – від шести місяців до трьох років.

(3) Суд може зобов'язати засудженого протягом цього строку: а) не вчиняти інших правопорушень; б) працювати та сумлінно працювати; в) пройти курс навчання чи професійної підготовки; г) не зловживати спиртними напоями, утримуватися від нелікувального прийому наркотичних речовин, одурманюючих засобів, не займатися азартними іграми; д) пройти медичний огляд та лікування від венеричного захворювання, захворювання на СНІД, алкоголізму, наркоманії чи токсикоманії; е) терміново повідомляти органу контролю за виконанням покарання про вчинені правопорушення.

Стаття 74. Перебіг строку умовного засудження та його скасування

(1) Перебіг строку умовного засудження починається з моменту винесення вироку.

(2) Якщо умовно засуджений не виконує покладених на нього судом обов'язків, то суд з власної ініціативи або за поданням суб'єкта виконання покарання може переглянути справу і прийняти одне з таких рішень: а) залишити в силі умовне засудження та змінити в разі необхідності окремі умови його відбування або встановити нові умови; б) скасувати умовне засудження та застосувати щодо засудженого зазначену у вирокі реальну міру покарання.

(3) У разі вчинення умовно засудженим протягом визначеного судом контрольного строку нового караного діяння суд призначає за нього покарання, керуючись правилами, передбаченими статтями 69, 70 цього Кодексу.

Стаття 75. Порядок і суб'єкти виконання покарань

Порядок і суб'єкти виконання покарань визначаються кримінально-виконавчим законодавством.

ГЛАВА 14. Звільнення від кримінальної відповідальності та покарання

Стаття 76. Умови звільнення від кримінальної відповідальності та покарання

(1) Особу, яка вчинила каране діяння, може бути звільнено від кримінальної відповідальності і покарання або достроково звільнено від

відбування призначеного судом покарання тільки за підставами, передбаченими цим Кодексом.

(2) Звільнення від кримінальної відповідальності не допускається, якщо особа, яку притягнуто до кримінальної відповідальності, наполягає на розгляді справи в суді.

(3) Звільнення від кримінальної відповідальності здійснюється судом.

Стаття 77. Заміна неповнолітньому покарання примусовими заходами виховного характеру

(1) Неповнолітньому, який вчинив повторно кримінальний проступок чи вперше провинність, суд може замінити покарання примусовими заходами виховного характеру у вигляді направлення у спеціальний навчально-виховний або лікувально-виховний заклад, якщо: а) щодо винного раніше не застосовувалася заміна кримінальної відповідальності заходами виховного характеру; б) з обставин справи видно, що винного може бути виправлено без застосування покарання.

(2) Неповнолітнього, якого поміщено у спеціальний виховний заклад, тримають в ньому до виправлення, але не більше як до досягнення ним вісімнадцятирічного віку. Як виняток, при направленні в таку установу неповнолітнього, який досяг шістнадцятирічного віку, його можуть тримати в ньому до досягнення двадцяти років. Строк перебування неповнолітнього у спеціальному виховному закладі не може бути менше одного року.

(3) Порядок тримання та звільнення неповнолітнього, поміщеного у спеціальний виховний заклад, встановлюється кримінально-виконавчим законодавством.

Стаття 78. Звільнення від кримінальної відповідальності внаслідок закінчення давності

(1) Особу не може бути притягнуто до кримінальної відповідальності, якщо з дня вчинення нею караного діяння минуло: а) два роки – після вчинення кримінального проступку; б) п'ять років – після вчинення провинності; в) десять років – після вчинення кривди; г) п'ятнадцять років – після вчинення злочину.

(2) Обчислення строку давності притягнення до кримінальної відповідальності починається з дня вчинення караного діяння і закінчується оголошенням вироку.

(3) Перебіг давності переривається, якщо до закінчення встановленого законом строку особа вчинить нове каране діяння, за яке може бути призначено покарання у вигляді позбавлення волі на строк понад два роки. У разі вчинення нового караного діяння обчислення давності починається з моменту його вчинення.

(4) Перебіг строку давності зупиняється, якщо особа, яка вчинила каране діяння, сховається від слідства або суду. Цей перебіг поновлюється з моменту затримання особи, яка вчинила каране діяння, або її явки з повинною.

(5) Строк давності притягнення до кримінальної відповідальності за злочин, вчинений невстановленою особою або особою, яка сховалася від слідства або суду, не може перевищувати двадцяти років.

Стаття 79. Давність виконання обвинувального вироку

(1) Особа, яка вчинила каране діяння, звільняється від покарання, якщо після набрання обвинувальним вироком законної сили його не було виконано у такі строки: а) два роки – при засудженні до позбавлення волі на строк не більше двох років чи до покарання, не пов'язаного з позбавленням волі; б) чотири роки – при засудженні до позбавлення волі на строк не більше трьох років; в) сім років – при засудженні до позбавлення волі на строк не більше п'яти років; г) десять років – при засудженні до позбавлення волі на строк не більше семи років; д) п'ятнадцять років – при засудженні до позбавлення волі на строк не більше десяти років; е) двадцять років – при засудженні до позбавлення волі на строк не більше п'ятнадцяти років.

(2) Перебіг давності переривається, якщо особа, яка вчинила каране діяння, ухиляється від відбування покарання, та поновлюється з моменту явки особи, яка вчинила діяння, для відбування покарання чи з моменту її затримання.

(3) Щодо осіб, засуджених за статтями 95 (планування, підготовка до ведення війни), 96 (розповсюдження засобів масового знищення), 97 (провокація війни), 98 (порушення міжнародних угод про правила ведення війни), 100 (захоплення громадянина іноземної держави), 101 (геноцид), 102 (біоцид), 103 (екоцид), 104 (організація міжнародних злочинів), 280 (піратство), 281 (найманство) цього Кодексу давність виконання вироку не застосовується.

Стаття 80. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з розкаянням особи, яка вчинила каране діяння

Особу, яка вчинила кримінальний проступок або провинність, може бути звільнено від кримінальної відповідальності, якщо вона після вчинення караного діяння з'явилася з повинною, розкалася та повністю відшкодувала завдану діянням матеріальну і моральну шкоду.

Стаття 81. Умовно-дострокове звільнення, заміна позбавлення волі штрафом

(1) Щодо особи, засудженої до позбавлення волі, умовно-дострокове звільнення чи заміна позбавлення волі штрафом можуть бути засто-

совані, якщо вона: а) в ході відбування покарання повністю відшкодувала матеріальну та моральну шкоду потерпілому; б) зразковою поведінкою довела своє розкаяння у вчиненому, повагу до закону та загальноприйнятих норм поведінки; в) відбула третину призначеного судом покарання за кримінальний проступок, половину – за провину, дві третини – за кривду, три чверті – за злочин.

(2) Умовно-дострокове звільнення або заміна позбавлення волі на штраф застосовуються лише за наявності сукупності умов, зазначених у частині 1 цієї статті.

(3) Заміна позбавлення волі на штраф провадиться в порядку, встановленому пунктом «а» частини 1 статті 71 цього Кодексу.

(4) Положення цієї статті не застосовуються щодо засуджених, яким позбавлення волі призначено на заміну смертної кари.

(5) Питання про умовно-дострокове звільнення чи заміну позбавлення волі на штраф розглядається судом, який постановив вирок.

Стаття 82. Звільнення від покарання у зв'язку з тяжким захворюванням

(1) Особа, яка до винесення вироку або в період відбування покарання захворіла на психічне захворювання, у зв'язку з чим вона не може усвідомлювати значення своїх дій чи керувати ними, або на інше тяжке захворювання, що перешкоджає відбуванню покарання, підлягає звільненню від покарання.

(2) Щодо особи, зазначеної у частині 1 цієї статті, яка хворіє на захворювання, що являє небезпеку для оточуючих, може бути за рішенням суду призначено примусове лікування.

(3) Особа, яку звільнено від покарання у зв'язку з тяжким захворюванням, у разі видужання повинна відбувати покарання, якщо не закінчились строки давності вчинення караного діяння або виконання вироку.

(4) Перелік захворювань, у зв'язку з якими суд може застосувати положення цієї статті, затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 83. Відстрочка виконання покарання у вигляді позбавлення волі

(1) При призначенні покарання у вигляді позбавлення волі за кримінальний проступок, провинність, за каране діяння, вчинене з необережності, або за інше каране діяння за умови наявності виняткових обставин, пов'язаних з наступним виконанням призначеного покарання, суд може відстрочити виконання такого покарання на строк від одного року до трьох років, якщо: а) є згода потерпілого на таку відстрочку; б) підсудний повністю відшкодував потерпілому матеріальну і моральну шкоду; в) законслухняна поведінка засудженого гарантується поруचितельством фізичної або юридичної особи бездоганної репутації; г) за-

суджений або поручитель подав суду заставу в сумі не менше двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) У разі вчинення засудженим будь-якого правопорушення протягом відстрочки виконання покарання суд за поданням органу, що здійснює контроль за його поведінкою, може скасувати відстрочку та повернути вирок до виконання із зверненням застави на користь держави. Якщо протягом зазначеного строку засуджений доведе своє виправлення, суд приймає рішення про звільнення його від покарання та повернення застави.

(3) Винятковими обставинами за змістом цієї статті визнаються: д) смерть близького родича; е) перебування на утриманні засудженого сім'ї або інших осіб, для яких він є єдиним годувальником.

(4) Перелік виняткових обставин, що містяться у частині 3 цієї статті, є вичерпним.

ГЛАВА 15. Судимість і реабілітація

Стаття 84. Правове значення судимості

(1) Особа, яка вчинила каране діяння, вважається судимою з дня набрання вирокон законної сили.

(2) Судимість тягне за собою лише ті наслідки, які передбачені цим Кодексом.

(3) Судимість особи, яка вчинила каране діяння, враховується судом як: а) обставина, яка обтяжує покарання у разі вчинення нового діяння; б) умова визнання особи особливо небезпечним злочинцем; в) обставина, що визначає вид виправно-трудоної установи; г) необхідна умова для застосування заходів адміністративного нагляду за особою, яка відбула покарання за вчинення кривди або злочину.

Стаття 85. Погашення судимості

(1) Засуджений вважається судимим протягом строку виконання всіх призначених йому видів покарання, а також після відбуття покарання протягом таких строків: а) одного року – при засудженні за кримінальний проступок; б) трьох років – при засудженні за провинність; в) п'яти років – при засудженні за кривду; г) семи років – при засудженні за злочин; д) десяти років – при засудженні за злочин, за який покарання у вигляді смертної кари було замінено на позбавлення волі, а також у разі визнання засудженого особливо небезпечним злочинцем.

(2) Засуджені за карані діяння, вчинені у віці до вісімнадцяти років, вважаються судимими протягом строку виконання покарання, а також після відбуття покарання протягом таких строків: е) одного року – при засудженні за кримінальний проступок; е) двох років – при засудженні

за провинність; ж) трьох років – при засудженні за кривду; з) п'яти років – при засудженні за злочин.

(3) Такими, що не мають судимості, визнаються особи: и) звільнені від покарання у зв'язку з закінченням строків давності вчинення караного діяння чи виконання вироку або у зв'язку з амністією чи помилуванням; і) засуджені умовно, які довели протягом контрольного строку своє виправлення; ї) судимість яких погашено у встановленому порядку.

Стаття 86. Порядок обчислення строків погашення судимості

(1) Строк погашення судимості обчислюється з дня відбуття засудженим останнього з призначених видів покарання.

(2) Якщо засудженого умовно-достроково звільнено від покарання або призначене покарання замінено йому на більш м'яке, то обчислення строку погашення судимості починається з моменту фактичного відбуття покарання.

(3) До строку погашення судимості зараховується час, протягом якого вирок не виконувався, якщо при цьому давність виконання вироку не переривалася.

(4) Перебіг строку погашення судимості переривається в разі вчинення особою умисного караного діяння у вигляді провинності – кривди чи злочину.

(5) Погашення судимості припиняє дію всіх її правових наслідків.

Стаття 87. Реабілітація

Особа, яка не вчинила караного діяння і необґрунтовано притягнута до кримінальної відповідальності, підлягає реабілітації. У зв'язку з цим вона має право на кримінально-правову реституцію, тобто судове ім'ям народу України визнання факту незаконного засудження, повне поновлення у всіх правах та вибачення судової влади, про що повідомляється в засобах масової інформації.

ГЛАВА 16. Амністія та помилування

Стаття 88. Амністія

(1) На підставі акта про амністію засудженого може бути: а) повністю звільнено від відбування призначеного судом покарання; б) повністю або частково звільнено від відбування частини покарання, що залишилася невідбутою, або цю частину покарання йому може бути замінено більш м'яким покаранням.

(2) Амністію не може бути застосовано щодо засудженого, який не відшкодував матеріальної і моральної шкоди потерпілому чи не розкався у вчиненому.

Стаття 89. Звільнення від покарання внаслідок помилування

(1) Президент України за клопотанням засудженого, його захисника, близького родича, законного представника, трудового колективу підприємства, установи, організації, неполітизованого громадського об'єднання з урахуванням небезпечності вчиненого караного діяння, обставин справи, особи винного, відшкодування ним матеріальної і моральної шкоди та поведінки під час відбування покарання може в порядку помилування прийняти одне з таких рішень: а) звільнити засудженого від відбування призначеного судом покарання; б) звільнити засудженого від відбування частини покарання, що залишилась невідбутою, або невідбуту частину покарання замінити на більш м'яке покарання.

(2) Помилування не може бути застосоване щодо особи, яка не відшкодувала матеріальної і моральної шкоди потерпілому.

РОЗДІЛ VI. ПРИМУСОВІ ЗАХОДИ МЕДИЧНОГО ХАРАКТЕРУ

ГЛАВА 17. Примусові заходи медичного характеру, умови і порядок їх застосування

Стаття 90. Примусові заходи медичного характеру

(1) Примусові заходи медичного характеру за рішенням суду можуть призначатися особі, яка вчинила каране діяння, з метою проведення лікування від захворювання, що являє небезпеку для оточуючих, а також попередження вчинення нею нового караного діяння. До числа таких захворювань відносяться хронічний алкоголізм, наркоманія, токсикоманія, психічне та венеричне захворювання.

(2) Примусові заходи медичного характеру полягають у проведенні курсу обов'язкового лікування в спеціалізованому медичному закладі з режимом, що обмежує можливість хворого у переміщенні та спілкуванні.

(3) Примусові заходи медичного характеру застосовуються до засуджених за місцем відбування ними покарання.

Стаття 91. Умови проходження примусового лікування психічно хворим

(1) Примусове лікування у психіатричній лікарні чи відділенні з інтенсивним доглядом може бути призначено психічно хворому, який виявляє порушення у поведінці, що роблять неможливим здійснення лікувальних реабілітаційних заходів в умовах психіатричної лікарні за-

гального типу. Примусове лікування такого хворого здійснюється в умовах ізоляції.

(2) Примусове лікування в психіатричній лікарні загального типу з триманням у спеціалізованому реабілітаційному відділенні може бути призначено психічно хворому, який потребує переважно реабілітаційних заходів, що не можуть бути здійснені у добровільному порядку.

(3) Примусове лікування в психіатричній лікарні загального типу може бути призначено психічно хворому, який потребує лікування, що не може бути здійснене на загальних підставах.

(4) Обов'язковий амбулаторний нагляд і лікування у психіатра (примусова диспансеризація) може бути призначено психічно хворому без ознак загострення захворювання, а також особі, яка перенесла тимчасовий хворобливий психічний розлад.

(5) Якщо психічно хворий не потребує застосування примусових заходів медичного характеру, а також у разі їх скасування суд може передати таку особу органам охорони здоров'я для вирішення питання про лікування на загальних підставах чи про направлення до установи соціального забезпечення.

Варіант: Частини 2, 3 і 4 статті 91 виключити і ввести їх до відповідного розділу Кримінально-виконавчого кодексу.

Стаття 92. Продовження, зміна та припинення застосування примусових заходів медичного характеру

(1) Питання про продовження, зміну або припинення примусових заходів медичного характеру може вирішуватися судом на підставі висновку спеціальної лікарської комісії.

(2) Особа, щодо якої за рішенням суду призначено примусові заходи медичного характеру, не рідше одного разу на шість місяців проходить огляд в спеціальній лікарській комісії для визначення можливості порушення перед судом клопотання про припинення застосування примусових заходів медичного характеру чи зміни їх виду. При відсутності підстав для зміни чи скасування примусових заходів медичного характеру комісія дає висновок щодо доцільності їх продовження. Такий висновок не рідше одного разу на рік надсилається адміністрацією лікувального закладу до суду.

Стаття 93. Залік часу застосування примусових заходів медичного характеру

Час проходження примусового лікування засудженим у лікувальному закладі в умовах ізоляції та охорони зараховується у строк відбування покарання.

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

РОЗДІЛ VII. КАРАНИ ДІЯННЯ ПРОТИ ЛЮДСТВА

ГЛАВА 18. Карані діяння проти миру і безпеки людства

Стаття 94. Пропаганда війни

(1) Публічні заклики до розв'язування війни або військового конфлікту караються позбавленням волі на строк від трьох до восьми років, штрафом від тридцяти до восьмидесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Суб'єктами діяння, передбаченого цією статтею, можуть бути як фізичні, так і юридичні особи.

Стаття 95. Планування, підготовка до ведення війни

(1) Планування, підготовка до ведення війни або участь у змові щодо її підготовки карається позбавленням волі на строк від семи до дванадцяти років.

(2) Розв'язування війни карається позбавленням волі на строк від семи до п'ятнадцяти років або смертною карою.

(3) Суб'єктами діянь, передбачених цією статтею, можуть бути як фізичні, так і юридичні особи.

Стаття 96. Розповсюдження засобів масового знищення

(1) Розповсюдження ядерної, нейтронної, хімічної, біологічної (бактеріологічної), кліматичної зброї та інших засобів масового знищення або технологій, спеціальних матеріалів та обладнання, що завідомо можуть бути використані у створенні зброї масового знищення, караються позбавленням волі на строк від семи до п'ятнадцяти років.

(2) Замах на розповсюдження засобів масового знищення, неповідомлення про таке діяння, а так само заздалегідь не обіцяне приховання особи, яка його вчинила, є карані.

Стаття 97. Провокація війни

(1) Провокація війни або іншого міжнародного ускладнення шляхом посягання на життя представника іноземної держави карається позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років або смертною карою.

(2) Неповідомлення про посягання на життя представника іноземної держави, що завідомо готується або вчинене, а так само приховування учасників, слідів, знарядь або засобів вчинення цього діяння, є карані.

(3) Суб'єктами діяння, передбаченого частиною 1 цієї статті, можуть бути як фізичні, так і юридичні особи.

Стаття 98. Порушення міжнародних угод про правила ведення війни

(1) Порушення міжнародних угод про правила ведення війни, що виявилось у: а) вбивствах мирних громадян чи військовополонених; б) жорстокому поводженні з мирним населенням чи військовополоненими; в) мордуванні людей, використанні примусової праці, вигнанні населення з місця постійного проживання; г) умисному викраденні або знищенні пам'яток історії, літератури, мистецтва і релігії, карається позбавленням волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років або смертною карою.

(2) Замах на вчинення діяння, передбаченого цією статтею, заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, є карані.

Стаття 99. Шантаж

Погроза вчинити розкрадання бактеріологічних чи радіоактивних матеріалів або піддати зараженню чи отруєнню ними водойм або інших джерел водокористування, а так само інших об'єктів навколишнього середовища з метою спонукання держави, державного діяча чи міжнародної організації вчинити будь-яку дію або утриматися від неї, якщо були підстави побоюватись здійснення цієї погрози, карається позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 100. Захоплення громадянина іноземної держави

Захоплення чи утримання громадянина іноземної держави (заложника), поєднані з погрозою убивством, вчинення інших насильницьких дій або продовження утримання заложника з метою примусу держави, міжнародної чи міжурядової організації вчинити або утриматися від вчинення будь-якого акту як умови звільнення заложника карається позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років.

Стаття 101. Геноцид

(1) Геноцид, тобто діяння, спрямоване на повне або часткове знищення національної, етнічної, расової чи релігійної групи людей шляхом: а) убивств; б) штучного створення голодомору; в) залишення без медичної допомоги; г) штучного скорочування народжуваності; д) примусової асиміляції, карається позбавленням волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років або смертною карою.

(2) Ті ж дії, вчинені публічною посадовою особою, караються позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років або смертною карою.

(3) Приготування до геноциду та замах на нього, а так само заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, є карані.

(4) Суб'єктами діянь, передбачених частинами 1 і 3 цієї статті, можуть бути як фізичні, так і юридичні особи.

Стаття 102. Біоцид

(1) Застосування ядерної, нейтронної, хімічної, біологічної (бактеріологічної), кліматичної та іншої зброї з метою знищення людей та навколишнього природного середовища карається позбавленням волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років або смертною карою.

(2) Приготування до біоциду, замах на нього, а так само заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, є карані.

Стаття 103. Екоцид

Екоцид, тобто діяння, що призвело до екологічної катастрофи у навколишньому природному середовищі, карається позбавленням волі на строк від двох до п'яти років.

Стаття 104. Організація міжнародних злочинів

(1) Організаційна діяльність, спрямована на підготовку і вчинення злочинів міжнародного характеру, карається позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років.

(2) Неповідомлення про організацію міжнародних злочинів, заздалегідь не обіцяне приховування осіб, які їх вчинили, є карані.

(3) Суб'єктами діяння, передбаченого частиною 1 цієї статті, можуть бути як фізичні, так і юридичні особи.

ГЛАВА 19. Карані діяння у сфері природокористування

Стаття 105. Порушення вимог екологічної безпеки

(1) Порушення встановлених законодавством України та її міжнародними зобов'язаннями вимог екологічної безпеки особою, на яку покладено спеціальний обов'язок щодо їх дотримання, карається позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися природоохороною діяльністю на строк до трьох років чи без такого.

(2) Те саме діяння, що викликало незворотні чи неконтрольовані зміни навколишнього середовища або призвело до масових захворювань людей, погіршення їх спадковості чи кліматичних та інших природних умов, карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років, штрафом від двадцяти до сорока мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися природоохороною діяльністю на строк до п'яти років чи без такого.

(3) Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, якщо воно призвело до виникнення екологічної аварії, епідемії чи загибелі людей, карається

ся позбавленням волі на строк від семи до п'ятнадцяти років, штрафом до ста двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися природоохоронною діяльністю на строк до п'яти років чи без такого.

(4) Суб'єктами діяння, передбаченого частинами 2 і 3 цієї статті, можуть бути як фізичні, так і юридичні особи.

Стаття 106. Пошкодження чи руйнування трубопроводу

(1) Пошкодження чи руйнування трубопроводу, що створило реальну загрозу завдання шкоди здоров'ю людей або навколишньому середовищу, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Ті ж дії, що призвели до виходу з ладу трубопроводу або інших тяжких наслідків, караються позбавленням волі на строк від двох до п'яти років.

Стаття 107. Невиконання вимог щодо попередження і ліквідації наслідків екологічних аварій

(1) Невиконання встановлених законодавством України та її міжнародними зобов'язаннями вимог щодо попередження та ліквідації екологічних наслідків аварій на підприємствах промисловості, енергетики і транспорту, а також аварій, викликаних проведенням наукових експериментів чи запровадженням нової техніки або технологій, особою, на яку покладено спеціальний обов'язок щодо їх дотримання, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися природоохоронною діяльністю на строк до одного року чи без такого.

(2) Те саме діяння, що спричинило аварію, карається позбавленням волі на строк від двох до семи років, штрафом від двадцяти до шестидесяти мінімальних розмірів заробітної плати, заборонаю займатися природоохоронною діяльністю на строк до трьох років чи без такого.

(3) Суб'єктами діяння, передбаченого частиною 2 цієї статті, можуть бути як фізичні, так і юридичні особи.

Стаття 108. Порушення екологічних вимог при проектуванні, будівництві та реконструкції народногосподарських об'єктів

(1) Порушення передбачених законодавством України екологічних вимог щодо проектування, розміщення, будівництва, реконструкції, введення в дію, експлуатації народногосподарських об'єктів карається штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з проектуванням, будівництвом та введенням в експлуатацію об'єктів народного господарства на строк до двох років чи без такого.

(2) Те саме діяння, що спричинило наслідки, зазначені у частині 2 статті 105 цього Кодексу, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до двадцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати.

(3) Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням якого вчинено діяння, передбачене частинами 1 і 2 цієї статті, карається позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати певні посади чи займатися певною діяльністю у сфері проектування і будівництва на строк до п'яти років чи без такого.

Стаття 109. Дача завідомо неправдивого висновку екологічної експертизи

(1) Дача завідомо неправдивих висновку екологічної експертизи, її аргументації, приховування обставин, що мають важливе екологічне значення, карається штрафом до восьми мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати певні посади чи займатися експертною діяльністю на строк до п'яти років чи без такого.

(2) Те саме діяння, що призвело до наслідків, зазначених у частині 2 статті 105 цього Кодексу, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(3) Фінансування та здійснення проектів і програм у сфері господарської чи наукової діяльності, що можуть викликати наслідки, передбачені частиною 2 статті 105 цього Кодексу, при відсутності позитивного висновку екологічної експертизи, караються позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 110. Псування земель

(1) Порушення правил раціонального використання та охорони землі особою, на яку покладено спеціальний обов'язок щодо охорони ґрунтів, раціонального використання чи рекультивації земель, карається штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю у сфері землекористування на строк до одного року чи без такого.

(2) Те саме діяння, що спричинило: а) вивід землі з сільськогосподарського обороту на строк до п'яти років; б) забруднення землі шкідливими для здоров'я людей, рослинного і тваринного світу хімічними та радіоактивними речовинами, мікроорганізмами чи матеріалами, виробничими відходами і стічними водами, карається штрафом до двадцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю у сфері землекористування на строк до трьох років чи без такого.

(3) Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням якого вчинено діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, карається штрафом від десяти до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю у сфері землекористування на строк до п'яти років чи без такого.

Стаття 111. Порухення правил експлуатації природоохоронних споруд

(1) Порухення встановлених законодавством правил експлуатації природоохоронних споруд особою, на яку покладено обов'язок їх дотримання, вчинене протягом року після застосування заходів адміністративного стягнення за таке ж порухення, карається штрафом до восьми мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з експлуатацією природоохоронних споруд, на строк до трьох років чи без такого.

(2) Те саме діяння, що призвело до виходу з ладу природоохоронних споруд або настання інших тяжких наслідків, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, з позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з експлуатацією природоохоронних споруд, на строк до п'яти років чи без такого.

(3) Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням якого вчинено діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, караються позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до тридцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з експлуатацією природоохоронних споруд на строк до п'яти років чи без такого.

Стаття 112. Порухення правил використання та охорони вод

(1) Забруднення, засмічення, виснаження поверхових чи підземних вод або джерел питного водопостачання внаслідок господарської діяльності чи проведення наукових або технічних експериментів особою, на яку покладено обов'язок щодо охорони і раціонального використання вод, що спричинили тяжкі наслідки, караються позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з охороною і раціональним використанням вод, на строк до трьох років чи без такого.

(2) Ті ж дії, що спричинили або могли спричинити тяжкі наслідки, караються позбавленням волі на строк до п'яти років, штрафом від десяти до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з охороною і раціональним використанням вод, на строк до п'яти років чи без такого.

(3) Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням якого вчинено діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, караються позбавленням волі на строк від двох до семи років, штрафом від двадцяти до шестидесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з охороною і раціональним використанням вод, на строк до п'яти років чи без такого.

Стаття 113. Забруднення моря

(1) Забруднення моря понад встановлені нормативи речовинами, шкідливими для здоров'я людей і живих ресурсів моря, внаслідок господарської, наукової або іншої діяльності, що спричинило тяжкі наслідки або реальну загрозу їх настання, карається штрафом до дванадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю на строк до двох років чи без такого.

(2) Умисне затоплення суден або незаконне захоронення у морі речовин чи матеріалів, шкідливих для здоров'я людей і живих ресурсів моря, або таких, що створюють перешкоду правомірному використанню моря, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю на строк до трьох років чи без такого.

(3) Дії, зазначені у частині 2 цієї статті, що спричинили тяжкі наслідки, караються позбавленням волі на строк до чотирьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю на строк до п'яти років чи без такого.

(4) Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням якого вчинено діяння, передбачені частинами 1, 2 і 3 цієї статті, караються позбавленням волі на строк до шести років, штрафом від п'ятнадцяти до шестидесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю на строк до п'яти років чи без такого.

(5) Неповідомлення відповідальною за те посадовою особою транспортних засобів або зведених у морі штучних споруд адміністрації найближчого українського порту чи організації, що видає дозвіл на захоронення, відомостей про вчинення дій, передбачених частинами 2 і 3 цієї статті, карається штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 114. Забруднення атмосфери

(1) Забруднення атмосфери з перевищенням гранично допустимих викидів радіоактивних, хімічних та інших шкідливих речовин у твердому, рідкому, газоподібному, аерозольному стані, а так само іонізуючим випромінюванням або електромагнітний, шумовий, тепловий вплив на атмосферу з перевищенням гранично допустимих рівнів, вчинене

протягом року після застосування заходів дисциплінарного впливу чи адміністративного стягнення за таке ж порушення, карається штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю на строк до п'яти років чи без такого.

Варіант: Слово «тепловий» замінити словами «інший шкідливий фізичний».

(2) Те саме діяння, що спричинило тяжкі наслідки, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(3) Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням якого вчинено діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до двадцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю на строк до п'яти років чи без такого.

Стаття 115. Знищення чи пошкодження лісового масиву

(1) Умисне знищення чи пошкодження лісового масиву шляхом підпалу, затоплення або іншим загальнонебезпечним способом, що спричинило тяжкі наслідки, карається позбавленням волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років, штрафом від тридцяти до ста двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю на строк до двох років чи без такого.

(2) Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням якого вчинено діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, карається позбавленням волі на строк до дванадцяти років, штрафом від двадцяти до восьмидесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю на строк до п'яти років чи без такого.

(3) Знищення чи пошкодження лісового масиву внаслідок необережного поводження з вогнем, хімічними, токсичними, вибуховими чи радіоактивними речовинами і матеріалами карається позбавленням волі на строк до одного року, штрафом до семи мінімальних розмірів заробітної плати.

(4) Суб'єктами діяння, передбаченого частиною 1 цієї статті, можуть бути як фізичні, так і юридичні особи.

Стаття 116. Порушення режиму використання та охорони об'єктів природно-заповідного фонду

(1) Умисне порушення режиму заповідників, заказників, національних парків та інших особливо охоронюваних природних об'єктів карається штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Те саме діяння, що спричинило тяжкі наслідки, карається штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(3) Необережне порушення режиму об'єктів природно-заповідного фонду, що спричинило тяжкі наслідки, карається штрафом до восьми мінімальних розмірів заробітної плати.

(4) Умисне знищення чи пошкодження пам'ятника природи чи території, особливо охоронюваних державою, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(5) Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням якого вчинено дії, передбачені частинами 1, 2 і 4 цієї статті, а так само яка особисто вчинила такі дії, карається позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 117. Порушення правил обліку, зберігання, транспортування і захоронення матеріалів та відходів

(1) Порушення правил обліку, зберігання, транспортування та захоронення бактеріологічних і радіоактивних матеріалів та відходів, інших відходів господарської, наукової або іншої діяльності, що створило реальну загрозу настання тяжких наслідків, особою, на яку покладено обов'язок забезпечення екологічної безпеки таких матеріалів і відходів, карається позбавленням волі на строк до одного року, штрафом до восьми мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Таке саме порушення, що спричинило тяжкі наслідки, карається позбавленням волі на строк від двох до п'яти років.

(3) Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням якого вчинено дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(4) Суб'єктами діяння, передбаченого частиною 2 цієї статті, можуть бути як фізичні, так і юридичні особи.

Стаття 118. Незаконне переміщення через державний кордон України шкідливих відходів

(1) Незаконне переміщення через державний кордон України шкідливих відходів карається позбавленням волі на строк до двох років.

(2) Те саме діяння, вчинене організованою злочинною групою або злочинною зграєю, карається позбавленням волі на строк до п'яти років.

Варіант: Зазначену норму включити як спеціальну ознаку контрабанди.

Стаття 119. Завдання шкоди екологічній безпеці іншої держави

Порушення екологічного законодавства України, що спричинило тяжкі наслідки для здоров'я людей та природного середовища, що їх

оточує, іншої держави, тягне за собою відповідальність на основі взаємності відповідно до статей цієї глави.

Стаття 120. Тлумачення терміна «тяжкі наслідки», що використовується у цій главі

До тяжких наслідків відносяться смерть однієї чи більше осіб, евакуація або тимчасове відселення людей у зв'язку з оголошенням місцевості їх проживання зоною екологічного лиха, масове їх захворювання, знищення родючого шару землі, втрата водою її природних властивостей, виснаження її джерел, втрата балансової вартості надр, масова загибель тварин.

Варіант: Главу «Карані діяння у сфері природокористування» помістити після глави «Карані діяння проти конституційних прав громадян».

ГЛАВА 20. Карані діяння проти здоров'я населення

Стаття 121. Незаконне придбання, зберігання, використання, передача, транспортування, розповсюдження бактеріологічних чи радіоактивних матеріалів

(1) Незаконне придбання, зберігання, передача, транспортування, збут або інше розповсюдження бактеріологічних чи радіоактивних матеріалів караються позбавленням волі на строк до п'яти років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Ті ж дії, що спричинили захворювання людей або їх загибель чи евакуацію населення з даної місцевості у зв'язку з бактеріальним або радіоактивним її зараженням, караються позбавленням волі на строк до десяти років.

(3) Замах на діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, неповідомлення про них, а так само заздалегідь не обіцяне їх приховування або приховування їх учасників, слідів, знарядь і засобів їх вчинення є карані.

(4) Суб'єктами діянь, передбачених цією статтею, можуть бути як фізичні, так і юридичні особи.

Стаття 122. Виготовлення, придбання, зберігання, транспортування чи збут одурманюючих, отруйних та сильнодіючих речовин

(1) Незаконне виготовлення, придбання, зберігання, транспортування, збут одурманюючих, отруйних або сильнодіючих речовин, що не є наркотичними, вчинювані з метою збуту, а так само їх збут караються позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Ті ж дії, вчинені без мети збуту, караються позбавленням волі на строк до одного року, штрафом до семи мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 123. Порушення правил поводження з мікробіологічними збудниками хвороб і токсинами

(1) Необережне порушення правил поводження з мікробіологічними збудниками хвороб чи токсинами, якщо це призвело до захворювання людей, поширення епідемій чи епізоотій, карається позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати,

(2) Те саме діяння, якщо воно спричинило смерть однієї чи більше осіб, карається позбавленням волі на строк від двох до п'яти років.

Стаття 124. Посів чи вирощування наркотиковмісних рослин

(1) Посів чи вирощування наркотиковмісних маку або коноплі, вчинений протягом року після застосування заходів адміністративного стягнення за таку ж дію, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Те саме діяння, вчинене організованою злочинною групою або злочинною зграєю чи особою, раніше судимою за діяння, передбачене цією статтею, карається позбавленням волі на строк до п'яти років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(3) Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням якого вчинено діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, карається позбавленням волі на строк до п'яти років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю на строк до п'яти років чи без того.

Стаття 125. Організація і тримання притону для вживання наркотичних засобів, одурманюючих речовин або для розпусти

(1) Організація притону для ігор на гроші або інші цінності, нелікувального вживання наркотичних засобів, одурманюючих речовин або для розпусти, що виявилось в його фінансуванні чи забезпеченні конспірації і безпеки осіб, які користуються його послугами, стягування плати за надання послуг та приміщення, карається позбавленням волі на строк до п'яти років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(2) Надання особистого або службового приміщення для нелікувального вживання наркотичних засобів, одурманюючих речовин чи для розпусти карається позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 126. Посягання на здоров'я населення під приводом виконання релігійних обрядів

Організація або керівництво групою, діяльність якої, що здійснюється під приводом проповідування релігійних віровчень чи виконання релігійних обрядів, поєднана із заподіянням шкоди здоров'ю людей або статевою розпустою, карається позбавленням волі на строк до п'яти років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 127. Схиляння до нелікувального вживання наркотичних засобів або одурманюючих речовин

(1) Умисне схиляння до нелікувального вживання наркотичних засобів, одурманюючих речовин карається позбавленням волі на строк до п'яти років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Ті ж дії, вчинені: а) щодо неповнолітнього; б) щодо двох або більше осіб; в) організованою злочинною групою чи злочинною зграєю; г) особливо небезпечним злочинцем, караються позбавленням волі на строк від двох до десяти років, штрафом від тридцяти до ста мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 128. Незаконне виготовлення, придбання, зберігання, транспортування чи збут наркотичних засобів

(1) Незаконне виготовлення, придбання, зберігання, транспортування з метою збуту, а так само незаконне відчуження у будь-якій формі наркотичних засобів караються позбавленням волі на строк від двох до десяти років, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(2) Дії, зазначені у частині 1 цієї статті, вчинені: а) повторно; б) організованою злочинною групою або злочинною зграєю; в) у вигляді промислу; г) публічною посадовою особою чи функціонером з використанням свого службового стану, караються позбавленням волі на строк від трьох до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(3) Дії, зазначені у частині 1 цієї статті, вчинені без мети збуту, караються позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

(4) Особа, яка добровільно здала незаконно придбані наркотичні засоби та зазначила джерело їх придбання, звільняється від кримінальної відповідальності.

(5) Замах на діяння, передбачене частиною 2 цієї статті, неповідомлення про нього, заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, є карані.

Стаття 129. Порушення правил виробництва, придбання, зберігання, обліку, відпуску і транспортування наркотичних засобів

Порушення встановлених правил виробництва, придбання, зберігання, обліку, відпуску, перевезення або пересилання наркотичних засобів карається позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 130. Ухилення від обов'язкового лікування венеричного захворювання

Ухилення від лікування венеричної хвороби, що триває після попередження хворого органами охорони здоров'я, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 131. Зараження вірусом імунодефіциту людини, венеричною хворобою чи інфекційним гепатитом

(1) Завідоме поставлення іншої особи через статеві зносини або іншими діями у небезпеку зараження вірусом імунодефіциту людини чи венеричною хворобою карається позбавленням волі на строк до п'яти років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Зараження іншої особи вірусом імунодефіциту людини чи венеричною хворобою особою, яка знала про наявність у неї інфекції, викликаной цим вірусом, або венеричної хвороби, карається позбавленням волі на строк до восьми років.

(3) Неналежне виконання медичним, фармацевтичним працівником свого професійного обов'язку внаслідок халатного чи несумлінного до них ставлення, що спричинило зараження особи вірусом імунодефіциту людини, венеричною хворобою або інфекційним гепатитом, карається позбавленням волі на строк до п'яти років, штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися лікарською діяльністю на строк до трьох років чи без такого.

(4) Діяння, передбачене частиною 3 цієї статті, якщо воно спричинило зараження вірусом імунодефіциту людини, венеричною хворобою чи інфекційним гепатитом двох або більше осіб, карається позбавленням волі на строк до восьми років, штрафом до шестидесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися лікарською діяльністю на строк до п'яти років чи без такого.

Стаття 132. Неналежне виконання обов'язку щодо охорони життя і здоров'я дітей

(1) Невиконання чи неналежне виконання професійного обов'язку щодо охорони життя і здоров'я дітей працівником дитячого лікувально-го, виховного або навчального закладу, на якого такий обов'язок покла-

дено по службі, якщо це спричинило тілесні ушкодження чи викликало психічне або інше тяжке захворювання неповнолітнього, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з лікуванням, вихованням та навчанням дітей, на строк до трьох років чи без такого, доганою та публічним вибаченням.

(2) Те саме діяння, якщо воно спричинило смерть неповнолітнього, карається позбавленням волі на строк до чотирьох років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з лікуванням, вихованням та навчанням дітей, на строк до п'яти років чи без такого.

Стаття 133. Виготовлення неякісних ліків

(1) Виробництво ліків з неякісної сировини чи з порушенням технології їх виготовлення, а так само продаж або відпуск з метою лікування таких ліків чи ліків з простроченим строком придатності, вчинені протягом року після застосування заходів дисциплінарного стягнення за таке ж порушення, карається штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Те саме діяння, що спричинило розгляд здоров'я або смерть потерпілого, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися приготуванням ліків на строк до п'яти років чи без такого.

Стаття 134. Виготовлення спиртних напоїв і торгівля ними

(1) Виготовлення чи зберігання з метою продажу самогону або інших міцних спиртних напоїв домашнього вироблення, а так само торгівля зазначеними напоями караються позбавленням волі на строк від одного року до трьох років, штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Виготовлення з метою продажу без спеціального дозволу (ліцензії) пива, вина, горілчаних, лікерних чи коньячних виробів або торгівля цими алкогольними напоями карається позбавленням волі на строк від одного року до п'яти років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(3) Дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені у вигляді промислу або організованою злочинною групою, караються позбавленням волі на строк до п'яти років.

(4) Торгівля спиртними напоями, зазначеними у частинах 1 і 2 цієї статті, вживання яких викликало отруєння чи смерть потерпілого, карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років.

(5) Суб'єктами діянь, передбачених частинами 2, 3 і 4 цієї статті, можуть бути як фізичні, так і юридичні особи.

Стаття 135. Порухення правил виробництва, зберігання та реалізації продуктів харчування

(1) Порухення правил виробництва сільськогосподарської продукції, її переробки, приготування, зберігання, а також реалізація продуктів харчування, що призвели до отруєння людей, караються позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з виробництвом харчових продуктів, на строк до трьох років чи без такого.

(2) Заготівля, переробка з метою збуту або збут продуктів харчування чи іншої продукції, радіоактивно забруднених понад гранично допустимі рівні, караються позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з виробництвом харчових продуктів, строком до п'яти років чи без такого.

(3) Дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, що спричинили масове захворювання людей або смерть потерпілого, караються позбавленням волі на строк до п'яти років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з виробництвом харчових продуктів, на строк до п'яти років чи без такого.

(4) Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням якого були порушені правила виробництва, зберігання або реалізації харчових продуктів, карається позбавленням волі на строк до п'яти років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з виробництвом харчових продуктів, на строк до п'яти років чи без такого.

(5) Суб'єктами діяння, передбаченого частиною 3 цієї статті, можуть бути як фізичні, так і юридичні особи.

Стаття 136. Порухення правил боротьби з епідеміями

(1) Невиконання або неналежне виконання особою покладеного на неї обов'язку щодо боротьби з епідемічними та іншими заразними хворобами, якщо це призвело до виникнення чи поширення таких захворювань, вчинене протягом року після застосування заходів дисциплінарного стягнення за таке ж порушення, карається штрафом до восьми мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з попередженням епідемічних чи заразних захворювань, на строк до трьох років чи без такого.

(2) Те саме діяння, що спричинило масове захворювання людей або смерть потерпілого, карається позбавленням волі на строк до трьох років, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з попередженням епідемічних чи заразних захворювань, на строк до п'яти років чи без такого.

(3) Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням якого вчинені діяння, зазначені у частині 1 цієї статті, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з попередженням епідемічних чи заразних захворювань, на строк до п'яти років чи без такого.

Стаття 137. Незаконне лікарювання

(1) Заняття лікарюванням як професією особою, яка не має відповідної спеціальної освіти і належної підготовки, що призвело до розладу здоров'я або смерті потерпілого, карається позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися лікувальною діяльністю на строк до трьох років чи без такого.

(2) Незаконне проведення абортів лікарем карається штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися лікарською діяльністю на строк до двох років чи без такого.

(3) Незаконне проведення абортів особою, яка не має спеціальної медичної освіти, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(4) Незаконне проведення абортів, що спричинило смерть потерпілої, карається позбавленням волі на строк до шести років.

Стаття 138. Незаконне проведення наукового або іншого експерименту

(1) Незаконне проведення над людиною експерименту, небезпечного для її життя чи здоров'я, карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років, штрафом до шестидесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю у сфері охорони здоров'я строком до п'яти років чи без такого.

(2) Те саме діяння, вчинене щодо двох чи більше осіб або шляхом обману, погроз чи іншого примусу, або якщо воно спричинило масове захворювання чи загибель людей, карається позбавленням волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років, позбавленням права займатися діяльністю у сфері охорони здоров'я на строк до п'яти років чи без такого, або смертною карою.

(3) Приготування до діянь, передбачених частинами 1 і 2 цієї статті, замах на них, неповідомлення про проведення незаконного експерименту, а також заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка їх вчинила, є карані.

Стаття 139. Утаювання або перекручування інформації про стан здоров'я населення та оточуюче його природне середовище

Утаювання від населення або перекручування в засобах масової інформації, офіційних державних звітах відомостей про дійсні показни-

ки стану здоров'я населення та оточуючого природного середовища особою, на яку покладено обов'язок аналізу таких відомостей, вчинене протягом року після застосування заходів дисциплінарного стягнення за таке ж порушення, карається позбавленням волі на строк до одного року, штрафом до семи мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю у сфері екології та охорони здоров'я на строк до п'яти років чи без такого.

Стаття 140. Кровозмішення

(1) Вступ до юридичного або фактичного шлюбу, статевий зв'язок з близьким родичем карається штрафом до шести мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) До близьких родичів відносяться рідні батько і мати, рідні та двоюрідні брати і сестри, дід, бабка, дядько, тітка.

ГЛАВА 21. Карані діяння, що посягають на свободу совісті та законну діяльність релігійних конфесій

Стаття 141. Порушення свободи совісті та віросповідання

(1) Обмеження конституційних прав особи з мотивів її приналежності до того чи іншого віросповідання або атеїзму карається штрафом до шести мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Перешкоджання вільному релігійному вибору чи відправленню релігійних обрядів карається штрафом до восьми мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 142. Порушення рівноправності релігійних конфесій

(1) Встановлення будь-яких переваг чи обмежень однієї релігійної конфесії щодо інших карається штрафом до семи мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Те саме діяння, вчинене повторно або якщо воно викликало між-конфесійні конфлікти, карається позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока п'яти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 143. Богохульство

(1) Образа релігійних почуттів віруючих, глум над догматами віровчення або його символами караються штрафом до шести мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Ті самі дії: а) вчинені під впливом релігійного фанатизму чи атеїзму; б) поєднані з використанням засобів масової інформації; в) що спричинили порушення громадського спокою або роботи громадського транспорту – караються позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 144. Образа служителя культу у зв'язку з відправленням релігійного обряду

(1) Публічне приниження честі і гідності служителя культу у зв'язку з відправленням ним релігійного обряду, покладеного на нього духовним саноном, карається штрафом до восьми мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Те саме діяння, поєднане з глузом під час богослужіння над особою священнослужителя чи предметами культу, карається позбавленням волі на строк до трьох років.

Стаття 145. Порушення прав віруючих або релігійних конфесій у сфері майнових відносин

(1) Незаконне, тобто на порушення чинного законодавства, заволодіння культовими будинками і спорудами, іншими приміщеннями, що перебувають у власності релігійних конфесій, або іншим їх майном чи їх використання, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Незаконне пошкодження чи зруйнування будинку або споруди культового призначення карається позбавленням волі на строк до п'яти років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 146. Викрадення, осквернення або знищення релігійних святинь

Викрадення, незаконне утримання, осквернення або знищення релігійних святинь карається позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 147. Примушування священнослужителя до виконання релігійного обряду

Примушування священнослужителя шляхом фізичного або психічного примусу до виконання релігійного обряду всупереч канонічній забороні карається штрафом до шести мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

Стаття 148. Порушення таємниці сповіді

(1) Порушення таємниці сповіді, тобто умисне розголошення священнослужителем відомостей, що стали йому відомі під час сповіді, якщо це мало своїм наслідком розпад сім'ї, самогубство, убивство або заподіяння тілесних ушкоджень, карається штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Примушування священнослужителя до порушення таємниці сповіді шляхом фізичного або психічного примусу, підкупу чи іншим протиправним способом, карається штрафом до двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, доганою і публічним вибаченням.

(3) Установка, використання підслуховуючих, передаючих або звукозаписуючих пристосувань і приладів у місцях проведення сповіді караються позбавленням волі на строк до п'яти років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної, плати, позбавленням права займатися оперативно-розшуковою діяльністю на строк до двох років чи без такого.

Стаття 149. Незаконні дії, пов'язані з міжконфесійними конфліктами

(1) Розв'язання міжконфесійних конфліктів шляхом самоуправства, насильства, проведення з порушенням встановленого порядку мітингів, демонстрацій чи інших протиправних дій карається позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока п'яти мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

(2) Ті самі дії, поєднані з організацією та проведенням актів самордування чи самознищення, захопленням будинків чи споруд, караються позбавленням волі на строк до десяти років, штрафом від тридцяти до ста мінімальних розмірів заробітної плати.

РОЗДІЛ VIII. КАРАНИ ДІЯННЯ ПРОТИ ОСОБИ, ЇЇ ПРАВ, СВОБОД І МОРАЛІ

ГЛАВА 22. Карані діяння проти життя, здоров'я, волі, честі та гідності особи

Стаття 150. Умисне убивство при обтяжуючих обставинах

(1) Умисне убивство: а) за наймом; б) із користі; в) із хуліганських спонукань; г) з метою приховати інше каране діяння або вчинити втечу з-під варти чи місця позбавлення волі; д) з особливою жорстокістю або способом, небезпечним для життя багатьох осіб; е) щодо жінки, яка завідомо для винного знаходилась у вагітному стані; є) неповнолітнього або особи, яка знаходилась у беспорядному стані; ж) публічної посадової особи чи функціонера у зв'язку з виконанням ним свого службового обов'язку, а так само священнослужителя у зв'язку з його релігійною діяльністю або особи, яка виконувала свій громадянський чи громадський обов'язок; з) заложника; и) вчинене організованою злочинною групою або злочинною зграєю чи особливо небезпечним злочинцем, карається позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років або смертною карою.

(2) Приготування до діяння, передбаченого частиною 1 цієї статті, замах на нього, неповідомлення про нього, заздалегідь не обіцяне прихо-

ування особи, яка його вчинила, знярядь, засобів та слідів вчиненого є карані.

Стаття 151. Умисне убивство

(1) Умисне убивство при відсутності ознак, зазначених у статтях 150 і 152 цього Кодексу, карається позбавленням волі на строк від семи до п'ятнадцяти років.

(2) Приготування до убивства, передбаченого цією статтею, замах на нього, неповідомлення про нього, заздалегідь не обцяне приховування особи, яка вчинила таке діяння, знярядь, засобів і слідів вчиненого є карані.

Стаття 152. Умисне убивство при пом'якшующих обставинах

(1) Умисне убивство: а) із ревнощів, при наявності достатніх для них підстав; б) із помсти, викликаній захворюванням з вини потерпілого на наркоманію, токсикоманію, алкоголізм, синдром імунодефіциту людини, венеричну хворобу, карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років.

(2) Умисне убивство, вчинене: а) у стані сильного душевного хвилювання, що раптово виникло внаслідок протизаконного насильства чи тяжкої образи з боку потерпілого; б) на прохання потерпілого, який страждав невиліковною хворобою, карається позбавленням волі на строк до п'яти років.

(3) Умисне убивство, вчинене з перевищенням меж необхідної оборони, карається позбавленням волі на строк до одного року, штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 153. Убивство матір'ю своєї новонародженої дитини

Убивство матір'ю своєї дитини під час пологів або безпосередньо після пологів карається позбавленням волі на строк до трьох років, доганою та публічним вибаченням, безплатною фізичною працею на користь суспільства до двохсот сорока годин.

Стаття 154. Убивство з необережності

Убивство з необережності карається позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

Стаття 155. Доведення до самогубства

Доведення до самогубства особою, від якої потерпілий знаходився у матеріальній чи службовій залежності, шляхом систематичного приниження людської гідності, жорстокого поводження з ним, примушування до співжиття або вчинення розпутних дій чи заняття проституцією карається позбавленням волі на строк до п'яти років.

Стаття 156. Погроза убивством

Погроза вчинити убивство при наявності реальних підстав побоюватись виконання цієї погрози карається позбавленням волі на строк до одного року, штрафом до семи мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 157. Умисне тяжке тілесне ушкодження

(1) Умисне тяжке тілесне ушкодження, тобто умисне тілесне ушкодження, небезпечне для життя в момент заподіяння чи таке, що спричинило втрату будь-якого органу або втрату його функцій, душевну хворобу чи інший розлад здоров'я, поєднаний із стійкою втратою працездатності не менш як на одну третину, чи переривання вагітності або незгладиме спотворення обличчя, а так само введення в організм потерпілого шляхом обману чи насильства наркотичних засобів чи токсичних речовин, що спричинило захворювання на наркоманію чи токсикоманію, караються позбавленням волі на строк від двох до восьми років.

(2) Умисне тяжке тілесне ушкодження заподіяне: а) із хуліганських спонукань; б) двом або більше особам; в) у зв'язку з виконанням потерпілим свого службового обов'язку чи громадянського обов'язку; г) способом, що має характер мордування або спричинило смерть потерпілого; д) внаслідок систематичних, хоча б і не тяжких тілесних ушкоджень, карається позбавленням волі на строк від трьох до дванадцяти років, штрафом від тридцяти до ста мінімальних розмірів заробітної плати.

(3) Умисне тяжке тілесне ушкодження, заподіяне у стані сильного душевного хвилювання, що раптово виникло внаслідок протизаконного насильства чи тяжкої образи з боку потерпілого, карається позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 158. Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження

(1) Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження, тобто умисне тілесне ушкодження, що не є небезпечним для життя, але спричинило тривале порушення функцій будь-якого органу чи інший тривалий розлад здоров'я без наслідків, зазначених у статті 157 цього Кодексу, карається позбавленням волі на строк до чотирьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Заподіяння середньої тяжкості тілесних ушкоджень: а) із хуліганських спонукань; б) двом або більше особам; в) у зв'язку з виконанням потерпілим службового або громадянського обов'язку; г) способом, що має характер мордування; д) особливо небезпечним злочинцем, карається позбавленням волі на строк від двох до шести років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(3) Заподіяння середньої тяжкості тілесних ушкоджень у стані сильного душевного хвилювання, що раптово виникло внаслідок протиза-

конного насильства чи тяжкої образи з боку потерпілого, карається позбавленням волі на строк до двох років, доганою чи публічним вибаченням, штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 159. Необережне тяжке чи середньої тяжкості тілесне ушкодження

Заподіяння з необережності тяжкого чи середньої тяжкості тілесного ушкодження карається позбавленням волі на строк до одного року, штрафом до шести мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

Стаття 160. Заподіяння умисного легкого тілесного ушкодження

(1) Умисне легке тілесне ушкодження, що спричинило короточасний розлад здоров'я чи короточасну втрату працездатності, карається позбавленням волі на строк до одного року, штрафом до восьми мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

(2) Умисне легке тілесне ушкодження без наслідків, зазначених у частині 1 цієї статті, карається штрафом до шести мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

(3) Заподіяння легких тілесних ушкоджень із хуліганських спонукань або у зв'язку з виконанням потерпілим службового чи громадянського обов'язку, карається позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 161. Побої та мордування

(1) Умисне нанесення удару, побоїв, інші насильницькі дії, що спричинили фізичний біль, караються позбавленням волі на строк до одного року, штрафом до шести мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

(2) Ті самі дії, що мають характер мордування, караються позбавленням волі на строк до одного року і шести місяців, штрафом до восьми мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

(3) Побої та мордування, вчинені із хуліганських спонукань або щодо осіб, які через інвалідність, хворобу, малолітство чи похилий вік знаходяться у залежному від винного стані, караються позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

(4) Нанесення побоїв публічною посадовою особою чи функціонером потерпілому, який знаходиться у залежному від нього стані, карається позбавленням волі на строк від одного року до п'яти років, позбавленням права займати керівні посади на строк до п'яти років чи без такого.

Стаття 162. Незаконне позбавлення волі

(1) Незаконне позбавлення волі карається штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Те саме діяння, вчинене щодо неповнолітнього або способом, небезпечним для життя і здоров'я потерпілого, чи таке, що супроводжувалося заподіянням йому фізичних страждань, карається позбавленням волі на строк до двох років.

Стаття 163. Захоплення заложенника

Захоплення чи утримання особи як заложенника з метою примушування державної установи чи органу, публічної посадової особи або функціонера вчинити чи утриматися від вчинення будь-якої дії як умови звільнення заложенника карається позбавленням волі на строк від трьох до восьми років.

Стаття 164. Незаконне поміщення у психіатричну лікарню

(1) Незаконне поміщення у психіатричну лікарню завідомо здорової людини карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися лікарською діяльністю на строк до трьох років чи без такого.

(2) Те саме діяння, що спричинило розпад сім'ї або самогубство потерпілого, карається позбавленням волі на строк від двох до п'яти років, позбавленням права займатися лікарською діяльністю на строк до п'яти років чи без такого.

Стаття 165. Примусове лікування завідомо здорової людини

Примусове лікування завідомо здорової людини карається штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 166. Наклеп

(1) Наклеп, тобто поширення завідомо неправдивих вигадок, що ганьблять іншу особу, карається позбавленням волі на строк до одного року, штрафом до восьми мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

(2) Наклеп у друкованому чи іншим способом розмноженому творі, в анонімному листі чи заяві, а так само вчинений особою, раніше судимою за клевету, чи поєднаний з обвинуваченням у вчиненні злочину, карається позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 167. Образа

(1) Образа, тобто публічне приниження честі і гідності особи у непристойній формі карається штрафом до шести мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Те саме діяння, вчинене публічною посадовою особою чи функціонером під час виконання свого службового обов'язку, карається штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

Стаття 168. Залишення в небезпеці чи поставлення у небезпечний для життя стан

(1) Залишення без допомоги особи, яка завідомо знаходилась у небезпечному для життя стані і була позбавлена можливості вжиття заходів до самозбереження через малолітство, старість, хворобу чи внаслідок іншого безпорадного стану, якщо особа, яка залишила без допомоги, зобов'язана була піклуватися про потерпілого та мала змогу подати йому допомогу, а так само якщо винний сам поставив потерпілого у небезпечний для життя стан, карається позбавленням волі на строк до одного року, штрафом до семи мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

(2) Те саме діяння, якщо воно спричинило смерть потерпілого, карається позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 169. Неподання допомоги особі, яка знаходиться у небезпечному для життя стані

Неподання допомоги особі, яка знаходиться у небезпечному для життя стані, при можливості подати таку допомогу, що потягло за собою заподіяння потерпілому тяжких тілесних ушкоджень чи його смерть, карається штрафом до семи мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

Стаття 170. Неподання допомоги хворому особою медичного персоналу

Неподання без поважних причин допомоги хворому особою медичного персоналу, зобов'язаною відповідно до встановлених правил подати таку допомогу, якщо це завідомо для медичного працівника могло спричинити тяжкі наслідки для хворого, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися лікарською діяльністю на строк до п'яти років чи без такого, доганою та публічним вибаченням.

Стаття 171. Насильницьке донорство

(1) Незаконне, шляхом обману, фізичного чи психічного насильства, вилучення у потерпілого органа, тканини, крові або іншої речовини карається позбавленням волі на строк від трьох до восьми років, штрафом від тридцяти до семидесяти мінімальних розмірів заробітної плати, поз-

бавленням права займатися медичною діяльністю на строк до п'яти років чи без такого.

(2) Те саме діяння, вчинене: а) щодо неповнолітнього; б) щодо двох чи більше осіб; в) щодо особи, яка знаходиться у безпорадному стані; г) організованою злочинною групою чи злочинною зграєю; д) у вигляді промислу, карається позбавленням волі на строк від п'яти до дванадцяти років, штрафом від сорока до ста двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися медичною діяльністю на строк до п'яти років чи без такого.

(3) Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, що спричинили смерть потерпілого, караються позбавленням волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років, позбавленням права займатися медичною діяльністю на строк до п'яти років чи без такого.

(4) Приготування до насильницького донорства, замах на нього, неповідомлення про нього, а так само заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, є карані.

ГЛАВА 23. Карані діяння проти сім'ї, моралі, статевої недоторканності

Стаття 172. Ухилення від сплати аліментів

Злісне ухилення від сплати встановлених постановою судді або рішенням суду коштів на утримання неповнолітнього чи непрацездатного члена сім'ї карається штрафом до шести мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

Варіант: Статтю 172 виключити.

Стаття 173. Зловживання опікунськими правами, залишення підопічного без нагляду чи допомоги

Використання опіки чи піклувальництва з корисливою або іншою метою на шкоду підопічному, що виразилося у використанні майна, яке належить йому на законних підставах, чи майнових прав, залишення підопічного без догляду та матеріальної допомоги карається штрафом до семи мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 174. Розголошення таємниці усиновлення

(1) Умисне розголошення таємниці усиновлення проти волі усиновителя карається штрафом до шести мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

(2) Те саме діяння, вчинене публічною посадовою особою чи функціонером, якому таємниця усиновлення стала відома у зв'язку із займанням ним посадою, карається штрафом від двадцяти до восьмидесяти

мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з лікуванням, навчанням та вихованням дітей, на строк до трьох років чи без такого.

Стаття 175. Викрадення чи підміна дитини

Викрадення чи підміна чужої дитини з корисливою метою, із помсти чи з інших особистих мотивів карається позбавленням волі на строк до п'яти років.

Стаття 176. Доведення неповнолітнього до стану сп'яніння

Доведення до стану алкогольного сп'яніння неповнолітнього особою, від якої він знаходився у службовій чи матеріальній залежності, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 177. Втягнення неповнолітнього в азартні ігри, пияцтво чи заняття злочинною діяльністю

(1) Втягнення неповнолітнього в азартні ігри, пияцтво, заняття злочинною діяльністю карається позбавленням волі на строк від одного року до п'яти років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Ті самі дії, вчинені: а) повторно; б) організованою злочинною групою чи злочинною зграєю; в) особливо небезпечним злочинцем, караються позбавленням волі на строк від двох до восьми років, штрафом від двадцяти до семидесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 178. Розбещення неповнолітніх

(1) Розпутні дії щодо завідомо неповнолітньої особи караються позбавленням волі на строк до двох років.

(2) Ті самі дії, вчинені з використанням службового стану у дитячих дошкільних установах або навчальних, спортивних, творчих, медичних та інших закладах, караються позбавленням волі на строк від двох до п'яти років, позбавленням права займатися лікарською, навчальною та виховною діяльністю на строк до п'яти років чи без такого.

Стаття 179. Статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості

Статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості, караються позбавленням волі на строк від двох до восьми років.

Стаття 180. Зґвалтування

(1) Зґвалтування, тобто статеві зносини із застосуванням фізичного чи психічного насильства або використанням безпорадного стану потерпілої (потерпілого), карається позбавленням волі на строк від трьох до восьми років.

(2) Те саме діяння, вчинене: а) щодо неповнолітньої (неповнолітнього); б) повторно; в) групою осіб; г) шляхом приведення потерпілої (потерпілого) у безпорадний стан за допомогою наркотиків чи інших засобів, що паралізують опір, карається позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років.

(3) Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті: д) вчинені близьким родичем потерпілої (потерпілого); е) вчинені особливо небезпечним злочинцем; є) щодо малолітньої (малолітнього); ж) що спричинили смерть потерпілої (потерпілого), караються позбавленням волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років.

(4) Малолітніми за змістом цієї статті визнаються діти у віці до дванадцяти років.

(5) Замах на діяння, передбачені цією статтею, а так само заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, є карані.

Стаття 181. Насильницьке задоволення статевої потреби неприродним способом

(1) Мужолозтво, лесбійство або інше неприродним способом задоволення статевої потреби із застосуванням фізичного чи психічного насильства або з використанням безпорадного стану потерпілої (потерпілого) карається позбавленням волі на строк від двох до шести років.

(2) Ті самі дії, вчинені: а) щодо неповнолітньої (неповнолітнього); б) повторно; в) групою осіб; г) шляхом приведення потерпілої (потерпілого) у безпорадний стан за допомогою наркотиків чи інших засобів, що паралізують опір, караються позбавленням волі на строк від чотирьох до десяти років.

(3) Дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені: д) близьким родичем; е) щодо малолітньої (малолітнього); є) особливо небезпечним злочинцем, караються позбавленням волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років.

(4) Замах на діяння, передбачені цією статтею, є караний.

(5) Кримінальне переслідування за вчинення будь-якого з діянь, передбачених цією статтею, може здійснюватися не інакше як за скаргою потерпілої (потерпілого), крім випадків, коли ними є особа, яка не досягла повноліття.

Стаття 182. Втягнення в заняття проституцією

(1) Втягнення в заняття проституцією шляхом: а) обману; б) фізичного чи психічного насильства; в) використання наркотичних чи інших засобів, що паралізують опір, або тяжкого матеріального стану жінки, карається позбавленням волі на строк від одного року до чотирьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Те саме діяння, вчинене: г) організованою злочинною групою чи злочинною зграєю; д) особливо небезпечним злочинцем; е) щодо непов-

нолітньої; є) шляхом вербування для виїзду за кордон, карається позбавленням волі на строк від двох до восьми років.

(3) Замах на діяння, передбачене частиною 2 цієї статті, неповідомлення про нього, а так само заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, є карані.

Стаття 183. Розповсюдження порнографічних предметів або творів, що пропагують культ насильства та жорстокості

(1) Виготовлення з метою збуту, збут чи інше розповсюдження творів, зображень або інших предметів порнографічного характеру або творів, що пропагують культ насильства та жорстокості, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Ті самі дії, вчинені з використанням або участю неповнолітнього, караються позбавленням волі на строк до чотирьох років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(3) Порнографія за змістом цієї статті означає непристойне натуралістичне зображення статевих органів людини чи її статевого акту шляхом їх літературного, сценічного, художнього або іншого відтворення.

Варіант: Частина 3 статті 183 виключити.

Стаття 184. Зруйнування пам'ятників матеріальної або духовної культури

(1) Умисне знищення, зруйнування чи пошкодження пам'ятників матеріальної або духовної культури: а) під час проектно-вишукувальних робіт; б) шляхом реконструкції будівель, споруд, транспортних шляхів, газо-, нафто- та інших продуктопроводів, будівельних чи промислових комплексів; в) шляхом використання не у відповідності з функціональним призначенням пам'ятників історії, матеріальної і духовної культури, що знаходяться під охороною держави, караються позбавленням волі на строк від одного року до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю у сфері будівництва та архітектури на строк до трьох років чи без такого.

(2) Ті самі дії, вчинені шляхом підпалу або вибуху, караються позбавленням волі на строк від двох до п'яти років, позбавленням права займатися діяльністю у сфері будівництва та архітектури на строк до п'яти років чи без такого.

(3) Публічна посадова особа, за наказом чи розпорядженням якої було зруйновано чи пошкоджено пам'ятники матеріальної або духовної культури, карається позбавленням волі на строк від двох до п'яти років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю у сфері будівництва та архітектури на строк до п'яти років чи без такого.

Стаття 185. Незаконне використання органів, частин і тканин трупа людини

(1) Незаконні, тобто на порушення встановленого порядку вилучення, переробка чи збут органів, частин і тканин трупа людини для використання їх з лікувальною або науковою метою караються штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися медичною діяльністю на строк до трьох років чи без такого.

(2) Ті самі дії, вчинені: а) у вигляді промислу; б) організованою злочинною групою чи злочинною зграєю; в) з метою збуту за кордон, караються позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися медичною діяльністю на строк до п'яти років чи без такого.

(3) Замах на діяння, передбачене цією статтею, є караний.

Стаття 186. Порушення спокою покійних

Варіант: Осквернення пам'яті покійних у місцях поховання

(1) Незаконне, на порушення встановленого порядку, перезахоронення покійного, підзахоронення в могилу чи знищення могили, вчинені протягом року після застосування заходів адміністративного стягнення за таке ж порушення, караються позбавленням волі на строк до шести місяців, штрафом до шести мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

(2) Глум над могилою, а так само зруйнування місця поховання, незаконна його забудова або інше господарське використання, викрадення предметів, що знаходяться в могилі чи на могилі, караються позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

(3) Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням якого вчинено дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, карається позбавленням волі на строк від одного до чотирьох років, позбавленням права займати певні посади на строк до п'яти років чи без такого.

Стаття 187. Розголошення лікарської таємниці

(1) Розголошення медичним працівником відомостей про хворобу, інтимне чи сімейне життя хворого карається штрафом до семи мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

(2) Те саме діяння, що спричинило розпад сім'ї чи самогубство хворого, карається позбавленням волі на строк до двох років, позбавленням права займатися лікарською діяльністю на строк до п'яти років чи без такого.

ГЛАВА 24. Карані діяння проти конституційних прав громадян

Стаття 188. Порухення рівноправності

(1) Встановлення на порушення чинного законодавства будь-яких пільг чи переваг громадянам в залежності від їх расової, національної, релігійної чи партійної приналежності карається штрафом до семи мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю на строк до трьох років чи без такого, доганою та публічним вибаченням.

(2) Те саме діяння, вчинене з використанням службового стану публічною посадовою особою чи функціонером, карається штрафом до дванадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, заборонаю займатися певною діяльністю на строк до п'яти років чи без такого, доганою та публічним вибаченням.

Стаття 189. Порухення особистої свободи

Порухення свободи особи на її пересування, вибір місця проживання і роботи, виїзд за кордон та повернення в Україну карається штрафом до восьми мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати посади в органах державної влади на строк до трьох років чи без такого.

Стаття 190. Порухення екологічних прав

Перешкоджання реалізації екологічних прав людини шляхом її обману, позбавлення інформації, зловживання службовим станом карається штрафом до шести мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю на строк до одного року чи без такого.

Стаття 191. Порухення недоторканності житла

(1) Протиправне, тобто всупереч згоді власника житла чи іншого законного користувача або на порушення встановленого законом порядку вторгнення в житло карається штрафом до восьми мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

(2) Те саме діяння, вчинене із хуліганських спонукань або публічною посадовою особою чи функціонером у зв'язку з виконанням ним службових обов'язків, а так само незаконна установка в жилому приміщенні підслуховуючих чи інших спеціальних приладів, караються позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до дванадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю на строк до п'яти років чи без такого.

Стаття 192. Порушення таємниці листування, телефонних розмов і телеграфних повідомлень

(1) Протиправне порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфних і телефаксних повідомлень карається штрафом до семи мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

(2) Те саме діяння, вчинене публічною посадовою особою чи функціонером у зв'язку з виконанням своїх службових обов'язків, карається штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю на строк до трьох років чи без такого.

Стаття 193. Порушення законодавства про право на працю

(1) Незаконна відмова у прийомі на роботу, незаконне звільнення з роботи жінки чи зниження заробітної плати з мотивів її вагітності або потреби догляду за дитиною карається штрафом до восьми мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

(2) Використання праці неповнолітніх на роботах чи виробництві із шкідливими для їх здоров'я умовами карається штрафом до дванадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати посади, пов'язані з прийняттям на роботу та звільненням з неї, на строк до п'яти років чи без такого.

Стаття 194. Порушення права на отримання освіти

Незаконна відмова у прийнятті до навчального закладу чи незаконне виключення з навчального закладу карається штрафом до шести мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати посади в навчальних закладах на строк до трьох років чи без такого, доганою та публічним вибаченням.

Стаття 195. Порушення виборчого права чи права на участь в референдумі

(1) Умисні дії, спрямовані на порушення права громадянина бути обраним на виборчу посаду або права брати участь у виборах чи референдумі, вчинені щодо довірених осіб кандидата в народні депутати, або з застосуванням фізичного чи психічного насильства, обману чи підкупу, караються штрафом до шести мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Підробка виборчих документів чи завідомо невірний підрахунок голосів, а так само порушення таємниці голосування карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

(3) Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням якого вчинено дії, зазначені у частинах 1 і 2 цієї статті, кара-

ється позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати посади в органах виконавчої влади на строк до п'яти років чи без такого.

Стаття 196. Порухення авторського та винахідницького права

(1) Випуск під своїм ім'ям чужого твору науки, літератури або мистецтва чи інше привласнення авторства на чужий твір, незаконне відтворення чи розповсюдження чужого твору караються штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

(2) Розголошення без згоди автора змісту наукового відкриття, винаходу чи раціоналізаторської пропозиції або віддання гласності інформації про промислові зразки, що їх підтверджують, до подання заявки на ці відкриття, винахід чи раціоналізаторську пропозицію караються штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(3) Привласнення авторства на чуже відкриття, винахід чи раціоналізаторську пропозицію, оголошення винаходу чи наукового відкриття без згоди автора до заявки на них, а також незаконне використання винаходу, права на реалізацію якого належить державі, караються штрафом до двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати посади в органах виконавчої влади на строк до п'яти років чи без такого.

(4) Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням якого вчинено дії, зазначені у частинах 1, 2 і 3 цієї статті, карається штрафом до двадцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю на строк до п'яти років чи без такого.

Стаття 197. Порухення права доступу до інформації

(1) Незаконне перешкоджання посадовою особою чи функціонером отриманню інформації, що зберігається в державній чи іншій установі, на яку громадянин має право в силу свого громадянства, походження, роду занять, професії або свого громадського стану, карається штрафом до шести мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Те саме діяння, вчинене шляхом: а) знищення чи фальсифікації носіїв відповідної інформації; б) незаконного засекречування інформації, карається штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

Стаття 198. Перешкоджання законній діяльності журналіста

(1) Порухення права журналіста на заняття вільною професійною діяльністю шляхом погроз, підкупу, встановлення незаконної заборони на ведення журналістського розслідування карається штрафом до десяти

ти мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

(2) Те саме діяння, вчинене публічною посадовою особою чи функціонером з використанням свого службового стану, карається штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю на строк до двох років чи без такого.

РОЗДІЛ ІХ. КАРАНІ ДІЯННЯ ПРОТИ ДЕРЖАВИ І ВЛАДИ

ГЛАВА 25. Карані діяння проти держави

Стаття 199. Державна зрада

(1) Державна зрада, тобто діяння, умисно вчинене громадянином України на шкоду суверенітету, територіальній недоторканності, обороноздатності чи державній безпеці України: а) перехід на бік ворога у воєнний час або в бойовій обстановці; б) шпигунство, карається позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років.

(2) Приготування та замах на державну зраду, недонесення про неї, заздалегідь не обіцяне приховування зазначеного діяння, а так само особи, яка його вчинила, є карані.

(3) Звільняється від кримінальної відповідальності громадянин України, якщо він на виконання злочинного завдання іноземної держави, іноземної організації чи їх представників не вчинив будь-яких дій і добровільно заявив органам влади України про свій зв'язок з ними.

Стаття 200. Змова з метою насильницького повалення конституційного ладу чи захоплення державної влади

(1) Змова з метою насильницького повалення конституційного ладу чи з метою захоплення державної влади карається позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років.

(2) Приготування до діяння, передбаченого частиною 1 цієї статті, замах на нього, неповідомлення про нього, а так само заздалегідь не обіцяне приховування цього діяння, а також особи, яка його вчинила, є карані.

(3) Суб'єктами діяння, передбаченого цією статтею, можуть бути як фізичні, так і юридичні особи.

Стаття 201. Посягання на життя державного діяча

(1) Посягання на життя Президента України, Голови, заступника Голови Верховної Ради України, народного депутата України, Прем'єр-

міністра України, члена уряду України, Голови чи судді Конституційного суду України, Верховного Суду України, Вищого арбітражного суду України, Генерального прокурора України, вчинене у зв'язку з його державною діяльністю, карається позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років або смертною карою.

(2) Неповідомлення про посягання на життя державного діяча, що готується або вчинене, заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, є карані.

Варіант: Статтю 201 виключити.

Стаття 202. Шпигунство

(1) Передача чи збирання з метою передачі іноземній державі, іноземній організації або їх представникам відомостей, що становлять державну чи військову таємницю, вчинені іноземним громадянином або особою без громадянства на шкоду інтересам України, карається позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років.

(2) Приготування до шпигунства, замах на нього, неповідомлення про нього, а так само заздалегідь не обіцяне приховування зазначеного діяння та особи, яка його вчинила, є карані.

(3) Звільняється від кримінальної відповідальності особа, яка вчинила дії, передбачені частиною 1 цієї статті, але добровільно припинила злочинну діяльність і повідомила органам влади про вчинене, якщо внаслідок цього та вжитих заходів було відвернено нанесення шкоди інтересам держави.

Стаття 203. Диверсія

(1) Вчинення з метою послаблення держави вибухів, підпалів чи інших дій, спрямованих на масове знищення людей, заподіяння тілесних ушкоджень чи іншої шкоди їх здоров'ю, на зруйнування або пошкодження об'єктів, що мають важливе народногосподарське чи оборонне значення, а так само вчинення з тією ж метою масових отруень, поширення епідемій, епізоотій чи епіфітотій, караються позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років або смертною карою.

(2) Приготування до вчинення диверсії, замах на неї, заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка її вчинила, а так само знарядь і засобів вчинення цього діяння є карані.

Варіант: Статтю 203 виключити.

Стаття 204. Заклики до насильницької зміни конституційного ладу чи порушення територіальної цілісності України

(1) Публічні заклики до насильницької зміни конституційного ладу чи насильницького порушення закріпленої Конституцією України її територіальної цілісності, а так само розповсюдження матеріалів із закликами

до вчинення таких дій карається позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до двадцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Ті самі дії, вчинені повторно або організованою злочинною групою чи злочинною зграєю, караються позбавленням волі на строк до семи років.

(3) Суб'єктами діяння, передбаченого частиною 2 цієї статті, можуть бути як фізичні, так і юридичні особи.

Стаття 205. Розголошення державної чи військової таємниці

Розголошення відомостей, що становлять державну чи військову таємницю, особою, якій зазначені відомості були довірені по службі чи роботі, при відсутності ознак державної зради чи шпигунства, карається позбавленням волі на строк від двох до восьми років.

Стаття 206. Втрата документів, що містять державну чи військову таємницю

Втрата документів, що містять державну чи військову таємницю, а так само предметів, відомості щодо яких становлять таку таємницю, особою, якій вони були довірені, якщо втрата стала наслідком порушення встановлених правил поведіння із зазначеними документами чи предметами, карається позбавленням волі на строк від одного року до восьми років.

Стаття 207. Незаконне перетинання державного кордону України

(1) Перетинання державного кордону України будь-яким способом поза пунктами пропуску через державний кордон чи в пунктах пропуску, але без встановлених документів або дозволу відповідних органів влади, вчинене протягом року після застосування заходів адміністративного стягнення за такі ж дії, карається позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Ті самі дії, вчинені повторно або організованою злочинною групою чи злочинною зграєю, караються позбавленням волі на строк від двох до п'яти років.

(3) Чинність цієї статті не поширюється на випадки перетинання державного кордону України іноземними громадянами з метою використання права притулку у відповідності з Конституцією України.

Варіант: Частина третю статті 207 виключити.

Стаття 208. Незаконний вивіз за межі України сировини, матеріалів, обладнання для створення зброї, а також військової і спеціальної техніки

(1) Порушення встановленого порядку вивозу за межі України сировини, матеріалів, обладнання, технологій, які можуть використовувати-

ся для створення ракетної, ядерної, хімічної, інших видів зброї, військової та спеціальної техніки або надання послуг по створенню зброї, військової та спеціальної техніки, а так само незаконний їх вивіз, запасних частин до них та військового майна при відсутності ознак контрабанди, карається позбавленням волі на строк від трьох до восьми років.

(2) Суб'єктами діяння, передбаченого цією статтею, можуть бути як фізичні, так і юридичні особи.

Стаття 209. Порухення правил міжнародних польотів

Вліт в Україну або виліт з України без відповідного дозволу, а так само недотримання зазначених у дозволі маршрутів, місць посадки, повітряних воріт чи висоти польотів карається позбавленням волі на строк до п'яти років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 210. Глум над державною символікою

(1) Публічний глум над Державним гербом, Державним прапором чи над Державним гімном карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Публічний глум над офіційно встановленим чи піднятим гербом або прапором іноземної держави карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 211. Ухилення від військового обліку, військових зборів, призову на військову чи альтернативну службу

(1) Ухилення від військового обліку, учбових та інших зборів, призову на строкову військову чи альтернативну службу, вчинене протягом року після застосування заходів адміністративного стягнення за таке ж порушення, карається позбавленням волі на строк до одного року, штрафом до шести мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Те саме діяння, вчинене шляхом заповідання собі будь-якого каліцтва (членушкодження), симуляції хвороби, підробки документів чи іншого обману, карається позбавленням волі на строк до трьох років.

Стаття 212. Незаконне створення воєнізованого чи іншого збройного формування

(1) Створення не передбачених законодавством воєнізованого чи іншого збройного формування або групи, а так само участь в їх створенні чи діяльності або постачання їм зброї чи військових матеріалів карається позбавленням волі на строк від трьох до восьми років.

(2) Особа, яка знаходилась у складі зазначених в частині 1 цієї статті формувань чи груп, звільняється від кримінальної відповідальності,

якщо вона добровільно вийшла з такого формування чи групи і повідомила про їх існування органам влади або засобам масової інформації.

(3) Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням якого вчинено діяння, зазначене у частині 1 цієї статті, карається позбавленням волі на строк від трьох до десяти років.

(4) Приготування до створення зазначених у частині 1 цієї статті формувань чи груп, а також замах на зазначене діяння, є карані.

(5) Суб'єктами діяння, передбаченого частиною 1 цієї статті, можуть бути як фізичні, так і юридичні особи.

ГЛАВА 26. Карані діяння, що посягають на діяльність законодавчих та інших представницьких органів

Стаття 213. Втручання у діяльність законодавчого чи іншого представницького органу

(1) Втручання у діяльність законодавчого чи іншого представницького органу шляхом організації і проведення з порушенням встановленого порядку демонстрацій, пікетування, блокування будинків або приміщень, які вони займають, або прилеглих територій, а так само участь у таких діях з метою справляння впливу на характер та зміст рішень, що приймаються цими органами, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Те саме діяння, якщо воно спричинило загибель людей, заподіяння їм тілесних ушкоджень чи завдання матеріальної шкоди на суму понад сто мінімальних розмірів заробітної плати, карається позбавленням волі на строк від двох до семи років.

(3) Публічні заклики до вчинення дій, зазначених у частинах 1 і 2 цієї статті, караються штрафом до шести мінімальних розмірів заробітної плати.

(4) Замах на діяння, передбачене частинами 1 і 2 цієї статті, є караний.

Стаття 214. Незаконне втручання у діяльність народного депутата

Незаконний вплив у будь-якій формі на діяльність народного депутата у зв'язку з розв'язуванням Радою питань карається штрафом до шести мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

Стаття 215. Незаконне заступництво

Незаконне, з корисливої, службової або іншої особистої чи групової заінтересованості, протегування народним депутатом окремим особам чи групам осіб у вирішенні кадрових, фінансових, житлових чи інших

питань, якщо раніше такі дії вже розглядалися постійною депутатською комісією, карається штрафом до восьми мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

Стаття 216. Невиконання вимог закону

(1) Умисне, із корисливих спонукань чи іншої особистої або групової заінтересованості, невиконання або неналежне виконання вимог закону публічною посадовою особою чи функціонером, на якого безпосередньо покладений обов'язок їх виконання, якщо ці дії спричинили повне або часткове припинення виробництва чи роботи підприємства, організації, карається позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Невиконання чи неналежне виконання закону публічною посадовою особою чи функціонером внаслідок недбалого або несумлінного до нього ставлення, якщо це спричинило наслідки, зазначені у частині 1 цієї статті, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 217. Образа народного депутата

Публічна образа у будь-якій формі народного депутата карається штрафом до шести мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

Варіант: Статтю 217 виключити.

ГЛАВА 27. Карані діяння проти діяльності органів виконавчої влади

Стаття 218. Втручання у діяльність органу виконавчої влади

(1) Вплив у будь-якій формі на орган чи установу виконавчої влади, орган самоврядування або на працівника цього органу чи установи з метою перешкоджання виконанню функцій, що входять до їх компетенції, чи домогтися прийняття неправомірного рішення карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Те саме діяння: а) вчинене публічною посадовою особою чи функціонером з використанням свого службового стану; б) що спричинило незаконну передачу землі, державного або комунального майна чи права на них у відання чи власність фізичних або юридичних осіб з іншою формою власності; в) вчинене в інтересах організованої злочинної групи або злочинної зграї; г) що перешкодило припиненню діяння, його розкриттю або затриманню особи, яка його вчинила, карається позбавленням волі на строк до трьох років.

Стаття 219. Перешкоджання діяльності представника виконавчої влади

(1) Перешкоджання виконанню представником виконавчої влади або представником органу самоврядування своїх повноважень шляхом застосування фізичного чи психічного насильства, а так само насильства з цією метою щодо близьких йому осіб, знищення їх майна карається позбавленням волі на строк до трьох років.

(2) Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене щодо працівника прокуратури, органу внутрішніх справ, служби безпеки, митної служби, а також військовослужбовця чи іншої особи, які залучаються до участі в охороні громадського спокою, а так само щодо близьких родичів зазначених осіб у зв'язку з їх діяльністю карається позбавленням волі на строк до п'яти років.

Стаття 220. Образа представника виконавчої влади

Образа представника виконавчої влади або органу самоврядування у зв'язку з виконанням ним службових обов'язків карається штрафом до шести мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

Варіант: Статтю 220 виключити.

Стаття 221. Самоуправство

(1) Самоуправство, тобто самовільне, всупереч встановленому законом порядку, вчинення будь-яких дій, правомірність яких оспорується іншою фізичною чи юридичною особою, інтересам яких цими діями завдано шкоди на суму понад п'яти мінімальних розмірів заробітної плати, карається штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Самоуправство, що виявилось у самовільному захопленні земельної ділянки чи самовільному будівництві жилого будинку або інших будівель, якщо за такі ж дії протягом року вже застосовувались заходи адміністративного стягнення, карається штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(3) Організація групових дій, спрямованих на самовільне захоплення земельних ділянок чи будівництво жилих будинків, господарських чи побутових будівель, а так само безпосередня участь у таких діях караються позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 222. Присвоєння влади

Самовільне присвоєння влади чи звання публічної посадової особи, поєднане із вчиненням протиправних дій, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 223. Перевищення влади чи службових повноважень

(1) Перевищення влади чи службових повноважень, тобто вчинення публічною посадовою особою або функціонером дій, що явно виходять за межі наданих ним законом прав та повноважень, якщо це спричинило істотну шкоду державним чи колективним інтересам або охоронюваним законом правам та інтересам громадян, карається позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати певні посади на строк до трьох років чи без такого.

(2) Перевищення влади чи службових повноважень, поєднане з насильством, застосуванням зброї або діями, що ображають честь і гідність потерпілого, карається позбавленням волі на строк від двох до восьми років, позбавленням права займати певні посади на строк до п'яти років чи без такого.

Стаття 224. Порушення нормальної діяльності комп'ютерних інформаційних систем

(1) Умисне порушення нормальної діяльності комп'ютерних інформаційних систем карається штрафом до дванадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Те саме порушення, вчинене шляхом вводу у комп'ютерну інформаційну систему спеціальної програми, розрахованої на частковий або повний вивід з ладу зазначеної системи, карається позбавленням волі на строк від двох до п'яти років.

Стаття 225. Викрадення або знищення документів, штампів, печаток

(1) Викрадення або умисне знищення офіційних чи приватних документів, штампів або печаток, що належать юридичним особам, вчинене з корисливою метою або з іншої особистої заінтересованості, карається штрафом до восьми мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Ті самі дії, якщо вони спричинили порушення роботи підприємства, установи чи організації або вчинені з метою знищення доказів вини, уникнення або пом'якшення відповідальності за діяння чи інше правопорушення, караються позбавленням волі на строк до трьох років.

(3) Дії, зазначені у частині 2 цієї статті, вчинені публічною посадовою особою, караються позбавленням волі на строк до п'яти років.

(4) Викрадення у громадянина паспорта чи іншого важливого особистого документа карається штрафом до дванадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 226. Підробка документів, штампів, печаток, їх збут чи використання підроблених документів

(1) Підробка посвідчення чи іншого документа, що видається юридичною особою, який надає права чи звільняє від обов'язку, з метою використання його як підроблювачем, так й іншою особою, збут підробленого документа, а так само виготовлення підроблених штампів чи печаток юридичних осіб з тією ж метою або збут їх карається позбавленням волі на строк до одного року, штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Ті самі дії, вчинені у вигляді промислу або організованою злочинною групою чи злочинною зграєю, караються позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(3) Використання завідомо підробленого документа карається позбавленням волі на строк до шести місяців, штрафом у п'ять мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 227. Службове підроблення

Службове підроблення, тобто внесення публічною посадовою особою чи функціонером в офіційні документи завідомо неправдивих відомостей, складання і видача завідомо неправдивих документів, вчинені з корисливої або іншої особистої зацікавленості, карається позбавленням волі на строк до двох років, позбавленням права займати певні посади на строк до трьох років чи без такого.

Стаття 228. Захоплення будинків чи споруд

Захоплення будинків чи споруд з метою незаконного користування ними або перешкоджання нормальній роботі установ, підприємств та організацій карається позбавленням волі на строк до п'яти років.

Стаття 229. Завідомо неправдивий донос чи повідомлення

(1) Завідомо неправдивий донос суду, прокурору, слідчому або органу дізнання чи завідомо неправдиве повідомлення у засобах масової інформації про вчинення діяння карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

(2) Те саме діяння, поєднане: а) з обвинуваченням у вчиненні злочину; б) із штучним створенням доказів обвинувачення, карається позбавленням волі на строк від двох до семи років.

(3) Діяння, передбачені частиною 1 і 2 цієї статті, вчинені щодо судді, прокурора, слідчого, особи, яка проводить дізнання, караються позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років.

(4) Завідомо неправдиве повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення або пошкодження об'єктів власності шляхом вибуху, підпа-

лу або іншим загальнонебезпечним способом карається позбавленням волі на строк до одного року, штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 230. Відмова у порушенні кримінальної справи про вчинений злочин чи завідомо незаконне закриття кримінальної справи

Відмова у порушенні кримінальної справи про вчинений злочин чи завідомо незаконне закриття кримінальної справи, вчинені протягом року після накладення дисциплінарного стягнення за таке ж порушення, карається позбавленням волі на строк до п'яти років, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з провадженням попереднього розслідування чи оперативно-розшуковою роботою, на строк до трьох років чи без такого.

Стаття 231. Підкуп або погроза щодо свідка, потерпілого, експерта чи перекладача

(1) Підкуп свідка, потерпілого, експерта чи перекладача з метою примушування їх до дачі під час попереднього розслідування або в суді неправдивих показань, неправдивого висновку чи невірною перекладу або відмови потерпілого чи свідка від дачі показань карається позбавленням волі на строк до двох років.

(2) Погроза застосуванням насильства щодо осіб, зазначених у частині 1 цієї статті, або близьких їм осіб, чи знищенням їх майна, вчинена з тією ж метою, карається позбавленням волі на строк від двох до п'яти років.

Стаття 232. Притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності

(1) Притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності особою, яка провадить дізнання, слідчим або прокурором з корисливою метою чи іншої особистої заінтересованості карається позбавленням волі на строк до п'яти років, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з попереднім розслідуванням, чи оперативно-розшуковою роботою на строк до п'яти років чи без такого.

(2) Те саме діяння, поєднане з обвинуваченням у вчиненні злочину або штучним створенням доказів обвинувачення, карається позбавленням волі на строк до восьми років, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з попереднім розслідуванням чи оперативно-розшуковою роботою, на строк до п'яти років чи без такого.

Стаття 233. Завідомо незаконні арешт, затримання, привід чи обшук

(1) Завідомо незаконний арешт карається позбавленням волі на строк до трьох років, позбавленням права займатися діяльністю, пов'я-

заною з попереднім розслідуванням чи оперативно-розшуковою роботою, на строк до трьох років чи без такого.

(2) Завідомо незаконні затримання, привід чи обшук караються штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 234. Приховування чи розтрата майна, на яке накладено арешт

Приховування чи розтрата описаного майна або майна, на яке накладено арешт, карається штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 235. Порушення таємниці слідства

Розголошення без дозволу прокурора, слідчого чи особи, яка провадить дізнання, даних попереднього слідства чи дізнання карається штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися слідчою або оперативно-розшуковою діяльністю на строк до трьох років чи без такого.

Стаття 236. Втеча з місця позбавлення волі або з-під варти

(1) Втеча з місця позбавлення волі або з-під варти, вчинена особою, яка відбуває покарання або щодо якої як запобіжний захід обрано тримання під вартою, карається позбавленням волі на строк до трьох років.

(2) Втеча з місця позбавлення волі або з-під варти, вчинена повторно або шляхом підкопу, а так само втеча, поєднана з насильством над вартою, карається позбавленням волі на строк від трьох до п'яти років.

Стаття 237. Ухилення від відбування покарання у вигляді позбавлення волі

Ухилення від відбування покарання засудженим, якому дозволений короточасний виїзд з місця позбавлення волі, карається позбавленням волі на строк до двох років.

Стаття 238. Дії, що дезорганізують роботу виправно-трудових установ

(1) Дезорганізація діяльності виправно-трудової установи шляхом фізичного або психічного насильства над засудженими, які встали на шлях виправлення, систематичного їх переслідування, злісної непокори законним вимогам адміністрації, вчинена особою, яка відбуває покарання у вигляді позбавлення волі, карається позбавленням волі на строк від трьох до восьми років.

(2) Те саме діяння, вчинене особливо небезпечним злочинцем або особою, засудженою за злочин, карається позбавленням волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років.

ГЛАВА 28. Карані діяння, що посягають на судову діяльність

Стаття 239. Втручання у здійснення правосуддя

(1) Справляння впливу на суддю з метою домогтися винесення незаконного судового рішення, якщо ці дії не утворюють самостійного діяння, карається позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Те саме діяння, вчинене: а) публічною посадовою особою чи функціонером з використанням службового стану; б) в інтересах організованої злочинної групи чи злочинної зграї; в) шляхом знищення майна, що належить судді або його родичам; г) шляхом пікетування чи блокування приміщення суду, в якому розглядається справа; д) шляхом захоплення приміщення судового засідання, карається позбавленням волі на строк до семи років.

Стаття 240. Образа судді

Образа судді у зв'язку з його діяльністю по здійсненню правосуддя карається штрафом до шести мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

Стаття 241. Погроза щодо судді

Погроза вбивством, насильством чи знищенням майна щодо судді, а так само щодо його близьких родичів у зв'язку із здійсненням суддею правосуддя карається позбавленням волі на строк до двох років.

Стаття 242. Лжесвідчення

(1) Завідомо неправдиве показання свідка чи потерпілого або завідомо неправдивий висновок експерта, дані під час проведення дізнання, попереднього слідства або в суді, а також завідомо неправдивий переклад перекладачем під час попереднього або судового слідства караються позбавленням волі на строк до одного року, штрафом до восьми мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Ті самі дії, поєднані з обвинуваченням у вчиненні кривди або злочину, штучним створенням доказів обвинувачення або вчиненні в інтересах організованої злочинної групи чи злочинної зграї, караються позбавленням волі на строк до п'яти років.

Стаття 243. Відмова від дачі показань

Відмова свідка, потерпілого від дачі показань чи відмова експерта або перекладача без поважних причин від виконання покладених на них обов'язків під час проведення дізнання, попереднього слідства чи в суді карається штрафом до семи мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

Стаття 244. Перешкоджання явці свідка, потерпілого, експерта, примушування їх до відмови від дачі показань або висновку, або до дачі показань, підкуп їх або погроза помстою за раніше дані показання чи висновок

(1) Перешкоджання явці свідка, потерпілого, експерта в суд, органи попереднього слідства і дізнання, примушування їх до відмови від дачі показань або висновку, до дачі завідомо неправдивих показань або висновку шляхом погрози убивством, насильством, знищенням майна цих осіб або їх родичів або розголошенням відомостей, що їх ганьблять, а так само підкуп свідка, потерпілого чи експерта з тією ж метою, погроза вчинити зазначені дії з помсти за раніше дані показання чи висновок караються позбавленням волі на строк до чотирьох років.

(2) Примушування давати показання при допиті шляхом незаконних дій з боку особи, яка проводить дізнання або попереднє слідство, карається позбавленням волі на строк до восьми років.

Стаття 245. Винесення судом чи суддею завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали чи постанови

(1) Винесення судом чи суддею із корисливих спонукань, іншої особистої, групової чи іншої заінтересованості завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали чи постанови карається позбавленням волі на строк до п'яти років.

(2) Те саме діяння, поєднане з незаконним засудженням, або таке, що призвело до самосуду, тяжкого захворювання чи смерті потерпілого або масових безпорядків, карається позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років.

Стаття 246. Невиконання судового рішення

(1) Умисне невиконання вироку, рішення, ухвали чи постанови суду або судді, які набрали законної сили, карається штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням якого вчинено діяння, зазначене у частині 1 цієї статті, карається штрафом до двадцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати певні посади на строк до п'яти років чи без такого.

РОЗДІЛ Х. КАРАНИ ДІЯННЯ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ

ГЛАВА 29. Карані діяння проти власності

Стаття 247. Крадіжка

(1) Крадіжка, тобто таємне викрадення чужого майна на суму, що перевищує мінімальний розмір заробітної плати, карається позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Крадіжка, вчинена: а) повторно; б) в значному розмірі; в) із одягу або речей, що знаходяться при потерпілому, карається позбавленням волі на строк від двох до шести років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(3) Крадіжка, вчинена: г) з використанням службового стану; д) з метою заволодіння історичними або культурними цінностями; е) шляхом злому, проникнення у житло чи інше приміщення, де знаходиться майно, карається позбавленням волі на строк від трьох до восьми років, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(4) Крадіжка вчинена: е) у великому розмірі; ж) особливо небезпечним злочинцем; з) організованою злочинною групою чи злочинною зграєю, карається позбавленням волі на строк від п'яти до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(5) Замах на діяння, передбачені частиною 3 цієї статті, є караний.

(6) Кримінальні справи про діяння, передбачені частиною 1 цієї статті, можуть бути порушені тільки за письмовою заявою потерпілого.

(7) Крадіжка визнається вчиненою повторно у випадку, якщо їй передувало будь-яке з діянь, спрямованих на незаконне заволодіння чужим майном.

Стаття 248. Грабіж

(1) Грабіж, тобто відкрите викрадення чужого майна карається позбавленням волі на строк до чотирьох років.

(2) Грабіж, вчинений: а) повторно; б) у значному розмірі, карається позбавленням волі на строк від двох до семи років, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(3) Грабіж, вчинений: в) з метою заволодіння історичними або культурними цінностями; г) шляхом проникнення у житло чи інше приміщення, де знаходиться майно; д) у великому розмірі; е) із застосуванням насильства, що не є небезпечним для життя і здоров'я потерпілого, або погрози застосування такого насильства; е) особливо небезпечним злочинцем; ж) організованою злочинною групою чи злочинною зграєю,

карається позбавленням волі на строк від шести до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(4) Замах на діяння, передбачені цією статтею, недонесення про них, а також заздалегідь не обіцяне приховування осіб, які їх вчинили, є карані.

Стаття 249. Розбій

(1) Розбій, тобто напад з метою заволодіння чужим майном, поєднаний з насильством, що є небезпечним для життя і здоров'я потерпілого, чи погрозою застосування такого насильства, карається позбавленням волі на строк від трьох до десяти років, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(2) Розбій, вчинений: а) особою, яка раніше вже вчинювала розбій або брала участь в організованій злочинній групі чи злочинній зграї; б) шляхом проникнення у жилає або інше приміщення, де знаходиться майно; в) з метою заволодіння майном у великому розмірі або історичними чи культурними цінностями; г) особливо небезпечним злочинцем; д) організованою злочинною групою або злочинною зграєю, карається позбавленням волі на строк від семи до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(3) Неповідомлення про розбійний напад, заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, знярядь і слідів вчинення розбою є карані.

Стаття 250. Розкрадання шляхом привласнення, розтрата, зловживання службовим станом чи використання електронно-обчислювальної техніки

(1) Розкрадання чужого майна шляхом привласнення, розтрата, зловживання службовим станом на суму, що перевищує мінімальний розмір заробітної плати, карається позбавленням волі на строк до чотирьох років, штрафом до сорока п'яти мінімальних розмірів заробітної плати, безплатною фізичною працею на користь суспільства, доганою та публічним вибаченням.

(2) Те саме діяння, вчинене: а) повторно; б) організованою злочинною групою або злочинною зграєю; в) у значному розмірі, карається позбавленням волі на строк до семи років, штрафом від двадцяти до шестидесяти мінімальних розмірів заробітної плати, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(3) Розкрадання шляхом привласнення, розтрата чи зловживання службовим станом, вчинене у великому розмірі або з використанням електронно-обчислювальної машини, чи розкрадання історичних або культурних цінностей карається позбавленням волі на строк від шести до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(4) Замах на діяння, передбачене частиною 3 цієї статті, неповідомлення про нього, заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, а також знярядь і засобів його вчинення є карані.

Стаття 251. Шахрайство

(1) Шахрайство, тобто заволодіння чужим майном шляхом обману чи зловживання довір'ям карається позбавленням волі на строк до трьох років.

(2) Шахрайство, вчинене: а) повторно; б) у значному розмірі, карається позбавленням волі на строк від двох до шести років, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(3) Шахрайство, вчинене: в) у великому розмірі; г) організованою злочинною групою або злочинною зграєю; д) з метою заволодіння національними чи культурними цінностями; е) публічною посадовою особою чи функціонером з використанням свого службового стану, карається позбавленням волі на строк від п'яти до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(4) Замах на діяння, передбачене частиною 3 цієї статті, неповідомлення про нього, а також заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, є карані.

Стаття 252. Знищення чи пошкодження чужого майна

(1) Умисне знищення чи пошкодження чужого майна карається позбавленням волі на строк до одного року, штрафом до восьми мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Те саме діяння, вчинене: а) із хуліганських спонукань; б) щодо майна публічних посадових осіб чи функціонерів у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків; в) щодо майна осіб, які знаходяться у безпорадному стані; г) шляхом підпалу чи іншим загальнонебезпечним способом; д) щодо майна, яке являє історичну, художню або наукову цінність; е) щодо шляхів сполучення, споруд на них, рухомого складу або суден, засобів зв'язку чи сигналізації; є) з метою приховування кривди чи злочину, карається позбавленням волі на строк від чотирьох до десяти років.

(3) Діяння, передбачене частиною 2 цієї статті, що спричинило смерть людини, карається позбавленням волі на строк від п'яти до дванадцяти років.

(4) Замах на діяння, передбачені частинами 2 і 3 цієї статті, неповідомлення про них, а так само заздалегідь не обіцяне приховування осіб, які їх вчинили, є карані.

Стаття 253. Вимагання

(1) Вимагання, тобто вимога передачі грошей або майна чи права на них під загрозою насильства над особою, у власності, віданні або

під охороною якої знаходяться ці гроші або майно, чи над близькими їй особами, розголошення відомостей, що ганьблять її або близьких їй осіб, пошкодження або знищення індивідуального, державного чи колективного майна, яке знаходиться в її власності, віданні або під її охороною, карається позбавленням волі на строк від двох до чотирьох років.

(2) Вимагання, вчинене: а) повторно; б) із застосуванням насильства чи під загрозою убивства; в) особливо небезпечним злочинцем; г) організованою злочинною групою або злочинною зграєю, карається позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(3) Неповідомлення про вимагання, приховування особи, яка його вчинила, є карані.

Стаття 254. Розкрадання електроенергії та енергоносіїв

(1) Розкрадання електроенергії чи енергоносіїв шляхом незаконного підключення до мережі електропередач, нафто-, бензо- і газопроводів промислового чи побутового призначення, перекручення даних, що фіксуються, про їх витрату карається позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Розкрадання електроенергії чи енергоносіїв у значному або великому розмірі карається позбавленням волі на строк від одного року до семи років, штрафом від двадцяти до шестидесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 255. Дача хабара

(1) Дача хабара карається позбавленням волі на строк від трьох до восьми років.

(2) Особа, яка дала хабара, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо щодо неї мало місце вимагання хабара або якщо ця особа після дачі хабара добровільно заявила про вчинене.

(3) Замах на дачу хабара є караний.

Варіант: Цю статтю помістити у главі 30 (Діяння, що посягають на народне господарство).

Стаття 256. Одержання хабара

(1) Одержання публічною посадовою особою особисто або через посередників у будь-якому вигляді хабара за виконання чи невиконання в інтересах того, хто дає хабара, будь-якої дії з використанням свого службового стану або за протегування, створення сприятливих умов просування по службі того, хто дає хабара, або іншої особи карається позбавленням волі на строк від трьох до десяти років, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(2) Те саме діяння, вчинене функціонером, карається позбавленням волі на строк від двох до семи років, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(3) Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені: а) організованою злочинною групою або злочинною зграєю; б) повторно; в) шляхом вимагательства; г) у великому розмірі, караються позбавленням волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

Варіант: Статтю 256 помістити у главі 30 (Діяння, що посягають на народне господарство).

Стаття 257. Підкуп учасників та організаторів спортивних змагань і видовищних комерційних конкурсів

(1) Підкуп спортсменів, спортивних суддів, тренерів, керівників команд або інших учасників чи організаторів спортивних змагань, а так само організаторів і членів журі видовищних комерційних конкурсів з наміром вплинути на результати цих змагань чи конкурсів, карається позбавленням волі на строк до трьох років, позбавленням права займатися певною діяльністю на строк до трьох років чи без такого.

(2) Одержання матеріальних цінностей чи послуг матеріального характеру спортсменами, спортивними суддями, тренерами, керівниками команд та іншими учасниками чи організаторами спортивних змагань, а так само організаторами і членами журі видовищних комерційних конкурсів, переданих їм завідомо з наміром вплинути на результати цих змагань чи конкурсів, карається позбавленням волі на строк до одного року, позбавленням права займати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років чи без такого, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(3) Дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені повторно або організованою злочинною групою чи злочинною зграєю, караються позбавленням волі на строк до шести років, позбавленням права займати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до п'яти років чи без такого, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(4) Замах на підкуп є караний.

Варіант: Статтю 257 помістити у главі 30 (Діяння, що посягають на народне господарство).

Стаття 258. Придбання чи збут майна, завідомо здобутого злочинним шляхом

(1) Заздалегідь не обіцяне придбання чи збут майна, завідомо здобутого злочинним шляхом, карається позбавленням волі на строк до трьох років.

(2) Ті самі дії, вчинені у вигляді промислу або у значному чи великому розмірі, караються позбавленням волі на строк від двох до семи років, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

Стаття 259. Тлумачення понять

Поняття значного та великого розмірів діянь, що вживаються в цій главі, визначаються сумами відповідно понад п'ятдесят і понад двісті мінімальних розмірів заробітної плати.

ГЛАВА 30. Карані діяння, що посягають на народне господарство

Стаття 260. Фальшивомонетництво

(1) Виготовлення з метою збуту або збут підроблених державних казначейських білетів, білетів Національного банку України, металевої монети, державних цінних паперів чи іноземної валюти карається позбавленням волі на строк від трьох до десяти років, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(2) Те саме діяння, вчинене: а) у вигляді промислу; б) організованою злочинною групою або злочинною зграєю, карається позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(3) Приготування до вчинення діяння, передбаченого цією статтею, замах на нього, неповідомлення про нього або заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, знарядь і засобів вчинення діяння є карані.

Стаття 261. Незаконні операції з валютними цінностями

(1) Операції з валютними цінностями з порушенням порядку, встановленого законодавством про валютне регулювання, караються позбавленням волі на строк до п'яти років, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(2) Ті самі дії, вчинені повторно або організованою злочинною групою чи злочинною зграєю або публічною посадовою особою чи функціонером з використанням свого службового стану, караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(3) Відкриття і використання за межами України валютних рахунків підприємств, установ та організацій без дозволу Національного банку України карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до ста п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з валютними операціями на строк до двох років чи без такого.

(4) Суб'єктами діянь, передбачених частинами 1 і 2 цієї статті, можуть бути як фізичні, так і юридичні особи.

Стаття 262. Незаконне підприємництво

(1) Заняття підприємницькою діяльністю, яка потребує державної реєстрації чи спеціального дозволу (ліцензії), при відсутності таких, якщо протягом року за такі дії вже застосовувалися заходи адміністративного стягнення, карається штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Заняття забороненим видом підприємницької діяльності карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до сімнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(3) Дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені з використанням незаконно придбаних фінансових чи матеріальних коштів, караються позбавленням волі на строк до п'яти років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(4) Суб'єктами діяння, передбаченого частиною 3 цієї статті, можуть бути як фізичні, так і юридичні особи.

Стаття 263. Лжепідприємництво

(1) Лжепідприємництво, тобто реєстрація шляхом обману фіктивного підприємства без наміру здійснювати господарську діяльність, з метою отримання банківських кредитів і позик для фінансування діяльності, не передбаченої статутом підприємства, або іншого незаконного використання зазначених кредитів і позик карається позбавленням волі на строк від двох до п'яти років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(2) Те саме діяння, вчинене: а) повторно; б) публічною посадовою особою; в) організованою злочинною групою або злочинною зграєю, карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(3) Замах на лжепідприємництво є караний.

(4) Суб'єктами діянь, передбачених цією статтею, можуть бути як фізичні, так і юридичні особи.

Стаття 264. Ухилення від сплати податків з підприємств та організацій та інших обов'язкових платежів

(1) Ухилення від сплати податків з підприємств і організацій та інших обов'язкових платежів шляхом приховування (заниження) прибутку (доходу) чи приховування (необчислення) інших об'єктів оподаткування, вчинене посадовою особою суб'єкта господарювання протягом

року після застосування за такі ж дії цивільно-правових заходів, заходів дисциплінарного впливу чи адміністративного стягнення, карається позбавленням волі на строк до п'яти років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(2) Те саме діяння, вчинене з використанням електронно-обчислювальної машини, карається позбавленням волі на строк від трьох до восьми років, штрафом від тридцяти до семидесяти мінімальних розмірів заробітної плати, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(3) Замах на діяння, передбачене цією статтею, є караний.

(4) Суб'єктами діянь, передбачених цією статтею, можуть бути як фізичні, так і юридичні особи.

Стаття 265. Приховування банкрутства

(1) Умисне приховування підприємцем своєї стійкої неплатоспроможності, якщо це спричинило шкоду кредитним установам, підприємствам або законним інтересам фізичних осіб, карається позбавленням волі на строк до п'яти років, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(2) Суб'єктами діяння, передбаченого цією статтею, можуть бути як фізичні, так і юридичні особи.

Стаття 266. Лжебанкрутство

(1) Завідомо неправдиве оголошення підприємцем про економічну неспроможність виконання своїх зобов'язань, а так само утаювання платіжних коштів чи майна з метою ухилення від задоволення вимог кредитора, пов'язаних з банкрутством, караються позбавленням волі на строк до п'яти років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(2) Те саме діяння, вчинене організованою злочинною групою або злочинною зграєю, карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(3) Суб'єктами діянь, передбачених цією статтею, можуть бути як фізичні, так і юридичні особи.

Стаття 267. Викрадення матеріалів, що містять промислову чи комерційну таємницю

Викрадення документів або інших предметів, що містять промислову чи комерційну таємницю, а так само їх використання чи розголошення, караються штрафом до двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 268. Випуск чи реалізація неякісної продукції

(1) Випуск на товарний ринок чи інша реалізація без сертифіката якості споживачеві продукції, вчинені публічною посадовою особою чи функціонером підприємства незалежно від форми його власності протягом року після накладення адміністративного стягнення за таке ж порушення, караються позбавленням волі на строк до п'яти років, штрафом від двадцяти до шестидесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Суб'єктами діяння, передбаченого цією статтею, можуть бути як фізичні, так і юридичні особи.

Стаття 269. Незаконна торгівля

(1) Незаконна торгівля, тобто здійснення суб'єктом господарської діяльності угод купівлі-продажу товарів з ухиленням від реєстрації у встановленому порядку з метою отримання неконтрольованого державою прибутку, вчинена протягом року після застосування заходів адміністративного стягнення за порушення порядку заняття підприємницькою діяльністю у сфері торгівлі, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Те саме діяння з отриманням неконтрольованого державою прибутку на суму не менше семи з половиною мінімальних розмірів заробітної плати, карається позбавленням волі на строк до п'яти років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(3) Дії, передбачені частиною 1 цієї статті, вчинені організованою злочинною групою чи злочинною зграєю або з отриманням неконтрольованого державою прибутку на суму не менше сорока мінімальних розмірів заробітної плати, караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(4) Суб'єктами діянь, передбачених частинами 1 і 2 цієї статті, можуть бути як фізичні, так і юридичні особи.

Стаття 270. Штучне підвищення і підтримання високих цін на товари

(1) Примушування будь-яким способом особи до штучного підвищення чи підтримання високих цін на товари, що реалізуються населенню, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Те саме діяння, вчинене організованою злочинною групою, карається позбавленням волі на строк від двох до п'яти років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

Стаття 271. Спекуляція

(1) Спекуляція, тобто скуповування і перепродаж з метою наживи товарів чи інших предметів, якщо за такі ж дії протягом року вже застосовувалися заходи адміністративного стягнення або якщо нажива від спекуляції становить більше одного мінімального розміру заробітної плати, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Те саме діяння, вчинене: а) повторно; б) у вигляді промислу; в) організованою злочинною групою або злочинною зграєю, карається позбавленням волі на строк від трьох до десяти років, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(3) Приготування і замах на діяння, передбачене частиною 2 цієї статті, неповідомлення про нього, а так само заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, є карані.

Варіант: Статтю 271 виключити.

Стаття 272. Порушення правил торгівлі

(1) Продаж товарів зі складів, баз, підсобних та інших приміщень підприємств (організацій) державної торгівлі чи громадського харчування, інших державних підприємств (організацій), на порушення встановлених правил, а так само під час транспортування, чи приховування товарів від покупців, вчинені публічною посадовою особою чи функціонером підприємства (організації) з використанням свого службового стану, караються позбавленням волі на строк до одного року, штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися торговельною діяльністю на строк до трьох років чи без такого.

(2) Те саме діяння, вчинене організованою злочинною групою або злочинною зграєю, карається позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

Варіант: Статтю 272 виключити.

Стаття 273. Контрабанда

(1) Контрабанда, тобто переміщення товарів, валюти, цінностей, інших предметів через державний кордон України з приховуванням від митного контролю, вчинене у великому розмірі чи організованою злочинною групою або публічною посадовою особою з використанням свого службового стану, а так само незаконне переміщення через державний кордон історичних і культурних цінностей, наркотичних засобів, отруйних, сильнодіючих, радіоактивних, вибухових речовин, зброї і боеприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї і бойових припасів до неї) карається позбавленням волі на строк від трьох до десяти років, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(2) Під великим розміром контрабанди слід розуміти контрабанду, загальна вартість предметів якої становить більше двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

(3) Замах на контрабанду, неповідомлення про неї, а також заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка її вчинила, є карані.

Стаття 274. Незаконна порубка лісу

(1) Незаконна порубка лісу в лісних масивах, що мають водоохоронне, санітарно-гігієнічне чи захисно-кліматичне значення, або пошкодження захисних чи озеленювальних насаджень, вчинені протягом року після застосування заходів адміністративного стягнення за таке ж порушення, карається штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися лісоохоронною діяльністю на строк до трьох років чи без такого.

(2) Те саме діяння, вчинене в інших лісних масивах, що спричинило знищення рослин, занесених до Червоної книги України, карається штрафом до двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися лісоохоронною діяльністю на строк до п'яти років чи без такого.

(3) Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, караються штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю на строк до п'яти років чи без такого.

Стаття 275. Порушення правил охорони надр

(1) Порушення встановлених законодавством правил про охорону надр і гідромінеральних ресурсів, вчинене протягом року після застосування за такі ж дії заходів дисциплінарного впливу чи адміністративного стягнення, карається штрафом до семи мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати певні посади чи займатися діяльністю у сфері охорони надр на строк до трьох років чи без такого.

(2) Те саме діяння, що створило загрозу настання тяжких наслідків чи призвело до їх настання, карається позбавленням волі на строк до одного року, штрафом до дванадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати певні посади у сфері охорони надр на строк до п'яти років чи без такого.

(3) Незаконне, тобто з порушенням установленого законом порядку, видобування громадянами корисних копалин, крім загальнопоширених, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(4) Діяння, передбачене частиною 3 цієї статті, вчинене повторно або організованою злочинною групою чи злочинною зграєю, а так само ор-

ганізація публічною посадовою особою чи функціонером видобування корисних копалин з порушенням встановленого законом порядку караються позбавленням волі на строк до п'яти років.

(5) Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинені діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, караються позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю у сфері охорони надр.

Стаття 276. Порушення законодавства про континентальний шельф

(1) Зведення споруд та інших установок на континентальному шельфі України, а також створення навколо них зон безпеки без відповідного на те дозволу; незабезпечення охорони споруд та інших установ на континентальному шельфі України, підтримання постійних засобів попередження про їх наявність та ліквідацію споруд і установок, експлуатацію яких остаточно припинено, а також невжиття в зоні безпеки заходів щодо захисту живих ресурсів моря від шкідливих відходів караються позбавленням волі на строк до одного року, штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Дослідження, розвідування, розробка природних багатств та інші роботи на континентальному шельфі України, які провадяться іноземними громадянами, коли це не передбачено договором між Україною та заінтересованою іноземною державою або спеціальним дозволом, виданим компетентними органами виконавчої влади України, караються позбавленням волі на строк до одного року, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 277. Незаконні полювання і рибальство

(1) Незаконне полювання або рибальство, вчинене: а) протягом року після застосування заходів адміністративного стягнення за порушення правил полювання, рибальства; б) загальнонебезпечним способом; в) із застосуванням автотранспортних чи спеціальних технічних засобів; г) на особливо охоронюваних територіях; д) у вигляді промислу, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Ті ж дії, вчинені на території заповідника чи заказника, або пов'язані із знищенням чи здобуванням рідких видів тварин, занесених до Червоної книги України, караються позбавленням волі на строк до чотирьох років, штрафом від десяти до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(3) Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинені дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, а так само які особисто вчинили такі дії, караються позбавленням волі на

строк до двох років, штрафом до дванадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати певні посади на строк до п'яти років чи без такого.

РОЗДІЛ ХІ. КАРАНІ ДІЯННЯ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

ГЛАВА 31. Карані діяння проти громадської безпеки та громадського спокою

Стаття 278. Бандитизм

(1) Організація озброєної банди з метою нападу на підприємства, установи, організації чи на окремих осіб, а так само участь у такій банді або у вчинюваному нею нападі караються позбавленням волі на строк від п'яти до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(2) Заздалегідь не обіцяне приховування злочину, передбаченого частиною 1 цієї статті, його учасників, знарядь або слідів його вчинення, а так само неповідомлення про цей злочин є карані.

Стаття 279. Піратство

(1) Піратство, тобто самоправне використання ввіреного або захопленого морського чи річкового судна з корисливою метою для захоплення інших суден, заволодіння майном пасажирів чи вантажем, що перевозиться, карається позбавленням волі на строк від шести до дванадцяти років, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(2) Те саме діяння, вчинене: а) у вигляді промислу; б) організованою злочинною групою або злочинною зграєю, карається позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(3) Замах на піратство, неповідомлення про його вчинення, заздалегідь не обіцяне його приховування, а також приховування особи, яка його вчинила, знарядь і засобів вчинення є карані.

Стаття 280. Карані діяння проти осіб та установ, що користуються міжнародним захистом

(1) Напад на службові чи жилі приміщенні осіб, які користуються міжнародним захистом, чи на належні їм транспортні засоби, а так само викрадення або позбавлення волі цих осіб з метою справити вплив на характер їх діяльності або діяльності держав чи установ, які

вони представляють, караються позбавленням волі на строк від двох до п'яти років.

(2) Замах на діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, є карані.

(3) Суб'єктами діянь, передбачених цією статтею, можуть бути як фізичні, так і юридичні особи.

Стаття 281. Найманство

(1) Вербування, фінансування, інше матеріальне забезпечення найманців, їх навчання з метою використання у збройних конфліктах інших держав, а так само використання найманців караються позбавленням волі на строк від трьох до восьми років.

(2) Участь у збройних конфліктах інших держав з метою отримання матеріальної винагороди або іншої особистої користі, здійснена без відома і дозволу на те правомочних органів виконавчої влади, карається позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років.

(3) Приготування до найманства, замах на нього, неповідомлення про найманство, а так само заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка займається найманством, є карані.

(4) Суб'єктами діянь, передбачених частинами 1 і 3 цієї статті, можуть бути як фізичні, так і юридичні особи.

Стаття 282. Масові безпорядки

(1) Організація масових безпорядків, що супроводжувалися насильством над особою, погромами, підпалами, знищенням майна, опором представникам влади із застосуванням зброї чи інших предметів, що використовувалися як зброя, а так само участь у масових безпорядках караються позбавленням волі на строк від п'яти до дванадцяти років, штрафом від тридцяти до ста двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Неповідомлення про організацію масових безпорядків, заздалегідь не обіцяне приховування організатора цього діяння є карані.

Стаття 283. Блокування транспортних комунікацій

(1) Умисне блокування транспортних комунікацій шляхом створення перешкод, руйнування чи пошкодження шляхів сполучення, споруд на них, рухомого складу чи суден, засобів сигналізації та зв'язку, якщо це спричинило або могло спричинити аварію поїзда, судна чи порушення нормальної роботи транспорту або зв'язку, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Ті самі дії, які створили загрозу для життя чи здоров'я людей або вчинені повторно або організованою злочинною групою чи злочинною зграєю, або пов'язані з незаконним доглядом вантажу чи перевіркою документів, караються позбавленням волі на строк до чотирьох років.

(3) Дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, які спричинили шкоду здоров'ю людей або їх загибель, караються позбавленням волі на строк від трьох до восьми років.

(4) Заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка вчинила діяння, передбачене частиною 3 цієї статті, є каране.

Стаття 284. Захоплення залізничного рухомого складу, угон чи захоплення повітряного, морського або річкового судна

(1) Захоплення залізничного рухомого складу, угон чи захоплення повітряного, морського або річкового судна, а так само захоплення вокзалу, аеродрому, порту чи іншого транспортного підприємства, установи чи організації караються позбавленням волі на строк до восьми років.

(2) Ті самі дії, вчинені організованою злочинною групою чи злочинною зграєю або якщо вони спричинили загибель людей, караються позбавленням волі на строк від п'яти до п'ятнадцяти років.

(3) Приготування до діянь, передбачених цією статтею, а також заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, є карані.

Стаття 285. Порушення правил охорони праці

(1) Порушення правил техніки безпеки, промислової санітарії чи інших правил охорони праці особою, відповідальною за дотримання техніки безпеки, якщо це порушення створило небезпеку для життя і здоров'я людей, вчинене протягом року після застосування заходів дисциплінарного впливу за таке ж порушення, карається штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Те саме діяння, що спричинило шкоду здоров'ю людей чи їх загибель, карається позбавленням волі на строк до чотирьох років.

(3) Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням якого вчинено діяння, зазначене у частині 1 цієї статті, карається позбавленням волі на строк до чотирьох років, позбавленням права займати певні посади у сфері промислового виробництва на строк до п'яти років чи без такого.

Стаття 286. Порушення правил експлуатації ядерної установки

(1) Порушення правил експлуатації ядерної установки, якщо воно створило загрозу життю людини чи небезпеку радіоактивного забруднення навколишнього природного середовища, карається позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Те саме діяння, якщо воно спричинило вимушене відселення людей або їх загибель, карається позбавленням волі на строк від двох до семи років.

(3) Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням якого вчинено діяння, передбачене у частині 1 цієї статті, карається позбавленням волі на строк від трьох до восьми років, позбавленням права займати певні посади у сфері експлуатації ядерних установок на строк до п'яти років чи без такого.

Стаття 287. Порухення правил при проведенні будівельних робіт

(1) Порухення при проведенні будівельних робіт будівельних і санітарних правил або порухення правил експлуатації будівельних механізмів, якщо це спричинило шкоду здоров'ю людей чи завідомо могло спричинити їх загибель, карається позбавленням волі на строк до одного року, штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Те саме діяння, якщо воно спричинило загибель людей, карається позбавленням волі на строк до п'яти років.

(3) Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, зазначене у частині 1 цієї статті, караються позбавленням волі на строк від одного року до шести років, позбавленням права займати певні посади у сфері будівельних робіт на строк до трьох років чи без такого.

Стаття 288. Порухення правил безпеки гірничих робіт

(1) Порухення правил безпеки гірничих робіт, якщо воно спричинило шкоду здоров'ю людей чи завідомо могло спричинити їх загибель, карається позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Те саме діяння, якщо воно спричинило загибель людей, карається позбавленням волі на строк від одного до восьми років.

(3) Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, зазначене у частині 1 цієї статті, караються позбавленням волі на строк від двох до семи років, позбавленням права займати певні посади у сфері проведення гірничих робіт на строк до п'яти років чи без такого.

Стаття 289. Порухення правил безпеки на вибухонебезпечних підприємствах та у вибухонебезпечних цехах

(1) Порухення виробничо-технічної дисципліни чи правил, що забезпечують безпеку виробництва на вибухонебезпечних підприємствах або у вибухонебезпечних цехах, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Те саме діяння, якщо воно спричинило загибель людей, карається позбавленням волі на строк від одного року до десяти років.

(3) Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, передбачене у частині 1 цієї статті,

караються позбавленням волі на строк від одного року до семи років, позбавленням права займати посади, пов'язані з проведенням вибухо-небезпечних робіт, на строк до п'яти років чи без такого.

Стаття 290. Порухення правил безпеки дослідно-конструкторських, науково-дослідних чи випробувальних робіт

(1) Порухення правил безпеки дослідно-конструкторських, науково-дослідних чи випробувальних робіт, якщо це спричинило шкоду здоров'ю людей, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Те саме діяння, якщо воно спричинило загибель людей, карається позбавленням волі на строк від одного року до шести років.

(3) Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, зазначене у частині 1 цієї статті, караються позбавленням волі на строк від двох до семи років, позбавленням права займати посади, пов'язані з проведенням дослідно-конструкторських, науково-дослідних чи випробувальних робіт строком до п'яти років чи без такого.

Стаття 291. Порухення правил пожежної безпеки

(1) Порухення правил пожежної безпеки особою, відповідальною за їх дотримання і виконання, щодо якої протягом року було застосовано заходи дисциплінарного впливу чи адміністративного стягнення за таке ж порухення, карається позбавленням волі на строк до одного року, штрафом до восьми мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

(2) Те саме діяння, що спричинило смерть людини, карається позбавленням волі на строк до восьми років.

(3) Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, зазначене у частині 1 цієї статті, караються позбавленням волі на строк від одного року до шести років, позбавленням права займати певні посади на строк до трьох років чи без такого.

Стаття 292. Розкрадання вогнепальної зброї, бойових припасів чи вибухових речовин

(1) Розкрадання вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів чи вибухових речовин карається позбавленням волі на строк від трьох до десяти років, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(2) Те саме діяння, вчинене: а) повторно; б) особливо небезпечним злочинцем або злочинною зграєю; в) організованою злочинною групою чи злочинною зграєю; г) шляхом розбійного нападу; д) особою, якій

вогнепальна зброя, бойові припаси або вибухові речовини видано для службового користування чи у віданні якої вони знаходились, карається позбавленням волі на строк від п'яти до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом.

(3) Неповідомлення про діяння, передбачене цією статтею, а так само заздалегідь не обіцяне приховування осіб, які його вчинили, є карані.

Стаття 293. Незаконне носіння, зберігання, придбання, виготовлення чи збут вогнепальної або холодної зброї, бойових припасів та вибухових речовин, недбале зберігання вогнепальної зброї та боєприпасів

(1) Носіння, зберігання, придбання, виготовлення чи збут вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів чи вибухових речовин без відповідного дозволу караються позбавленням волі на строк до п'яти років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Носіння, виготовлення чи збут кинджалів, фінських ножів чи іншої холодної зброї без відповідного дозволу караються позбавленням волі на строк до трьох років.

(3) Недбале зберігання вогнепальної зброї та боєприпасів, якщо це потягло за собою загибель людей, карається позбавленням волі на строк до чотирьох років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(4) Особа, яка добровільно здала зброю, бойові припаси чи вибухові речовини, звільняється від кримінальної відповідальності.

Стаття 294. Порушення правил зберігання, використання, обліку і перевезення вибухових речовин

(1) Порушення правил зберігання, використання, обліку, перевезення вибухових речовин, а також незаконна пересилка цих речовин поштою чи вантажем караються позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

(2) Ті самі дії, якщо вони спричинили загибель людей, караються позбавленням волі на строк від трьох до дванадцяти років.

Стаття 295. Незаконний провіз на повітряному судні або пересилка вибухових, легкозаймистих чи їдких речовин

(1) Провіз пасажиром на повітряному судні вибухових, легкозаймистих чи їдких речовин карається позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Те саме діяння, що спричинило вибух або пожежу на судні, карається позбавленням волі на строк від трьох до десяти років.

(3) Незаконна пересилка поштою або багажем вибухових, легкозаймистих чи їдких речовин, якщо це спричинило тяжкі наслідки, карається позбавленням волі на строк до п'яти років.

Стаття 296. Організація азартних ігор

(1) Організація азартних ігор (у карти, рулетку, наперсток та інші) на гроші, речі й інші цінності особою, яка протягом року вже піддавалась заходам адміністративного стягнення за таке ж порушення, карається позбавленням волі на строк до одного року, штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати, доганою та публічним вибаченням.

(2) Те саме діяння, вчинене особою, раніше судимою за діяння, передбачене цією статтею, або організованою злочинною групою чи злочинною зграєю, карається позбавленням волі на строк до трьох років.

ГЛАВА 32. Карані діяння, що порушують безпеку руху транспорту

Стаття 297. Порушення правил експлуатації транспортного засобу

(1) Допуск до керування транспортним засобом особи, яка не має права керування або яка перебуває у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння, випуск в експлуатацію технічно несправного транспортного засобу або інше порушення правил його експлуатації особою, відповідальною за технічний стан або експлуатацію транспортних засобів, якщо це спричинило наслідки, зазначені в статті 299 цього Кодексу, караються позбавленням волі на строк до п'яти років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права керувати транспортним засобом чи займати посади, пов'язані із забезпеченням безпеки експлуатації транспорту на строк до двох років чи без такого.

(2) Під транспортними засобами у цій статті, а також статтях 299 і 306 слід розуміти всі види автомобілів, трактори й інші самохідні машини, трамваї, тролейбуси, а також мотоцикли, інші механічні транспортні засоби, маломірні річкові судна.

Стаття 298. Порушення правил експлуатації на залізничному, повітряному і водному транспорті

(1) Допуск до керування залізничним, повітряним чи водним транспортним засобом особи, яка не має права керування чи перебуває у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння, випуск в експлуатацію технічно несправного транспортного засобу чи інше порушення правил його експлуатації, що спричинило пошкодження рухомого складу, шляхів, транспортного засобу чи будинків і споруд, караються

позбавленням волі на строк до двох років, позбавленням права керувати транспортним засобом чи займати посади, пов'язані із забезпеченням безпеки експлуатації транспорту на строк до п'яти років чи без такого.

(2) Ті самі дії, що спричинили загибель людей або транспортного засобу, караються позбавленням волі на строк від двох до п'яти років, позбавленням права займати посади, пов'язані із забезпеченням безпеки експлуатації транспорту, на строк до п'яти років чи без такого.

Стаття 299. Порушення правил безпеки руху особою, яка керує транспортним засобом

(1) Порушення правил безпеки руху особою, яка керує транспортним засобом, що спричинило заподіяння потерпілому тяжких або середньої тяжкості тілесних ушкоджень, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права керувати транспортним засобом на строк до трьох років чи без такого.

(2) Те саме діяння, що спричинило смерть потерпілого або заподіяння йому тяжких тілесних ушкоджень, карається позбавленням волі на строк до десяти років, позбавленням права керувати транспортним засобом на строк до п'яти років чи без такого.

(3) Дії, передбачені частиною 1 цієї статті, що спричинили загибель кількох осіб, караються позбавленням волі на строк від трьох до п'ятнадцяти років, позбавленням права керувати транспортним засобом на строк до п'яти років чи без такого.

Стаття 300. Порушення правил безпеки руху на залізничному, повітряному та водному транспорті

(1) Порушення працівником залізничного, повітряного чи водного транспорту правил безпеки руху, що створило реальну загрозу здоров'ю чи життю людей, карається позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Те саме діяння, що спричинило загибель людей чи транспортного засобу, карається позбавленням волі на строк від трьох до п'ятнадцяти років, позбавленням права керувати транспортним засобом на строк до п'яти років чи без такого.

Стаття 301. Порушення правил користування радіоустановками на суднах

Порушення правил користування радіоустановками на суднах України чи на іноземних суднах, що перебувають у водах України, карається штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати певні посади на строк до трьох років чи без такого.

Стаття 302. Неподання допомоги судну та особам, що зазнають лиха

Неподання допомоги капітаном судна іншому судну, що з ним зіткнулося, його екіпажу та його пасажиром, а так само зустрінутим на морі чи іншому водному шляху особам, які зазнають лиха, якщо він міг подати таку допомогу без серйозної небезпеки для свого судна, його екіпажу та пасажирів, карається позбавленням волі на строк до двох років, позбавленням права займати певні посади на строк до п'яти років чи без такого.

Стаття 303. Неповідомлення капітаном назви свого судна при зіткненні суден

Неповідомлення капітаном судна іншому судну, що зіткнулося з ним на морі, назви і порту приписки свого судна, а також місць свого відправлення і призначення, незважаючи на можливість повідомити ці відомості, карається штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 304. Пошкодження морського телеграфного кабелю

Необережне пошкодження морського телеграфного кабелю, якщо воно викликало або могло викликати перерву телеграфного сполучення, карається штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 305. Самовільне, без потреби, зупинення поїзду

(1) Самовільне, без потреби, зупинення поїзду стоп-краном або шляхом роз'єднання повітряної гальмової магістралі чи іншим способом, якщо це спричинило порушення нормального руху поїздів, карається позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до десяти мінімальних розмірів заробітної плати.

(2) Ті самі дії, якщо вони спричинили: а) заподіяння потерпілому тяжкого, середньої тяжкості тілесного ушкодження або його смерть; б) пошкодження рухомого складу, карається позбавленням волі на строк до восьми років.

Стаття 306. Порушення правил дорожнього руху особою, яка не є водієм транспортного засобу

Порушення правил дорожнього руху пішоходом, велосипедистом, особою, яка керує мопедом, возієм чи іншою особою, яка не є водієм транспортного засобу, що спричинило заподіяння потерпілому тілесних ушкоджень або його смерть, карається позбавленням волі на строк до трьох років.

РОЗДІЛ XII. КАРАНІ ДІЯННЯ ПРОТИ ПОРЯДКУ НЕСЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ

ГЛАВА 33. Карані діяння проти порядку несення військової служби

Стаття 307. Невиконання наказу

(1) Відмова у будь-якій формі виконати наказ начальника карається позбавленням волі на строк до двох років, направленням у дисциплінарну частину на строк до шести місяців.

(2) Те саме діяння, вчинене у складі групи осіб, чи таке, що спричинило пошкодження або вихід із ладу бойової техніки чи іншого устаткування, карається позбавленням волі на строк від одного року до чотирьох років, направленням у дисциплінарну частину на строк до одного року, обмеженням по службі на строк до одного року і шести місяців.

(3) Відмова від виконання наказу начальника у военний час карається позбавленням волі на строк від трьох до восьми років.

Стаття 308. Опір начальнику чи примушування його до порушення службових обов'язків

(1) Опір начальнику, а також іншій особі, яка виконує покладені на неї обов'язки по військовій службі, або примушування їх до невиконання цих обов'язків карається позбавленням волі на строк від одного року до трьох років, направленням у дисциплінарну частину на строк до одного року, обмеженням по службі на строк до двох років.

(2) Ті самі дії, вчинені у военний час чи в бойовій обстановці або із застосуванням зброї, караються позбавленням волі на строк від трьох до восьми років.

Стаття 309. Погроза начальнику

(1) Погроза убивством, заподіянням тілесних ушкоджень чи нанесенням побоїв начальнику у зв'язку з виконанням ним обов'язків по військовій службі карається позбавленням волі на строк від шести місяців до одного року.

(2) Те саме діяння, вчинене у военний час чи в бойовій обстановці, карається позбавленням волі на строк від одного року до трьох років.

Стаття 310. Насильницькі дії щодо начальника

(1) Заподіяння тілесних ушкоджень чи нанесення побоїв начальнику у зв'язку з виконанням ним обов'язків по військовій службі карається позбавленням волі на строк від двох до восьми років.

(2) Ті самі дії, вчинені у военний час чи в бойовій обстановці або із застосуванням зброї, караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років.

Стаття 311. Образа підлеглим начальника або начальником підлеглого

Образа насильницькою дією підлеглим начальника, а так само начальником підлеглого караються позбавленням волі на строк до одного року і шести місяців, направленням у дисциплінарну частину на строк до шести місяців, обмеженням по службі на строк до двох років.

Стаття 312. Порушення статутних правил взаємовідносин між військовослужбовцями при відсутності між ними стосунків підлеглості

(1) Порушення статутних правил взаємовідносин між військовослужбовцями при відсутності між ними стосунків підлеглості, що виразилося у знущанні над особою, нанесенні побоїв чи іншому насильстві, карається позбавленням волі на строк до двох років, обмеженням по службі на той же строк.

(2) Те саме діяння, вчинене групою осіб або щодо кількох осіб, чи із застосуванням зброї, карається позбавленням волі на строк від трьох до восьми років.

Стаття 313. Самовільне залишення частини або місця служби

(1) Самовільне залишення частини або місця служби військовослужбовцем, а так само нез'явлення його в строк без поважних причин на службу без наміру залишити її при увільненні з частини, при призначенні, переводі, з відрядження, з відпустки або з лікувального закладу тривалістю понад три доби, але не більше місяця, караються позбавленням волі на строк до трьох років, направленням у дисциплінарну частину на строк до одного року, обмеженням по службі на строк до двох років.

(2) Те саме діяння, якщо самовільна відсутність тривала більше одного місяця, карається позбавленням волі на строк до п'яти років.

(3) Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені у военний час, якщо самовільна відсутність тривала понад три доби, караються позбавленням волі на строк від двох до восьми років.

Стаття 314. Дезертирство

(1) Дезертирство, тобто залишення військовослужбовцем військової частини чи місця служби з метою ухилитися від військової служби, а так само нез'явлення з тією ж метою на службу при призначенні, переводі, з відрядження, з відпустки або з лікувального закладу карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років.

(2) Ті самі дії, вчинені у военний час, караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років або смертною карою.

Стаття 315. Ухилення від військової служби

(1) Ухилення військовослужбовця від несення обов'язків військової служби шляхом заподіяння собі будь-якого каліцтва чи шляхом симуляції хвороби, підробки документів або відмови від несення обов'язків військової служби карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років.

(2) Те саме діяння, вчинене у воєнний час чи в бойовій обстановці, карається позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років або смертною карою.

Стаття 316. Порушення правил несення бойового чергування

(1) Порушення правил несення бойового чергування (бойової служби) по своєчасному виявленню і відбиттю раптового нападу на Україну або по захисту і забезпеченню її безпеки карається позбавленням волі на строк від одного року до п'яти років.

(2) Те саме діяння, що спричинило вихід із ладу чи загибель бойової техніки, втрати в особовому складі, карається позбавленням волі на строк від трьох до десяти років.

(3) Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені у воєнний час, караються позбавленням волі на строк від п'яти до п'ятнадцяти років.

Стаття 317. Порушення статутних правил караульної служби

(1) Порушення статутних правил караульної (вахтової) служби та виданих на розвиток цих правил наказів і розпоряджень карається позбавленням волі на строк до трьох років.

(2) Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, що спричинило шкідливі наслідки, для попередження яких було призначено даний караул (вахта), карається позбавленням волі на строк від одного до семи років.

(3) Порушення статутних правил патрулювання, що спричинило шкідливі наслідки, для попередження яких було призначено даний патруль, карається позбавленням волі на строк до чотирьох років.

(4) Діяння, передбачені частинами 1 і 3 цієї статті, вчинені у воєнний час чи в бойовій обстановці, караються позбавленням волі на строк від двох до шести років.

(5) Діяння, передбачене частиною 3 цієї статті, вчинене у воєнний час чи в бойовій обстановці, карається позбавленням волі на строк від трьох до десяти років.

Стаття 318. Порушення правил несення прикордонної служби

(1) Порушення правил несення прикордонної служби особою, яка входить до складу наряду по охороні державного кордону України, карається позбавленням волі на строк від одного року до трьох років.

(2) Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, що мало своїм наслідком порушення кордону України, загибель людей, переміщення через

кордон контрабандного вантажу, карається позбавленням волі на строк від трьох до десяти років.

Стаття 319. Порушення статутних правил внутрішньої служби

(1) Порушення особою, яка входить у добовий наряд частини (крім караулу і вахти), статутних правил внутрішньої служби, якщо воно спричинило шкідливі наслідки, запобігання яких входило в обов'язок даної особи, карається позбавленням волі на строк до двох років, направленням у дисциплінарну частину на строк до шести місяців, обмеженням по службі на строк до одного року.

(2) Діяння, передбачене цією статтею, вчинене у воєнний час або в бойовій обстановці, карається позбавленням волі на строк від одного року до п'яти років.

Стаття 320. Зловживання владою, перевищення чи бездіяльність влади

(1) Зловживання начальником або іншою публічною посадовою особою владою чи службовим станом, перевищення влади чи службових повноважень, бездіяльність влади, якщо ці дії вчинювались систематично або з корисливою метою чи з іншої особистої заінтересованості, караються позбавленням волі на строк до трьох років, обмеженням по службі на строк до одного року і шести місяців.

(2) Те саме діяння, вчинене шляхом застосування зброї або іншого насильства, карається позбавленням волі на строк до п'яти років.

(3) Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені у воєнний час або якщо вони мали своїм наслідком самогубство потерпілого, караються позбавленням волі на строк від чотирьох до восьми років.

Стаття 321. Халатне ставлення до служби

(1) Невиконання чи неналежне виконання начальником або іншою публічною посадовою особою своїх обов'язків внаслідок недбалого або несумлінного до них ставлення, що спричинило шкоду на суму понад двадцять мінімальних розмірів заробітної плати, карається позбавленням волі на строк до трьох років, обмеженням по службі на строк до одного року і шести місяців.

(2) Ті самі дії, що спричинили шкоду на суму понад п'ятдесят мінімальних розмірів заробітної плати або загибель людей, караються позбавленням волі на строк від двох до семи років.

Стаття 322. Знищення чи пошкодження воєнної техніки

(1) Умисне знищення чи пошкодження військовослужбовцем воєнної техніки, зброї та боеприпасів караються позбавленням волі на строк

до п'яти років, направленням у дисциплінарну частину на строк до одного року, обмеженням по службі на строк до двох років.

(2) Порушення правил експлуатації бойової і спеціальної техніки, що спричинило її знищення чи вихід з ладу або загибель людей, караються позбавленням волі на строк від трьох до п'яти років.

(3) Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені у воєнний час чи в бойовій обстановці, караються позбавленням волі на строк від чотирьох до десяти років.

Стаття 323. Втрата зброї, боеприпасів чи військової техніки

(1) Втрата зброї, боеприпасів чи військової техніки карається позбавленням волі на строк до трьох років.

(2) Те ж саме діяння, вчинене у воєнний час чи в бойовій обстановці, карається позбавленням волі на строк до п'яти років.

Стаття 324. Порушення порядку підготовки до польотів та їх проведення

Порушення правил польоту чи підготовки до нього, що спричинило загибель літака або іншого літального апарату або людські жертви, карається позбавленням волі на строк від двох до семи років.

Стаття 325. Порушення правил кораблеводіння

Порушення правил кораблеводіння, що спричинило загибель судна або людські жертви, карається позбавленням волі на строк від двох до семи років.

Стаття 326. Залишення військового корабля, що гине

(1) Залишення військового корабля, що гине, командиром, який не виконав до кінця своїх службових обов'язків, а так само особою із складу команди корабля без належного на те розпорядження командира карається позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років.

(2) Те саме діяння, вчинене у воєнний час чи у бойовій обстановці, карається позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років або смертною карою.

Стаття 327. Мародерство

Мародерство, тобто викрадення на полі бою речей, що знаходяться при вбитих і поранених, карається позбавленням волі на строк від трьох до десяти років.

Стаття 328. Насильство над мирним населенням у районі бойових дій

Протизаконне знищення майна, насильство, а так само протиправне відібрання майна під приводом воєнної необхідності, вчинювані щодо

населення у районі воєнних дій, караються позбавленням волі на строк від трьох до десяти років або смертною карою.

Стаття 329. Погане поводження з військовополоненими

Погане поводження з військовополоненими, поєднане з особливою жорстокістю або спрямоване проти хворих і поранених, а так само недбале виконання обов'язків щодо хворих і поранених особами, на яких покладено лікування їх і піклування про них, при відсутності ознак більш тяжкого діяння, караються позбавленням волі на строк від одного року до трьох років.

Стаття 330. Незаконне носіння знаків Червоного Хреста і Червоного Півмісяця та зловживання ними

Носіння в районі воєнних дій знаків Червоного Хреста та Червоного Півмісяця особами, які не мають на те права, а так само зловживання у воєнний час прапорами чи знаками Червоного Хреста і Червоного Півмісяця або пофарбуванням, присвоєним транспортним засобам санітарної авіації, караються позбавленням волі на строк від трьох місяців до одного року.

Стаття 331. Порушення правил поводження із зброєю, а також з речовинами і предметами, що становлять підвищену небезпеку

(1) Порушення правил поводження із зброєю, а також боеприпасами, вибуховими, радіоактивними та іншими речовинами і предметами, що становлять підвищену небезпеку для оточуючих, яке спричинило потерпілому тілесні ушкодження, карається позбавленням волі на строк до трьох років.

(2) Те саме діяння, що спричинило тілесні ушкодження кільком особам або смерть потерпілого, карається позбавленням волі на строк від одного року до десяти років.

(3) Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, що спричинило загибель кількох осіб, карається позбавленням волі на строк від трьох до восьми років.

Стаття 332. Розклад бойового духу

(1) Підбурювання військовослужбовців в умовах війни до непокори, поширення неправдивих чуток, що підривають бойовий дух, караються позбавленням волі на строк від двох до п'яти років.

(2) Ті самі дії, що призвели до відмови військовослужбовців від участі у бойових діях, членушкодження чи дезертирства, караються позбавленням волі на строк від п'яти до п'ятнадцяти років.

Стаття 333. Злочинні дії військовослужбовця, який перебуває в полоні

(1) Добровільна участь військовослужбовця, який перебуває в полоні, у роботах, що мають воєнне значення, або в інших заходах, які завідомо можуть завдати шкоди Україні чи союзним з нею державам при відсутності ознак державної зради, карається позбавленням волі на строк від трьох до десяти років.

(2) Насильство над іншими військовополоненими або жорстоке поводження з ними з боку військовополоненого, який перебуває у становищі старшого, карається позбавленням волі на строк від трьох до десяти років.

(3) Вчинення військовослужбовцем, який перебуває в полоні, дій, спрямованих на шкоду іншим військовополоненим, з корисливих мотивів або з метою забезпечення поблажливого до себе ставлення з боку ворога карається позбавленням волі на строк від одного року до трьох років.

■ 5. Проект Кримінального кодексу України (альтернативний) від 03.08.1995 № 0041/1¹

*Вноситься
народним депутатом України
Матковським О.Б.*

Проект

КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

РОЗДІЛ І.

ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ПРИНЦИПИ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ

ГЛАВА 1. Призначення та принципи Кримінального кодексу

Стаття 1. Призначення Кримінального кодексу

1. Загальною метою цього Кодексу є:

а) встановлення заборони діяння;

б) визначення ознак заборонюваного діяння;

в) створення умов для попередження караних діянь шляхом встановлення заходів кримінально-правового впливу – мір покарання та примусового лікування, а так само соціальної адаптації засуджених;

г) формування законослухняної поведінки громадян шляхом визначення умов, які стимулюють відмову від вчинення караного діяння.

2. Спеціальною метою цього Кодексу є:

д) сприяння забезпеченню миру та безпеки людства;

е) захист кримінально-правовими засобами здоров'я населення та навколишнього середовища, здоров'я, прав і свобод, честі і гідності особи, недоторканності власності;

¹ Кримінальний кодекс України : проект (альтернативний) від 03.08.1995, № 0041/1. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=19556

є) захист української держави, її законодавчої, виконавчої та судової влади, народного господарства, забезпечення суспільної безпеки;

ж) забезпечення відшкодування матеріальної і моральної шкоди потерпілому від караного діяння.

3. Цей Кодекс містить вичерпний перелік караних діянь. Нові кримінально-правові норми, у тому числі норми міжнародних договорів та угод з питань кримінального права, набувають чинності лише після їх включення до нього.

Стаття 2. Законність

1. Караність діяння та інші кримінально-правові наслідки його вчинення визначаються тільки кримінальним законом.

2. Ніхто не може бути визнаний винним у вчиненні караного діяння, а також підданий покаранню інакше як за вироком суду та у відповідності з законом.

Стаття 3. Рівність перед законом

1. Фізичні особи незалежно від їх походження, соціального та майнового стану, расової чи національної приналежності, статі, освіти, ставлення до релігії, мови і характеру занять, а також юридичні особи незалежно від виду, сфери діяльності, статусу та форми власності, які вчинили каране діяння, рівні перед законом.

2. Фізична особа – громадянин України, іноземець, особа без громадянства.

3. Юридична особа – будь-яке державне, колективне, приватне або змішаного типу формування, що має організаційну єдність, створене у відповідності з статутом, положенням чи іншим затвердженим у встановленому порядку нормативним актом, який визначає його правовий стан.

Стаття 4. Особиста відповідальність

Кримінальній відповідальності підлягають: фізична особа – лише за вчинене нею особисто каране діяння, юридична особа – за каране діяння, вчинене її працівниками, які діяли за повноваженням юридичної особи та від її імені.

Стаття 5. Вина як умова відповідальності

1. Особа несе кримінальну відповідальність лише за каране діяння, щодо якого встановлено її вину.

2. Особа вважається невинною, доки її вину не буде встановлено вироком суду, що набрав законної сили.

3. Об'єктивне поставлення в провину, тобто притягнення до кримінальної відповідальності за невинне завдання шкоди не допускається.

РОЗДІЛ II. МЕЖІ ДІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНУ

ГЛАВА 2. Джерела кримінального законодавства, межі його дії в часі та просторі

Стаття 6. Джерела кримінального законодавства

Джерелами кримінального законодавства України є:

- а) Конституція України;
- б) цей Кодекс;
- в) інші нормативні акти, які безпосередньо не згадуються у цьому Кодексі, але враховуються у нормах з бланкетною диспозицією;
- г) рішення Конституційного суду України щодо конституційності норм кримінального закону.

Стаття 7. Дія кримінального закону в часі

1. Караність діяння визначається законом, який діяв під час вчинення цього діяння.

2. Закон, що скасовує караність діяння або пом'якшує покарання, має зворотну силу, тобто поширюється з моменту набрання ним чинності також на діяння, вчинені до його видання.

3. Закон, що встановлює караність діяння або посилює покарання, зворотної сили не має.

Стаття 8. Дія кримінального закону в просторі

1. Усі карані діяння, вчинювані на території України, підлягають її юрисдикції незалежно від громадянства винного, за винятком випадків вчинення їх громадянами іноземних держав, які відповідно до міжнародних договорів користуються дипломатичним імунітетом.

2. Громадяни України, які вчинили діяння, передбачені цим Кодексом, за межами України, підлягають кримінальній відповідальності за вироком іноземної держави.

3. Карані діяння, пов'язані з порушенням міжнародних законів або правил ведення війни, міжнародним тероризмом, торгівлею людьми, зброєю, наркотичними засобами, радіоактивними матеріалами і предметами, рідкоземельними металами або виробами з них, фальшуванням грошей та цінних паперів, вчинені громадянами України або особами без громадянства за межами України, в разі затримання їх на території України тягнуть за собою відповідальність за цим Кодексом.

4. Іноземні громадяни за злочини, вчинені за межами України, підлягають відповідальності за цим Кодексом у випадках, передбачених міжнародними договорами.

5. До території України, крім частини європейського континенту, належного їй континентального шельфу та повітряного простору над ними, на які поширюється юрисдикція української держави, відносяться її внутрішні територіальні води та повітряний простір над ними, належні їй військові морські та річкові судна, повітряні та космічні кораблі незалежно від місця їх перебування, а також інші її судна у відкритому морі.

Стаття 9. Видача злочинця

Видача іноземній державі громадянина України, який вчинив каране діяння на її території, не допускається, якщо інше не передбачено міжнародним договором чи угодою про подання юридичної допомоги.

Стаття 10. Тлумачення у Кримінальному кодексі

1. Кримінальний закон підлягає застосуванню у точній відповідності з його текстом. Розширене застосування норм і термінів, а так само застосування кримінально-правової аналогії не допускаються.

2. Тлумачення у цьому Кодексі норм і термінів передбачає:

- а) сприяння повному з'ясуванню їх змісту та вірному застосуванню;
- б) підвищення ефективності контролю за застосуванням кримінального закону;
- в) забезпечення відповідності вчиненому призначуваних покарань;
- г) захист прав потерпілого від караного діяння та його наслідків;
- д) сприяння забезпеченню законності.

Стаття 11. Зміст терміна, що використовується у цій главі

Аналогія – кваліфікація діяння, не передбаченого цим Кодексом, за подібною нормою.

РОЗДІЛ III. КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

ГЛАВА 3. Підстава кримінальної відповідальності

Стаття 12. Кримінальна відповідальність

1. Кримінальна відповідальність полягає у застосуванні до особи, яка вчинила каране діяння, покарання, передбаченого цим Кодексом.

2. Ніхто не може бути двічі покараний за одне й те ж діяння або звільнений від кримінальної відповідальності і покарання за підставами, не передбаченими цим Кодексом.

Стаття 13. Підстава кримінальної відповідальності

1. Підставою кримінальної відповідальності є вчинення винним караного діяння, передбаченого відповідною статтею цього Кодексу.

2. У встановлених законом випадках обов'язковою умовою кримінальної відповідальності є настання шкідливих наслідків діяння або застосування, що йому передувало, заходів дисциплінарного чи адміністративного впливу (стягнення) за такі ж дії (дисциплінарна, адміністративна преюдиція).

ГЛАВА 4. Каране діяння, його види

Стаття 14. Поняття караного діяння

1. Караним діянням визнається протиправна умисна чи необережна дія або бездіяльність, заборонена цим Кодексом під загрозою покарання.

2. Не є караним діянням дія або бездіяльність, які формально хоч і підпадають під ознаки норм Особливої частини цього Кодексу, але через свою незначність не являють великої небезпеки.

3. Карані діяння залежно від ступеня їх небезпечності поділяються на кримінальний проступок, злочин, тяжкий злочин та особливо тяжкий злочин.

Стаття 15. Кримінальний проступок

Кримінальний проступок є каране діяння, за яке відповідно до цього Кодексу передбачено покарання, не пов'язане з позбавленням волі або у вигляді позбавлення волі терміном до одного року.

Стаття 16. Злочин

Злочином є каране діяння, за яке відповідно до цього Кодексу передбачено покарання у вигляді позбавлення волі терміном понад один рік до двох років.

Стаття 17. Тяжкий злочин

Тяжким злочином є каране діяння, за яке відповідно до цього Кодексу передбачено покарання у вигляді позбавлення волі терміном понад два роки до чотирьох років.

Стаття 18. Особливо тяжкий злочин

Особливо тяжким злочином є каране діяння, за яке відповідно до цього Кодексу передбачено покарання у вигляді позбавлення волі терміном понад чотири роки до п'ятнадцяти років або смертної кари.

ГЛАВА 5. Поняття вини, її форми

Стаття 19. Поняття вини

1. Вина фізичної особи визначається її психічним ставленням до вчиненого нею караного діяння, його наслідків, а також можливості їх настання. За своєю формою вина фізичної особи може бути умисною чи необережною.

2. Вина юридичної особи визначається завідомою незаконністю вчиненого нею. За своєю формою вина юридичної особи є умисною.

3. Ступінь вини особи, тобто її волі, цілеспрямованої на вчинення караного діяння, яка характеризується формою вини, метою та мотивом вчиненого, шкідливими наслідками, враховується при визначенні тяжкості діяння, призначенні покарання та інших заходів кримінально-правового впливу.

Стаття 20. Умисел

1. Умисним діянням визнається карана дія або бездіяльність, вчинена з прямим чи непрямим умислом.

2. Діяння визнається вчиненим з прямим умислом, якщо особа, яка його вчинила, усвідомлювала караний характер своєї поведінки, передбачала її небезпечні наслідки та бажала або свідомо допускала їх настання.

3. Вчинення умисного караного діяння у спеціально передбачених цим Кодексом випадках може зумовлюватися завідомістю, наміром, спонуканням, мотивом та метою.

4. Завідомість полягає в тому, що особа, яка вчинила каране діяння, усвідомлює протиправність своєї дії або бездіяльності і неминучість шкідливих наслідків, що викликаються нею.

5. Намір полягає в усвідомленому бажанні особи, яка вчинила каране діяння, діяти певним чином.

6. Спонування до вчинення караного діяння може виникати як з особистого бажання винного, так і під впливом фізичного чи іншого примусу.

7. Мотивом визнається потреба винного, що задовольняється вчиненням караного діяння.

8. Мета вчинення умисного караного діяння визначається уявленням особи, яка його вчинила, щодо бажаних наслідків вчиненого.

9. Діяння визнається вчиненим з непрямим умислом, якщо особа, яка його вчинила, усвідомлює караний характер своєї поведінки, передбачає її небезпечні наслідки та хоч і не бажає, але свідомо допускає їх настання.

Стаття 21. Необережність

1. Каране діяння визнається вчиненим з необережності, якщо особа, яка його вчинила, передбачала можливість настання шкідливих

наслідків, але легковажно розраховувала на їх відвернення або не передбачала можливості настання таких, хоч повинна була і могла їх передбачити.

2. Відповідальність за каране діяння, вчинене з необережності, настає лише в тому разі, якщо воно потягло за собою наслідки, передбачені відповідною статтею цього Кодексу.

Стаття 22. Відсутність вини

Діяння не визнається караним, якщо особа не усвідомлювала протиправного характеру своєї поведінки, не передбачала можливості настання шкідливих наслідків та за обставинами того, що сталося, не повинна була чи не могла їх передбачити (казус).

ГЛАВА 6. Суб'єкти кримінальної відповідальності

Стаття 23. Суб'єкти кримінальної відповідальності

1. Суб'єктами кримінальної відповідальності можуть бути фізичні та юридичні особи.

2. Спеціальними суб'єктами кримінальної відповідальності з числа фізичних осіб можуть бути публічні посадові особи, функціонери та військовослужбовці. У випадках, передбачених відповідними статтями цього Кодексу, спеціальними суб'єктами кримінальної відповідальності можуть бути й інші фізичні особи.

3. Для фізичних осіб кримінальна відповідальність за карані діяння настає з шістнадцятирічного віку. Фізичні особи, які досягли чотирнадцятирічного віку, несуть кримінальну відповідальність за:

- а) незаконні виготовлення, придбання, зберігання, переміщення чи збут наркотичних засобів (стаття 124);
- б) умисне вбивство (статті 147, 148, 149);
- в) умисне тяжке тілесне ушкодження (стаття 154);
- г) умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження (стаття 156);
- д) зґвалтування (стаття 179);
- е) насильницьке задоволення статевої потреби неприродним способом (стаття 180);
- є) крадіжку (стаття 243);
- ж) грабіж (стаття 244);
- з) розбій (стаття 245);
- и) знищення чи пошкодження чужого майна за обтяжувальних обставин (частини 2 і 3 статті 249);
- і) вимагання (стаття 250);
- ї) розкрадання вогнепальної зброї, бойових припасів або вибухових речовин (стаття 294).

Стаття 24. Осудність

1. Осудність є спроможність фізичної особи усвідомлювати караність своєї дії чи бездіяльності або можливість настання наслідків, що тягнуть за собою кримінальну відповідальність, та керувати своєю поведінкою.

2. Не підлягає кримінальній відповідальності особа, яка перебувала під час вчинення караного діяння в стані неосудності, внаслідок якого вона не могла усвідомлювати характеру та значення своїх дій або бездіяльності. До такої особи судом можуть застосовуватись примусові заходи медичного характеру. Стан неосудності може викликатися хронічним душевним захворюванням, тимчасовим чи хронічним психічним розладом або слабоумством.

3. Не підлягає покаранню особа, яка вчинила каране діяння в осудному стані, але до винесення судом вироку захворіла на душевну хворобу, яка позбавляє її можливості усвідомлювати свої дії або керувати ними. До такої особи за призначенням суду також можуть застосовуватися примусові заходи медичного характеру, а після її видужання вона підлягає покаранню.

Стаття 25. Відповідальність за каране діяння, вчинене в стані, викликаному вживанням алкоголю, наркотичних засобів чи токсичних речовин

Особа, яка вчинила каране діяння у стані алкогольного сп'яніння, наркотичного збудження чи під впливом токсичних речовин, не звільняється від кримінальної відповідальності.

Стаття 26. Відповідальність юридичних осіб

1. Караним діянням, вчиненим юридичною особою, визнається забронена цим Кодексом дія або бездіяльність, здійснена або санкціонована її керівником чи колективним органом управління, що діяв від імені юридичної особи.

2. Юридичні особи можуть нести кримінальну відповідальність за особливо тяжкі злочини проти миру і безпеки людства, здоров'я населення, проти держави, у сферах природокористування і господарювання лише у випадках, спеціально передбачених нормами Особливої частини цього Кодексу.

3. Кримінальна відповідальність юридичної особи не виключає такої щодо фізичної особи, яка безпосередньо брала участь у незаконній діяльності юридичної особи чи сприяла її здійсненню.

Стаття 27. Зміст термінів

1. До публічних посадових осіб належать представники органів державної влади і самоврядування, а також інші особи, які постійно або тимчасово займають у державних чи змішаних з державною часткою в майні підприємствах, установах або організаціях посади, пов'язані з

виконанням організаційно-розпорядчих, консультативно-дорадчих або адміністративно-господарських обов'язків, чи виконують такі обов'язки за спеціальним повноваженням.

2. Функціонерами визнаються службовці державних підприємств, установ та організацій, які не наділені повноваженнями публічних посадових осіб, а також працівники управлінської сфери недержавних підприємств, установ та організацій.

3. До військовослужбовців належать особи, які перебувають на дійсній військовій службі у Збройних Силах України, Службі безпеки України, Національній гвардії України, Прикордонних військах України, внутрішніх військах, військах цивільної оборони та інших військових формуваннях, створених у відповідності до чинного законодавства, а також військовозобов'язані під час проходження ними навчальних чи перевірочних зборів та курсанти військових навчальних закладів.

ГЛАВА 7. Незакінчене каране діяння

Стаття 28. Приготування

1. Приготування до караного діяння є пошук або пристосування засобів чи знарядь чи створення умов для його вчинення.

2. Покарання за приготування до караного діяння не може перевищувати третини від максимального розміру покарання, встановленого відповідною статтею Особливої частини цього Кодексу за це діяння.

Стаття 29. Замах

Замахом на каране діяння визнається умисна дія або бездіяльність, що безпосередньо спрямована на його вчинення, якщо діяння не було доведено до кінця через обставини, незалежні від винного.

Стаття 30. Кваліфікація приготування до караного діяння та замах на нього

Відповідальність за приготування до караного діяння та замах на нього настає лише у випадках, передбачених відповідними статтями Особливої частини цього Кодексу; вони підлягають кваліфікації за цими ж статтями.

Стаття 31. Добровільна відмова від доведення умисного караного діяння до кінця

1. Добровільною відмовою від умисного караного діяння визнається припинення особою приготування до діяння або замаху на нього, якщо винна особа усвідомлювала або мала реальну можливість доведення наміру до кінця.

2. Добровільна відмова від караного діяння виключає кримінальну відповідальність, яка може наставати лише тоді, коли у фактично вчиненому є зазначені в законі ознаки іншого караного діяння.

3. Добровільна відмова організатора, підбурювача чи підсобника від участі в караному діянні виключає кримінальну відповідальність, якщо фактично вчинене ними не утворює самостійного караного діяння і не потягло за собою шкідливих наслідків.

ГЛАВА 8. Співучасть

Стаття 32. Поняття співучасті

Співучастю визнається спільна участь у вчиненні умисного караного діяння двох або більше осіб, які досягли віку кримінальної відповідальності та діяли в осудному стані.

Стаття 33. Співучасники

1. Співучасниками караного діяння визнаються виконавці, організатори, підбурювачі та підсобники.

2. Виконавцем караного діяння визнається особа, яка безпосередньо вчинила каране діяння самостійно або разом з іншими особами. Виконавцем визнається також особа, яка використовує для вчинення караного діяння інших осіб, які відповідно до цього Кодексу не підлягають відповідальності.

3. Організатором караного діяння визнається особа, яка організувала вчинення караного діяння, у тому числі через віддання незаконного наказу, або керувала його вчиненням. Організатором визнається також особа, яка, фінансуючи незаконну діяльність, у тому числі шляхом підкупів, створює безпечні умови для співучасників караного діяння або координує діяльність злочинних формувань.

4. Підбурювачем караного діяння визнається особа, яка схиляє інших осіб до вчинення караного діяння.

5. Підсобником караного діяння визнається особа, яка сприяла вчиненню караного діяння порадами, вказівками, наданням засобів або усуненням перешкод, а також заздалегідь обіцяла приховати особу, яка вчинила каране діяння, знаряддя і засоби його вчинення, сліди діяння чи предмети, здобуті незаконним шляхом, та не повідомляти про вчинене каране діяння.

Стаття 34. Форми організованої злочинної діяльності

1. Діяльність співучасників караного діяння може здійснюватися шляхом:

а) організації або участі у створенні злочинних формувань – групи осіб, які діють за змовою, організованої злочинної групи, банди, злочинної зграї (форми співучасті);

б) матеріального, фінансового, правового забезпечення злочинного формування, постачання або надання йому іншого забезпечення;

в) керівництва діяльністю злочинного формування;

г) створення сприятливих та безпечних умов існування і діяльності злочинного формування.

2. Групою осіб, які діють за змовою, визнається ситуативне об'єднання двох або більше осіб, які до початку або на початку караного діяння домовились про спільне його вчинення.

3. Організованою злочинною групою визнається об'єднання за попередньою змовою двох або більше осіб для вчинення одного чи декількох караних діянь, що є для винних основним чи додатковим джерелом існування або задоволення інших особистих чи групових інтересів учасників.

4. Бандою визнається озброєна організована злочинна група.

5. Злочинною зграєю визнається стійке об'єднання осіб для вчинення караних діянь, що характеризується високим ступенем організованості та управління і діє на професійній основі.

Стаття 35. Межі відповідальності за співучасть у караному діянні

1. Кримінальна відповідальність організатора, підбурювача і підсобника настає у випадках, коли:

а) дії виконавця щодо приготування до вчинення караного діяння утворюють самостійне каране діяння;

б) виконавець замахувався на каране діяння;

в) виконавець вчинив каране діяння.

2. Кримінальна відповідальність організатора, підбурювача і підсобника настає за тією ж статтею цього Кодексу, що й відповідальність виконавця.

3. За вчинене виконавцем каране діяння, що не охоплюється умислом інших співучасників, останні кримінальної відповідальності не несуть.

ГЛАВА 9. Причетність до караного діяння

Стаття 36. Приховування

1. Заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка вчинила каране діяння, а так само знарядь і засобів вчинення діяння, його слідів або предметів, добутих кримінально караним шляхом, тягне за собою відповідальність лише у випадках, спеціально передбачених цим Кодексом.

2. Не підлягає кримінальній відповідальності за заздалегідь не обіцяне приховування близький родич особи, яка вчинила каране діяння.

Близькими родичами за цим Кодексом визнаються подружжя, рідні батько і мати, рідні та двоюрідні брати і сестри, дід, баба, дядько, тітка.

3. Відповідальність за задалегідь не обіцяне приховування особи, яка вчинила каране діяння, знярядь і засобів вчинення діяння, його слідів або предметів, добутих кримінально караним шляхом, настає за відповідною статтею Особливої частини цього Кодексу, що передбачає покарання за це діяння. Покарання в цьому разі не може перевищувати однієї п'ятої від максимального розміру покарання, встановленого цією нормою.

Стаття 37. Неповідомлення про злочин

1. Задалегідь не обіцяне неповідомлення про достовірно відомий особливо тяжкий злочин, що готується, вчинюється або вчинено, тягне за собою кримінальну відповідальність лише у випадках, спеціально передбачених цим Кодексом.

2. Не підлягає кримінальній відповідальності за неповідомлення про особливо тяжкий злочин:

- а) близький родич особи, яка вчинила каране діяння;
- б) захисник обвинуваченого в кримінальній справі;
- в) служитель релігійного культу, якому стало відомо про вчинений злочин під час сповіді.

3. Відповідальність за неповідомлення про достовірно відомий особливо тяжкий злочин, що готується, вчинюється або вчинено, настає за відповідною статтею Особливої частини цього Кодексу, що передбачає покарання за цей злочин. Покарання при цьому не може перевищувати однієї шостої частини від максимального розміру покарання, встановленого цією нормою.

ГЛАВА 10. Множинність караних діянь

Стаття 38. Множинність караних діянь

Множинність караних діянь визначається будь-яким, більше одного, їх числом, що утворює повторність або сукупність.

Стаття 39. Повторність караного діяння

1. Повторність караного діяння утворює вчинення двох або більше караних діянь, що містять ознаки одного й того ж діяння, якщо за будь-яке з них особу, яка їх вчинила, не було засуджено.

2. Повторність відсутня, якщо:

- а) раніше вчинені карані діяння не тягнуть за собою відповідальності внаслідок закінчення термінів давності;
- б) каране діяння складається з ряду тотожних діянь, спрямованих до єдиної мети;

в) діяння полягає у тривалому невиконанні обов'язків, караному у кримінальному порядку.

Стаття 40. Сукупність караних діянь

Сукупністю визнається вчинення кількох караних діянь, передбачених різними статтями або частинами статей цього Кодексу, за жодне з яких особу, яка їх вчинила, не було засуджено та щодо яких не закінчились терміни давності.

Стаття 41. Особливо небезпечний злочинець

1. Особливо небезпечним злочинцем за вироком суду може бути визнано особу, засуджену до позбавлення волі терміном не менше чотирьох років:

а) за особливо тяжкий злочин, якщо вона засуджувалась за особливо тяжкий злочин або двічі за тяжкий злочин і за кожне з цих діянь призначалось покарання у вигляді позбавлення волі терміном не менше чотирьох років;

б) за тяжкий злочин, якщо її раніше було двічі засуджено за тяжкий злочин і особливо тяжкий злочин і за кожне з цих діянь було призначено покарання у вигляді позбавлення волі терміном не менше чотирьох років.

2. Суд, розглядаючи питання про визнання особи особливо небезпечним злочинцем, враховує відшкодування потерпілому матеріальної і моральної шкоди, а також інші обставини вчинення караного діяння.

3. При вирішенні питання про визнання особи особливо небезпечним злочинцем не враховуються судимості за діяння, вчинені у віці до вісімнадцяти років, а також судимості, погашені або зняті у встановленому законом порядку.

4. Визнання особи особливо небезпечним злочинцем втрачає силу в разі погашення або зняття судимості.

5. Особи, визнані в країнах СНД особливо небезпечними рецидивістами, порівнюються до особливо небезпечних злочинців.

6. Норми Особливої частини цього Кодексу, що передбачають відповідальність за вчинення караного діяння особливо небезпечним злочинцем, застосовуються у випадках, якщо винного до вчинення останнього караного діяння було визнано таким за вироком, що набрав законної сили.

РОЗДІЛ IV. ОБСТАВИНИ, ЩО ВИКЛЮЧАЮТЬ КАРАНІСТЬ ПРОТИПРАВНОЇ ДІЇ АБО БЕЗДІЯЛЬНОСТІ

ГЛАВА 11. Обставини, що виключають караність протиправної дії або бездіяльності

Стаття 42. Обставини загального характеру, що виключають караність протиправної дії або бездіяльності

Обставинами, що виключають караність протиправної дії або бездіяльності, у встановлених цим Кодексом випадках є:

- а) помилка в оцінці правомірності вчиненого;
- б) кримінально-правовий компроміс;
- в) виконання наказу чи іншого розпорядження;
- г) необхідна оборона;
- д) затримання особи, яка вчинила каране діяння;
- е) крайня необхідність;
- є) перебування серед співучасників караного діяння з метою виконання у відповідності з чинним законодавством спеціального завдання щодо його попередження або розкриття.

Стаття 43. Помилка в оціненні правомірності вчиненого

1. Помилкою в оціненні правомірності вчиненого визнається сумлінна хибна думка особи щодо протиправності і караності вчиненого нею діяння.
2. Дія цієї статті поширюється тільки на кримінальний проступок.
3. Обов'язок доведення наявності помилки покладається на особу, яка вчинила каране діяння.

Стаття 44. Кримінально-правовий компроміс між потерпілим та особою, яка вчинила каране діяння

1. Кримінально-правовий компроміс є добровільна угода між особою, яка вчинила каране діяння, і потерпілим щодо відмови від кримінального переслідування винної особи, за умови, що вона зобов'язується у визначений слідчим або органом дізнання термін відшкодувати завдану матеріальну і моральну шкоду. Кримінально-правовий компроміс допускається в справах про кримінальний проступок, злочин або вчинене з необережності інше каране діяння.

2. Кримінально-правовий компроміс може бути укладений у будь-який момент попереднього або судового слідства і підлягає засвідченню в судовому порядку.

3. Згода потерпілого повинна бути добровільною. Вона не має сили, якщо дається неповнолітнім, особою, яка страждає психічним захворю-

ванням, хронічним алкоголізмом, наркоманією чи токсикоманією або яка перебувала у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння чи під впливом одурманливих засобів, особою, яка через обман не може реально оцінювати наслідків своєї згоди, а так само особою, щодо якої застосовано фізичний чи психічний примус.

4. У разі невиконання винним зобов'язання щодо відшкодування завданої потерпілому матеріальної і моральної шкоди у визначений слідчим, органом дізнання або судом термін кримінально-правовий компроміс визнається недійсним.

5. Кримінально-правовий компроміс не допускається стосовно караного діяння, вчиненого особливо небезпечним злочинцем або особою, щодо якої потерпілий перебуває у матеріальній, службовій чи іншій залежності.

Стаття 45. Виконання наказу чи іншого розпорядження

1. Вчинення кримінального проступку у зв'язку з виконанням наказу чи іншого розпорядження виключає його караність для виконавця.

2. Вчинення злочину, тяжкого злочину або особливо тяжкого злочину у зв'язку з виконанням наказу чи іншого розпорядження виключає їх караність для виконавця, якщо незаконність наказу чи іншого розпорядження ним не усвідомлювалася. Особа, яка віддала незаконний наказ, підлягає відповідальності за вчинене виконавцем каране діяння відповідно до частини 3 статті 33 цього Кодексу.

3. Дія цієї статті поширюється на відносини служби і підпорядкованості, які регулюються чинним законодавством.

Стаття 46. Необхідна оборона

1. Кожен має право на необхідну оборону незалежно від можливості уникнути посягання чи звернутися за допомогою до інших осіб або органів влади.

2. Необхідною обороною визнаються дії, вчинені з метою захисту прав чи законних інтересів того, хто захищається, або іншої особи, інтересів суспільства і держави від караного діяння, що проявилися у завданні шкоди нападникові, якщо такі дії викликалися потребою негайного припинення посягання.

3. Особа, яка зазнала нападу, визнається такою, що не перевищила меж необхідної оборони, якщо нападник або особа, яка представляє його інтереси, не доведе іншого.

4. Не є перевищенням меж необхідної оборони застосування зброї, будь-яких інших засобів чи предметів для захисту від нападу озброєної особи, припинення протиправного проникнення в житлове або інше приміщення, або якщо той, хто захищається, не може через незалежність від нього обставини оцінити відповідність захисту характерові нападу.

5. Дії потерпілого чи інших осіб, спрямовані на затримання порушника в момент посягання чи безпосередньо після нього, а так само такі ж дії щодо порушників, які здійснюються на підставі відомостей про їх розшук, що містяться в засобах масової інформації або у зверненні органів виконавчої влади про затримання злочинця, прирівнюються до необхідної оборони.

6. Правила про необхідну оборону поширюються на випадки застосування технічних засобів чи пристроїв для захисту від нападу за умови, якщо такі засоби чи пристрої не створювали небезпеки для інших осіб, які не брали участі в нападі.

Стаття 47. Затримання особи, яка вчинила каране діяння

1. Визнаються правомірними дії, які підпадають під ознаки караного діяння, та завдана ними шкода, якщо ці дії спрямовані на затримання особи, яка вчинила каране діяння, і передачу затриманого органам влади, та якщо при цьому не було допущено невідповідності засобів затримання небезпечності вчиненого або затримання без явної необхідності.

2. Громадянин, який затримав особу, що вчинила каране діяння, вважається таким, що не допустив умисної невідповідності засобів затримання небезпечності вчиненого або затримання без явної необхідності, доки затриманий або особа, яка представляє його інтереси, не доведуть іншого.

Стаття 48. Крайня необхідність

1. Не є караним діянням дія, якою завдано шкоду охоронюваним інтересам фізичної чи юридичної особи, якщо її вчинено у стані крайньої необхідності, тобто з метою відвернення більш значної шкоди, що безпосередньо загрожує правам чи інтересам цієї або іншої особи, і за конкретних обставин цю небезпеку не можна було усунути іншими засобами і якщо завдана шкода є менш значною, ніж відвернута шкода.

2. Стан крайньої необхідності визнається також у випадках, якщо дії, вчинені з метою відвернення шкоди, не досягли своєї мети і шкода настала, незважаючи на зусилля особи, яка сумлінно розраховувала її відвернути.

Стаття 49. Перебування серед співучасників караного діяння з метою виконання спеціального завдання щодо його попередження або розкриття

Не підлягає кримінальній відповідальності особа, яка, виконуючи відповідно до чинного законодавства спеціальне завдання щодо попередження або розкриття караного діяння та вимушена діяти разом з іншими його учасниками, вчинить кримінальний проступок або злочин.

РОЗДІЛ V. ПОКАРАННЯ

ГЛАВА 12. Покарання та його види

Стаття 50. Поняття покарання, його мета

1. Покарання є передбачене цим Кодексом і призначуване судом ім'ям народу України примусове позбавлення чи обмеження прав і свобод фізичних або юридичних осіб, яких визнано винними у вчиненні караного діяння.

2. Покарання, крім відплати за вчинене, має на меті:

- а) захист особи, суспільства і держави;
- б) виправлення і ресоціалізацію засудженого;
- в) попередження караних діянь.

Стаття 51. Види покарань

1. До фізичних осіб, які вчинили карані діяння, можуть застосовуватись:

- а) кримінальна реституція;
- б) позбавлення права займати певні посади або займатися певною діяльністю;
- в) штраф;
- г) конфіскація майна, знарядь і засобів вчинення злочину;
- д) вислання іноземця за межі України;
- е) обмеження по службі військовослужбовця;
- є) направлення військовослужбовця у дисциплінарну частину;
- ж) позбавлення волі;
- з) смертна кара.

2. До юридичних осіб, які вчинили особливо тяжкий злочин, можуть застосовуватись:

- и) кримінальна реституція;
- і) штраф;
- ї) конфіскація знарядь і засобів вчинення злочину;
- й) оголошення юридичної особи злочинною організацією та її ліквідація з конфіскацією майна.

Стаття 52. Кримінальна реституція

1. Кримінальна реституція полягає у примусовому та обов'язковому відшкодуванні засудженим завданої потерпілому матеріальної і моральної шкоди.

2. Питання про застосування кримінальної реституції підлягає обов'язковому розглядові судом у будь-якій кримінальній справі.

Незастосування цього виду покарання повинно бути мотивовано у вироку з повідомленням про це потерпілого.

3. Кримінальна реституція є повною, якщо всі наслідки караного діяння є оборотні, або неповною, коли частина наслідків фізичному відновленню не підлягає. У цьому разі засуджений відшкодовує матеріальну і моральну шкоду.

4. Щодо неповнолітнього, якого визнано винним у вчиненні караного діяння, кримінальна реституція провадиться за рахунок наявних його коштів та коштів батьків або осіб, які їх замінюють.

5. Виконання призначеної судом кримінальної реституції термінами давності не обмежується.

6. Призначаючи покарання кримінальною реституцією, суд повинен послатися на цю статтю.

Стаття 53. Позбавлення права займати певні посади або займатися певною діяльністю

1. Позбавлення права займати певні посади або займатися певною діяльністю може призначатися судом на строк від одного року до п'яти років.

2. Позбавлення права займати певні посади або займатися певною діяльністю може призначатися судом лише тоді, коли цей вид покарання передбачений відповідною статтею Особливої частини цього Кодексу та якщо, виходячи з характеру вчиненого особою караного діяння, суд визнає за неможливе збереження за нею права займати певну посаду або займатися певною діяльністю.

3. При призначенні покарання позбавленням права займати певні посади або займатися певною діяльністю разом з позбавленням волі, триманням у дисциплінарній частині воно виконується після звільнення засудженого з місця позбавлення волі чи дисциплінарної частини.

Стаття 54. Штраф

1. Штраф фізичній особі може призначатися судом лише за умови наявності у винного оплачуваної роботи або іншого постійного джерела існування. Розмір штрафу визначається судом у межах санкції відповідної статті цього Кодексу і не може бути менше двадцяти п'яти і більше однієї тисячі мінімальних розмірів заробітної плати або частини заробітної плати чи іншого прибутку винного за період від двох місяців до одного року. У разі ухилення засудженого від сплати штрафу суд може замінити несплачену його частину позбавленням волі з розрахунку один день позбавлення волі за половину мінімального розміру заробітної плати.

2. Розмір штрафу, призначуваного юридичній особі, визначається судом відповідно до санкції статті Особливої частини цього Кодексу у межах від п'ятнадцяти до тридцяти відсотків її річного прибутку. У разі

ухилення юридичної особи від сплати штрафу суд може замінити його конфіскацією майна у подвійному розмірі від несплаченої суми штрафу.

Стаття 55. Конфіскація майна, знарядь і засобів вчинення злочину

1. Конфіскація майна полягає в примусовому безоплатному вилученні у власність держави всього або частини майна, яке є особистою власністю засудженого.

2. Конфіскацію майна може бути призначено тільки за вчинений особливо тяжкий злочин у випадках, передбачених цим Кодексом.

3. Суд повинен зазначити у вироку, чи конфіскується все майно засудженого чи його частина; в останньому випадку суд повинен зазначити, яка частина майна конфіскується, або перелічити предмети, які конфіскуються.

4. Предмети, здобуті злочинним шляхом, повертаються їх власнику, а в разі невстановлення його підлягають конфіскації на користь держави. Конфіскуються на користь держави також предмети, вилучені з обігу.

5. Конфіскація знарядь і засобів вчинення особливо тяжкого злочину може призначатися судом залежно від характеру вчиненого та наслідків, що настали. У разі винесення обвинувального вироку чи закриття справи за nereабілітуючими підставами суд, з урахуванням відшкодування завданої шкоди та розкаяння обвинуваченого у вчиненому, має право застосувати конфіскацію знарядь і засобів вчинення особливо тяжкого злочину як на безоплатній, так і на оплатній або частково оплатній основі.

6. Не підлягає конфіскації майно, необхідне засудженому чи особам, що перебувають на його утриманні, відповідно до переліку, передбаченому кримінально-виконавчим законодавством.

Стаття 56. Вислання за межі України

1. Вислання за межі України може застосовуватись судом тільки щодо іноземних громадян, які вчинили каране діяння і повністю виконали вимоги кримінальної реституції.

2. При призначенні покарання висланням за межі України суд зобов'язаний послатися на цю статтю.

Стаття 57. Обмеження по службі військовослужбовця

1. Обмеження по службі військовослужбовця може виражатися у затриманні представлення його до чергового військового звання чи призначення на посаду, незалежно у вислугу років терміну покарання за вироком суду, у також в зарахуванні на користь держави грошового утримання в розмірі до двадцяти відсотків.

2. Обмеження по службі військовослужбовця може призначатися судом у межах термінів, передбачених відповідною статтею цього Кодексу, загальною тривалістю не більше двох років. Обмеження по службі

військовослужбовця поглинання іншими видами покарання не підлягає, виконується самостійно від них.

3. Обмеження по службі військовослужбовця може застосовуватися щодо військовослужбовців офіцерського складу, прапорщиків, мічманів, військовослужбовців надстрокової служби.

Стаття 58. Направлення військовослужбовця у дисциплінарну частину

За вироком суду до дисциплінарної частини військовослужбовця строкової служби може бути направлено за вчинення кримінального проступку або злочину, а так само у разі засудження за інше каране діяння до позбавлення волі терміном до одного року, якщо суд з урахуванням особи засудженого визнає за доцільне направити його до дисциплінарної частини на той же термін.

Стаття 59. Позбавлення волі

1. Позбавлення волі за вчинене каране діяння може бути призначено судом терміном від шести місяців до п'ятнадцяти років, а щодо осіб, які не досягли вісімнадцятирічного віку (неповнолітніх), – до десяти років.

2. Позбавлення волі може призначатися за вчинення:

а) кримінального проступку – терміном до одного року;

б) злочину – терміном понад один рік до двох років;

в) тяжкого злочину – терміном понад два роки до чотирьох років;

г) особливо тяжкого злочину – терміном понад чотири роки до п'ятнадцяти років.

3. Покарання позбавленням волі відбувають у колоніях:

д) загального режиму – засуджені терміном до п'яти років;

е) суворого режиму – засуджені терміном понад п'ять до десяти років;

є) особливо режиму – засуджені, які раніше відбували покарання позбавленням волі за умисне каране діяння;

ж) у тюрмах – засуджені, визнані особливо небезпечними злочинцями, а також ті, яким смертну кару замінено в порядку помилування позбавленням волі на термін двадцять років.

4. Неповнолітні, засуджені до позбавлення волі, відбувають покарання у виховно-трудовах колоніях:

з) загального режиму – які раніше не засуджувались до цього виду покарання;

и) посиленого режиму – які раніше відбували покарання позбавленням волі, якщо попередню судимість не погашено чи не знято у встановленому порядку;

і) виховно-трудовах колоніях посиленого режиму – яким покарання позбавленням волі призначено за умисне вбивство (статті 147, 148, 149), умисне заподіяння тяжких чи середньої тяжкості тілесних ушкоджень

(статті 154, 156), зґвалтування за обтяжувальних обставин (стаття 179, частини 2 і 3), задоволення статевої потреби неприродним способом за обтяжувальних обставин (стаття 180, частини 3 і 4), крадіжку (стаття 243), грабіж (стаття 244), розбій (стаття 245), вимагання за обтяжувальних обставин (стаття 250, частини 2 і 3) та якщо засуджені раніше не відбували покарання позбавленням волі або якщо попередню судимість, за якою неповнолітні відбували покарання позбавленням волі, погашено або знято у встановленому порядку.

Стаття 60. Смертна кара

1. Смертна кара – розстріл – є найвищою мірою покарання і може призначатися судом тільки у випадках, передбачених цим Кодексом.

2. Не може застосовуватися смертна кара щодо особи, яка вчинила особливо тяжкий злочин у віці до вісімнадцяти років, і щодо жінки, яка була у стані вагітності на момент вчинення особливо тяжкого злочину, винесення вироку або його виконання.

3. Засуджений до смертної кари не може бути використаний у наукових, медичних та інших експериментах навіть за його згодою або на його прохання.

Стаття 61. Оголошення юридичної особи злочинною організацією та її ліквідація

1. Оголошення юридичної особи злочинною організацією та її ліквідація призначаються судом одночасно.

2. Оголошення юридичної особи злочинною організацією та її ліквідація не тягне за собою для її працівників будь-яких інших правових наслідків, крім пов'язаних з ліквідацією юридичної особи, якщо в діях, вчинених цими працівниками, не встановлено ознак караного діяння.

Стаття 62. Особливості чинності окремих положень Кодексу

Положення цього Кодексу щодо обставин, які пом'якшують чи обтяжують покарання (статті 64 і 65), призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом (стаття 66), призначення покарання за сукупністю вироків (стаття 68), правил поєднання покарань та заліку (стаття 69), обчислення термінів покарання (стаття 70), умовного засудження (стаття 71), перебігу терміну умовного засудження (стаття 72), умов звільнення від кримінальної відповідальності та покарання (стаття 75), заміни неповнолітньому покарання примусовими заходами виховного характеру (стаття 76), звільнення від кримінальної відповідальності внаслідок закінчення терміну давності (стаття 77, частини 4 і 5), давності виконання обвинувального вироку (стаття 78, частини 1 і 2), звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з розкаянням особи, яка вчинила каране діяння (стаття 79), умовно-дострокового звільнення або

заміна позбавлення волі штрафом (стаття 80), звільнення від покарання у зв'язку з тяжким захворюванням (стаття 81), відстрочки виконання покарання позбавленням волі (стаття 82), правового значення судимості (стаття 83), погашення судимості (стаття 84), порядку обчислення термінів погашення судимості (стаття 85), амністії (стаття 87), звільнення від покарання або пом'якшення покарання внаслідок помилування, а також щодо примусових заходів медичного характеру (статті 88–92), на юридичних осіб не поширюється.

ГЛАВА 13. Призначення покарання

Стаття 63. Загальні начала призначення покарання

1. Суд призначає покарання у межах, передбачених санкцією відповідної статті Особливої частини цього Кодексу, з урахуванням положень Загальної його частини.

2. Особу, як фізичну, так і юридичну, яка вчинила каране діяння, може бути піддано будь-якому покаранню, передбаченому відповідними статтями цього Кодексу, як окремо, так і в будь-якому їх поєднанні.

3. При призначенні покарання суд враховує характер караного діяння та особу винного.

Стаття 64. Обставини, що пом'якшують покарання

1. При призначенні покарання пом'якшувальними обставинами визнаються:

а) добровільне відвернення або усунення шкідливих наслідків караного діяння;

б) явка з повинною та щире розкаяння у вчиненому;

в) активне сприяння розкриттю караного діяння;

г) вчинення караного діяння під впливом аморальної поведінки потерпілого, погрози або примусу;

д) виконання незаконного наказу або іншого розпорядження;

е) вчинення злочину внаслідок збігу тяжких особистих чи сімейних обставин;

є) вчинення караного діяння під впливом сильного душевного хвилювання, викликаного неправомірними діями потерпілого;

ж) вчинення злочину жінкою у стані вагітності;

з) завдання шкоди внаслідок перевищення меж необхідної оборони чи невідповідності засобів затримання особи, яка вчинила каране діяння, небезпечності вчиненого.

2. При призначенні покарання суд може враховувати й інші пом'якшувальні обставини.

Стаття 65. Обставини, що обтяжують покарання

1. При призначенні покарання суд враховує як обтяжувальні такі обставини:

а) вчинення умисного караного діяння особою, яка раніше вчинила умисне каране діяння;

б) не погашену і не зняту попередню судимість за вчинення умисного тяжкого або особливо тяжкого злочину;

в) вчинення караного діяння за змовою групою осіб, організованою злочинною групою або злочинною зграєю;

г) вчинення караного діяння як промисел;

д) вчинення караного діяння з корисливих мотивів;

е) вчинення караного діяння на ґрунті етнічної, расової, національної або релігійної ворожнечі, будь-якого фанатизму;

є) вчинення караного діяння з використанням підлеглої або іншої залежності потерпілого;

ж) вчинення караного діяння у зв'язку з виконанням потерпілим службового, професійного або громадського обов'язку;

з) вчинення караного діяння щодо малолітньої або літньої особи, інваліда чи іншої особи, яка перебуває в безпорадному стані, чи вагітної жінки;

и) використання під час вчинення караного діяння малолітньої особи або особи, яка завідомо для підсудного є психічно хворою, слабоумною або є хронічним алкоголіком, наркоманом чи токсикоманом;

і) вчинення караного діяння особливо небезпечним злочинцем;

ї) вчинення караного діяння з використанням обстановки стихійного, екологічного лиха або під час надзвичайного стану чи воєнних дій;

й) вчинення караного діяння у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння;

к) обмову завідомо невинної особи.

2. Дія частини 1 цієї статті поширюється на випадки застосування норм Особливої частини цього Кодексу, в яких відповідні обтяжувальні обставини з числа наведених не зазначені.

3. При призначенні покарання суд не може визнати як обтяжувальні обставини, не зазначені у цій статті.

4. Суд має право залежно від характеру караного діяння і ступеня його небезпечності не визнати будь-яку з перелічених у пункті «ї» цієї статті обставин як обтяжувальну.

Стаття 66. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом

1. Суд, враховуючи виняткові обставини справи та визнаючи за необхідне призначити підсудному покарання, нижче за нижню межу, передбачену цим Кодексом за дане діяння, може зробити таке пом'якшення з обов'язковим мотивуванням свого рішення.

2. Як виняткові обставини суд може визнати тяжке невиліковне захворювання підсудного, заподіяння йому тяжкої травми, втрату житла або загибель його близьких родичів внаслідок стихійного, екологічного лиха, події на транспорті, соціального, міжнаціонального, міжконфесійного конфлікту чи бойових дій.

Стаття 67. Призначення покарання за сукупністю караних діянь

1. За наявності сукупності караних діянь суд призначає покарання за кожне з них відповідно до вимог статей 63–73 цього Кодексу.

2. Остаточне покарання визначається на основі принципів повного або часткового поєднання покарань чи поглинання одного покарання іншим.

3. При поєднанні покарань у вигляді позбавлення волі загальний його термін не може перевищувати двадцяти років. Розмір штрафу при поєднанні обмежень не має.

4. Поглинання менш суворого покарання більш суворим може мати місце лише за умов, якщо підсудний:

- а) до винесення вироку відшкодував матеріальну і моральну шкоду;
- б) розкаявся у вчиненому;
- в) активно сприяв слідству та суду в розкритті вчиненого.

5. Якщо за карані діяння, що утворюють сукупність, призначені різні види покарань, можливість заміни яких законом не передбачено, такі покарання виконуються самостійно. Це правило не поширюється на випадки, коли за одне чи декілька караних діянь, що утворюють сукупність, призначається смертна кара, виконання якої у цьому разі поглинає інші види покарання.

6. За правилами цієї статті призначається покарання і в разі, якщо засуджений до винесення вироку вчинив інше каране діяння.

Стаття 68. Призначення покарання за сукупністю вироків

Якщо засуджений після винесення вироку, але до повного відбуття покарання вчинив нове каране діяння, суд до покарання, призначеного за новим вироком, приєднує повністю або частково невідбуту частину покарання за попереднім вироком. Загальний термін покарання позбавленням волі в цьому разі не може перевищувати двадцяти років.

Стаття 69. Правила поєднання покарань та заліку

1. При поєднанні покарань за сукупністю діянь та сукупністю вироків одному дню позбавлення волі відповідають:

- а) один мінімальний розмір заробітної плати;
- б) один день тримання у дисциплінарній частині.

2. Час перебування під вартою в порядку попереднього ув'язнення зараховується у термін покарання з розрахунку – один день попереднього ув'язнення за один день позбавлення волі.

Стаття 70. Обчислення термінів покарання

Терміни позбавлення волі, обмеження по службі військовослужбовця, тримання у дисциплінарній частині обчислюються у місяцях та роках. При заміні або поєднанні покарань терміни можуть обчислюватися у днях.

Стаття 71. Умовне засудження

1. При призначенні покарання позбавленням волі, триманням у дисциплінарній частині за кримінальний проступок, злочин, за інше каране діяння, вчинене з необережності, суд, з урахуванням небезпечності вчиненого, особи підсудного, відшкодування ним матеріальної і моральної шкоди потерпілому, а також інших обставин справи може призначити покарання умовно. Одночасно суд може зобов'язати умовно засудженого внести на депозитний рахунок суду заставу від десяти до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, яка підлягає поверненню засудженому після закінчення контрольного терміну.

2. У вирокі про умовне засудження зазначається, що призначене покарання не виконується протягом встановленого судом контрольного терміну. Його тривалість при засудженні за кримінальний проступок складає три місяці, за злочин – шість місяців, за інше каране діяння, вчинене з необережності, – від трьох місяців до одного року.

3. Суд може зобов'язати засудженого протягом контрольного терміну:

- а) працевлаштуватися і сумлінно працювати;
- б) пройти курс навчання чи професійної підготовки;
- в) не зловживати спиртними напоями, утримуватися від нелікувального вживання наркотичних засобів, одурманливих речовин, не грати в азартні ігри;
- г) пройти медичний огляд та лікування від венеричного захворювання, захворювання на СНІД, алкоголізму, наркоманії чи токсикоманії;
- д) повідомляти органу внутрішніх справ про зміну місця проживання, роботи або навчання;
- е) з'являтися в органи внутрішніх справ для реєстрації не рідше двох разів на місяць.

4. У разі порушення умовно засудженим вимог, передбачених у частині 3 цієї статті, до нього застосовується реальне покарання, зазначене у вирокі, а внесена застава обертається в дохід держави.

Стаття 72. Перебіг терміну умовного засудження та його скасування

1. Перебіг терміну умовного засудження починається з моменту винесення вироку.

2. Якщо умовно засуджений не виконує покладених на нього судом обов'язків, то суд з власної ініціативи чи за поданням суб'єкта виконання покарання може переглянути справу і прийняти одне з таких рішень:

а) залишити в силі умовне засудження та змінити в разі потреби окремі умови його відбування або встановити нові умови;

б) скасувати умовне засудження та застосувати щодо засудженого зазначену у вирокі реальну міру покарання.

3. У разі вчинення умовно засудженим протягом визначеного судом контрольного терміну нового караного діяння суд призначає за нього покарання, керуючись правилами, передбаченими статтями 67, 68 цього Кодексу.

Стаття 73. Порядок і суб'єкти виконання покарань

Порядок і суб'єкти виконання покарань визначаються кримінально-виконавчим законодавством.

Стаття 74. Зміст терміна

Карані діяння вважаються вчиненими як промисел, якщо вони є основним – постійним чи тимчасовим – джерелом існування винного або задоволення інших його інтересів.

ГЛАВА 14. Звільнення від кримінальної відповідальності та покарання

Стаття 75. Умови звільнення від кримінальної відповідальності та покарання

1. Особу, яка вчинила каране діяння, може бути звільнено від кримінальної відповідальності і покарання чи достроково звільнено від відбування призначеного судом покарання тільки за підставами, передбаченими цим Кодексом.

2. Визнання особи винною у вчиненні караного діяння, а також звільнення від кримінальної відповідальності та покарання здійснюється судом.

Стаття 76. Заміна неповнолітньому покарання примусовими заходами виховного характеру

Неповнолітньому, який вчинив повторно кримінальний проступок чи вперше злочин, суд може замінити покарання примусовими заходами виховного характеру – направленням у спеціальний навчально-виховний або лікувально-виховний заклад, якщо:

а) щодо винного раніше не застосовувалася заміна кримінальної відповідальності заходами виховного характеру;

б) з обставин справи видно, що винного може бути виправлено без застосування покарання.

2. Неповнолітнього, поміщеного у спеціальний виховний заклад, тримають у ньому до виправлення, але не більше як до досягнення ним

вісімнадцятирічного віку. Як виняток, при направленні в таку установу неповнолітнього, який досяг шістнадцятирічного віку, його можуть тримати в ньому до досягнення дев'ятнадцятирічного віку. Термін перебування неповнолітнього в спеціальному виховному закладі не може бути менше одного року.

3. Порядок тримання та звільнення неповнолітнього, поміщеного в спеціальний виховний заклад, встановлюється кримінально-виконавчим законодавством.

Стаття 77. Звільнення від кримінальної відповідальності внаслідок закінчення терміну давності

1. Особу не може бути притягнуто до кримінальної відповідальності, якщо з дня вчинення нею караного діяння минуло:

- а) один рік і шість місяців – після вчинення кримінального проступку;
- б) три роки – після вчинення злочину;
- в) шість років – після вчинення тяжкого злочину;
- г) десять років – після вчинення особливо тяжкого злочину.

2. Обчислення терміну давності притягнення до кримінальної відповідальності починається з дня вчинення караного діяння і закінчується оголошенням вироку.

3. Перебіг терміну давності переривається, якщо до закінчення встановленого законом терміну особа вчинить нове каране діяння, за яке може бути призначено покарання позбавленням волі терміном понад два роки. У разі вчинення нового караного діяння обчислення терміну давності починається з моменту його вчинення.

4. Перебіг терміну давності зупиняється, якщо особа, яка вчинила каране діяння, сховається від слідства або суду. Перебіг терміну давності поновлюється з моменту затримання особи, яка вчинила каране діяння, або її явки з повинною.

5. Термін давності притягнення до кримінальної відповідальності за особливо тяжкий злочин, вчинений невстановленою особою чи особою, яка сховалася від слідства чи суду, не може перевищувати п'ятнадцяти років.

Стаття 78. Давність виконання обвинувального вироку

1. Особа, яка вчинила каране діяння, звільняється від покарання, якщо після набрання обвинувальним вирокком законної сили його не було виконано у такі терміни:

- а) два роки – при засудженні до позбавлення волі терміном не більше двох років чи до покарання, не пов'язаного з позбавленням волі;
- б) чотири роки – при засудженні до позбавлення волі терміном не більше трьох років;
- в) сім років – при засудженні до позбавлення волі терміном не більше п'яти років;

г) десять років – при засудженні до позбавлення волі терміном не більше семи років;

д) п'ятнадцять років – при засудженні до позбавлення волі терміном не більше десяти років;

е) двадцять років – при засудженні до позбавлення волі терміном не більше п'ятнадцяти років.

2. Перебіг давності переривається, якщо особа, яка вчинила каране діяння, ухиляється від відбування покарання, та поновлюється з моменту явки особи, яка вчинила каране діяння, для відбування покарання чи з моменту її затримання.

3. Щодо осіб, засуджених за статтями 94 (планування, підготування до ведення війни), 95 (провокація війни), 96 (порушення міжнародних угод про правила ведення війни), 97 (розповсюдження засобів масового знищення), 99 (захоплення громадянина іноземної держави), 100 (геноцид), 101 (біоцид), 102 (екоцид), 281 (піратство), 283 (найманство) цього Кодексу, давність виконання вироку не застосовується.

Стаття 79. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з розкаянням особи, яка вчинила каране діяння

Особу, яка вчинила кримінальний проступок або злочин, судом може бути звільнено від кримінальної відповідальності, якщо вона після вчинення караного діяння з'явилася з повинною, розкаялася та повністю відшкодувала завдану діянням матеріальну і моральну шкоду.

Стаття 80. Умовно-дострокове звільнення або заміна позбавлення волі штрафом

1. Щодо особи, засудженої до позбавлення волі, умовно-дострокове звільнення чи заміна позбавлення волі штрафом можуть бути застосовані, якщо вона:

а) під час відбування покарання повністю відшкодувала матеріальну та моральну шкоду потерпілому;

б) зразковою поведінкою довела своє розкаяння у вчиненому, повагу до закону та загальноприйнятих норм поведінки;

в) відбула третину призначеного судом покарання за кримінальний проступок, половину – за злочин, дві третини – за тяжкий злочин, три чверті – за особливо тяжкий злочин.

2. Умовно-дострокове звільнення або заміна позбавлення волі на штраф застосовуються лише за наявності сукупності умов, зазначених у частині 1 цієї статті.

3. Заміна позбавлення волі на штраф провадиться в порядку, встановленому пунктом «а» частини 1 статті 69 цього Кодексу.

4. В разі вчинення особою, до якої було застосовано умовно-дострокове звільнення, протягом невідбутої частини покарання нового караного

діяння суд призначає їй покарання за правилами статей 67, частина 5, і 68 цього Кодексу.

5. Положення цієї статті не застосовуються щодо засуджених, яким покарання у вигляді смертної кари замінено на позбавлення волі.

6. Питання про умовно-дострокове звільнення або заміну позбавлення волі на штраф розглядається судом, який постановив вирок.

Стаття 81. Звільнення від покарання у зв'язку з тяжким захворюванням

1. Особа, яка до винесення вироку або в період відбування покарання захворіла на психічне захворювання, у зв'язку з чим вона не може усвідомлювати значення своїх дій чи керувати ними, чи на інше тяжке захворювання, що перешкоджає відбуванню покарання, підлягає звільненню від покарання.

2. Щодо особи, яка зазначена у частині 1 цієї статті і хвороба якої являє небезпеку для оточуючих, може бути за рішенням суду призначено примусове лікування.

3. Особа, яку звільнено від покарання у зв'язку з тяжким захворюванням, у разі видужання повинна відбувати покарання, якщо не закінчилися терміни давності притягнення до кримінальної відповідальності або виконання вироку.

4. Перелік захворювань, що є підставою для застосування цієї статті, затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 82. Відстрочка виконання покарання позбавленням волі

1. При призначенні покарання позбавленням волі за кримінальний проступок, злочин, за каране діяння, вчинене з необережності, чи за інше каране діяння за умови наявності виняткових обставин, пов'язаних з наступним виконанням призначеного покарання, суд може відстрочити виконання такого покарання на термін від одного року до трьох років, якщо:

а) підсудною є жінка – вагітна або така, що має малолітню дитину;

б) є згода потерпілого на таку відстрочку;

в) підсудний повністю відшкодував потерпілому матеріальну і моральну шкоду;

г) законслухняна поведінка засудженого гарантується поручництвом фізичної або юридичної особи бездоганної репутації;

д) засуджений або поручитель подав суду заставу в сумі не менше двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. У разі вчинення засудженим будь-якого правопорушення протягом відстрочки виконання покарання суд за поданням органу, що здійснює контроль за його поведінкою, може скасувати відстрочку та повернути вирок до виконання із зверненням застави на користь держави. Якщо протягом зазначеного терміну засуджений доведе своє виправлен-

ня, суд приймає рішення про звільнення його від покарання та повернення застави.

3. Винятковими обставинами за змістом цієї статті визнаються:

е) смерть близького родича;

є) перебування на утриманні засудженого сім'ї або інших осіб, для яких він є єдиним годувальником.

4. Перелік виняткових обставин, що містяться у частині 3 цієї статті, є вичерпним.

ГЛАВА 15. Судимість і реабілітація

Стаття 83. Правове значення судимості

1. Особа, яка вчинила каране діяння, вважається судимою з дня набрання вироком законної сили.

2. Судимість тягне за собою лише ті наслідки, які передбачені цим Кодексом.

3. Судимість особи, яка вчинила каране діяння, враховується судом як:

а) обставина, що обтяжує покарання у разі вчинення нового караного діяння, за наявності умов, передбачених пунктами «а» і «б» частини 1 статті 65 цього Кодексу;

б) умова визнання особи особливо небезпечним злочинцем;

в) обставина, що визначає вид виправно-трудової установи;

г) необхідна умова для застосування заходів адміністративного нагляду за особою, яка відбула покарання за вчинення тяжкого злочину чи особливо тяжкого злочину.

Стаття 84. Погашення судимості

1. Засуджений вважається судимим протягом терміну виконання всіх призначених йому видів покарання, а також після відбуття покарання протягом таких термінів:

а) одного року – при засудженні за кримінальний проступок;

б) трьох років – при засудженні за злочин;

в) п'яти років – при засудженні за тяжкий злочин;

г) семи років – при засудженні за особливо тяжкий злочин;

д) десяти років – при засудженні за особливо тяжкий злочин, за який покарання смертною карою було замінено на позбавлення волі, а також у разі визнання засудженого особливо небезпечним злочинцем.

2. Засуджені за карані діяння, вчинені у віці до вісімнадцяти років, вважаються судимими протягом терміну виконання покарання, а також після відбуття покарання протягом таких термінів:

е) одного року – при засудженні за кримінальний проступок;

є) двох років – при засудженні за злочин;

ж) трьох років – при засудженні за тяжкий злочин;

з) п'яти років – при засудженні за особливо тяжкий злочин.

3. Такими, що не мають судимості, визнаються особи:

и) звільнені від покарання у зв'язку з закінченням термінів давності притягнення до кримінальної відповідальності;

і) засуджені умовно, які довели протягом контрольного терміну своє виправлення;

ї) судимість яких погашено у встановленому порядку.

Стаття 85. Порядок обчислення термінів погашення судимості

1. Термін погашення судимості обчислюється з дня відбуття засудженим останнього з призначених видів покарання.

2. Якщо засудженого умовно-достроково звільнено від покарання або призначене покарання замінено йому на більш м'яке, то обчислення терміну погашення судимості починається з моменту закінчення умовного терміну чи відбуття більш м'якого покарання.

3. До терміну погашення судимості зараховується час, протягом якого вирок не виконувався, якщо при цьому давність виконання вироку не переривалася.

4. Перебіг терміну погашення судимості переривається в разі вчинення особою умисного караного діяння у вигляді злочину, тяжкого злочину чи особливо тяжкого злочину.

5. Погашення і зняття судимості припиняє дію всіх її правових наслідків.

Стаття 86. Реабілітація

Особа, яка не вчинила караного діяння і необґрунтовано притягнута до кримінальної відповідальності, підлягає реабілітації. У зв'язку з цим вона має право на кримінально-правову реституцію, тобто ім'ям народу України судове визнання факту незаконного засудження, повне поновлення у всіх правах та вибачення відповідних установ виконавчої або судової влади, про що повідомляється в засобах масової інформації.

ГЛАВА 16. Амністія та помилування

Стаття 87. Амністія

1. На підставі акта про амністію особу, винну у вчиненні караного діяння, може бути повністю або частково звільнено від кримінальної відповідальності чи покарання.

2. Амністію не може бути застосовано щодо особи, яка не відшкодувала матеріальної і моральної шкоди потерпілому та не розкаялася у вчиненому, а також щодо юридичної особи.

3. Дія акта про амністію поширюється на карані діяння, вчинені до дня видання цього акта, і не поширюється на злочини, що тривають або продовжуються, якщо вони закінчені, припинені або перервані після видання акта про амністію.

4. У виняткових випадках, з метою припинення суспільно небезпечних групових проявів, Президент України може поширити чинність амністії на діяння, вчинені до певної дати після видання акта про амністію, за умови обов'язкового виконання до цієї дати вимог, передбачених в акті про амністію (умовна амністія).

Стаття 88. Звільнення від покарання або пом'якшення покарання внаслідок помилування

1. Президент України за клопотанням засудженого, його захисника, близького родича, законного представника, трудового колективу підприємства, установи, організації, громадського об'єднання з урахуванням небезпечності вчиненого караного діяння, обставин справи, особи винного, відшкодування ним матеріальної і моральної шкоди та поведінки під час відбування покарання може в порядку помилування прийняти одне з таких рішень:

а) звільнити засудженого від відбування призначеного судом покарання;

б) звільнити засудженого від відбування частини покарання, що залишилась не відбутою, або невідбуту частину покарання замінити на більш м'яке покарання;

в) замінити засудженому покарання до смертної кари позбавленням волі терміном на двадцять років.

2. Помилування не може бути застосоване щодо особи, яка не відшкодувала матеріальної і моральної шкоди потерпілому, а також щодо юридичної особи.

РОЗДІЛ VI.

ПРИМУСОВІ ЗАХОДИ МЕДИЧНОГО ХАРАКТЕРУ

ГЛАВА 17. Примусові заходи медичного характеру, умови і порядок їх застосування

Стаття 89. Примусові заходи медичного характеру

1. Примусові заходи медичного характеру за рішенням суду можуть призначатися особі, яка вчинила каране діяння, з метою проведення лікування від захворювання, небезпечного для оточуючих, а також щоб

попередити вчинення нею нового караного діяння. Такими захворюваннями є хронічний алкоголізм, наркоманія, токсикоманія, психічне та венеричне захворювання.

2. Примусові заходи медичного характеру полягають у проведенні курсу обов'язкового лікування в спеціалізованому лікувальному закладі з режимом, що обмежує можливість хворого у переміщенні та спілкуванні.

3. Примусові заходи медичного характеру застосовуються до засуджених за місцем відбування ними покарання.

Стаття 90. Умови проходження примусового лікування психічно хворим

1. Примусове лікування у психіатричних лікарні чи відділенні з інтенсивним доглядом може бути призначено психічно хворому, який виявляє порушення у поведінці, що унеможлиблюють здійснення лікувальних, реабілітаційних заходів в умовах психіатричної лікарні загального типу. Примусове лікування такого хворого здійснюється в умовах ізоляції.

2. Примусове лікування в психіатричній лікарні загального типу з триманням у спеціалізованому реабілітаційному відділенні може призначатися психічно хворому, який потребує переважно реабілітаційних заходів, не здійснених у добровільному порядку.

3. Примусове лікування в психіатричній лікарні загального типу може призначатися психічно хворому, який потребує лікування, що не може бути здійснене на загальних підставах.

4. Обов'язковий амбулаторний нагляд і лікування у психіатра (примусова диспансеризація) може призначатися психічно хворому без ознак загострення захворювання, а також особі, яка перенесла тимчасовий хворобливий психічний розлад.

5. Якщо психічно хворий не потребує застосування примусових заходів медичного характеру, а також у разі їх скасування суд може передати таку особу органам охорони здоров'я для вирішення питання про лікування на загальних підставах чи про направлення до установи соціального забезпечення.

Стаття 91. Продовження, зміна та припинення застосування примусових заходів медичного характеру

1. Питання про продовження, зміну або припинення застосування примусових заходів медичного характеру може вирішуватися судом на підставі висновку спеціальної лікарської комісії.

2. Особа, щодо якої за рішенням суду призначено примусові заходи медичного характеру, не рідше ніж один раз на шість місяців проходить огляд в спеціальній лікарській комісії для визначення можливості порушення перед судом клопотання про припинення застосування приму-

сових заходів медичного характеру чи зміни їх виду. Якщо підстав для зміни чи скасування примусових заходів медичного характеру немає, комісія дає висновок щодо доцільності їх продовження. Такий висновок не рідше ніж один раз на рік надсилається адміністрацією лікувального закладу до суду.

Стаття 92. Зарахування часу застосування примусових заходів медичного характеру

Час проходження примусового лікування засудженим у лікувальному закладі в умовах ізоляції та охорони зараховується у строк відбування покарання.

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

**РОЗДІЛ VII.
КАРАНІ ДІЯННЯ ПРОТИ ЛЮДСТВА**

ГЛАВА 18. Карані діяння проти миру і безпеки людства

Стаття 93. Пропаганда війни

1. Публічні заклики до розв'язування війни або військового конфлікту –

караються позбавленням волі терміном від трьох до восьми років, штрафом від ста п'ятдесяти до п'ятисот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається конфіскацією знарядь і засобів вчинення злочину, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

Стаття 94. Планування, підготування до ведення війни

1. Планування, підготування до ведення агресивної війни або участь у змові щодо її підготування –

караються позбавленням волі терміном від семи до дванадцяти років.

2. Розв'язування війни –

карається позбавленням волі терміном від семи до п'ятнадцяти років або смертною карою.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені юридичною особою, –

караються конфіскацією знярядь і засобів вчинення злочину, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

Стаття 95. Провокація війни

1. Провокація війни або іншого міжнародного ускладнення шляхом посягання на життя представника іноземної держави –

карається позбавленням волі терміном від десяти до п'ятнадцяти років або смертною карою.

2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається конфіскацією знярядь і засобів вчинення злочину, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

3. Неповідомлення про посягання на життя представника іноземної держави, що завідомо готується або вчинене, а так само приховування учасників, слідів, знярядь або засобів вчинення цього діяння, є карані.

Стаття 96. Порушення міжнародних угод про правила ведення війни

1. Порушення міжнародних угод про правила ведення війни, що виявилися у:

а) вбивствах мирних громадян чи військовополонених;

б) жорстокому поводженні з мирним населенням чи військовополоненими;

в) мордуванні людей, використанні примусової праці, вигнанні населення з місця постійного проживання;

г) умисному викраденні або знищенні пам'яток історії, літератури, мистецтва і релігії, –

карається позбавленням волі терміном від восьми до п'ятнадцяти років або смертною карою.

2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається конфіскацією знярядь і засобів вчинення злочину, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

3. Приготування до вчинення діяння, передбаченого цією статтею, заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, є карані.

Стаття 97. Розповсюдження засобів масового знищення

1. Розповсюдження ядерної, нейтронної, хімічної, біологічної (бактеріологічної), кліматичної зброї або інших засобів масового знищення чи

технологій, спеціальних матеріалів та обладнання, що завідомо можуть бути використані у створенні зброї масового знищення, –

караються позбавленням волі терміном від семи до п'ятнадцяти років.

2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається конфіскацією знарядь і засобів вчинення злочину, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

3. Замах на розповсюдження засобів масового знищення, неповідомлення про таке діяння, а так само заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, є карані.

Стаття 98. Шантаж

Погроза вчинити розкрадання бактеріологічних чи радіоактивних матеріалів або піддати зараженню чи отруєнню ними водойм або інших джерел водокористування, а так само інших об'єктів навколишнього природного середовища з метою спонукання держави, державного діяча чи міжнародної організації вчинити будь-яку дію або утриматися від неї, якщо були підстави побоюватись здійснення цієї погрози, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 99. Захоплення громадянина іноземної держави

1. Захоплення чи утримання громадянина іноземної держави (зложника), поєднані з погрозою вбивства, вчинення інших насильницьких дій або продовження утримання зложника з метою примусу держави, міжнародної чи міжурядової організації вчинити або утриматися від вчинення будь-якого акту як умови звільнення зложника, –

карається позбавленням волі терміном від п'яти до десяти років.

2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

Стаття 100. Геноцид

1. Геноцид, тобто діяння, спрямоване на повне або часткове знищення національної, етнічної, расової чи релігійної групи людей шляхом:

а) вбивств;

б) штучного створення голодомору;

в) залишення без медичної допомоги;

г) штучного скорочування народжуваності;

д) примусової асиміляції, –

карається позбавленням волі терміном від восьми до п'ятнадцяти років або смертною карою.

2. Ті ж дії, вчинені публічною посадовою особою, – караються позбавленням волі терміном від десяти до п'ятнадцяти років або смертною карою.

3. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається конфіскацією знарядь і засобів вчинення злочину, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

4. Приготування до геноциду та замах на нього, а так само заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, є карані.

Стаття 101. Біоцид

1. Застосування ядерної, нейтронної, хімічної, біологічної (бактеріологічної), кліматичної та іншої зброї з метою знищення людей та навколишнього природного середовища, –

карається позбавленням волі терміном від восьми до п'ятнадцяти років або смертною карою.

2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається конфіскацією знарядь і засобів вчинення злочину, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

3. Приготування до біоциду, замах на нього, а так само заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, є карані.

Стаття 102. Екоцид

1. Екоцид, тобто умисне каране діяння, що призвело до екологічної катастрофи у навколишньому природному середовищі, –

карається позбавленням волі терміном від двох до п'яти років.

2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається конфіскацією знарядь і засобів вчинення злочину, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

ГЛАВА 19. Карані діяння у сфері природокористування

Стаття 103. Порушення вимог екологічної безпеки

1. Порушення встановлених законодавством України та її міжнародними зобов'язаннями вимог екологічної безпеки особою, на яку покладено спеціальний обов'язок щодо їх дотримання, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися природоохоронною діяльністю терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, що викликало незворотні чи неконтрольовані зміни навколишнього природного середовища або призвело до масових захворювань людей, погіршення їх спадковості чи кліматичних та інших природних умов, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до семи років, штрафом від ста до чотирьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися природоохоронною діяльністю терміном до п'яти років.

3. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, якщо воно призвело до виникнення екологічної аварії, епідемії чи загибелі людей, –

карається позбавленням волі терміном від семи до п'ятнадцяти років, штрафом від трьохсот до восьмисот двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися природоохоронною діяльністю терміном до п'яти років.

4. Діяння, передбачені частинами 2 і 3 цієї статті, вчинені юридичною особою, –

караються штрафом у розмірі від двадцяти до тридцяти відсотків її річного прибутку, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

Стаття 104. Пошкодження чи руйнування трубопроводу

1. Необережне пошкодження чи руйнування трубопроводу, призначеного транспортувати енергоносії, продукцію хімічного чи іншого виробництва, що створило реальну загрозу завдання шкоди здоров'ю людей або навколишньому природному середовищу, –

карається позбавленням волі терміном до чотирьох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті ж дії, що призвели до виходу з ладу трубопроводу або інших тяжких наслідків, –

караються позбавленням волі терміном від двох до семи років.

Стаття 105. Невиконання вимог щодо попередження і ліквідації наслідків екологічних аварій

1. Невиконання встановлених законодавством України та її міжнародними зобов'язаннями вимог щодо попередження та ліквідації екологічних наслідків аварій на підприємствах промисловості, енергетики і транспорту, а також аварій під час проведення наукових експериментів чи запровадження нової техніки або технологій особою, на яку покладено спеціальний обов'язок щодо їх виконання, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до

сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися природоохоронною діяльністю терміном до одного року.

2. Те саме діяння, що спричинило аварію, –

карається позбавленням волі терміном від двох до семи років, штрафом від ста до трьохсот п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися природоохоронною діяльністю терміном до трьох років.

3. Діяння, передбачене частиною 2 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається штрафом у розмірі від п'ятнадцяти до двадцяти п'яти відсотків її річного прибутку.

Стаття 106. Порушення екологічних вимог під час проектування, будівництва та реконструкції народногосподарських об'єктів

1. Порушення передбачених законодавством України екологічних вимог щодо проектування, розміщення, будівництва, реконструкції, введення в дію, експлуатації народногосподарських об'єктів, вчинене протягом року після застосування заходів дисциплінарного впливу за таке ж порушення, –

карається штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з проектуванням, будівництвом та введенням в експлуатацію об'єктів народногосподарства, терміном до двох років.

2. Те саме діяння, що спричинило наслідки, зазначені у частині 2 статті 104 цього Кодексу, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до ста двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, передбачене цією статтею, –

караються позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати певні посади чи займатися певною діяльністю у сфері проектування і будівництва терміном до п'яти років.

Стаття 107. Давання завідомо неправдивого висновку екологічної експертизи

1. Давання завідомо неправдивих висновку екологічної експертизи, її аргументації, приховування обставин, що мають важливе екологічне значення, –

караються позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати певні посади чи займатися експертною діяльністю терміном до п'яти років.

2. Те саме діяння, що призвело до наслідків, зазначених у частині 2 статті 103 цього Кодексу, –

карається позбавленням волі терміном від двох до п'яти років, штрафом до ста мінімальних розмірів заробітної плати.

3. Фінансування та здійснення проектів і програм у сфері господарської чи наукової діяльності, що можуть викликати наслідки, передбачені частиною 2 статті 103 цього Кодексу, при відсутності позитивного висновку екологічної експертизи, –

караються позбавленням волі терміном від двох до п'яти років, штрафом до ста п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 108. Псування земель

1. Порухення правил раціонального використання та охорони землі особою, на яку покладено спеціальний обов'язок щодо охорони ґрунтів, раціонального використання чи рекультивачії земель, вчинене протягом року після застосування заходів дисциплінарного впливу за таке ж порушення, –

карається штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю у сфері землекористування терміном до одного року.

2. Те саме діяння, що спричинило: а) вивід землі з сільськогосподарського обороту терміном до п'яти років; б) забруднення землі шкідливими для здоров'я людей, рослинного і тваринного світу хімічними та радіоактивними речовинами, мікроорганізмами чи матеріалами, виробничими відходами і стічними водами, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до ста двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю у сфері землекористування терміном до трьох років.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, –

караються позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до ста сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю у сфері землекористування терміном до п'яти років.

Стаття 109. Порушення правил експлуатації природоохоронних споруд

1. Порушення встановлених законодавством правил експлуатації природоохоронних споруд особою, на яку покладено обов'язок їх дотримання, вчинене протягом року після застосування заходів адміністративного стягнення за таке ж порушення, –

карається штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з експлуатацією природоохоронних споруд, терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, що потягло за собою вихід з ладу природоохоронних споруд чи настання інших тяжких наслідків, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до двохсот п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з експлуатацією природоохоронних споруд, терміном до п'яти років.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, –

караються позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до ста сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з експлуатацією природоохоронних споруд, терміном до п'яти років.

Стаття 110. Порухення правил охорони вод

1. Забруднення, засмічення, виснаження поверхневих чи підземних вод або джерел питного водопостачання внаслідок господарської діяльності чи проведення наукових або технічних експериментів особою, на яку покладено обов'язок забезпечення охорони і раціонального використання вод, що спричинили тяжкі наслідки, вчинені протягом року після застосування заходів дисциплінарного впливу за таке ж порушення, –

караються позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з охороною і раціональним використанням вод, терміном до трьох років.

2. Ті ж дії, що спричинили або могли спричинити тяжкі наслідки, – караються позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом від п'ятдесяти до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з охороною і раціональним використанням вод, терміном до п'яти років.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, –

караються позбавленням волі терміном від двох до семи років, штрафом від ста до трьохсот п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з охороною і раціональним використанням вод, терміном до п'яти років.

Стаття 111. Забруднення моря

1. Забруднення моря речовинами, шкідливими для здоров'я людей і живих ресурсів моря, внаслідок господарської, наукової або іншої діяльності, що спричинило тяжкі наслідки або реальну загрозу їх настання, –

карається штрафом до шістдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до двох років.

2. Умисне затоплення суден або незаконне захоронення у морі речовин чи матеріалів, шкідливих для здоров'я людей і живих ресурсів моря, або таких, що створюють перешкоду правомірному використанню моря, –

караються позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до трьох років.

3. Дії, зазначені у частині 2 цієї статті, що спричинили тяжкі наслідки, – караються позбавленням волі терміном до чотирьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до п'яти років.

4. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, передбачені частинами 1, 2 і 3 цієї статті, – караються позбавленням волі терміном до шести років, штрафом від сімдесяти до трьохсот п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до п'яти років.

5. Неповідомлення публічною посадовою особою чи функціонером, які відають експлуатацією транспортних засобів або зведених у морі штучних споруд, адміністрації найближчого українського порту чи організації, що видає дозвіл на захоронення зазначених у частині 2 цієї статті шкідливих речовин, відомостей про вчинення дій, передбачених частинами 2 і 3 цієї статті, –

карається штрафом до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 112. Забруднення атмосфери

1. Забруднення атмосфери радіоактивними, хімічними та іншими шкідливими речовинами у твердому, рідкому, газоподібному, аерозольному стані з перевищенням гранично допустимих рівнів концентрації, а так само іонізуючим випромінюванням або електромагнітний, шумовий, інший шкідливий фізичний вплив на атмосферу з перевищенням гранично допустимих рівнів, вчинені протягом року після застосування заходів дисциплінарного впливу чи адміністративного стягнення за таке ж порушення, –

караються штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до п'яти років.

2. Ті ж дії, що спричинили тяжкі наслідки, –

караються позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, –

караються позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до ста двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до п'яти років.

Стаття 113. Знищення або пошкодження лісового масиву

1. Умисне знищення чи пошкодження лісового масиву шляхом підпалу, затоплення або іншим загальнонебезпечним способом, що спричинило тяжкі наслідки, –

караються позбавленням волі терміном від восьми до п'ятнадцяти років, штрафом від ста п'ятдесяти до восьмисот двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до п'яти років.

2. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, –

караються позбавленням волі терміном від восьми до п'ятнадцяти років, штрафом від ста п'ятдесяти до восьмисот двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до п'яти років.

3. Знищення або пошкодження лісового масиву внаслідок необережного поводження з вогнем, хімічними, токсичними, вибуховими чи радіоактивними речовинами і матеріалами –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до тридцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати.

4. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається штрафом у розмірі від двадцяти до тридцяти відсотків її річного прибутку, конфіскацією знарядь і засобів вчинення злочину, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

Стаття 114. Порухення режиму використання та охорони об'єктів природно-заповідного фонду

1. Умисне порушення режиму заповідників, заказників, національних парків та інших особливо охоронюваних природних об'єктів, вчинене протягом року після застосування заходів дисциплінарного впливу за таке ж порушення, –

карається штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, що спричинило тяжкі наслідки, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до ста п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

3. Необережне порушення режиму об'єктів природно-заповідного фонду, що спричинило тяжкі наслідки, –

карається штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

4. Умисне знищення або пошкодження пам'ятника природи чи території, особливо охоронюваних державою, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

5. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням якої вчинено дії, передбачені частинами 1, 2 і 4 цієї статті, а так само яка особисто вчинила такі дії, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 115. Порушення правил обліку, зберігання, транспортування і захоронення матеріалів та відходів

1. Порушення правил обліку, зберігання, транспортування та захоронення бактеріологічних і радіоактивних матеріалів та відходів, інших відходів господарської, наукової або іншої діяльності, що створило реальну загрозу настання тяжких наслідків, особливо, на яку покладено обов'язок забезпечення екологічної безпеки таких матеріалів і відходів, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Таке саме порушення, що спричинило тяжкі наслідки, –

карається позбавленням волі терміном від двох до п'яти років.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, –

карається позбавленням волі терміном від двох до п'яти років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

4. Діяння, передбачене частиною 2 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається штрафом у розмірі від п'ятнадцяти до двадцяти відсотків її річного прибутку.

Стаття 116. Завдання шкоди екологічній безпеці іншої держави

Порушення екологічного законодавства України, що спричинило тяжкі наслідки для здоров'я людей та навколишнього природного середовища іншої держави, тягне за собою відповідальність на основі взаємності відповідно до статей цієї глави.

Варіант: Статтю 116 виключити.

Стаття 117. Тлумачення терміна, що використовується у цій главі

Тяжкими наслідками, за змістом цієї глави, є смерть однієї чи більше осіб, евакуація або тимчасове відселення людей у зв'язку з оголошенням місцевості їх проживання зоною екологічного лиха, масове їх захворювання, знищення родючого шару землі, втрата водою її природних

властивостей, виснаження її джерел, втрата балансової вартості надр, масова загибель тварин.

ГЛАВА 20. Карані діяння проти здоров'я населення

Стаття 118. Незаконне придбання, зберігання, використання, передача, транспортування, розповсюдження бактеріологічних чи радіоактивних матеріалів

1. Незаконне придбання, зберігання, передача, транспортування, збут або інше розповсюдження бактеріологічних чи радіоактивних матеріалів –

караються позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті ж дії, що спричинили захворювання людей або їх загибель чи евакуацію населення з даної місцевості у зв'язку з бактеріальним або радіоактивним її зараженням, –

караються позбавленням волі терміном від двох до восьми років.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені юридичною особою, –

караються штрафом у розмірі від двадцяти до тридцяти відсотків її річного прибутку, конфіскацією знарядь і засобів вчинення злочину, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

4. Замах на діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, неповідомлення про них, а так само заздалегідь не обіцяне їх приховування або приховування їх учасників, слідів, знарядь і засобів їх вчинення, є карані.

Стаття 119. Виготовлення, придбання, зберігання, транспортування чи збут одурманливих, отруйних та сильнодіючих речовин

1. Незаконне виготовлення, придбання, зберігання, транспортування, збут одурманливих, отруйних або сильнодіючих речовин, що не є наркотичними, вчинені з метою збуту, а так само їх збут –

караються позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті ж дії, вчинені без мети збуту, –

караються позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до тридцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 120. Порухення правил поводження з мікробіологічними збудниками хвороб і токсинами

1. Необережне порушення правил поводження, що призвело до захворювання людей, поширення епідемій чи епізоотій, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, якщо воно спричинило смерть однієї чи більше осіб, – карається позбавленням волі терміном від двох до п'яти років.

Стаття 121. Висівання або вирощування наркотиковмісних рослин

1. Висівання чи вирощування наркотиковмісних маку, крім олійного, або конопель, вчинене протягом року після застосування заходів адміністративного стягнення за такі ж дії, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті ж дії, вчинені організованою злочинною групою або злочинною зграєю чи особою, раніше судимою за діяння, передбачене цією статтею, – караються позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, конфіскацією майна.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, – караються позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до п'яти років.

Стаття 122. Організація і тримання притуку для вживання наркотичних засобів, одурманливих речовин або для розпусти

1. Організація або тримання притуку для ігор на гроші або інші цінності, нелікувального вживання наркотичних засобів, одурманливих речовин або для розпусти, що виявилася в його фінансуванні чи забезпеченні конспірації і безпеки осіб, які користуються його послугами, стягуванні плати за надання послуг та приміщення, –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період від двох до шести місяців, конфіскацією майна, зняття і засобів вчинення злочину.

2. Надання особистого або службового приміщення для нелікувального вживання наркотичних засобів, одурманливих речовин чи для розпусти –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період до чотирьох місяців.

Стаття 123. Схиляння до нелікувального вживання наркотичних засобів або одурманливих речовин

1. Умисне схиляння до нелікувального вживання наркотичних засобів, одурманливих речовин –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті ж дії, вчинені:

- а) щодо неповнолітнього;
- б) щодо двох або більше осіб;
- в) організованою злочинною групою чи злочинною зграєю;
- г) особливо небезпечним злочинцем, –

караються позбавленням волі терміном від п'яти до десяти років, штрафом від ста п'ятдесяти до семисот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 124. Незаконні виготовлення, придбання, зберігання, переміщення чи збут наркотичних засобів

1. Незаконні виготовлення, придбання, зберігання, транспортування з метою збуту, а так само незаконний збут у будь-якій формі наркотичних засобів –

караються позбавленням волі терміном від двох до десяти років, конфіскацією майна, знярядь і засобів вчинення злочину.

2. Дії, зазначені у частині 1 цієї статті, вчинені:

- а) повторно;
- б) організованою злочинною групою або злочинною зграєю;
- в) як промисел;
- г) публічною посадовою особою чи функціонером з використанням свого службового становища, –

караються позбавленням волі терміном від семи до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна, знярядь і засобів вчинення злочину.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені юридичною особою, –

караються оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

4. Особа, яка добровільно здала незаконно придбані наркотичні засоби та зазначила джерело їх придбання, звільняється від кримінальної відповідальності.

5. Замах на діяння, передбачене частиною 2 цієї статті, неповідомлення про нього, заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, є карані.

Стаття 125. Порушення правил виробництва, придбання, зберігання, обліку, відпуску і транспортування наркотичних засобів

Порушення встановлених правил виробництва, придбання, зберігання, обліку, відпуску, перевозки або пересилки наркотичних засобів –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 126. Ухилення від обов'язкового лікування

Ухилення від лікування венеричної хвороби, захворювання на СНІД, що триває після попередження хворого лікувальним закладом, – карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 127. Зараження вірусом імунодефіциту людини, венеричною хворобою чи інфекційним гепатитом

1. Завідоме поставлення іншої особи через статеві зносини або іншими діями у небезпеку зараження вірусом імунодефіциту людини чи венеричною хворобою –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Зараження іншої особи вірусом імунодефіциту людини чи венеричною хворобою особою, яка знала про наявність у неї інфекції, викликаной цим вірусом, або венеричної хвороби, –

карається позбавленням волі терміном від чотирьох до восьми років.

3. Неналежне виконання медичним, фармацевтичним працівником свого професійного обов'язку внаслідок недбалого чи несумлінного до нього ставлення, що спричинило зараження особи вірусом імунодефіциту людини, венеричною хворобою або інфекційним гепатитом, –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до ста п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися лікарською діяльністю терміном до трьох років.

4. Діяння, передбачене частиною 3 цієї статті, якщо воно спричинило зараження вірусом імунодефіциту людини, венеричною хворобою чи інфекційним гепатитом двох або більше осіб, –

карається позбавленням волі терміном від чотирьох до восьми років, штрафом до трьохсот п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися лікарською діяльністю терміном до п'яти років.

Стаття 128. Неналежне виконання обов'язку щодо охорони життя і здоров'я дітей

1. Невиконання професійного обов'язку щодо охорони життя і здоров'я дітей працівником дитячого лікувального, виховного або навчального закладу, на якого такий обов'язок покладено по службі, якщо це спричинило тілесні ушкодження чи викликало психічне або інше тяжке захворювання неповнолітнього, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з лікуванням, вихованням та навчанням дітей, терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, якщо воно спричинило смерть неповнолітнього, - карається позбавленням волі терміном до чотирьох років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з лікуванням, вихованням та навчанням дітей, терміном до п'яти років.

Стаття 129. Виготовлення неякісних ліків

1. Виробництво ліків з неякісної сировини чи з порушенням технології їх виготовлення, а так само продаж або відпуск з метою лікування таких ліків чи ліків з простроченим терміном придатності, вчинені протягом року після застосування заходів дисциплінарного стягнення за таке ж порушення, -

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, що спричинило розлад здоров'я або смерть потерпілого, -

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до ста мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися приготуванням ліків терміном до п'яти років.

Стаття 130. Виготовлення спиртних напоїв домашнього виробництва

1. Виготовлення чи зберігання з метою продажу самогону або інших міцних спиртних напоїв домашнього виробництва, а так само торгівля зазначеними напоями -

караються позбавленням волі терміном від одного року до трьох років, штрафом до ста п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Дії, передбачені частиною 1 цієї статті, вчинені як промисел, - караються позбавленням волі терміном до п'яти років, конфіскацією майна, зняттям і засобів вчинення злочину.

Стаття 131. Порушення правил виробництва, зберігання та реалізації продуктів харчування

1. Порушення правил виробництва сільськогосподарської продукції, її перероблення, приготування, зберігання, а також реалізації продуктів харчування, що призвело до отруєння людей, -

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з виробництвом харчових продуктів, терміном до трьох років.

2. Заготівля, перероблення з метою збуту або збут продуктів харчування чи іншої продукції, завідомо радіоактивно забруднених понад гранично допустимі рівні, -

караються позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з виробництвом харчових продуктів, терміном до п'яти років.

3. Дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, що спричинили масове захворювання людей або смерть потерпілого, –

караються позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з виробництвом харчових продуктів, терміном до п'яти років.

4. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких були порушені правила виробництва, зберігання або реалізації харчових продуктів, –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з виробництвом харчових продуктів, терміном до п'яти років.

5. Діяння, передбачене частиною 3 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається штрафом у розмірі від двадцяти до тридцяти відсотків її річного прибутку.

Стаття 132. Порушення правил боротьби з епідеміями

1. Невиконання або неналежне виконання особою покладеного на неї обов'язку щодо боротьби з епідемічними та іншими заразними хворобами, якщо це призвело до виникнення чи поширення таких захворювань, вчинене протягом року після застосування заходів дисциплінарного стягнення за такі ж порушення, –

карається штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з попередженням епідемічних чи заразних захворювань, терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, що спричинило масове захворювання людей або смерть потерпілого, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з попередженням епідемічних чи заразних захворювань, терміном до п'яти років.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено дії, зазначені у частині 1 цієї статті, –

караються позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з попередженням епідемічних чи заразних захворювань, терміном до п'яти років.

Стаття 133. Незаконне лікарювання

1. Заняття лікарюванням як професією особою, що не має відповідної спеціальної освіти і належної підготовки, яке призвело до розладу здоров'я або смерті потерпілого, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися лікарською діяльністю терміном до трьох років.

2. Незаконне проведення абортів лікарем –

карається штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися лікарською діяльністю терміном до двох років.

3. Незаконне проведення абортів особою, яка не має спеціальної медичної освіти, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до ста мінімальних розмірів заробітної плати.

4. Незаконне проведення абортів, що спричинило смерть потерпілої, – карається позбавленням волі терміном від трьох до шести років.

Стаття 134. Незаконне проведення наукового або іншого експерименту

1. Незаконне проведення над людиною експерименту, небезпечного для її життя чи здоров'я, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до семи років, штрафом до трьохсот п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися лікарською діяльністю терміном до п'яти років.

2. Те саме діяння, вчинене щодо двох чи більше осіб або шляхом обману, погрози чи іншого примусу, або якщо воно спричинило масове захворювання чи загибель людей, –

карається позбавленням волі терміном від восьми до п'ятнадцяти років, позбавленням права займатися лікарською діяльністю терміном до п'яти років або смертною карою.

3. Замах на діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, неповідомлення про проведення незаконного експерименту, а також заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка їх вчинила, є карані.

Стаття 135. Утаювання або перекручування інформації про стан здоров'я населення та навколишнє природне середовище

Утаювання від населення або перекручування в засобах масової інформації, офіційних державних звітах відомостей про дійсні показники стану здоров'я населення та навколишнього природного середовища особою, на яку покладено обов'язок аналізу таких відомостей, вчинене протягом року після застосування заходів дисциплінарного стягнення за таке ж порушення, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до тридцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю у сфері екології та охорони здоров'я терміном до п'яти років.

Стаття 136. Кровозміщення

1. Вступ до юридичного або фактичного шлюбу, статевий зв'язок з близьким родичем –

караються штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. За змістом цієї статті під близькими родичами розуміються особи, зазначені у частині 2 статті 36 цього Кодексу, за винятком подружжя.

ГЛАВА 21. Карані діяння, що посягають на свободу совісті та законну діяльність релігійних конфесій

Стаття 137. Порухення права на свободу совісті

1. Обмеження конституційних прав особи з мотивів її приналежності до того чи іншого віросповідання або атеїзму –

карається штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Перешкоджання вільному релігійному вибору чи відправленню релігійних культів –

карається штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 138. Порухення рівноправності релігій, віросповідань та релігійних організацій

1. Встановлення будь-яких переваг або обмежень однієї релігії, віросповідання чи релігійної організації щодо інших –

карається штрафом до тридцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, вчинене повторно, або якщо воно викликало конфлікт між релігійними організаціями –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 139. Богохульство

1. Образа релігійних почуттів віруючих, що виразилася у публічному глумі над віровченням або його символами, –

караються штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті самі дії,
а) вчинені під впливом релігійного фанатизму чи атеїзму;
б) поєднані з використанням засобів масової інформації;
в) що спричинили порушення громадського спокою або роботи громадського транспорту, –
караються позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 140. Образа священнослужителя під час проведення ним богослужіння, релігійного обряду

1. Публічне приниження честі й гідності священнослужителя під час проведення ним богослужіння, релігійного обряду, покладеного на нього духовним саном, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, поєднане з глуфом під час богослужіння над особою священнослужителя чи предметами культового призначення, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років.

Стаття 141. Порушення прав релігійних організацій у сфері майнових відносин

1. Незаконне, тобто на порушення чинного законодавства, заволодіння культовими будинками і спорудами, або іншим майном що перебуває у власності чи користуванні релігійних організацій, або незаконне їх використання, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Незаконне пошкодження чи зруйнування культових будинку або споруди –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 142. Викрадення, осквернення або знищення релігійних святинь

Викрадення, незаконне утримання, осквернення або знищення релігійних святинь –

караються позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 143. Примушування священнослужителя до проведення релігійного обряду

Примушування священнослужителя шляхом фізичного або психічного примусу до проведення релігійного обряду –

карається штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 144. Порушення таємниці сповіді

1. Примушування священнослужителя до порушення таємниці сповіді шляхом фізичного або психічного примусу, підкупу чи іншим протиправним способом –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до ста мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Встановлення, використання підслуховувальних, передавальних або звукозаписних пристроїв чи приладів у місцях проведення сповіді –

караються позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися оперативно-розшуковою діяльністю терміном до двох років.

Стаття 145. Незаконні дії, що призвели до конфліктів між релігійними організаціями

1. Розв'язання конфліктів між релігійними організаціями шляхом самоправства, насильства, проведення з порушенням встановленого законодавством порядку богослужінь, обрядів –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті самі дії, поєднані з організацією та проведенням актів самомордування чи самознищення, –

караються позбавленням волі терміном від п'яти до десяти років, штрафом від ста п'ятдесяти до семисот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 146. Посягання на життя, здоров'я, свободу і гідність особи під приводом проповідування релігійних віровчень чи виконання релігійних обрядів

Організація або керівництво групою, діяльність якої, що здійснюється під приводом проповідування релігійних віровчень чи виконання релігійних обрядів, поєднана з посяганням на життя, здоров'я, свободу і гідність особи або із статевою розпущістю, –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

РОЗДІЛ VIII. КАРАНИ ДІЯННЯ ПРОТИ ОСОБИ, ЇЇ ПРАВ, СВОБОД І МОРАЛІ

ГЛАВА 22. Карані діяння проти життя, здоров'я, волі, честі та гідності особи

Стаття 147. Умисне вбивство за обтяжувальних обставин

1. Умисне вбивство:

- а) за замовленням;
- б) із користі;
- в) із хуліганських спонукань;
- г) з метою приховати інше каране діяння або вчинити втечу з-під варти чи місця позбавлення волі;
- д) з особливою жорстокістю або способом, небезпечним для життя багатьох осіб;
- е) двох або більше осіб;
- є) жінки, яка завідомо для винного була у вагітному стані;
- ж) малолітньої особи або особи, яка була у безпорадному стані;
- з) публічної посадової особи чи функціонера у зв'язку з виконанням ними свого службового обов'язку, а так само священнослужителя чи іншої особи у зв'язку з їх релігійною діяльністю або особи, яка виконувала свій громадянський чи громадський обов'язок;
- и) заложника;
- і) вчинене за змовою групою осіб, організованою злочинною групою або злочинною зграєю чи особливо небезпечним злочинцем;
- ї) вчинене особою, яка раніше вчинила умисне вбивство, за винятком вбивства, передбаченого частинами 2 і 3 статті 149, статтями 150 і 151 цього Кодексу, –
карається позбавленням волі терміном від десяти до п'ятнадцяти років або смертною карою.

2. Приготування до діяння, передбаченого частиною 1 цієї статті, замах на нього, неповідомлення про нього, заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, знярядь, засобів та слідів вчиненого є карані.

Стаття 148. Умисне вбивство

1. Умисне вбивство за відсутності ознак, зазначених у статтях 147, 149–151 цього Кодексу, –

карається позбавленням волі терміном від семи до п'ятнадцяти років.

2. Приготування до вбивства, передбаченого цією статтею, замах на нього, неповідомлення про нього, заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка вчинила таке діяння, знярядь, засобів і слідів вчиненого є карані.

Стаття 149. Умисне вбивство за пом'якшувальних обставин

1. Умисне вбивство

а) із ревнощів, за наявності достатніх для неї підстав;
б) із помсти, викликаного захворюванням з вини потерпілого на наркоманію, токсикоманію, алкоголізм, синдром імунодефіциту людини, венеричну хворобу, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до семи років.

2. Умисне вбивство, вчинене у стані сильного душевного хвилювання, що раптово виникло внаслідок протизаконного насильства чи тяжкої образи з боку потерпілого або внаслідок систематичного знущання чи мордування з боку потерпілого, –

карається позбавленням волі на строк до п'яти років.

3. Умисне вбивство, вчинене з перевищенням меж необхідної оборони, або вбивство злочинця під час його затримання –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 150. Вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини

Вбивство матір'ю своєї дитини під час пологів або безпосередньо після пологів –

карається позбавленням волі терміном до трьох років.

Стаття 151. Вбивство з необережності

Вбивство з необережності –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 152. Доведення до самогубства

Доведення до самогубства особою, від якої потерпілий був у матеріальній чи службовій залежності, шляхом систематичного приниження його людської гідності, жорстокого поводження з ним, примушування до співжиття або вчинення розпутних дій чи заняття проституцією –

карається позбавленням волі терміном від двох до п'яти років.

Стаття 153. Погроза вбивством

Погроза вчинити вбивство за наявності реальних підстав побоюватись виконання цієї погрози –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до тридцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 154. Умисне тяжке тілесне ушкодження

1. Умисне тяжке тілесне ушкодження, тобто умисне тілесне ушкодження, небезпечне для життя в момент заподіяння чи таке, що спричи-

нило втрату будь-якого органу або втрату його функцій, душевну хворобу чи інший розлад здоров'я, поєднаний із стійкою втратою працездатності не менш як на одну третину, чи переривання вагітності, або незгладиме спотворення обличчя, а так само введення в організм потерпілого шляхом обману чи насильства наркотичних засобів чи токсичних речовин, що спричинило захворювання на наркоманію чи токсикоманію, –

карається позбавленням волі терміном від семи до дванадцяти років.

2. Умисне тяжке тілесне ушкодження, заподіяне:

а) із хуліганських спонукань;

б) групою осіб;

в) двом або більше особам;

г) у зв'язку з виконанням потерпілим свого службового обов'язку чи громадянського обов'язку;

д) способом, що має характер мордування або таке, що спричинило смерть потерпілого;

е) внаслідок систематичних, хоча б і не тяжких тілесних ушкоджень;

є) особливо небезпечним злочинцем, –

карається позбавленням волі терміном від восьми до п'ятнадцяти років.

3. Умисне тяжке тілесне ушкодження, заподіяне в умовах перевищення меж необхідної оборони, під час затримання злочинця або у стані сильного душевного хвилювання, що раптово виникло внаслідок протизаконного насильства чи тяжкої образи з боку потерпілого, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 155. Заподіяння тяжких тілесних ушкоджень або смерті внаслідок лікарської помилки

Необережне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень або смерті внаслідок недотримання лікарем вироблених медичною наукою і практикою правил лікування, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, позбавленням права займатися лікарською діяльністю на той же термін.

Стаття 156. Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження

1. Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження, тобто умисне тілесне ушкодження, що не є небезпечним для життя, але спричинило тривале порушення функцій будь-якого органу чи інший тривалий розлад здоров'я без наслідків, зазначених у статті 154 цього Кодексу, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до шести років.

2. Заподіяння середньої тяжкості тілесних ушкоджень:

а) із хуліганських спонукань;

б) групою осіб;

- в) двом або більше особам;
- г) у зв'язку з виконанням потерпілим службового або громадянського обов'язку;
- д) способом, що має характер мордування;
- е) особливо небезпечним злочинцем, –
карається позбавленням волі терміном від чотирьох до восьми років.

3. Заподіяння середньої тяжкості тілесних ушкоджень у стані сильного душевного хвилювання, що раптово виникло внаслідок протизаконного насильства чи тяжкої образи з боку потерпілого, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 157. Необережне тяжке чи середньої тяжкості тілесне ушкодження

Заподіяння з необережності тяжкого чи середньої тяжкості тілесного ушкодження –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 158. Заподіяння умисного легкого тілесного ушкодження

1. Умисне легке тілесне ушкодження, що спричинило короточасний розлад здоров'я чи короточасну втрату працездатності, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Умисне легке тілесне ушкодження без наслідків, зазначених у частині 1 цієї статті, –

карається штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

3. Заподіяння легких тілесних ушкоджень із хуліганських спонукань або у зв'язку з виконанням потерпілим службового, громадського чи громадянського обов'язку, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 159. Побої та мордування

1. Умисне нанесення удару, побоїв, інші насильницькі дії, що спричинили фізичний біль, –

караються позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті самі дії, що мають характер мордування, –

караються позбавленням волі терміном до трьох років.

3. Побої та мордування, вчинені із хуліганських спонукань або щодо особи, яка через інвалідність, хворобу, малоліття чи похилий вік перебуває у залежному від винного становищі, –

караються позбавленням волі терміном від двох до п'яти років.

4. Нанесення побоїв публічною посадовою особою чи функціонером потерпілому, який перебуває у залежному від нього становищі, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до семи років, позбавленням права займати керівні посади терміном до п'яти років.

Стаття 160. Незаконне позбавлення волі

1. Незаконне позбавлення волі –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, вчинене щодо неповнолітнього або способом, небезпечним для життя і здоров'я потерпілого, чи таке, що супроводжувалося заподіянням йому фізичних страждань, –

карається позбавленням волі терміном до двох років.

Стаття 161. Захоплення заложника

Захоплення чи утримання особи як заложника з метою примушування державної установи чи органу, публічної посадової особи або функціонера вчинити чи утриматися від вчинення будь-якої дії як умови звільнення заложника –

карається позбавленням волі терміном від трьох до восьми років.

Стаття 162. Незаконне поміщення у психіатричну лікарню або інший спеціальний лікувальний заклад

1. Незаконне поміщення у психіатричну лікарню або інший спеціальний лікувальний заклад завідомо здорової людини –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися лікарською діяльністю терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, що спричинило розпад сім'ї, психічне захворювання потерпілого або його самогубство, –

карається позбавленням волі терміном від двох до п'яти років, позбавленням права займатися лікарською діяльністю терміном до п'яти років.

Стаття 163. Примусове лікування завідомо здорової людини

Примусове лікування завідомо здорової людини –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 164. Наклеп

1. Наклеп, тобто поширення завідомо неправдивих вигадок, що ганьблять іншу особу, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Наклеп у друкованому чи іншим способом розмноженому творі, в анонімному листі чи заяві або вчинений особою, раніше судимою за клевету, а так само поєднаний з обвинуваченням у вчиненні злочину, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до ста п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 165. Образа

1. Образа, тобто публічне приниження честі і гідності особи у непристойній формі, –

карається штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, вчинене публічною посадовою особою чи функціонером під час виконання свого службового обов'язку, –

карається штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 166. Залишення в небезпеці чи поставлення у небезпечне для життя становище

1. Залишення без допомоги особи, яка завідомо перебувала у небезпечному для життя стані і була позбавлена можливості вжиття заходів до самозбереження через малоліття, старість, хворобу чи внаслідок іншого безпорадного стану, якщо той, хто залишив без допомоги, був зобов'язаний піклуватися про потерпілого та мав змогу подати йому допомогу, а так само якщо винний сам поставив потерпілого у небезпечне для життя становище, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до тридцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, якщо воно спричинило смерть потерпілого, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 167. Неподання допомоги особі, яка перебуває у небезпечному для життя стані

Неподання допомоги потерпілому, який перебуває у небезпечному для життя стані, особою, зобов'язаною подати таку допомогу, або яка поставила потерпілого у небезпечне становище, що потягло за собою заповідання йому тяжких тілесних ушкоджень чи його смерть, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до тридцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 168. Неподання допомоги хворому особою медичного персоналу

Неподання без поважних причин допомоги хворому особою медичного персоналу, зобов'язаною відповідно до встановлених правил подати таку допомогу, якщо медичний працівник усвідомлював, що це могло спричинити тяжкі наслідки для хворого, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися лікарською діяльністю терміном до п'яти років.

Стаття 169. Порушення порядку трансплантації органів або тканин людини

Умисна, на порушення встановленого порядку, трансплантація органів чи тканин людини –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися медичною діяльністю терміном до трьох років.

Стаття 170. Насильницьке донорство

1. Незаконне, шляхом обману, фізичного чи психічного насильства видалення у потерпілого органа, тканини, крові або іншої речовини –

карається позбавленням волі терміном від трьох до восьми років, штрафом від ста п'ятдесяти до чотирьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися медичною діяльністю терміном до п'яти років.

2. Те саме діяння, вчинене:

- а) щодо неповнолітнього;
- б) щодо двох чи більше осіб;
- в) щодо особи, яка перебуває у безпорадному стані;
- г) організованою злочинною групою чи злочинною зграєю;
- д) як промисел, –

карається позбавленням волі терміном від п'яти до дванадцяти років, штрафом від двохсот до восьмисот двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися медичною діяльністю терміном до п'яти років.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, що спричинили смерть потерпілого, –

караються позбавленням волі терміном від восьми до п'ятнадцяти років, позбавленням права займатися медичною діяльністю терміном до п'яти років.

4. Приготування до насильницького донорства, замах на нього, неповідомлення про нього, а так само заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, є карані.

ГЛАВА 23. Карані діяння проти сім'ї, моралі, статевої недоторканності

Стаття 171. Ухилення від сплати аліментів

1. Злісне ухилення від сплати встановлених постановою судді або рішенням суду коштів на утримання дітей чи непрацездатних батьків, – карається штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Особа, яка повністю сплатила заборгованість по утриманню дітей або непрацездатних батьків, підлягає звільненню від кримінальної відповідальності.

Стаття 172. Зловживання опікунськими правами, залишення підопічного без нагляду чи допомоги

Використання опіки чи піклувальництва з корисливою або іншою метою на шкоду підопічному, що виразилося у використанні майна, належного йому на законних підставах, чи майнових прав, або залишення підопічного без догляду та матеріальної допомоги –

карається штрафом до тридцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати.

Варіант: Статтю 172 виключити.

Стаття 173. Розголошення таємниці усиновлення

1. Умисне розголошення таємниці усиновлення проти волі усиновителя –

карається штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, вчинене публічною посадовою особою чи функціонером, яким таємниця усиновлення стала відома у зв'язку із займаною ними посадою, –

карається штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з лікуванням, навчанням та вихованням дітей, терміном до трьох років.

Стаття 174. Викрадення чи підміна дитини

Викрадення чи підміна чужої дитини з корисливою метою, із помсти чи з інших особистих мотивів, –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років.

Стаття 175. Доведення неповнолітнього до стану сп'яніння

Доведення до стану алкогольного сп'яніння неповнолітнього особою, від якої він службово чи матеріально залежний, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 176. Втягнення неповнолітнього в азартні ігри, пияцтво, зайняття злочинною діяльністю

1. Втягнення неповнолітнього в азартні ігри, пияцтво, зайняття злочинною діяльністю –

карається позбавленням волі терміном від одного року до п'яти років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті самі дії, вчинені:

а) щодо малолітнього;

б) повторно;

в) організованою злочинною групою чи злочинною зграєю;

г) особливо небезпечним злочинцем, –

караються позбавленням волі терміном від двох до восьми років, штрафом від ста до чотирьохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 177. Розбещення неповнолітніх

1. Розпутні дії щодо завідомо неповнолітньої особи –

караються позбавленням волі терміном до двох років.

2. Ті самі дії, вчинені з використанням службового становища у дитячих дошкільних або навчальних закладах, спортивних, творчих, медичних та інших установах, –

караються позбавленням волі терміном від двох до п'яти років, позбавленням права займатися лікарською, навчальною та виховною діяльністю терміном до п'яти років.

Стаття 178. Статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості

Статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості, –

караються позбавленням волі терміном від трьох до восьми років.

Стаття 179. Згвалтування

1. Згвалтування, тобто статеві зносини із застосуванням фізичного чи психічного насильства або використанням безпорадного стану потерпілої, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до восьми років.

2. Те саме діяння, вчинене:

а) щодо неповнолітньої;

б) повторно;

в) за змовою групою осіб;

г) шляхом приведення потерпілої у безпорадний стан за допомогою наркотиків чи інших засобів, що паралізують опір, –

карається позбавленням волі терміном від п'яти до десяти років.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті,

д) вчинені близьким родичем потерпілої;

е) вчинені особливо небезпечним злочинцем;
є) вчинені щодо малолітньої;
ж) що спричинили смерть потерпілої, –
караються позбавленням волі терміном від восьми до п'ятнадцяти років.

4. Малолітніми за змістом цієї статті визнаються діти віком до дванадцяти років.

5. Кримінальні справи про діяння, передбачені цією статтею, порушуються за письмовою заявою потерпілої, крім випадків, коли такими є особи, що не досягли повноліття, або якщо внаслідок вчиненого злочину сталася смерть потерпілої.

6. Замах на діяння, передбачені цією статтею, а так само заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка їх вчинила, є карані.

Стаття 180. Задоволення статевої потреби неприродним способом

1. Мужолозтво, тобто статеві зносини чоловіка з чоловіком, – карається позбавленням волі терміном до одного року.

2. Мужолозтво або інше неприродним способом задоволення статевої потреби із застосуванням фізичного чи психічного насильства або з використанням безпорадного стану потерпілого (потерпілої) – карається позбавленням волі терміном від трьох до шести років.

3. Ті самі дії, вчинені:

а) щодо неповнолітнього (неповнолітньої);

б) повторно;

в) за змовою групою осіб;

г) шляхом приведення потерпілого (потерпілої) у безпорадний стан за допомогою наркотиків чи інших засобів, що паралізують опір, – караються позбавленням волі терміном від чотирьох до десяти років.

4. Дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені:

д) близьким родичем потерпілого (потерпілої);

е) щодо малолітнього (малолітньої);

є) особливо небезпечним злочинцем, –

караються позбавленням волі терміном від восьми до п'ятнадцяти років.

5. Замах на діяння, передбачені цією статтею, є караний.

6. Кримінальні справи про діяння, передбачені цією статтею, порушуються за письмовою заявою потерпілого (потерпілої), крім випадків, коли такими є особи, які не досягли повноліття.

Стаття 181. Втягнення в заняття проституцією

1. Втягнення в заняття проституцією шляхом:

а) обману;

б) фізичного чи психічного насильства;

в) використання наркотичних чи інших засобів, що паралізують опір, або тяжкого матеріального стану жінки, –

карається позбавленням волі терміном від одного року до чотирьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, вчинене:

г) організованою злочинною групою чи злочинною зграєю;

д) особливо небезпечним злочинцем;

е) щодо неповнолітньої;

є) шляхом вербування для виїзду за кордон, –

карається позбавленням волі терміном від двох до восьми років.

3. Замах на діяння, передбачене частиною 2 цієї статті, неповідомлення про нього, а так само заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, є карані.

Стаття 182. Розповсюдження порнографічних предметів або творів, що пропагують культ насильства та жорстокості

1. Виготовлення з метою збуту, збут чи інше розповсюдження творів, зображень або інших предметів порнографічного характеру або творів, що пропагують культ насильства та жорстокості, –

караються позбавленням волі на строк до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті самі дії, вчинені з використанням або участю неповнолітнього, – караються позбавленням волі терміном до чотирьох років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

3. Порнографія за змістом цієї статті означає непристойне натуралістичне зображення статевих органів людини чи її статевого акту шляхом їх літературного, сценічного, художнього або іншого відтворення.

Стаття 183. Зруйнування пам'яток матеріальної або духовної культури

1. Умисне знищення, зруйнування чи пошкодження пам'яток матеріальної або духовної культури:

а) під час проектно-розвідувальних робіт;

б) шляхом реконструкції будівель, споруд, транспортних шляхів, газо-, нафто- та інших продуктопроводів, будівельних чи промислових комплексів;

в) шляхом використання не відповідно до функціонального призначення пам'яток історії, матеріальної і духовної культури, що охороняються державою, –

караються позбавленням волі терміном від одного року до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю у сфері будівництва та архітектури терміном до трьох років.

2. Ті самі дії, вчинені шляхом підпалу або вибуху, – караються позбавленням волі терміном від двох до п'яти років, позбавленням права займатися діяльністю у сфері будівництва та архітектури терміном до п'яти років.

3. Публічна посадова особа, за наказом чи розпорядженням якої було зруйновано чи пошкоджено пам'ятки матеріальної або духовної культури, –

карається позбавленням волі терміном від двох до п'яти років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю у сфері будівництва та архітектури терміном до п'яти років.

Стаття 184. Незаконне використання органів, частин і тканин трупа людини

1. Незаконні, тобто на порушення встановленого порядку, вилучення, перероблення чи збут органів, частин і тканин трупа людини для використання їх з лікувальною або науковою метою –

караються позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися медичною діяльністю терміном до трьох років.

2. Ті самі дії, вчинені:

а) як промисел;

б) організованою злочинною групою чи злочинною зграєю;

в) з метою збуту за кордон, –

караються позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися медичною діяльністю терміном до п'яти років.

3. Замах на діяння, передбачене цією статтею, є караний.

Стаття 185. Осквернення пам'яті покійних у місцях поховання

1. Незаконні, на порушення встановленого порядку, перепоховання покійного, підпоховання в могилу чи знищення могили, вчинені протягом року після застосування заходів адміністративного стягнення за таке ж порушення, –

караються позбавленням волі терміном шість місяців, штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Глум над могилою, а так само зруйнування місця поховання, незаконна його забудова або інше господарське використання, викрадення предметів, що є в могилі чи на могилі, –

караються позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, –

караються позбавленням волі терміном від одного року до чотирьох років, позбавленням права займати певні посади терміном до п'яти років.

Стаття 186. Розголошення лікарської таємниці

1. Умисне розголошення медичним працівником лікарської таємниці, відомостей про інтимне чи сімейне життя хворого – карається штрафом до тридцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, що спричинило втрату роботи, розпад сім'ї чи самогубство хворого, – карається позбавленням волі терміном до двох років, позбавленням права займатися лікарською діяльністю терміном до п'яти років.

ГЛАВА 24. Карані діяння проти конституційних прав громадян

Стаття 187. Порушення рівноправності

1. Встановлення на порушення чинного законодавства будь-яких пільг чи переваг громадянам залежно від їх расової, національної, релігійної чи партійної приналежності –

карається штрафом до тридцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, вчинене з використанням службового становища публічною посадовою особою чи функціонером, –

карається штрафом до шістдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до п'яти років.

Стаття 188. Порушення особистої свободи

Порушення свободи особи на її пересування, вибір місця проживання і роботи, виїзд за кордон та повернення в Україну –

карається штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати посади в органах державної влади терміном до трьох років.

Стаття 189. Порушення екологічних прав

Перешкоджання реалізації передбачених законодавством екологічних прав людини шляхом її обману, позбавлення інформації, зловживання службовим становищем –

карається штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до одного року.

Стаття 190. Порушення недоторканності житла

1. Протиправне, тобто всупереч згоді власника житла чи іншого його законного користувача або на порушення встановленого законом порядку вторгнення в житло –

карається штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, вчинене із хуліганських спонукань або публічною посадовою особою чи функціонером у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків, а так само незаконне встановлення в житловому приміщенні підслуховувальних чи інших спеціальних приладів, –

караються позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до шістдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до п'яти років.

Стаття 191. Порушення таємниці листування, телефонних розмов і телеграфних повідомлень

1. Протиправне порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфних і телефаксних повідомлень –

карається штрафом до тридцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, вчинене публічною посадовою особою чи функціонером у зв'язку з виконанням своїх службових обов'язків, –

карається штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до трьох років.

Стаття 192. Порушення законодавства про право на працю

1. Незаконна відмова у прийомі на роботу, незаконне звільнення з роботи жінки чи зниження заробітної плати з мотивів її вагітності або потреби догляду за дитиною –

караються штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Використання праці неповнолітніх на роботах чи виробництві із шкідливими для їх здоров'я умовами –

карається штрафом до шістдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати посади, пов'язані з прийняттям на роботу та звільненням, терміном до п'яти років.

Стаття 193. Порушення права на здобуття освіти

Завідомо незаконні відмова у прийнятті до навчального закладу чи виключення з навчального закладу –

караються штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати посади в навчальних закладах терміном до трьох років.

Стаття 194. Порушення виборчого права чи права на участь в референдумі

1. Перешкоджання шляхом насильства, обману, погроз, підкупу чи іншим шляхом вільному здійсненню громадянином права обирати і бути обраним Президентом України, народним депутатом, вести передвиборчу агітацію –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Підроблення виборчих документів, приписка чи завідомо неправильний підрахунок голосів, а так само порушення таємниці голосування, вчинені членом виборчої комісії чи іншою публічною посадовою особою, –

караються позбавленням волі терміном від одного до п'яти років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати посади в органах державної влади терміном до трьох років.

Стаття 195. Викрадення виборчих бюлетенів

Викрадення у будь-якій формі виборчих бюлетенів –

карається позбавленням волі терміном до чотирьох років, позбавленням права займати посади в органах державної влади терміном до п'яти років.

Стаття 196. Незаконний вплив на виборців

Підкуп виборців, застосування щодо них фізичного або психічного примусу з метою вплинути на результати виборів –

караються позбавленням волі терміном до п'яти років, позбавленням права займатися певною діяльністю на той же термін.

Стаття 197. Порушення авторського та винахідницького прав

1. Випуск під своїм ім'ям чужого твору науки, літератури або мистецтва чи інше привласнення авторства на чужий твір, незаконне відтворення чи розповсюдження чужого твору –

караються штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Розголошення без згоди автора змісту наукового відкриття, винаходу чи раціоналізаторської пропозиції або віддання гласності інформації про промислові зразки, що їх підтверджують, до подання заявки на ці відкриття, винахід чи раціоналізаторську пропозицію –

караються штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

3. Привласнення авторства на чуже відкриття, винахід чи раціоналізаторську пропозицію, а також незаконне використання винаходу, право на реалізацію якого належить іншій фізичній або юридичній особі, –

караються штрафом до ста мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати посади в органах виконавчої влади терміном до п'яти років.

4. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено дії, зазначені у частинах 1, 2 і 3 цієї статті, – караються штрафом до ста двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до п'яти років.

Стаття 198. Порушення права доступу до інформації

1. Незаконне перешкоджання публічною посадовою особою чи функціонером отриманню з державної чи іншої установи інформації, що на неї громадянин має право з огляду на своє громадянство, походження, рід занять, професію або свій громадський стан, –

карається штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, вчинене шляхом:

а) знищення чи фальсифікації носіїв відповідної інформації;

б) незаконного засекречування інформації, –

карається штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 199. Перешкоджання законній діяльності журналіста

1. Порушення права журналіста на зайняття вільною професійною діяльністю шляхом погроз, підкупу, встановлення незаконної заборони на ведення журналістського розслідування –

карається штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, вчинене публічною посадовою особою чи функціонером з використанням свого службового становища, –

карається штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до двох років.

РОЗДІЛ ІХ.

КАРАНИ ДІЯННЯ ПРОТИ ДЕРЖАВИ І ВЛАДИ

ГЛАВА 25. Карані діяння проти держави

Стаття 200. Державна зрада

1. Державна зрада, тобто діяння, умисно вчинене громадянином України на шкоду суверенітету, територіальній недоторканності, обороноздатності чи державній безпеці України:

а) перехід на бік ворога у воєнний час або в бойовій обстановці;

б) шпигунство –

карається позбавленням волі терміном від десяти до п'ятнадцяти років.

2. Приготування та замах на державну зраду, неповідомлення про неї, заздалегідь не обіцяне приховування зазначеного діяння, а так само особи, яка його вчинила, є карані.

3. Звільняється від кримінальної відповідальності громадянин України, якщо він на виконання злочинного завдання іноземної держави, іноземної організації чи їх представників не вчинив будь-яких дій і добровільно заявив органам влади України про свій зв'язок з ними.

Стаття 201. Змова з метою насильницького повалення конституційного ладу чи захоплення державної влади

1. Змова з метою насильницького повалення конституційного ладу чи з метою захоплення державної влади –

карається позбавленням волі терміном від десяти до п'ятнадцяти років.

2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

3. Приготування до діяння, передбаченого цією статтею, замах на нього, неповідомлення про нього, а так само заздалегідь не обіцяне приховування цього діяння, а також особи, яка його вчинила, є карані.

Стаття 202. Посягання на життя державного діяча

1. Посягання на життя Президента України, Голови, заступника Голови Верховної Ради України, народного депутата України, Прем'єр-міністра України, члена уряду України, Голови чи судді Конституційного суду України, Верховного суду України, Вищого арбітражного суду України, Генерального прокурора України, вчинене у зв'язку з його державною діяльністю, –

карається позбавленням волі терміном від десяти до п'ятнадцяти років або смертною карою.

2. Неповідомлення про посягання на життя державного діяча, що готується або вчинене, заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, є карані.

Варіант: Статтю 202 виключити, замість неї доповнити статтю 147 пунктом про вбивство державного діяча.

Стаття 203. Шпигунство

1. Передача чи збирання з метою передачі іноземній державі, іноземній організації або їх представникам відомостей, що становлять дер-

жавну чи військову таємницю, вчинені іноземним громадянином або особою без громадянства на шкоду інтересам України, –

карається позбавленням волі терміном від десяти до п'ятнадцяти років.

2. Приготування до шпигунства, замах на нього, неповідомлення про нього, а так само заздалегідь не обіцяне приховування даного діяння та особи, яка його вчинила, є карані.

3. Звільняється від кримінальної відповідальності особа, яка вчинила дії, передбачені частиною 1 цієї статті, але добровільно припинила злочинну діяльність і повідомила органи влади про вчинене, якщо внаслідок цього та вжитих заходів було відвернено нанесення шкоди інтересам держави.

Стаття 204. Диверсія

1. Вчинення з метою послаблення держави вибухів, підпалів чи інших дій, спрямованих на масове знищення людей, заподіяння тілесних ушкоджень чи іншої шкоди їх здоров'ю, на зруйнування або пошкодження об'єктів, що мають важливе народногосподарське чи оборонне значення, а так само вчинення з тією ж метою масових отруень, поширення епідемії, епізоотій чи епіфітотій, –

караються позбавленням волі терміном від десяти до п'ятнадцяти років або смертною карою.

2. Приготування до вчинення диверсії, замах на неї, заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка її вчинила, а так само знарядь і засобів вчинення цього діяння є карані.

Стаття 205. Заклики до насильницької зміни конституційного ладу чи порушення територіальної цілісності України

1. Публічні заклики до насильницької зміни конституційного ладу чи насильницького порушення закріпленої Конституцією України її територіальної цілісності, а так само розповсюдження матеріалів із закликами до вчинення таких дій –

караються позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до ста двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті самі дії, вчинені повторно або організованою злочинною групою чи злочинною зграєю, –

караються позбавленням волі терміном до семи років.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені юридичною особою, –

караються оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

Стаття 206. Розголошення державної чи військової таємниці

Розголошення відомостей, що становлять державну чи військову таємницю, особою, якій ці відомості були довірені по службі чи роботі, за відсутності ознак державної зради чи шпигунства –

карається позбавленням волі терміном від двох до восьми років.

Стаття 207. Втрата документів, що містять державну чи військову таємницю

Втрата документів, що містять державну чи військову таємницю, а так само предметів, відомості щодо яких становлять таку таємницю, особою, якій вони були довірені, якщо втрата стала наслідком порушення встановлених правил поводження із зазначеними документами чи предметами, –

карається позбавленням волі терміном від двох до восьми років.

Стаття 208. Незаконне перетинання державного кордону України

1. Перетинання державного кордону України будь-яким способом поза пунктами пропуску через державний кордон чи в пунктах пропуску, але без встановлених документів або дозволу відповідних органів влади, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до ста п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті самі дії, вчинені повторно або організованою злочинною групою чи злочинною зграєю, –

караються позбавленням волі терміном від двох до п'яти років.

3. Чинність цієї статті не поширюється на випадки прибуття в Україну іноземних громадян чи осіб без громадянства без установленого документа або дозволу для використання права притулку відповідно до Конституції України, а також з метою набуття статусу біженця.

Стаття 209. Порушення правил міжнародних польотів

Вліт в Україну або виліт з України без відповідного дозволу, а так само недотримання зазначених у дозволі маршрутів, місць посадки, повітряних воріт чи висоти польотів –

караються позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 210. Ухилення від військового обліку, військових зборів, призову на військову чи альтернативну службу

1. Ухилення від військового обліку, навчальних та інших зборів, призову на строкову військову чи альтернативну службу, вчинене протягом року після застосування заходів адміністративного стягнення за таке ж порушення, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, вчинене шляхом заподіяння собі будь-якого каліцтва (членушкодження), симуляції хвороби, підроблення документів чи іншого обману, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років.

Стаття 211. Незаконне створення воєнізованого чи іншого збройного формування

1. Створення не передбачених законодавством воєнізованого чи іншого збройного формування або групи, а так само участь в їх створенні чи діяльності або постачання їм зброї чи військових матеріалів –

караються позбавленням волі терміном від трьох до восьми років.

2. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, зазначене у частині 1 цієї статті, –

караються позбавленням волі терміном від трьох до десяти років.

3. Особа, яка перебувала у складі зазначених в частині 1 цієї статті формування чи групи, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо вона добровільно вийшла з такого формування чи групи і повідомила про їх існування органам влади або засобам масової інформації.

4. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

5. Приготування до створення зазначених у частині 1 цієї статті формувань чи груп, а також замах на зазначене діяння, є карані.

ГЛАВА 26. Карані діяння, що посягають на діяльність законодавчого чи іншого представницького органу

Стаття 212. Втручання у діяльність законодавчого чи іншого представницького органу

1. Втручання у діяльність законодавчого чи іншого представницького органу шляхом організації і проведення з порушенням встановленого порядку демонстрацій, пікетування, блокування будинків, приміщень, займаних ними, або прилеглих територій, а так само участь у таких діях з метою вплинути на характер та зміст рішень, що приймаються цими органами, –

караються позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, якщо воно спричинило загибель людей чи заподіяння їм тілесних ушкоджень, –

карається позбавленням волі терміном від двох до семи років.

3. Публічні заклики до вчинення дій, зазначених у частинах 1 і 2 цієї статті, –

караються штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

4. Замах на діяння, передбачене частинами 1 і 2 цієї статті, є караний.

Стаття 213. Незаконне втручання у діяльність народного депутата

Незаконний вплив у будь-якій формі на діяльність народного депутата у зв'язку з вирішуваним Радою питанням –

карається штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 214. Незаконне протегування

Незаконне, з корисливої, службової або іншої особистої чи групової заінтересованості, протегування народним депутатом окремим особам чи групам осіб у вирішенні кадрових, фінансових, житлових чи інших питань, якщо раніше такі дії вже розглядалися постійною депутатською комісією, –

карається штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 215. Невиконання вимог закону

1. Умисне, із корисливих спонукань чи іншої особистої або групової заінтересованості, невиконання або неналежне виконання вимог закону публічною посадовою особою чи функціонером, на якого безпосередньо покладений обов'язок їх виконання, якщо ці дії спричинили повне або часткове припинення виробництва чи роботи підприємства, організації, – карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Невиконання чи неналежне виконання закону публічною посадовою особою чи функціонером внаслідок недбалого або несумлінного до нього ставлення, якщо це спричинило наслідки, зазначені у частині 1 цієї статті, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 216. Давання хабара

1. Давання хабара –

карається позбавленням волі терміном від трьох до восьми років.

2. Особа, яка дала хабара, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо щодо неї мало місце вимагання хабара або якщо ця особа після давання хабара добровільно заявила про вчинене.

3. Замах на давання хабара є караний.

Стаття 217. Одержання хабара

1. Одержання публічною посадовою особою особисто або через посередників у будь-якій формі хабара за виконання чи невиконання в інтересах того, хто дає хабара, будь-якої дії з використанням свого службового становища або за протегування, створення сприятливих умов просування по службі того, хто дає хабара, чи іншої особи, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до десяти років, конфіскацією майна.

2. Те саме діяння, вчинене функціонером, –

карається позбавленням волі терміном від двох до семи років, конфіскацією майна.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені: а) організованою злочинною групою або злочинною зграєю; б) публічною посадовою особою, яка займає відповідальне становище; в) повторно; г) шляхом вимагання; д) у великому розмірі, –

караються позбавленням волі терміном від восьми до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна.

4. Великий розмір хабара визначається в порядку, встановленому частиною 1 статті 254 цього Кодексу.

Стаття 218. Чинність норм про хабарництво

Чинність статей 216 (давання хабара) і 217 (одержання хабара) поширюється на сферу діяльності законодавчого чи іншого представницького органу (глава 26), органів виконавчої влади (глава 27) та сферу судової діяльності (глава 28 цього Кодексу).

ГЛАВА 27. Карані діяння проти діяльності органів виконавчої влади

Стаття 219. Втручання у діяльність органу виконавчої влади

1. Вплив у будь-якій формі на орган чи установу виконавчої влади, орган самоврядування або на працівника цього органу чи установи з метою перешкоджання виконанню функцій, що належать до їх компетенції, чи домогтися прийняття неправомірного рішення –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння: а) вчинене публічною посадовою особою чи функціонером з використанням свого службового становища; б) що спричинило незаконну передачу землі, державного або комунального майна чи права на них у відання або власність фізичних чи юридичних осіб з іншою формою власності; в) вчинене в інтересах організованої злочинної групи або злочинної зграї; г) що перешкодило припинен-

ню караного діяння, його розкриттю або затриманню особи, яка його вчинила, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років.

Стаття 220. Перешкоджання діяльності представника виконавчої влади

1. Перешкоджання виконанню представником виконавчої влади або представником органу самоврядування своїх повноважень шляхом застосування фізичного чи психічного насильства, а так само насильство з цією метою щодо його близьких родичів, знищення їх майна, –

караються позбавленням волі терміном до трьох років.

2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене щодо працівника прокуратури, органу внутрішніх справ, служби безпеки, митної служби, а також військовослужбовця чи іншої особи, залучуваних до участі в охороні громадського спокою, а так само щодо близьких родичів зазначених осіб у зв'язку з їх діяльністю –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років.

Стаття 221. Самоправство

1. Самоправство, тобто самовільне, всупереч встановленому законом порядку, вчинення будь-яких дій, що їх правомірність оспорується іншою фізичною чи юридичною особою, інтересам якої цими діями завдано шкоду, –

карається штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Самоправство, що виявилось у самовільному захопленні земельної ділянки чи самовільному будівництві житлового будинку або інших будівель, якщо за такі ж дії протягом року вже застосовувались заходи адміністративного стягнення, –

карається штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

3. Організація групових дій, спрямованих на самовільне захоплення земельних ділянок чи будівництво житлових будинків, господарських чи побутових будівель, а так само безпосередня участь у таких діях –

караються позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 222. Привласнення влади

Самовільне привласнення влади чи звання публічної посадової особи, поєднане з вчиненням протиправних дій, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 223. Перевищення влади чи службових повноважень

1. Перевищення влади чи службових повноважень, тобто вчинення публічною посадовою особою або функціонером дій, що явно виходять за межі наданих їм законом прав і повноважень, у разі завдання цим шкоди державним чи колективним інтересам або охоронюваним законом правам та інтересам громадян –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати певні посади терміном до трьох років.

2. Перевищення влади чи службових повноважень, поєднане з насильством, застосуванням зброї або діями, що ображають честь і гідність потерпілого, –

карається позбавленням волі терміном від двох до восьми років, позбавленням права займати певні посади терміном до п'яти років.

Стаття 224. Викрадення або знищення документів, штампів, печаток

1. Викрадення або умисне знищення офіційних чи приватних документів, штампів або печаток, що належать юридичним особам, вчинене з корисливою метою або з іншої особистої заінтересованості, –

карається штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті самі дії, якщо вони спричинили порушення роботи підприємства, установи чи організації або вчинені з метою знищення доказів вини, уникнення або пом'якшення відповідальності за каране діяння чи інше правопорушення, –

караються позбавленням волі терміном до трьох років.

3. Дії, зазначені у частині 2 цієї статті, вчинені публічною посадовою особою, –

караються позбавленням волі терміном до п'яти років.

4. Викрадення у громадянина паспорта чи іншого важливого особистого документа –

карається штрафом до шістдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 225. Підроблення документів, штампів, печаток, їх збут чи використання підроблених документів

1. Підроблення посвідчення чи іншого документа, що видається юридичною особою, який надає права чи звільняє від обов'язку, з метою використання його як підроблювачем, так й іншою особою, збут підробленого документа, а так само виготовлення підроблених штампів чи печаток юридичних осіб з тією ж метою або збут їх –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті самі дії, вчинені як промисел або організованою злочинною групою чи злочинною зграєю, –

караються позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

3. Використання завідомо підробленого документа –

карається позбавленням волі терміном до шести місяців, штрафом у двадцять п'ять мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 226. Службовий підлог

Службовий підлог, тобто внесення публічною посадовою особою чи функціонером в офіційні документи завідомо неправдивих відомостей, складання і видача завідомо неправдивих документів, вчинені з особистої, групової корисливої або іншої заінтересованості, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, позбавленням права займати певні посади терміном до трьох років.

Стаття 227. Захоплення будинків чи споруд

Захоплення будинків чи споруд з метою незаконного користування ними або перешкоджання нормальній роботі установ, підприємств та організацій –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років.

Стаття 228. Завідомо неправдивий донос чи повідомлення

1. Завідомо неправдивий донос суду, прокуророві, слідчому або організації дізнання чи завідомо неправдиве повідомлення у засобах масової інформації про вчинення караного діяння –

караються позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, поєднане з: а) обвинуваченням у вчиненні особливо тяжкого злочину; б) штучним створенням доказів обвинувачення, – карається позбавленням волі терміном від двох до семи років.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені щодо судді, прокурора, слідчого, особи, яка провадить дізнання, –

караються позбавленням волі терміном від п'яти до восьми років.

4. Завідомо неправдиве повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення або пошкодження об'єктів власності шляхом вибуху, підпалу або іншим загальнонебезпечним способом –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 229. Притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності

1. Притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідаль-

ності особою, яка провадить дізнання, слідчим або прокурором із корисливою метою чи з іншої особистої заінтересованості –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з попереднім розслідуванням чи оперативно-розшуковою діяльністю, на той же термін.

2. Те саме діяння, поєднане з обвинуваченням у вчиненні особливо тяжкого злочину або штучним створенням доказів обвинувачення, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до восьми років, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з попереднім розслідуванням чи оперативно-розшуковою діяльністю, терміном до п'яти років.

Стаття 230. Завідомо незаконні арешт, затримання, привід чи обшук

1. Завідомо незаконний арешт –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з попереднім розслідуванням чи оперативно-розшуковою роботою, терміном до трьох років.

2. Завідомо незаконні затримання, привід чи обшук, вчинені протягом року після застосування заходів дисциплінарного впливу за таке ж порушення або повторно, –

караються штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

3. Публічна посадова особа, за наказом або розпорядженням якої вчинено дії, зазначені в частині 2 цієї статті, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з попереднім розслідуванням чи оперативно-розшуковою діяльністю, терміном до трьох років.

Стаття 231. Приховування чи розтрата майна, на яке накладено арешт

Приховування чи розтрата описаного майна або майна, на яке накладено арешт, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до ста п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 232. Порушення таємниці слідства

Розголошення без дозволу прокурора, слідчого чи особи, яка провадить дізнання, даних попереднього слідства чи дізнання –

карається штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися прокурорською, слідчою або оперативно-розшуковою діяльністю терміном до трьох років.

Стаття 233. Втеча з місця позбавлення волі або з-під варти

1. Втеча з місця позбавлення волі або з-під варти, вчинена особою, яка відбуває покарання або щодо якої як запобіжний захід обрано тримання під вартою, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років.

2. Втеча з місця позбавлення волі або з-під варти, вчинена повторно, за змовою групою осіб або шляхом підкопу, а так само втеча, поєднана з насильством над вартою, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до п'яти років.

Стаття 234. Ухилення від відбування покарання у вигляді позбавлення волі

Ухилення від відбування покарання засудженого, якому дозволений короткочасний виїзд з місця позбавлення волі, –

карається позбавленням волі терміном до двох років.

ГЛАВА 28. Карані діяння, що посягають на судову діяльність

Стаття 235. Втручання у здійснення правосуддя

1. Вплив у будь-якій формі на суддю або народного засідателя чи на їх близьких родичів з метою перешкодити виконанню ними службових обов'язків або домогтися винесення незаконного судового рішення –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, вчинене:

а) публічною посадовою особою чи функціонером з використанням свого службового становища;

б) в інтересах організованої злочинної групи чи злочинної зграї;

в) шляхом знищення майна, що належить судді, народному засідателю або їх близьким родичам;

г) шляхом пікетування, блокування приміщення суду, в якому розглядається справа, захоплення приміщення судового засідання –

карається позбавленням волі терміном до семи років.

Стаття 236. Образа судді

Образа судді у зв'язку з його діяльністю по здійсненню правосуддя – карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 237. Погроза судді

Погроза судді вбивством, насильством чи знищенням майна, а так само його близьким родичам у зв'язку із здійсненням ним правосуддя – карається позбавленням волі терміном від двох до п'яти років.

Стаття 238. Лжесвідчення

1. Завідомо неправдиве показання свідка, потерпілого, підозрюваного, обвинуваченого, підсудного або завідомо неправдивий висновок експерта, дані під час проведення дізнання, попереднього слідства або в суді, а також завідомо невірний переклад перекладачем під час попереднього чи судового слідства –

караються позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті самі дії, поєднані із обвинуваченням у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину, штучним створенням доказів обвинувачення або вчиненні в інтересах організованої злочинної групи чи злочинної зграї, –

караються позбавленням волі терміном до п'яти років.

Стаття 239. Відмова від давання показань

1. Відмова свідка, потерпілого від давання показань чи відмова експерта або перекладача без поважних причин від виконання покладених на них обов'язків під час проведення дізнання, попереднього слідства чи в суді –

карається штрафом до тридцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Чинність частини 1 цієї статті не поширюється на свідка, показання якого можуть зашкодити особам у частині 2 статті 36 цього Кодексу.

Стаття 240. Перешкоджання явці свідка, потерпілого, експерта, перекладача, примушування їх до відмови від давання показань чи висновку або до давання неправдивих показань шляхом підкупу чи погрози

1. Перешкоджання явці свідка, потерпілого, експерта чи перекладача в суд, органи попереднього слідства і дізнання, підкуп їх з метою примушування до відмови від давання показань або висновку, до давання завідомо неправдивих показань чи висновку –

караються позбавленням волі терміном до двох років.

2. Погроза з тією ж метою застосуванням насильства, знищенням майна щодо осіб, зазначених у частині 1 цієї статті, або їх родичів чи розголошенням відомостей, що їх ганьблять, а так само погроза вчинити зазначені дії з помсти за раніше дані показання чи висновок –

караються позбавленням волі терміном до чотирьох років.

3. Примушування давати показання під час допиту шляхом незаконних дій з боку особи, яка проводить дізнання або попереднє слідство, – карається позбавленням волі терміном до восьми років.

Стаття 241. Винесення судом чи суддею завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали чи постанови

1. Винесення судом чи суддею із корисливих спонукань, іншої особистої, групової чи іншої заінтересованості завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали чи постанови –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років.

2. Те саме діяння, поєднане з незаконним засудженням, або таке, що призвело до самосуду, тяжкого захворювання чи смерті потерпілого або масових безпорядків, –

карається позбавленням волі терміном від п'яти до восьми років.

Стаття 242. Невиконання судового рішення

1. Умисне невиконання вироку, рішення, ухвали чи постанови суду або судді, які набрали чинності закону, –

карається штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, зазначене у частині 1 цієї статті, –

караються штрафом до ста двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати певні посади терміном до п'яти років.

РОЗДІЛ X.

КАРАНІ ДІЯННЯ У СФЕРІ ВЛАСНОСТІ ТА ЕКОНОМІКИ

ГЛАВА 29. Карані діяння проти власності

Стаття 243. Крадіжка

1. Крадіжка, тобто таємне викрадення чужого майна на суму, що перевищує п'ять мінімальних розмірів заробітної плати, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Крадіжка, вчинена:

а) повторно;

б) за змовою групою осіб;

в) у значному розмірі;

г) з одягу або речей, що є при потерпілому, –

карається позбавленням волі терміном від двох до шести років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, конфіскацією майна, знарядь і засобів вчинення злочину.

3. Крадіжка, вчинена:

д) з метою заволодіння історичними або культурними цінностями;

е) з проникненням у житло чи інше приміщення або сховище, де є майно, за відсутності ознак, зазначених у пункті «і» цієї статті;

є) у великому розмірі, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до восьми років, конфіскацією майна, знярядь і засобів вчинення злочину.

4. Крадіжка вчинена:

ж) в особливо великому розмірі;

з) особливо небезпечним злочинцем;

и) за змовою групою осіб чи організованою злочинною групою;

і) з проникненням шляхом злому чи застосування технічних або інших спеціальних засобів у житло чи інше приміщення або сховище, де є майно, –

карається позбавленням волі терміном від п'яти до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна, знярядь і засобів вчинення злочину.

5. Замах на діяння, передбачені частинами 2, 3 і 4 цієї статті, є караний.

6. Кримінальна справа про діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, порушується за письмовою заявою потерпілого.

7. Крадіжка визнається вчиненою повторно в разі, якщо їй передувало будь-яке з караних діянь, спрямованих на незаконне заволодіння чужим майном.

Стаття 244. Грабіж

1. Грабіж, тобто відкрите викрадення чужого майна –

карається позбавленням волі терміном до чотирьох років.

2. Грабіж, вчинений:

а) повторно;

б) за змовою групою осіб;

в) у значному розмірі, –

карається позбавленням волі терміном від двох до семи років, конфіскацією майна, знярядь і засобів вчинення злочину.

3. Грабіж, вчинений:

г) з метою заволодіння історичними або культурними цінностями;

д) з проникненням у житло чи інше приміщення або сховище, де є майно, за відсутністю ознак, зазначених у пункті «і» цієї статті;

е) у великому розмірі, –

карається позбавленням волі терміном від чотирьох до десяти років, конфіскацією майна, знярядь і засобів вчинення злочину.

4. Грабіж, вчинений:

є) в особливо великому розмірі;

ж) із застосуванням насильства, що не є небезпечним для життя і здоров'я потерпілого, або погрози застосування такого насильства;

з) особливо небезпечним злочинцем;

и) організованою злочинною групою;

і) з проникненням шляхом злочину чи застосування технічних або інших спеціальних засобів у житло чи інше приміщення або сховище, де є майно, –

карається позбавленням волі терміном від п'яти до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна, знярядь і засобів вчинення злочину.

5. Замах на діяння, передбачені цією статтею, неповідомлення про них, а також заздалегідь не обіцяне приховування осіб, які їх вчинили, є карані.

Стаття 245. Розбій

1. Розбій, тобто напад з метою заволодіння чужим майном, поєднаний з насильством, що є небезпечним для життя і здоров'я потерпілого, чи погрозою застосування такого насильства, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до десяти років, конфіскацією майна, знярядь і засобів вчинення злочину.

2. Розбій, вчинений:

а) повторно;

б) за змовою групою осіб;

в) з проникненням у житло чи інше приміщення або сховище, де є майно, за відсутності ознак, зазначених у пункті «з» цієї статті;

г) з метою заволодіння майном у великому розмірі або історичними чи культурними цінностями, –

карається позбавленням волі терміном від п'яти до дванадцяти років з конфіскацією майна, знярядь і засобів вчинення злочину.

3. Розбій, вчинений:

д) в особливо великому розмірі;

е) особливо небезпечним злочинцем;

є) із застосуванням зброї;

ж) організованою злочинною групою;

з) з проникненням шляхом злочину чи із застосуванням технічних або інших спеціальних засобів у житло чи інше приміщення або сховище, де є майно, –

карається позбавленням волі терміном від семи до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна, знярядь і засобів вчинення злочину.

4. Неповідомлення про розбійний напад, заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, знярядь і слідів вчинення розбою є карані.

Стаття 246. Розкрадання шляхом привласнення, розтрата, зловживання службовим становищем чи використання електронно-обчислювальної техніки

1. Розкрадання чужого майна шляхом привласнення, розтрата, зловживання службовим становищем на суму, що перевищує п'ять мінімальних розмірів заробітної плати, –

карається позбавленням волі терміном до чотирьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, вчинене:

- а) повторно;
- б) за змовою групою осіб;
- в) у великому розмірі, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до десяти років, конфіскацією майна.

3. Дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені:

- г) в особливо великому розмірі;
 - д) організованою злочинною групою або злочинною зграєю;
 - е) шляхом незаконних операцій з використанням електронно-обчислювальної машини;
 - є) з привласненням історичних або культурних цінностей, –
- карається позбавленням волі терміном від п'яти до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна.

4. Замах на діяння, передбачені частинами 2 і 3 цієї статті, неповідомлення про них, заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка їх вчинила, а також знарядь і засобів їх вчинення є карані.

Стаття 247. Шахрайство

1. Шахрайство, тобто заволодіння чужим майном обманом чи зловживанням довір'я –

карається позбавленням волі терміном до трьох років.

2. Шахрайство, вчинене:

- а) повторно;
- б) за змовою групою осіб;
- в) у великому розмірі, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до десяти років, конфіскацією майна.

3. Шахрайство, вчинене:

- г) в особливо великому розмірі;
 - д) організованою злочинною групою або злочинною зграєю;
 - е) особливо небезпечним злочинцем;
 - є) з метою заволодіння історичними або культурними цінностями;
 - ж) публічною посадовою особою чи функціонером з використанням свого службового становища, –
- карається позбавленням волі терміном від п'яти до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна.

4. Замах на діяння, передбачені частинами 2 і 3 цієї статті, неповідомлення про них, а також заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка їх вчинила, є карані.

Стаття 248. Розкрадання у надвеликому розмірі

Розкрадання, вчинене у надвеликому розмірі, незалежно від способу розкрадання (статті 243–247 цього Кодексу), –

карається позбавленням волі терміном п'ятнадцять років або смертною карою, конфіскацією майна, знярядь і засобів вчинення злочину.

Стаття 249. Знищення чи пошкодження чужого майна

1. Умисне знищення чи пошкодження чужого майна – карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті самі діяння, вчинені:

а) із хуліганських спонукань;

б) щодо майна публічних посадових осіб чи функціонерів у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків;

в) щодо майна осіб, які перебувають у безпорадному стані;

г) шляхом підпалу чи іншим загальнонебезпечним способом;

д) щодо майна, яке є історичною або культурною цінністю;

е) щодо шляхів сполучення, споруд на них, рухомого складу або суден, ліній та засобів зв'язку чи сигналізації, електричних мереж, підстанцій та інших об'єктів електро- і теплоенергетики;

є) з метою приховування тяжкого чи особливо тяжкого злочину, – караються позбавленням волі терміном від одного року до п'яти років.

3. Діяння, передбачені частиною 2 цієї статті, що спричинили смерть людини, –

караються позбавленням волі терміном від трьох до восьми років.

4. Замах на діяння, передбачені частинами 2 і 3 цієї статті, неповідомлення про них, а так само заздалегідь не обіцяне приховування осіб, які їх вчинили, є карані.

Стаття 250. Вимагання

1. Вимагання, тобто вимога передачі грошей або майна чи права на них під погрозою насильством над особою, у власності, віданні або під охороною якої є ці гроші або майно, чи над її близькими родичами, розголошенням відомостей, що їх вона або її близькі родичі бажають зберегти в таємниці, пошкодженням чи знищенням майна, яке перебуває в її власності, віданні або під її охороною, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до семи років.

2. Вимагання, вчинене:

а) у великому розмірі;

б) повторно;

в) за змовою групою осіб;

г) із застосуванням насильства чи під погрозою вбивством, –

карається позбавленням волі терміном від п'яти до десяти років, конфіскацією майна.

3. Вимагання, вчинене:

д) в особливо великому розмірі;

е) із застосуванням зброї;

є) особливо небезпечним злочинцем;

ж) організованою злочинною групою або злочинною зграєю, –

карається позбавленням волі терміном від шести до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна.

4. Неповідомлення про вимагання, приховування особи, яка його вчинила, є карані.

Стаття 251. Розкрадання електроенергії та енергоносіїв

1. Розкрадання електроенергії та енергоносіїв шляхом незаконного підключення до мережі електропередач, нафто-, бензо- і газопроводів промислового чи побутового призначення, перекручення даних, що фіксуються, про їх витрату –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Розкрадання електроенергії чи енергоносіїв у значному або великому розмірі –

карається позбавленням волі терміном від одного року до семи років, штрафом від ста до трьохсот п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 252. Підкуп учасників та організаторів спортивних змагань, тоталізаторів і видовищних комерційних конкурсів

1. Підкуп спортсменів, спортивних суддів, тренерів, керівників команд або інших учасників чи організаторів спортивних змагань, тоталізаторів, а так само організаторів і членів журі видовищних комерційних конкурсів з наміром вплинути на результати цих змагань чи конкурсів, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, позбавленням права займатися певною діяльністю на той же термін.

2. Одержання матеріальних цінностей чи послуг матеріального характеру спортсменами, спортивними суддями, тренерами, керівниками команд та іншими учасниками чи організаторами спортивних змагань, тоталізаторів, а так само організаторами і членами журі видовищних комерційних конкурсів, переданих їм завідомо з наміром вплинути на результати цих змагань чи конкурсів, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, конфіскацією майна, позбавленням права займати певні посади чи займатися певною діяльністю терміном до трьох років.

3. Дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені повторно або організованою злочинною групою чи злочинною зграєю, – караються позбавленням волі терміном до шести років, конфіскацією майна, позбавленням права займати певні посади чи займатися певною діяльністю терміном до п'яти років.
4. Замах на підкуп є караний.

Стаття 253. Придбання чи збут майна, завідомо здобутого злочинним шляхом

1. Заздалегідь не обіцяне придбання чи збут майна, завідомо здобутого злочинним шляхом, – карається позбавленням волі терміном до трьох років.
2. Ті самі дії, вчинені як промисел або у значному чи великому розмірі, – караються позбавленням волі терміном від двох до семи років, конфіскацією майна.

Стаття 254. Тлумачення понять, що містяться у цій главі

1. Поняття значного, великого, особливо великого та надвеликого розмірів діянь, що вживаються в цій главі, визначаються сумами відповідно понад п'ятдесят, понад двісті, понад п'ятсот і понад один мільйон мінімальних розмірів заробітної плати.
2. Повторним у статтях 243–247 і 250 визнається каране діяння, вчинене особою, яка раніше вчинила будь-яке із караних діянь, передбачених цими статтями або статтями 251 і 279 цього Кодексу.

ГЛАВА 30. Карані діяння у сфері господарювання

Стаття 255. Фальшування грошей та цінних паперів

1. Виготовлення з метою збуту чи збут підроблених білетів державної скарбниці, білетів Національного банку України, металевої монети, державних цінних паперів чи іноземної валюти – карається позбавленням волі терміном від трьох до восьми років, конфіскацією майна, знярядь і засобів вчинення злочину.
2. Те саме діяння, вчинене:
 - а) як промисел;
 - б) організованою злочинною групою або злочинною зграєю, – карається позбавленням волі терміном від п'яти до десяти років, конфіскацією майна, знярядь і засобів вчинення злочину.
3. Приготування до вчинення діяння, передбаченого цією статтею, замах на нього, неповідомлення про нього або заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, знярядь і засобів вчинення діяння, є карані.

Стаття 256. Незаконні операції з валютними цінностями

1. Скуповування, продаж, обмін, використання як засобу платежу або як застави валютних цінностей особою, яка не має дозволу (ліцензії) Національного банку України на право проведення таких операцій, вчинені протягом року після накладення адміністративного стягнення за такі ж порушення, або якщо розмір цих операцій перевищує п'ятдесят мінімальних розмірів заробітної плати, –

караються позбавленням волі терміном до одного року.

2. Ті самі дії, вчинені повторно або організованою злочинною групою чи злочинною зграєю або публічною посадовою особою чи функціонером із використанням свого службового становища, –

караються позбавленням волі терміном від трьох до п'яти років.

3. Відкриття і використання за межами України валютних рахунків підприємств, установ та організацій без дозволу Національного банку України –

караються позбавленням волі терміном до двох років, штрафом від чотирьохсот до однієї тисячі мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період від шести місяців до одного року, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з валютними операціями, терміном до двох років.

4. Діяння, передбачені цією статтею, вчинені юридичною особою, – караються штрафом у розмірі від двадцяти до тридцяти відсотків її річного прибутку, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

Стаття 257. Незаконне підприємництво

1. Заняття підприємницькою діяльністю, що потребує державної реєстрації чи спеціального дозволу (ліцензії), за відсутності таких, якщо протягом року за такі ж дії вже застосовувалися заходи адміністративного стягнення, –

карається штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період до трьох місяців, позбавленням права займатися підприємницькою діяльністю терміном до трьох років.

2. Заняття забороненим видом підприємницької діяльності – карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до восьмидесяти мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період до чотирьох місяців, позбавленням права займатися підприємницькою діяльністю терміном до п'яти років.

3. Дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені з використанням незаконно придбаних фінансових чи матеріальних коштів, –

караються позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період до п'яти місяців, конфіскаці-

єю майна, позбавленням права займатися підприємницькою діяльністю терміном до п'яти років.

4. Діяння, передбачене частиною 3 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається штрафом у розмірі від п'ятнадцяти до двадцяти п'яти відсотків її річного прибутку, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

Стаття 258. Лжепідприємництво

1. Лжепідприємництво, тобто реєстрація шляхом обману фіктивною підприємства або створення підприємства чи іншої підприємницької структури без наміру здійснювати статутну діяльність з метою отримання банківських кредитів і позик для фінансування діяльності, не передбаченої статутом підприємства, або іншого незаконного використання зазначених кредитів і позик –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період до п'яти місяців, конфіскацією майна, позбавленням права займатися підприємницькою діяльністю терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, вчинене

а) повторно;

б) публічною посадовою особою;

в) організованою злочинною групою або злочинною зграєю, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до семи років, конфіскацією майна, позбавленням права займатися підприємницькою діяльністю терміном до п'яти років.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені юридичною особою, –

караються оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

Стаття 259. Ухилення від сплати податків та інших обов'язкових платежів із підприємств та організацій

1. Ухилення від сплати податків та інших обов'язкових платежів із підприємств і організацій шляхом приховування (заниження) прибутку (доходу) чи приховування (необлікування) інших об'єктів оподаткування, вчинене публічною посадовою особою чи функціонером суб'єкта господарювання протягом року після застосування за такі ж дії заходів дисциплінарного впливу чи адміністративного стягнення, –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період до п'яти місяців, конфіскаці-

єю майна, позбавленням права займатися підприємницькою діяльністю терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, вчинене:

а) повторно;

б) за змовою групою осіб;

в) у великому розмірі, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до десяти років, конфіскацією майна, позбавленням права займатися підприємницькою діяльністю терміном до трьох років.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені:

г) в особливо великому розмірі;

д) організованою злочинною групою;

е) з використанням електронно-обчислювальної машини, –

караються позбавленням волі терміном від п'яти до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна, позбавленням права займатися підприємницькою діяльністю терміном до п'яти років.

4. Діяння, передбачені частинами 1, 2 і 3 цієї статті, вчинені юридичною особою, –

караються оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

Стаття 260. Утаювання банкрутства

1. Умисне утаювання підприємцем своєї сталої неплатоспроможності, якщо це спричинило шкоду кредитним установам, підприємствам або законним інтересам фізичних осіб, –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років, конфіскацією майна, позбавленням права займатися підприємницькою діяльністю терміном до трьох років.

2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

Стаття 261. Лжебанкрутство

1. Завідомо неправдиве оголошення підприємцем про економічну неспроможність виконання своїх зобов'язань, а так само утаювання платіжних коштів чи майна з метою ухилення від задоволення вимог кредитора, пов'язаних з банкрутством, –

караються позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період до чотирьох місяців, конфіскацією майна, позбавленням права займатися підприємницькою діяльністю терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, вчинене організованою злочинною групою або злочинною зграєю, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до семи років, конфіскацією майна, позбавленням права займатися підприємницькою діяльністю терміном до п'яти років.

3. Діяння, передбачене цією статтею, вчинене юридичною особою, – карається оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

Стаття 262. Викрадення носіїв інформації, що містить промислову чи комерційну таємницю

1. Викрадення носіїв інформації, що містить промислову чи комерційну таємницю, а так само незаконне її використання чи розголошення – караються позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до ста мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 263. Випуск чи реалізація неякісної продукції

Випуск на товарний ринок чи інша реалізація споживачеві продукції без сертифіката якості, вчинені публічною посадовою особою чи функціонером підприємства незалежно від форми його власності протягом року після накладення адміністративного стягнення за таке ж порушення, – карається позбавленням волі терміном до чотирьох років, штрафом від ста до трьохсот п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період до трьох місяців, позбавленням права займатися підприємницькою діяльністю терміном до трьох років.

Стаття 264. Незаконна торгівля

1. Незаконна торгівля, тобто здійснення суб'єктом господарської діяльності угод купівлі-продажу товарів з ухиленням від реєстрації у встановленому порядку з метою отримання неконтрольованого державою прибутку, вчинена протягом року після застосування заходів адміністративного стягнення за порушення порядку заняття підприємницькою діяльністю у сфері торгівлі, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до шістдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися підприємницькою діяльністю терміном до одного року.

2. Те саме діяння, поєднане з отриманням неконтрольованого державою прибутку на суму не менше сорока мінімальних розмірів заробітної плати, –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, конфіскацією майна, позбавленням права займатися підприємницькою діяльністю терміном до трьох років.

3. Дії, передбачені частиною 1 цієї статті, вчинені організованою злочинною групою чи злочинною зграєю або поєднані з отриманням неконтрольованого державою прибутку на суму не менше двохсот мінімальних розмірів заробітної плати, –

караються позбавленням волі терміном від п'яти до десяти років, конфіскацією майна, позбавленням права займатися підприємницькою діяльністю терміном до п'яти років.

4. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені юридичною особою, –

караються оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

Стаття 265. Штучне підвищення і підтримання високих цін на товари

1. Примушування будь-яким способом особи до штучного підвищення чи підтримання високих цін на товари, що реалізуються населенню, – карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися підприємницькою діяльністю терміном на строк до трьох років.

2. Те саме діяння, вчинене організованою злочинною групою або злочинною зграєю, –

карається позбавленням волі терміном від двох до п'яти років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період до п'яти місяців, конфіскацією майна, позбавленням права займатися підприємницькою діяльністю терміном до п'яти років.

Варіант: Статтю 265 виключити.

Стаття 266. Спекуляція

1. Спекуляція, тобто скуповування і перепродаж з метою наживи товарів чи інших предметів, якщо за такі ж дії протягом року вже застосовувалися заходи адміністративного стягнення або якщо нажива від спекуляції є понад двадцять мінімальних розмірів заробітної плати, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, вчинене:

а) повторно;

б) як промисел;

в) організованою злочинною групою або злочинною зграєю, –

карається позбавленням волі терміном на строк від трьох до десяти років, конфіскацією майна, знярядь і засобів вчинення злочину.

Варіант: Статтю 266 виключити.

Стаття 267. Порухення правил торгівлі

1. Продаж товарів зі складів, баз, підсобних та інших приміщень підприємств (організацій) державної торгівлі чи громадського харчування, інших державних підприємств (організацій), із порушенням встановлених правил, а так само під час транспортування чи приховування товарів від покупців, вчинені публічною посадовою особою чи функціонером підприємства (організації) з використанням свого службового становища, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період до трьох місяців, позбавленням права займатися торговельною діяльністю терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, вчинене організованою злочинною групою або злочинною зграєю, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період до чотирьох місяців.

Варіант: Статтю 267 виключити.

Стаття 268. Контрабанда

1. Контрабанда, тобто переміщення товарів, валюти, цінностей, інших предметів через державний кордон України з приховуванням від митного контролю, вчинене у великому розмірі, організованою злочинною групою чи злочинною зграєю або публічною посадовою особою з використанням свого службового становища, а так само незаконне переміщення через державний кордон історичних і культурних цінностей, наркотичних засобів, отруйних, сильнодіючих, радіоактивних, вибухових речовин, зброї і боеприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї і бойових припасів до неї), шкідливих відходів –

караються позбавленням волі терміном від трьох до десяти років, конфіскацією майна, зняттям і засобів вчинення злочину.

2. Під великим розміром контрабанди слід розуміти контрабанду, загальна вартість предметів якої є понад двісті мінімальних розмірів заробітної плати.

3. Замах на контрабанду, неповідомлення про неї, а також заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка її вчинила, є карані.

Стаття 269. Незаконне вирубування лісу

1. Незаконне вирубування лісу в лісних масивах, що мають водоохоронне, санітарно-гігієнічне чи захисно-кліматичне значення, або пошкодження захисних чи озеленювальних насаджень, вчинені протягом року після застосування заходів адміністративного стягнення за таке ж порушення, –

карається штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися лісоохоронною діяльністю терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, вчинене в інших лісних масивах, що спричинило знищення рослин, занесених до Червоної книги України, –

карається штрафом до ста мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися лісоохоронною діяльністю терміном до п'яти років.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, –

караються штрафом до ста п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до п'яти років.

Стаття 270. Порушення правил охорони надр

1. Порушення встановлених законодавством правил використання та охорони надр і гідромінеральних ресурсів, вчинене протягом одного року після застосування за такі ж дії заходів дисциплінарного впливу чи адміністративного стягнення, –

карається штрафом до тридцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати певні посади чи займатися діяльністю у сфері охорони надр терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, що призвело до просідання землі чи інших тяжких наслідків або створило загрозу їх настання, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до шістдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати певні посади у сфері охорони надр терміном до п'яти років.

3. Незаконне, тобто з порушенням установленого законом порядку, видобування громадянами корисних копалин, крім загальнопоширених, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

4. Діяння, передбачене частиною 3 цієї статті, вчинене повторно або організованою злочинною групою чи злочинною зграєю, а так само організація публічною посадовою особою чи функціонером видобування корисних копалин з порушенням установленого законом порядку –

караються позбавленням волі терміном до п'яти років.

5. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, –

караються позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю у сфері охорони надр терміном до п'яти років.

Стаття 271. Порухення законодавства про континентальний шельф

1. Зведення споруд та інших установок на континентальному шельфі України, а також створення навколо них зон безпеки без відповідного на те дозволу; незабезпечення охорони споруд та інших установок на континентальному шельфі України, підтримання постійних засобів попередження про їх наявність та ліквідацію споруд і установок, експлуатацію яких остаточно припинено, а також невжиття в зоні безпеки заходів щодо захисту живих ресурсів моря від шкідливих відходів –

караються позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до ста п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Дослідження, розвідування, розроблення природних багатств та інші роботи на континентальному шельфі України, які проводяться іноземними громадянами, коли це не передбачено договором між Україною та заінтересованою іноземною державою або спеціальним дозволом, виданим компетентними органами виконавчої влади України, –

караються позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 272. Незаконне полювання або рибальство

1. Незаконне полювання або рибальство, вчинене:

а) протягом року після застосування заходів адміністративного стягнення за порушення правил полювання і рибальства;

б) загальнонебезпечним способом;

в) із застосуванням автотранспортних чи спеціальних технічних засобів;

г) на особливо охоронюваних територіях;

д) як промисел, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті ж дії, вчинені на території заповідника чи заказника, або пов'язані із знищенням чи здобуванням рідкісних видів тварин та занесених до Червоної книги України, –

караються позбавленням волі терміном до чотирьох років, штрафом від п'ятдесяти до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинені дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, а так само які особисто вчинили такі дії, –

караються позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до шістдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати певні посади терміном до п'яти років.

ГЛАВА 31. Карані діяння, вчинювані з використанням комп'ютерної техніки

Стаття 273. Самовільне проникнення в автоматизовану комп'ютерну систему

1. Самовільне проникнення в автоматизовану комп'ютерну систему або перехоплення інформації з комп'ютерних систем без дозволу компетентних органів, що спричинило ознайомлення неналежних користувачів з конфіденційною інформацією, –

карається штрафом від ста п'ятдесяти до трьохсот п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період до трьох місяців.

2. Ті ж дії, поєднані з подоланням програмних засобів або з підключенням до лінії зв'язку, –

караються штрафом від трьохсот до восьмисот двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період від чотирьох до восьми місяців.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені юридичною особою, –

караються штрафом у розмірі від двадцяти до тридцяти відсотків її річного прибутку, конфіскацією знарядь і засобів вчинення злочину, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

Стаття 274. Неправомірне заволодіння програмами для ЕОМ, файлами чи базами даних

1. Копіювання, тиражування, збут чи інше розповсюдження засобами масової або електронної інформації без дозволу власника програм для ЕОМ, файлів чи баз даних, занесених в пам'ять ЕОМ, якщо це завдало власникові істотної шкоди, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом від трьохсот до п'ятисот мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період від п'яти до семи місяців.

2. Ті самі дії, вчинені:

а) з метою комерційного використання топографічних копій напівпровідникової продукції;

б) шляхом підключення до ліній зв'язку;

в) повторно;

г) з використанням спеціальних технічних засобів, –

караються позбавленням волі терміном до трьох років із штрафом від ста двадцяти до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період від двох до п'яти місяців.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені юридичною особою, –

караються штрафом у розмірі від двадцяти до тридцяти відсотків її річного прибутку, конфіскацією знярядь і засобів вчинення злочину, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

4. Замах на діяння, передбачене частиною 2 цієї статті, є караний.

Стаття 275. Самовільна зміна, пошкодження, знищення баз даних чи програм для ЕОМ

1. Неправомірна зміна, пошкодження чи знищення комп'ютерних даних, введення в автоматизовану систему завідомо неправдивої інформації, знищення чи пошкодження її носіїв, програм чи систем захисту, інше втручання до процесу обробки інформації, яке впливає на кінцевий результат, якщо цими діями завдано істотної шкоди власникові інформації чи автоматизованої системи чи спричинено інші тяжкі наслідки, –

караються позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом від ста двадцяти до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період від двох до п'яти місяців, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до п'яти років.

2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається штрафом у розмірі від двадцяти до тридцяти відсотків її річного прибутку, конфіскацією знярядь і засобів вчинення злочину, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

3. Замах на діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, є караний.

Стаття 276. Внесення чи розповсюдження вірусних програм для ЕОМ

1. Внесення в програмне середовище ЕОМ змін вірусного характеру або поширення комп'ютерного вірусу, тобто програмного засобу, що спричиняється до несанкціонованого знищення чи зміни програм для ЕОМ чи інформації, виведення з ладу матеріальних носіїв, інформаційного обладнання або порушення системи захисту, –

карається позбавленням волі терміном до чотирьох років із штрафом від ста двадцяти до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період від двох до п'яти років, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до п'яти років.

2. Розповсюдження вірусної програми для ЕОМ, що спричинило тяжкі наслідки, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до семи років.

3. Приготування до вчинення діянь, передбачених цією статтею, та замах на них є карані.

Стаття 277. Порушення правил, що забезпечують безпеку інформаційної системи

Порушення правил зберігання, обробки інформації чи інших правил безпеки інформаційних систем, встановлених відповідно до режиму роботи з інформацією або її захисту, особою, відповідальною за дотримання зазначених правил, якщо ці дії спричинилися до викрадення, знищення інформації чи настання інших тяжких наслідків, –

карається штрафом від ста п'ятдесяти до трьохсот п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати певні посади чи займатися певною діяльністю терміном до трьох років.

Стаття 278. Тлумачення понять, що використовуються у цій главі

Поняття істотної шкоди і тяжких наслідків, що вживаються в цій главі, визначаються завданням шкоди у розмірах відповідно понад п'ятдесят і понад двісті п'ятдесят мінімальних розмірів заробітної плати.

РОЗДІЛ ХІ.

КАРАНІ ДІЯННЯ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

ГЛАВА 32. Карані діяння проти громадської безпеки та громадського спокою

Стаття 279. Бандитизм

1. Організація банди з метою нападу на підприємства, установи, організації чи на окремих осіб, а так само участь у такій банді або у вчинюваному нею нападі –

караються позбавленням волі терміном від п'яти до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна, знярядь і засобів вчинення злочину.

2. Заздалегідь не обіцяне приховування злочину, передбаченого цією статтею, його учасників, знярядь або слідів його вчинення, а так само неповідомлення про цей злочин є карані.

Стаття 280. Належність до банди або злочинної зграї

1. Належність до банди або злочинної зграї –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, конфіскацією знярядь і засобів вчинення злочину.

2. Особа, яка належить до банди або злочинної зграї, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо вона особисто не вчинила тяжкого чи особливо тяжкого злочину, з'явилася з повинною та сприяла викриттю діяльності злочинного формування.

Стаття 281. Піратство

1. Піратство, тобто самоправне використання ввіреного або захопленого морського чи річкового судна з корисливою метою – для захоплення інших суден, заволодіння майном пасажирів чи вантажем, що перевозиться, –

карається позбавленням волі терміном від шести до дванадцяти років, конфіскацією майна, знярядь і засобів вчинення злочину.

2. Те саме діяння, вчинене:

а) як промисел;

б) організованою злочинною групою або злочинною зграєю, – карається позбавленням волі терміном від десяти до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна, знярядь і засобів вчинення злочину.

3. Замах на піратство, неповідомлення про його вчинення, заздалегідь не обіцяне його приховування, а також приховування особи, яка його вчинила, знярядь і засобів вчинення є карані.

Стаття 282. Карані діяння проти осіб та установ, що користуються міжнародним захистом

1. Напад на службові чи житлові приміщення осіб, які користуються міжнародним захистом, чи на належні їм транспортні засоби, а так само викрадення чи позбавлення волі цих осіб з метою вплинути на характер їх діяльності або діяльності держав чи установ, які вони представляють, –

караються позбавленням волі терміном від двох до п'яти років.

2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається штрафом у розмірі від п'ятнадцяти до двадцяти п'яти відсотків її річного прибутку, конфіскацією знярядь і засобів вчинення злочину, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

3. Замах на діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, є карані.

Стаття 283. Найманство

1. Вербування, фінансування, інше матеріальне забезпечення найманців, їх навчання з метою використання у збройних конфліктах інших держав, а так само використання найманців –

караються позбавленням волі терміном від трьох до восьми років.

2. Участь у збройних конфліктах інших держав з метою отримання матеріальної винагороди або іншої особистої користі –

карається позбавленням волі терміном від десяти до п'ятнадцяти років.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені юридичною особою, –

караються конфіскацією знарядь і засобів вчинення злочину, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

4. Приготування до найманства, замах на нього, неповідомлення про найманство, а так само заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка займається найманством, є карані.

Стаття 284. Масові заворушення

1. Організація масових заворушень, що супроводжуються насильством над особою, погромами, підпалами, знищенням майна, опором представникам влади із застосуванням зброї чи інших предметів, що використовувалися як зброя, а так само участь у масових заворушеннях –

караються позбавленням волі терміном від п'яти до дванадцяти років, штрафом від ста п'ятдесяти до восьмисот двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, конфіскацією знарядь і засобів вчинення злочину.

2. Неповідомлення про організацію масових заворушень, заздалегідь не обіцяне приховування організатора цього діяння є карані.

Стаття 285. Блокування транспортних комунікацій

1. Умисне блокування транспортних комунікацій шляхом створення перешкод, руйнування чи пошкодження шляхів сполучення, споруд на них, рухомого складу чи суден, засобів сигналізації та зв'язку, якщо це спричинило або могло спричинити аварію поїзда, судна чи порушення нормальної роботи транспорту або зв'язку, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті самі дії, які створили загрозу для життя чи здоров'я людей або вчинені повторно, організованою злочинною групою чи злочинною зграєю, або пов'язані з незаконним доглядом вантажу чи перевіркою документів, –

караються позбавленням волі терміном до чотирьох років.

3. Дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, які спричинили шкоду здоров'ю людей або їх загибель, –

караються позбавленням волі терміном від трьох до восьми років.

4. Заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка вчинила діяння, передбачене частиною 3 цієї статті, є каране.

Стаття 286. Захоплення залізничного рухомого складу, угон чи захоплення повітряного, морського або річкового судна

1. Захоплення залізничного рухомого складу, угон чи захоплення повітряного, морського або річкового судна, а так само захоплення вокзалу, аеродрому, порту чи іншого транспортного підприємства, установи чи організації –

караються позбавленням волі терміном від трьох до восьми років.

2. Ті самі дії, вчинені організованою злочинною групою чи злочинною зграєю, або якщо вони спричинили загибель людей, –

караються позбавленням волі терміном від п'яти до п'ятнадцяти років.

3. Замах на діяння, передбачені цією статтею, а також заздалегідь не обіцяне приховування осіб, які їх вчинили, є караний.

Стаття 287. Порушення правил охорони праці

1. Порушення правил техніки безпеки, промислової санітарії чи інших правил охорони праці особою, відповідальною за дотримання техніки безпеки, якщо це порушення створило небезпеку для життя і здоров'я людей, вчинене протягом року після застосування заходів дисциплінарного впливу за таке ж порушення, –

карається штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, що спричинило шкоду здоров'ю людей чи їх загибель, –

карається позбавленням волі терміном до чотирьох років.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, зазначене у частині 1 цієї статті, –

караються позбавленням волі терміном до чотирьох років, позбавленням права займати певні посади у сфері промислового виробництва терміном до п'яти років.

Стаття 288. Порушення правил експлуатації ядерної установки

1. Порушення правил експлуатації ядерної установки, якщо воно створило загрозу життю людини чи небезпеку радіоактивного забруднення навколишнього природного середовища, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, якщо воно спричинило вимушене відселення людей чи їх загибель, –

карається позбавленням волі терміном від двох до семи років.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, передбачене у частині 1 цієї статті, –

караються позбавленням волі терміном від трьох до восьми років,

позбавленням права займати певні посади у сфері експлуатації ядерних установок терміном до п'яти років.

Стаття 289. Порушення правил під час проведення будівельних робіт

1. Порушення під час проведення будівельних робіт будівельних і санітарних правил або порушення правил експлуатації будівельних механізмів, якщо це спричинило шкоду здоров'ю людей чи завідомо могло спричинити їх загибель, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, якщо воно спричинило загибель людей, –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, зазначене у частині 1 цієї статті, –

караються позбавленням волі терміном від одного року до шести років, позбавленням права займати певні посади у сфері будівельних робіт терміном до трьох років.

Стаття 290. Порушення правил безпеки гірничих робіт

1. Порушення правил безпеки гірничих робіт, якщо воно спричинило шкоду здоров'ю людей чи завідомо могло спричинити їх загибель, – карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, якщо воно спричинило загибель людей, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до восьми років.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, зазначені у частинах 1 і 2 цієї статті, –

караються позбавленням волі терміном від двох до семи років, позбавленням права займати певні посади у сфері проведення гірничих робіт терміном до п'яти років.

Стаття 291. Порушення правил безпеки на вибухонебезпечних підприємствах та у вибухонебезпечних цехах

1. Порушення виробничо-технічної дисципліни чи правил, що забезпечують безпеку виробництва на вибухонебезпечних підприємствах або у вибухонебезпечних цехах, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, що спричинило загибель людей, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до десяти років.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, –

караються позбавленням волі терміном від одного року до семи років, позбавленням права займати посади, пов'язані з проведенням вибухонебезпечних робіт, терміном до п'яти років.

Стаття 292. Порухення правил безпеки дослідно-конструкторських, науково-дослідних чи випробувальних робіт

1. Порухення правил безпеки дослідно-конструкторських, науково-дослідних чи випробувальних робіт, якщо це спричинило шкоду здоров'ю людей, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, що спричинило загибель людей, –

карається позбавленням волі терміном від одного року до шести років.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, зазначені у частинах 1 і 2 цієї статті, –

караються позбавленням волі терміном від двох до семи років, позбавленням права займати посади, пов'язані з проведенням дослідно-конструкторських, науково-дослідних чи випробувальних робіт терміном до п'яти років.

Стаття 293. Порухення правил пожежної безпеки

1. Порухення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки, внаслідок чого виникла пожежа, якою однієї або більше особам заподіяно середньої тяжкості чи тяжкі тілесні ушкодження або завдано шкоди, у десять тисяч разів більшої за мінімальний розмір заробітної плати, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, якщо воно спричинило загибель людей або завдало шкоди, у сто тисяч разів більшої за мінімальний розмір заробітної плати, –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, передбачене цією статтею, –

караються позбавленням волі терміном від двох до восьми років, позбавленням права займати певні посади терміном до п'яти років.

Стаття 294. Розкрадання вогнепальної зброї, бойових припасів чи вибухових речовин

1. Розкрадання вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів чи вибухових речовин –

карається позбавленням волі терміном від трьох до десяти років, конфіскацією майна.

2. Те саме діяння, вчинене:

а) повторно;

б) особливо небезпечним злочинцем;

в) організованою злочинною групою чи злочинною зграєю;

г) шляхом розбійного нападу;

д) особою, якій вогнепальна зброя, бойові припаси або вибухові речовини видано для службового користування чи у віданні якої вони були, – карається позбавленням волі терміном від п'яти до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна.

3. Неповідомлення про діяння, передбачене цією статтею, а так само заздалегідь не обіцяне приховування осіб, які його вчинили, є карані.

Стаття 295. Незаконне носіння, зберігання, придбання, виготовлення чи збут вогнепальної або холодної зброї, бойових припасів та вибухових речовин, недбале зберігання вогнепальної зброї та боеприпасів

1. Носіння, зберігання, придбання, виготовлення чи збут вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів чи вибухових речовин без відповідного дозволу –

караються позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, конфіскацією знарядь і засобів вчинення злочину.

2. Носіння, виготовлення чи збут кинджалів, фінських ножів або іншої холодної зброї без відповідного дозволу –

караються позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

3. Недбале зберігання вогнепальної зброї та боеприпасів, якщо це потягло за собою загибель людей, –

карається позбавленням волі терміном до чотирьох років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

4. Особа, яка добровільно здала зброю, бойові припаси та вибухові речовини, звільняється від кримінальної відповідальності.

Стаття 296. Порушення правил зберігання, використання, обліку і перевезення вибухових речовин

1. Порушення правил зберігання, використання, обліку, перевезення вибухових речовин, а також незаконне пересилання цих речовин поштою чи вантажем –

караються позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті самі дії, якщо вони спричинили загибель людей, –

караються позбавленням волі терміном від трьох до дванадцяти років.

Стаття 297. Незаконний провіз на повітряному судні або пересилання вибухових, легкозаймистих чи їдких речовин

1. Провіз пасажиром на повітряному судні вибухових, легкозаймистих чи їдких речовин –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, що спричинило вибух або пожежу на судні, – карається позбавленням волі терміном від трьох до десяти років.

3. Незаконне пересилання поштою або багажем вибухових, легкозаймистих чи їдких речовин, якщо це спричинило тяжкі наслідки, – карається позбавленням волі терміном до п'яти років.

Стаття 298. Незаконна організація азартних ігор

1. Незаконна, тобто без відповідного дозволу (ліцензії) організація азартних ігор (у карти, рулетку, наперсток та інші) на гроші, речі й інші цінності особою, яка протягом року вже піддавалась заходам адміністративного стягнення за таке ж порушення, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті самі дії, вчинені особою, раніше судимою за діяння, передбачене цією статтею, або організованою злочинною групою чи злочинною зграєю, – караються позбавленням волі терміном до трьох років.

ГЛАВА 33. Карані діяння, що порушують безпеку руху транспорту

Стаття 299. Порушення правил експлуатації транспортного засобу

1. Допуск до керування транспортним засобом особи, яка не має права на керування або яка перебуває у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння, випуск у експлуатацію технічно несправного транспортного засобу чи інше порушення правил його експлуатації особою, відповідальною за технічний стан або експлуатацію транспортних засобів, якщо це спричинило наслідки, зазначені в статті 301 цього Кодексу, –

караються позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права керувати транспортним засобом чи займати посади, пов'язані із забезпеченням безпеки експлуатації транспорту терміном до двох років.

2. Під транспортними засобами у цій статті, а також статтях 301 і 308 слід розуміти всі види автомобілів, трактори й інші самохідні машини, трамваї, тролейбуси, мотоцикли, інші механічні транспортні засоби, маломірні річкові судна, а також бойові військові спеціальні та військові транспортні машини.

Стаття 300. Порушення правил експлуатації на залізничному, повітряному і водному транспорті

1. Допуск до керування залізничним, повітряним чи водним транспортним засобом особи, яка не має права на керування чи перебуває у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння, випуск у експлуатацію технічно несправного транспортного засобу чи інше порушення правил його експлуатації, що спричинило пошкодження рухомого складу, шляхів, транспортного засобу чи будинків і споруд, –

караються позбавленням волі терміном до двох років, позбавленням права керувати транспортним засобом або займати посади, пов'язані із забезпеченням безпеки експлуатації транспорту, терміном до п'яти років.

2. Ті самі дії, що спричинили загибель людей чи транспортного засобу, –

караються позбавленням волі терміном від двох до п'яти років, позбавленням права займати посади, пов'язані із забезпеченням безпеки експлуатації транспорту, терміном до п'яти років.

Стаття 301. Порушення правил безпеки руху особою, яка керує транспортним засобом

1. Порушення правил безпеки руху особою, яка керує транспортним засобом, що спричинило заподіяння потерпілому тяжких або середньої тяжкості тілесних ушкоджень, –

карається позбавленням волі терміном до чотирьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права керувати транспортним засобом терміном до двох років.

2. Те саме діяння, що спричинило смерть потерпілого, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до восьми років, позбавленням права керувати транспортним засобом терміном до трьох років.

3. Дії, передбачені частиною 1 цієї статті, що спричинили загибель кількох осіб, –

караються позбавленням волі терміном від п'яти до п'ятнадцяти років, позбавленням права керувати транспортним засобом терміном до п'яти років.

Стаття 302. Порушення правил безпеки руху на залізничному, повітряному та водному транспорті

1. Порушення працівником залізничного, повітряного чи водного транспорту правил безпеки руху, що створило реальну загрозу здоров'ю чи життю людей, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, що спричинило загибель людей чи транспортного засобу, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до п'ятнадцяти років, позбавленням права керувати транспортним засобом терміном до п'яти років.

Стаття 303. Порухення правил користування радіоустановками на суднах

Порухення правил користування радіоустановками на суднах України чи на іноземних суднах, що перебувають у водах України, –

карається штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати певні посади терміном до трьох років.

Стаття 304. Неподання допомоги судну та особам, що зазнають лиха

Неподання допомоги капітаном судна іншому судну, що з ним зіткнулося, його екіпажу та його пасажиром, а так само зустрінутим на морі чи іншому водному шляху особам, які зазнають лиха, якщо він міг подати таку допомогу без серйозної небезпеки для свого судна, його екіпажу та пасажирів –

карається позбавленням волі терміном до двох років, позбавленням права займати певні посади терміном до п'яти років.

Стаття 305. Неповідомлення капітаном назви свого судна при зіткненні суден

Неповідомлення капітаном судна іншому судну, що зіткнулося з ним на морі, назви і порту приписки свого судна, а також місць свого відправлення і призначення, незважаючи на можливість повідомити ці відомості, –

карається штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 306. Пошкодження морського телеграфного кабелю

Необережне пошкодження морського телеграфного кабелю, якщо воно викликало або могло викликати перерву телеграфного сполучення, –

карається штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 307. Самовільне, без потреби, зупинення поїзду

1. Самовільне, без потреби, зупинення поїзду стоп-краном або шляхом роз'єднання повітряної гальмової магістралі чи іншим способом, якщо це спричинило порушення нормального руху поїздів, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті самі дії, якщо вони спричинили: а) заподіяння потерпілому тяжкого, середньої тяжкості тілесного ушкодження або його смерть; б) пошкодження рухомого складу, – караються позбавленням волі терміном до восьми років.

Стаття 308. Порушення правил дорожнього руху особою, яка не є водієм транспортного засобу

Порушення правил дорожнього руху пішоходом, велосипедистом, особою, яка керує мопедом, а так само возом, чи іншою особою, яка не є водієм транспортного засобу, що спричинило заподіяння потерпілому тілесних ушкоджень або його смерть, – карається позбавленням волі терміном до трьох років.

РОЗДІЛ XII. КАРАНИ ДІЯННЯ ПРОТИ ПОРЯДКУ НЕСЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ

ГЛАВА 34. Карані діяння проти порядку несення військової служби

Стаття 309. Невиконання наказу

1. Відмова у будь-якій формі виконати наказ начальника – карається позбавленням волі терміном до двох років, направленням у дисциплінарну частину терміном до шести місяців.

2. Те саме діяння, вчинене у складі групи осіб, чи таке, що спричинило пошкодження або вихід із ладу бойової техніки чи іншого устаткування, –

карається позбавленням волі терміном від одного року до чотирьох років, направленням у дисциплінарну частину терміном до одного року, обмеженням по службі терміном до одного року і шести місяців.

3. Відмова від виконання наказу начальника у военний час чи в бойовій обстановці –

карається позбавленням волі терміном від трьох до восьми років.

Стаття 310. Опір начальнику чи примушування його до порушення службових обов'язків

1. Опір начальнику, а також іншій особі, яка виконує покладені на неї обов'язки по військовій службі, або примушування їх до невиконання цих обов'язків –

карається позбавленням волі терміном від одного року до трьох років, направленням у дисциплінарну частину терміном до одного року, обмеженням по службі терміном до двох років.

2. Ті самі дії, вчинені у воєнний час чи в бойовій обстановці або із застосуванням зброї, –

караються позбавленням волі терміном від трьох до восьми років.

Стаття 311. Погроза начальнику

1. Погроза вбивством, заподіянням тілесних ушкоджень чи нанесенням побоїв начальнику у зв'язку з виконанням ним обов'язків по військовій службі –

карається позбавленням волі терміном від шести місяців до одного року.

2. Те саме діяння, вчинене у воєнний час чи в бойовій обстановці, – карається позбавленням волі терміном від одного року до трьох років.

Стаття 312. Насильницькі дії щодо начальника

1. Заподіяння тілесних ушкоджень чи нанесення побоїв начальнику у зв'язку з виконанням ним обов'язків по військовій службі –

карається позбавленням волі терміном від двох до восьми років.

2. Ті самі дії, вчинені у воєнний час чи в бойовій обстановці або із застосуванням зброї, –

караються позбавленням волі терміном від п'яти до десяти років.

Стаття 313. Образа підлеглим начальника або начальником підлеглого

Образа насильницькою дією підлеглим начальника, а так само начальником підлеглого –

карається позбавленням волі терміном до одного року і шести місяців, направленням у дисциплінарну частину терміном до шести місяців, обмеженням по службі терміном до двох років.

Стаття 314. Порушення статутних правил взаємовідносин між військовослужбовцями за відсутності між ними стосунків підлеглості

1. Порушення статутних правил взаємовідносин між військовослужбовцями за відсутності між ними стосунків підлеглості, що виразилося у знущанні над особою, нанесенні побоїв чи іншому насильстві, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, обмеженням по службі на той же термін.

2. Те саме діяння, вчинене групою осіб, або щодо кількох осіб, чи із застосуванням зброї, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до восьми років.

Стаття 315. Самовільне залишення частини або місця служби

1. Самовільне залишення частини або місця служби військово-службовцем, а так само нез'явлення його у визначений термін без поважних причин на службу без наміру залишити її в разі звільнення з частини, призначення, переведення, з відрядження, з відпустки або з лікувального закладу тривалістю понад три доби, але не більше місяця, – караються позбавленням волі терміном до трьох років, направленням у дисциплінарну частину терміном до одного року, обмеженням по службі терміном до двох років.

2. Ті самі дії, якщо самовільна відсутність тривала понад один місяць, – караються позбавленням волі терміном до п'яти років.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені у воєнний час чи у бойовій обстановці, якщо самовільна відсутність тривала понад три доби, –

караються позбавленням волі терміном від двох до восьми років.

Стаття 316. Дезертирство

1. Дезертирство, тобто залишення військовослужбовцем військової частини чи місця служби з метою ухилитися від військової служби, а так само нез'явлення з тією ж метою на службу в разі призначення, переведення, з відрядження, з відпустки або з лікувального закладу, – караються позбавленням волі терміном від трьох до семи років.

2. Ті самі дії, вчинені у воєнний час чи у бойовій обстановці, – караються позбавленням волі терміном від п'яти до десяти років або смертною карою.

Стаття 317. Ухилення від військової служби

1. Ухилення військовослужбовця від несення обов'язків військової служби шляхом заповідання собі будь-якого каліцтва чи шляхом симуляції хвороби, підроблення документів або відмови від несення обов'язків військової служби –

карається позбавленням волі терміном від трьох до семи років.

2. Те саме діяння, вчинене у воєнний час чи в бойовій обстановці, – карається позбавленням волі терміном від п'яти до десяти років або смертною карою.

Стаття 318. Порушення правил несення бойового чергування

1. Порушення правил несення бойового чергування (бойової служби) для своєчасного виявлення і відбиття раптового нападу на Україну або для захисту і забезпечення її безпеки –

карається позбавленням волі терміном від одного року до п'яти років.

2. Те саме діяння, що спричинило вихід із ладу чи загибель бойової техніки, втрати в особовому складі, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до десяти років.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені у воєнний час чи у бойовій обстановці, –

караються позбавленням волі терміном від п'яти до п'ятнадцяти років.

Стаття 319. Порухення статутних правил вартової служби

1. Порухення статутних правил вартової (вахтової) служби та виданих на розвиток цих правил наказів і розпоряджень –

карається позбавленням волі терміном до трьох років.

2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, що спричинило шкідливі наслідки, для попередження яких було призначено цю варту (вахту), –

карається позбавленням волі терміном від одного року до семи років.

3. Порухення статутних правил патрулювання, що спричинило шкідливі наслідки, для попередження яких було призначено цей патруль, –

карається позбавленням волі терміном до чотирьох років.

4. Діяння, передбачене частиною 3 цієї статті, вчинене у воєнний час чи в бойовій обстановці, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до десяти років.

Стаття 320. Порухення правил несення прикордонної служби

1. Порухення правил несення прикордонної служби особою, яка входить до складу наряду для охорони державного кордону України, –

карається позбавленням волі терміном від одного року до трьох років.

2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, внаслідок якого порушено кордон України, загинули люди, переміщено через кордон контрабандний вантаж, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до десяти років.

Стаття 321. Порухення статутних правил внутрішньої служби

1. Порухення особою, яка входить в добовий наряд частини (крім вarti і вахти), статутних правил внутрішньої служби, в разі спричинення ним шкідливих наслідків, запобігання яким входило в обов'язок даної особи, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, направленням у дисциплінарну частину терміном до шести місяців, обмеженням по службі терміном до одного року.

2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене у воєнний час чи в бойовій обстановці, –

карається позбавленням волі терміном від одного року до п'яти років.

Стаття 322. Зловживання владою, перевищення чи бездіяльність влади

1. Зловживання начальником або іншою публічною посадовою особою владою чи службовим становищем, перевищення влади чи службових повноважень, бездіяльність влади, якщо ці діяння вчинялися систематично або з корисливою метою чи з іншої особистої заінтересованості, –

караються позбавленням волі терміном до трьох років, обмеженням по службі терміном до одного року і шести місяців.

2. Ті самі діяння, вчинені шляхом застосування зброї або іншого насильства, –

караються позбавленням волі терміном до п'яти років.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені у воєнний час чи в бойовій обстановці або якщо внаслідок них сталося самогубство потерпілого, –

караються позбавленням волі терміном від чотирьох до восьми років.

Стаття 323. Недбале ставлення до служби

1. Невиконання чи неналежне виконання начальником або іншою публічною посадовою особою своїх обов'язків внаслідок недбалого або несумлінного до них ставлення, що спричинило шкоду на суму понад сто мінімальних розмірів заробітної плати, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, обмеженням по службі терміном до одного року і шести місяців.

2. Ті самі дії, що спричинили шкоду на суму понад двісті п'ятдесят мінімальних розмірів заробітної плати або загибель людей, –

караються позбавленням волі терміном від двох до семи років.

Стаття 324. Знищення чи пошкодження військової техніки

1. Умисне знищення чи пошкодження військовослужбовцем військової техніки, зброї та боеприпасів –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років, направленням у дисциплінарну частину терміном до одного року, обмеженням по службі терміном до двох років.

2. Порушення правил експлуатації бойової і спеціальної техніки, що спричинило її знищення чи вихід з ладу або загибель людей, –

карається позбавленням волі терміном від двох до семи років.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені у воєнний час чи в бойовій обстановці, –

караються позбавленням волі терміном від чотирьох до десяти років.

Стаття 325. Втрата зброї, боеприпасів чи військової техніки

1. Втрата зброї, боеприпасів чи військової техніки –

карається позбавленням волі терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, вчинене у воєнний час чи в бойовій обстановці, – карається позбавленням волі терміном до п'яти років.

Стаття 326. Порушення порядку підготовки до польотів та їх проведення

Порушення правил польоту чи підготовки до нього, що спричинило загибель літака або іншого літального апарату чи людські жертви, – карається позбавленням волі терміном від двох до семи років.

Стаття 327. Порушення правил кораблеводіння

Порушення правил кораблеводіння, що спричинило загибель судна або людські жертви, – карається позбавленням волі терміном від двох до семи років.

Стаття 328. Залишення військового корабля, що гине

1. Залишення військового корабля, що гине, командиром, який не виконав до кінця своїх службових обов'язків, а так само особою із складу команди корабля без належного на те розпорядження командира – карається позбавленням волі терміном від п'яти до десяти років.

2. Те саме діяння, вчинене у воєнний час чи в бойовій обстановці, – карається позбавленням волі терміном від десяти до п'ятнадцяти років або смертною карою.

Стаття 329. Мародерство

Мародерство, тобто викрадення на полі бою речей, що є при вбитих і поранених, – карається позбавленням волі терміном від трьох до десяти років.

Стаття 330. Насильство над мирним населенням у районі бойових дій

Протизаконне знищення майна, насильство, а так само протиправне відібрання майна під приводом воєнної необхідності, вчинені щодо населення у районі воєнних дій, –

караються позбавленням волі терміном від трьох до десяти років або смертною карою.

Стаття 331. Погане поводження з військовополоненими

Погане поводження з військовополоненими, поєднане з особливою жорстокістю або спрямоване проти хворих і поранених, а так само недбале виконання обов'язків щодо хворих і поранених особами, на яких покладено лікування їх і піклування про них, за відсутності ознак тяжчого діяння, –

караються позбавленням волі терміном від одного року до трьох років.

Стаття 332. Незаконне носіння знаків Червоного Хреста і Червоного Півмісяця та зловживання ними

Носіння в районі воєнних дій знаків Червоного Хреста та Червоного Півмісяця особами, які не мають на те права, а так само зловживання у воєнний час прапорами чи знаками Червоного Хреста і Червоного Півмісяця або пофарбуванням, присвоєним транспортним засобам санітарної авіації, –

караються позбавленням волі терміном від трьох місяців до одного року.

Стаття 333. Порушення правил поведження із зброєю, а також із речовинами і предметами, що становлять підвищену небезпеку

1. Порушення правил поведження із зброєю, а також боеприпасами, вибуховими, радіоактивними та іншими речовинами і предметами, що становлять підвищену небезпеку для оточуючих, яке спричинило потерпілому тілесні ушкодження, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, що спричинило тілесні ушкодження кільком особам або смерть потерпілого, –

карається позбавленням волі терміном від одного року до п'яти років.

3. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, що спричинило загибель кількох осіб, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до восьми років.

Стаття 334. Розклад бойового духу

1. Підбурювання військовослужбовців в умовах війни до непокори, поширення неправдивих чуток, що підривають бойовий дух, –

караються позбавленням волі терміном від двох до п'яти років.

2. Ті самі дії, що призвели до відмови військовослужбовців від участі у бойових діях, членушкодження чи дезертирства, –

караються позбавленням волі терміном від п'яти до п'ятнадцяти років.

Стаття 335. Злочинні дії військовослужбовця, який перебуває в полоні

1. Добровільна участь військовослужбовця, який перебуває в полоні, у роботах, що мають воєнне значення, або в інших заходах, які завідомо можуть завдати шкоди Україні чи союзним з нею державам, за відсутності ознак державної зради, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до десяти років.

2. Насильство над іншими військовополоненими або жорстоке поведження з ними з боку військовополоненого, який перебуває за старшого, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до десяти років.

3. Вчинення військовослужбовцем, який перебуває в полоні, дій, спрямованих на шкоду іншим військовополоненим, із корисливих мотивів або з метою забезпечення поблажливого до себе ставлення з боку ворога –

карається позбавленням волі терміном від одного року до трьох років.

■ **6. Розпорядження Президента України
«Про розширення складу Комісії
з доопрацювання та узгодження проектів
Кримінального, Кримінально-процесуального
та Кримінально-виконавчого кодексів України»
від 18 січня 1996 року № 13/96-рп¹**

РОЗПОРЯДЖЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

(Розпорядження втратило чинність

на підставі Указу Президента

№ 1071/2001 (1071/2001) від 13.11.2001)

**Про розширення складу Комісії з доопрацювання та узгодження
проектів Кримінального, Кримінально-процесуального та
Кримінально-виконавчого кодексів України**

Увести до складу Комісії з доопрацювання та узгодження проектів Кримінального, Кримінально-процесуального та Кримінально-виконавчого кодексів України, затвердженого Розпорядженням Президента України від 4 жовтня 1995 року № 267 (267/95-рп):

АГАФОНОВА	– завідувача секретаріату Комісії
Георгія Івановича	Верховної Ради України з питань законності і правопорядку (за згодою)
МАТКОВСЬКОГО	– народного депутата України (за згодою)
Олега Богдановича	
СМІТІЄНКА	– професора Української академії
Віктора Миколайовича	внутрішніх справ.

Президент України

Л. КУЧМА

м. Київ, 18 січня 1996 року

№ 13/96-рп

¹ Про розширення складу Комісії з доопрацювання та узгодження проектів Кримінального, Кримінально-процесуального та Кримінально-виконавчого кодексів України : розпорядження Президента України від 18 січня 1996 року, № 13/96-рп. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/13/96-рп#Text>

■ 7. Пояснювальна записка до проекту (доопрацьованого) КК України, розробленого за дорученням Комісії Верховної Ради України з питань правопорядку та боротьби із злочинністю (альтернативний) від 15 травня 1998 року № 1029-1

1. Історична довідка

Утворення незалежної України, затвердження її парламентом Державної програми боротьби із злочинністю, розрахованої на тривалий час, здійснення судової реформи зумовлюють нагальну потребу їх правового забезпечення. Одним з найважливіших кроків у цьому напрямку є розробка і прийняття нового Кримінального кодексу.

Необхідність у створенні нового Кримінального кодексу пов'язується також з соціально-економічними і політичними змінами, що сталися в Україні, приведенням кримінального законодавства у відповідність з вітчизняними правовими традиціями та міжнародними нормами і стандартами, використанням світового досвіду у підготовці нормативних актів, зростанням самосвідомості та гідності народу України. Ця потреба впливає й з ряду інших обставин загальнодержавної ваги.

Найбільш важливі з них – небувалий ріст злочинності, перш за все спрямованої проти особи, її прав та власності, набуття нею масового характеру, проникнення у всі сфери життя, виникнення нових підвищеної небезпечності видів порушень кримінального закону.

Злочинність стає професійною справою найбільш активної частини населення, в її орбіту втягується все більша кількість молоді – майбутнього нації – яка стає не тільки суб'єктом, але й об'єктом та знаряддям злочинів. Для певної частини населення в умовах безробіття, що дедалі поширюється, злочинність стає способом життя та джерелом формування її світогляду. До того ж, ніхто не буде заперечувати про демографічний вплив, який викликаний як внутрішніми, так і зовнішніми обставинами. Про це свідчить такий факт: за роки незалежності, по експертним даним населення країни зменшилось на 4 млн чоловік. Все це, безумовно, впливає на криміногенну ситуацію в Україні.

Непередбачуваною рисою злочинності є поява кримінальних порушень у сфері діяльності релігійних конфесій, різного роду сект, братерств. Це явище породжено тим, що атеїзм у недалекому минулому не лише

перетворився у фактичну державну релігію, але й став войовничою силою, спрямованою на знищення багатьох духовних цінностей народу. Воно призвело до зростання фанатизму і чисельності згаданих сект і братерств, переважно за рахунок неповнолітніх та молоді.

Важливо також згадати, що останні 10 років в державі насаджується чужий образ життя, який здебільшого носить кримінальне забарвлення. Поряд з цим нав'язується дегероїзація минулого, приниження духовних цінностей, створюється сприятливе середовище для уседозволеності.

Новою ознакою сучасного стану криміногенної обстановки є виникнення незаконних збройних формувань різної орієнтації, набуття злочинністю корумпованого, організованого та інтернаціонального характеру. Зазначені фактори являють серйозну загрозу для прав людини, здоров'я населення, інших охоронюваних законом інтересів і цінностей і зумовили включення до проекту Кримінального кодексу норм про відповідальність за незаконні діяння у цих сферах.

Історії кримінально-правової науки відомо декілька шляхів реформування законодавства. Один із них полягає у цілковитому запозиченні (добровільному чи вимушеному) іноземного законодавства. У такий спосіб історично створювалося законодавство Англії, Японії, Індії, США, країн Латинської Америки, африканського континенту. Цей шлях є напевно чи прийнятний для України, бо протягом останніх 75 років вона й без того, практично, не мала власного кримінального законодавства.

Інший шлях зводиться до оновлення законодавства з урахуванням даних щодо стану, структури і динаміки злочинності за тривалий час, досягнень вітчизняної та зарубіжної кримінально-правової думки, а також запозичення і творчої переробки нових прогресивних ідей, втілених у зарубіжному законодавстві, при одночасному збереженні національних правових інститутів, їх філософського, теоретичного та наукового обґрунтування.

Існує ще й така думка щодо майбутнього українського кримінального законодавства: «... действующий УК удовлетворяет в целом потребности уголовно-правовой борьбы с преступностью. Его просто не применяют или по незнанию, либо по другим причинам. Поэтому этот Кодекс еще должен реально действовать. В случаях, не терпящих отлагательства и, когда это диктуется действительными потребностями жизни, в УК могут быть внесены необходимые дополнения и изменения»¹.

Не заперечуючи проти використання в новому Кодексі окремих загальноживаних положень, понять, формулювань, інститутів кримінального законодавства, що реформується, окремих технічних прийомів розміщення в ньому нормативного матеріалу, Комісія і авторський колек-

¹ Лист Харківського юридичного інституту Комісії Верховної Ради України з питань правопорядку та боротьби із злочинністю № 122-01-672 від 22.01.91 р.

тив у той же час відмовляються від успадкування філософії існуючого Кримінального кодексу, який, за свідченням проведених досліджень, критично сприймається більшістю вчених і працівників правоохоронних органів.

Через органічно властиві йому недоліки цей Кодекс не може забезпечити адекватне регулювання нових кримінально-правових відносин, що істотно обмежує можливості використання в проєкті нового Кодексу значної кількості його інститутів.

Історія свідчить, що впродовж трьох чвертей століття, починаючи з 1917 року, держава не розглядала кримінальне законодавство як складову частину загальнолюдських цінностей. З цієї причини, скасувавши абсолютно всю систему чинного законодавства, здійснюючи масовий терор, оголошуючи інакомислячих ворогами народу, здійснюючи економічну експансію проти власного народу і створивши цим умови штучного голодомору, вчинюючи позасудові розправи, насильницьке вислання за кордон або фізичне знищення інтелектуальної творчої еліти, вона протягом п'яти років взагалі не приймала Кримінального кодексу.

Але й прийняті у 1922 і 1927 роках кримінальні кодекси мали своїм призначенням не запровадження законності, захист прав людини, а забезпечення захисту диктатури партійної номенклатури. Ці кодекси створювали лише видимість законності, залишаючись за своєю суттю антигуманними і антинародними. Потрібно додати, що недосконалість того законодавства, мабуть, пов'язана з масовим від'їздом інтелігенції за кордон, тобто відбувся розрив наступності покоління.

Ось лише деякі аспекти вирішення питань політичної боротьби за собою кримінального законодавства, використання його правового механізму у запровадженні нової ідеології.

Насамперед воно з перших своїх кроків відмовилося від презумпції невинуватості.

Нова влада вперше в історії ввела до кримінального кодексу поняття суспільної небезпечності діяння, яке раніше існувало лише в теорії.

«Злочином визнається будь-яке суспільно-небезпечне діяння чи бездіяльність, що погрожує основам радянського ладу і правопорядку, встановленому Робітничо-Селянською владою на перехідний до комуністичного ладу період часу»¹. Таке визначення ключового правового інституту за допомогою оціночних ознак обмежувало його зміст і поширювало практику застосування кримінального законодавства в умовах, коли був відсутній предмет кримінально-правового регулювання.

До Кодексу було включено інститут аналогії. Відповідно до нього органу дізнання, слідчому, суду надавалося право кваліфікувати будь-які дії, що прямо не передбачалися Кодексом, за найбільш східною статтею. Таке положення тривало до грудня 1958 року.

¹ Кримінальний кодекс УРСР, 1922 рік, стаття 6.

Крім аналогії, кримінальні кодекси 1922 і 1927 років передбачали також кримінальну відповідальність за так звану «небезпечність особи». У статті 7 Кодексу 1922 року зазначалось:

«Небезпечність особи виявляється вчиненням дій, шкідливих для суспільства, або діяльністю, що свідчить про серйозну загрозу суспільному правопорядку»¹.

Під це формулювання підпадали особи безробітні, бездомні, жебраки, хоча ними і не було вчинено будь-яких протиправних дій.

Кримінальні кодекси 1922 і 1927 років, крім покарання, включали також «міри соціального захисту», зміст яких не був визначений.

Такий найважливіший інститут кримінального законодавства як покарання не забезпечував проголошених в законі виправлення і перевиховання засуджених, відновлення правопорядку і законності. Навпаки, він сам у ряді випадків активно сприяв несправедливості.

Достатньо згадати у зв'язку з цим про застосування за Указом ВЦВК СРСР від 07.04.1935 р. кримінального покарання до 12-річних правопорушників, включаючи смертну кару, з одного боку, а з іншого – звільнення від кримінальної відповідальності за вчинений злочин державного функціонера, якщо на це не дав згоду відповідний партійний орган.

Про ступінь законодавчого свавілля свідчать реалізація в законодавстві так званої тимчасової міри покарання – смертної кари, що застосовувалася навіть за майнові злочини; можливості застосування конфіскації майна за значну кількість немайнових і некорисливих злочинів, коли застосування цієї міри було зайвим; позбавлення невід'ємних прав людини на батьківщину (позбавлення громадянства), дітей (позбавлення батьківських прав); юридичної розправи над засудженими шляхом застосування не визнаної цивілізованим світом зворотної сили закону щодо застосування кримінальної відповідальності.

Чинне кримінальне законодавство не могло бути цілком кодифікованим. Окремо від прийнятих кримінальних кодексів перманентно існувала множинність інших нормативних актів, які за своїми змістом, мірама покарання нерідко суперечили один одному.

Наприклад, постановою ЦКВ та РНК СРСР від 7.08.32 року «Про охорону майна державних підприємств, колгоспів і кооперації та зміцнення громадської (соціалістичної) власності»² передбачалося покарання у вигляді смертної кари або абсолютно визначене покарання у вигляді позбавлення волі на строк 10 років. У той же час Кримінальний кодекс УРСР за такі діяння передбачав більш м'які міри покарання³. Проте за рішенням партійно-державного керівництва ці останні не підлягали застосуванню.

¹ Кримінальний кодекс УРСР, 1922 рік, стаття 10.

² 33 УСРР 1932 р., № 60, ст. 360.

³ Кримінальний кодекс УРСР, 1927 р., стаття 170.

Крім того, ряд указів, що приймалися, був таємним, не відомим населенню.

Застосування кримінального покарання допускалося навіть на підставі законодавчих актів, що за своєю природою не були кримінально-правовими. Це, зокрема, позбавлення громадянства і вислання за кордон дисидентів, поміщення їх до психіатричних лікарень та деякі інші.

Прийнятий у 1961 році нині діючий Кримінальний кодекс, з урахуванням приєднання СРСР та УРСР до ряду міжнародних конвенцій та угод з питань прав людини, поширення міжнародних контактів, зазнав певних змін. До нього було включено формальну юридичну ознаку обов'язкового передбачення злочину Особливою частиною Кодексу, скасовано інститут аналогії, переглянуто одіозні та застарілі, засуджені міжнародною громадськістю строки покарання, визнано принцип винної відповідальності. При всіх змінах та доповненнях він, на жаль, не став ідеальним і постійно становився та продовжує становитися предметом істотної, обґрунтованої наукової критики. Цей Кодекс підтвердив і відтворив всі основні положення кримінального законодавства, що діяли раніше. Ті зміни і доповнення, що були внесені до нього після 1961 року, значною мірою мають лише кон'юнктурний характер і не зачіпають суті та змісту Кодексу. Тими самими залишаються його система і структура, на заміну невизначеності поняття злочину приходять невизначеність класифікації злочинів.

Чинний Кримінальний кодекс за формою передбачає двочленний поділ злочинів – злочини, що не являють великої суспільної небезпеки (стаття 51) і тяжкі злочини (стаття 71). Проте, оскільки зазначені групи злочинів не охоплюють всіх злочинів, передбачених Кодексом, слід виходити з того, що фактично встановлено тричленний їх поділ, хоча третя їх група не має власної офіційної назви.

Визнання злочину таким, що не являє великої суспільної небезпеки, тягне за собою певні правові наслідки (воно, зокрема, може бути підставою для закриття справи), проте закон не містить будь-яких критеріїв, якими повинен керуватися правозастосовний орган, даючи оцінку вчиненому. Це цілком залежить від суб'єктивного розсуду цього органу, що створює реальну можливість порушення законності.

Закон містить повний перелік тяжких злочинів, але підстави для віднесення злочинів до цієї групи також не визначаються.

Не менш суттєвим недоліком є використання у Кримінальному кодексі оціночних категорій і понять. Насамперед це стосується статей 164 і 165, за якими особи притягаються до кримінальної відповідальності за умови завдання ними «істотної шкоди». Але наявність чи відсутність такої, через невизначеність цього поняття у законі, визначається правозастосовним органом у кожному окремому випадку на власний розсуд. Невизначеність понять характерна і для ряду інших статей Кодексу.

Наявність в кримінальному законодавстві оціночних ознак зумовлює й фактичне існування в ньому інституту аналогії, хоча офіційно законодавець і відмовився від неї. Зокрема, частини 1 і 2 статті 206, що містять такі цілком не визначені, неоднозначні поняття як «грубе порушення громадського порядку», «явна неповага до суспільства», «винятковий цинізм», «особлива зухвалість» нерідко змушують правозастосовну практику на порушення закону кваліфікувати за цією статтею діяння, що прямо нею не передбачені. Тим часом в окремі роки на Україні майже третина з числа засуджених притягалася до відповідальності за хуліганство.

У ряді випадків наступність кримінально-правових заборон має більш замаскований характер. Наприклад, Кримінальний кодекс 1922 року містив статтю 126, якою встановлювалася відповідальність за трудове дезертирство, тобто ухилення від трудового обліку чи реєстрації, від явки на роботу або її залишення. У законодавстві, що діяло після 1927 року, ця норма перетворилася в заборону запізнення на роботу або передчасного залишення роботи під загрозою кримінального покарання. У чинному Кодексі натомість більше тридцяти років діяла норма, за якою засуджувались особи за ухилення від суспільно корисної праці (стаття 214).

Цей приклад не є винятком, подібну еволюцію кримінального закону можна простежити й на інших нормах чинного Кримінального кодексу.

Наведені не вичерпні міркування дають Комісії та авторському колективу підстави для висновку про те, що діючий Кримінальний кодекс не може бути покладений в основу реформування кримінального законодавства незалежної України.

2. Основні концептуальні засади проекту

Проект Кримінального кодексу України, що вноситься на розгляд Верховної Ради нашої держави, розроблено на основі концепції, схваленої Комісією з питань правопорядку та боротьби із злочинністю. Концепція проекту виходить з таких принципів:

1) визнання, що Кримінальний кодекс не тільки встановлює приписи і заборони, порушення яких тягне за собою застосування покарання: він є ще й правовим актом, покликаним забезпечити на території України надійну охорону загальнолюдських цінностей;

2) гуманізація і деполітизація основних інститутів кримінального законодавства;

3) відновлення історичної наступності теорії та практики кримінального законодавства, що існувало протягом багатомілітної історії Київської Русі, українського народу і його державності, з одночасним використанням досвіду і традицій кримінального законодавства держав, з історичними шляхами розвитку яких тісно перепліталася доля українського народу (Росія, Литва, Польща та інші), а також з урахуванням ратифікованих Україною норм міжнародних договорів та угод;

4) забезпечення відповідності встановлюваних кримінально-правових засобів боротьби із злочинністю потребам надійного захисту інтересів особи, суспільства і держави в умовах здійснення економічної, соціальної, адміністративної та судової реформ;

5) використання, поряд з відмовою від псевдоправових та ідеологічних понять і принципів, що не витримали випробування часом і суперечать загальнолюдським цінностям та уявленням про межі можливого і допустимого, кримінально-правових інститутів, вироблених у процесі історичного розвитку вітчизняного і зарубіжного законодавства;

6) підвищення ефективності передбачуваних засобів боротьби із злочинністю шляхом розширення сфери взаємодії кримінально-правових інститутів з інститутами інших галузей права – конституційного (державного), міжнародного, цивільного, адміністративного, кримінально-процесуального та кримінально-виконавчого;

7) встановлення обов'язкової залежності між добровільним усуненням винною особою шкідливих наслідків вчиненого карного діяння та суворістю призначуваного покарання, а також між ставленням засудженого до повного відшкодування завданої шкоди під час відбування покарання та можливістю його умовного, умовно-дострокового звільнення, амністування або помилування;

8) створення кримінально-правових умов призначення та відбування покарання, при яких вчинення діяння було б не вигідним у правовому, економічному, соціальному та моральному відношеннях;

9) забезпечення стабільності вироків шляхом чіткої регламентації порядку умовно-дострокового звільнення, амністії та помилування і надання права перегляду вироків тільки судам, які їх постановили.

3. Інформаційно-аналітичне забезпечення розробки проєкту

З метою інформаційно-аналітичного забезпечення розробки проєкту Кримінального кодексу України авторським колективом здійснений такий обсяг роботи:

- вивчено кримінальне законодавство Київської Русі, України, Росії, Литви, Польщі, Угорщини, Англії, Аргентини, Болгарії, Данії, Німеччини, США, Фінляндії, Франції, Югославії та Японії;

- використані основні положення нової Конституції України;

- вивчено монографічну кримінально-правову, кримінологічну, кримінально-процесуальну, цивільно-правову, адміністративно-правову літературу, що має відношення до підготовки проєкту (всього 1134 джерела);

- проаналізовано літературу з конституційного права; вивчено 403 автореферати, кандидатські та докторські дисертації за спеціальностями «кримінальне право», «кримінологія», «виправно-трудове право»;

- проведено дослідження щодо визначення думки 110 відомих вчених України і Росії з питання – яким має бути Кримінальний кодекс;
- отримано і проаналізовано пропозиції правоохоронних органів 25 областей та колегій адвокатів ряду великих міст щодо вдосконалення чинного кримінального законодавства. На цій основі з'ясовано їх дійсне негативне ставлення до чинного Кримінального кодексу України;
- проаналізовано статистичні дані про стан, структуру і динаміку злочинності та судимості на Україні за весь час дії чинного Кодексу;
- були проведені різні конференції: 3 – в м. Київ, 4 – в м. Харків, 1 – в м. Львів, 1 – в м. Черкаси, 2 – в м. Москва, 2 – в м. Санкт-Петербург, 1 – в м. Омськ, 1 – в м. Краснодар, 1 – в м. Єкатеринбург, 1 – в Лейденському університеті Нідерландів, на яких були апробовані і отримали підтримку положення вказаного законопроекту;
- окремі положення проекту кримінального законодавства постійно оприлюднювались в засобах масової інформації, а також мала місце публікація повністю, кількістю 3 рази, законопроекту;
- автори проекту неодноразово роз'ясняли і доводили до відома населення України, через теле- та радіопередачі концепцію і певні положення цього документа;
- отримані офіційні листи, які містили позитивні відгуки на проект КК від: Генерального Атторнея США, ЮНЕСКО, Асоціації Британських адвокатів, Українського незалежного центру політичних досліджень;
- положення проекту були використані в величезній кількості наукових статей, робіт, кандидатських і докторських дисертацій, які були сприйняті правозастосовчою практикою;
- в листопаді 1995 р. проект КК України отримав визнання Міжпарламентської Асамблеї СНД;
- глава 21 була обговорена і отримала підтримку всіх без винятку основних і ведучих релігійних конфесій, котрі сповідуються переважною більшістю населення України;
- використано особистий практичний і науковий багаторічний досвід роботи членів авторського колективу у сфері боротьби із злочинністю в Україні та державах СНД.

4. Структура проекту

Проект Кодексу складається із Загальної та Особливої частин, що підрозділяються на 12 розділів. Розділи включають 33 глави із загальною кількістю 365 статей. З них 93 статті включено в Загальну частину і 272 статей – в Особливу. На відміну від чинного Кодексу, зміст Загальної частини також рубрикований на глави.

Наявність розділів у внутрішній структурі проекту забезпечує систематизацію нормативного матеріалу, що в ньому міститься, та зручність користування ним.

Загальна частина проєкту складається із шість розділів, що налічують 17 глав, які відповідають сучасним вимогам законодавства. З них п'ять глав – 1, 2, 6, 11 і 15 є в значній мірі новими для кримінального законодавства України. Глави Загальної частини містять норми, присвячені кримінально-правовим інститутам, які враховуються при застосуванні норм Особливої частини.

Особлива частина проєкту складається із 6 розділів, якими охоплюється 16 глав. З них новими є 10 глав – 18, 19, 20, 21, 23, 24, 26, 29, 30, 32. Глави Особливої частини включають норми, які містять конкретні кримінально-правові заборони.

Важливою особливістю проєкту є чіткий підрозділ вміщених до нього норм шляхом нумерації частин статей, які включають до себе більше однієї норми.

5. Загальна частина проєкту

Загальну частину проєкту значно розширено порівняно з чинним Кодексом за рахунок включення вперше в кримінальне законодавство ряду нових інститутів, норм і понять, їх тлумачення. Всього Загальна частина нараховує 93 статті, що на 37 статей більше їх кількості у відповідній частині чинного Кримінального кодексу.

Глава 1 «Призначення та принципи Кримінального кодексу» складається з п'яти статей, з яких чотири містять нові норми про принципи кримінального законодавства (законність, рівність перед законом, особиста відповідальність, винна відповідальність) – статті 1–4. У статті 1 визначається загальна і спеціальна мета Кримінального кодексу.

Глава 2 «Джерела кримінального законодавства, межі його дії в часі та просторі» містить шість статей. Три з них (6, 9 і 10) є новими.

У статті 6 вперше в історії вітчизняного кримінального законодавства зазначаються його джерела – Конституція України, Кримінальний кодекс, що містять кримінально-правові норми, інші нормативні акти, які безпосередньо не згадуються в Кодексі, але враховуються в нормах з бланкетною диспозицією, рішення Конституційного суду України щодо конституційності норм кримінального закону та правові норми, що містяться у ратифікованих Україною міжнародних договорах та угодах.

Стаття 9 вводить до кримінального законодавства раніше не відому йому норму щодо умов видачі злочинця іноземній державі, стаття 10 передбачає нове положення про тлумачення норм і термінів у цьому Кодексі.

Істотно конкретизовані положення статей 7, 8 і 11, в яких йдеться про дію кримінального закону в часі, просторі, дається роз'яснення термінів «аналогія», «фізична та юридична особи».

Глава 3 «Підстави кримінальної відповідальності» налічує дві статті.

Статті 12 і 13 значною мірою відтворюють доктринальне положення чинного законодавства про підстави кримінальної відповідальності.

Істотну особливість проекту Кодексу складає чотиріступінчаста класифікація караних діянь – кримінальний проступок, злочин, тяжкий злочин, особливо тяжкий злочин, яка визначається максимально можливим розміром покарання у вигляді позбавлення волі – глава 4 «Каране діяння, його види». Ця глава за своїм змістом та використанням в ній юридичної термінології є цілком новою.

У главі 5 «Поняття вини, її форми» цілком новою є стаття 22, в якій регламентовано юридичні умови звільнення від кримінальної відповідальності. Такими умовами визнаються неусвідомлення особою протиправного характеру своєї поведінки, непередбачення можливості настання шкідливих наслідків.

Статті 19 (поняття вини), 21 (необережність) включають відомі чинному Кодексу та законодавству цивілізованого світу визначення понять вини та її форм. Істотно збагачено новим змістом, в контексті правозастосовчої діяльності, статтю 20 (умисел) за рахунок доповнення цього поняття такими ознаками як завідомість, намір, мотив, спонукання, мета. Ці ознаки є прямим наслідком теоретичних та практичних розробок, виконаних Національною академією внутрішніх справ України на протязі останніх 15 років. Ці пропозиції витримали практичні випробування в правозастосовчій діяльності ОВС та судової практики.

Глава 6 «Суб'єкти кримінальної відповідальності», що складається з п'яти статей. З них 3 нові. З урахуванням характеру та особливостей нових форм відносин і зв'язків, що складаються головним чином у сфері економіки, природокористування та охорони здоров'я населення, а також правотворчості інших держав. Статтями 23 і 26 вперше встановлюється, що суб'єктами певної частини злочинів визнаються не лише фізичні, але й юридичні особи.

Вперше в історії вітчизняного законодавства, у зв'язку з введенням понять публічної посадової особи та функціонера замість понять посадової особи і службовця, що існують в чинному законодавстві, стаття 27 містить роз'яснення цих понять. Потреба запровадження зазначених понять викликана суперечливим і неоднозначним визначенням посадової особи в чинному законодавстві, відсутністю чітких конкретних ознак такої особи, що на практиці постійно викликало і продовжує викликати різні його тлумачення, помилки у кваліфікації і зрештою – порушення законності. Протягом всього часу існування цього інституту постійно спостерігалася обвинувальна тенденція розширення кола суб'єктів, віднесених до посадових осіб, за рахунок матеріально відповідальних осіб, педагогів, лікарів, продавців, експедиторів тощо.

Пропоноване проектом поняття публічної посадової особи чітко обмежує коло таких осіб тільки державними службовцями, які наділені певними функціями, зазначеними у законі.

Статті 24 і 25 відтворюють з конкретними уточненнями положення чинного законодавства щодо правових інститутів осудності та відповідальності за каране діяння, вчинене у стані, викликаному вживанням алкоголю, наркотичних засобів чи токсичних речовин.

Глава 7 «Незакінчене діяння», що складається з чотирьох статей (28–31), в основному відтворює відомі всьому цивілізованому світу такі кримінально-правові інститути як приготування до караного діяння, замах на нього та добровільна відмова від доведення умисного караного діяння до кінця.

В той же час виходячи з гуманістичних засад проекту та вимог практики боротьби зі злочинністю в цю главу включено норму (стаття 30), яка істотно звужує сферу застосування відповідальності за приготування до караного діяння та замах на нього. Передбачається, зокрема, що така відповідальність може наставати лише у випадках, спеціально передбачених нормами Особливої частини цього Кодексу.

Глава 8 «Співучасть» включає чотири статті (32–35), з яких повністю новими є статті 34 і 35. Відтворюючи загальновідомий правовий інститут співучасті, стаття 34 вперше у вітчизняному законодавстві за допомогою цього інституту визначає форми організованої злочинної діяльності.

Стаття 35 встановлює межі відповідальності організатора, підбурювача та посібника караного діяння залежно від характеру дій, фактично вчинених виконавцем діяння. Статті 32 і 33 містять традиційні положення щодо понять співучасті та видів співучасників.

Всього дві статті (36 і 37) містить глава 9 «Причетність до караного діяння». У цій главі традиційні кримінально-правові поняття приховування та неповідомлення доповнюються новими нормами, що звужують коло осіб, які можуть нести відповідальність за такі дії.

Зокрема, передбачається, що за приховування особи, яка вчинила каране діяння, знярядь і засобів його вчинення не може нести відповідальності його близький родич. В статті 37 була реалізована ст. 63 Конституції України, за якою за неповідомлення про каране діяння також не можуть відповідати близький родич особи, яка його вчинила, його захисник та служитель релігійного культу, якому стало відомо про каране діяння під час сповіді. На відміну від чинного законодавства, за яким покарання за приховування та неповідомлення про каране діяння призначається як за саме це діяння, проект передбачає істотне зниження покарання за них, чим ще раз підтверджує гуманістичну направленість цього законопроекту.

Глава 10 «Множинність караних діянь», яка включає чотири статті (38–41), конкретизує та більш чітко визначає такі відомі сучасному законодавству терміни як сукупність і повторність діянь. Даючи вичерпні ознаки цих інститутів, проект значно полегшує їх застосування, а також сприйняття та розуміння їх населенням.

П'ять статей – 43, 44, 45, 46, 50, 51, 52 і 53 – з дванадцяти, із яких складається глава 11 «Обставини, що виключають караність протиправної дії або бездіяльності», є цілком новими. Чинний Кримінальний кодекс не надає важливого значення визначенню обставин, що виключають кримінальну відповідальність, не сприяє підвищенню громадянської активності у боротьбі із злочинністю. Тому не випадково, незважаючи на численні пропозиції науковців, юристів-практиків і широкої громадськості, Кодекс містить традиційний набір таких обставин більш як сторічної давності.

З метою найбільш повної реалізації вимог законності та соціальної справедливості проект значно розширює коло обставин, що виключають кримінальну відповідальність. До числа таких обставин вперше включається, зокрема, помилка в оцінці правомірності вчиненого, кримінально-правовий компроміс між потерпілим і особою, яка вчинила діяння, виконання наказу чи іншого розпорядження, перебування серед співучасників діяння з метою виконання у відповідності з чинним законодавством спеціального завдання щодо його попередження або розкриття, виконання закону, фізичний або психічний примус, обґрунтований ризик.

Суттєво реконструйовано норму про необхідну оборону (стаття 47). До неї, зокрема, включено нові положення щодо прирівняння до необхідної оборони дій, спрямованих на затримання правопорушника на підставі даних про його розшук, поміщених у засобах масової інформації, та поширення дії цього інституту на випадки застосування для захисту від нападу спеціальних пристроїв за умови, якщо це не створювало небезпеки для інших осіб.

Крім того, у главі 11 проекту відтворюється положення чинного законодавства про звільнення від кримінальної відповідальності у разі затримання особи, яка вчинила каране діяння (стаття 48), та про крайню необхідність (стаття 49).

Глава 12 «Покарання та його види» налічує 13 статей (54–66). З їх числа новими є п'ять статей – 56 (кримінальна реституція), 60 (визнання іноземця за межі України), 61 (обмеження по службі військовослужбовця) і 65 (оголошення юридичної особи злочинною організацією та її ліквідація).

Головною метою введення зазначених видів покарання у Кримінальний кодекс є створення умов, за яких від вчинення караного діяння правопорушника стримував би не лише страх перед покаранням, але й невігідність його вчинення – як матеріальна, так і моральна.

Решта видів покарань, передбачуваних цією главою, відома чинному законодавству. Це – штраф (стаття 58), конфіскація майна (стаття 59), позбавлення права займати певні посади чи займатися певною діяльністю (стаття 57), направлення військовослужбовця в дисциплінарну частину (стаття 62), смертна кара (стаття 64). Стосовно вислання, то це покарання раніше асоціювалось з засланням. Цей правовий інститут

знову з'являється в нашому законодавстві, але використовується в новій якості і більш прагматично.

Як і більшість населення України, ми є принциповими противниками скасування смертної кари як виду покарання. Ідея гуманізму повинна поширюватись не лише на злочинця, але й на її жертву. Нам імпонує думка японських парламентарів, які кажуть: «Ми вішали, вішаємо і будемо вішати тих, хто вчинив вбивство при обтяжуючих обставинах».

Відмовляючись від поділу видів покарань на основні та додаткові, проект виходить з того, що такий поділ має цілком формальний характер, оскільки для засуджуваної особи всі покарання є основними і справляють на неї сукупний вплив. Наука кримінального права і практика застосування покарань не довели необхідності збереження такого поділу.

Проект відмовляється від деяких видів покарань:

- від умовного засудження до позбавлення волі з обов'язковим залученням засудженого до праці, оскільки цей вид покарання є за своєю сутністю замаскована реалізація механізму використання безоплатної праці засуджених у «вирішенні» економічних питань;

- від виправних робіт без позбавлення волі – зважаючи на те, що виконання цього виду покарання за нових економічних умов втрачає свою реальність, оскільки зараз навіть законотворчі громадяни не завжди можуть забезпечуватися роботою. Крім того, це замаскований штраф, стягнення якого зумовлено місцем роботи і розтягнуто у часі;

- від позбавлення батьківських прав – виходячи з того, що цей вид покарання є аморальним. Він суперечить нормальному уявленню про загальнолюдські цінності, бо ніхто не може вибирати своїх батьків;

- від позбавлення військових, інших звань і державних нагород, оскільки цей вид покарання порушує невід'ємне право громадянина на звання і нагороди, отримані на законній підставі за певні заслуги. За цих умов покарання перетворюється у помсту і дискредитує владу.

Глава 13 «Призначення покарання» складається з 12 статей (67–78). Глава містить норми, що розкривають зміст кримінально-правових інститутів, визнаних у кримінальному праві всіх цивілізованих країн – загальних умов призначення покарання; обставин, що пом'якшують та обтяжують покарання; призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом; призначення покарання за сукупністю діянь та вироків; обчислення строків покарання; умовного засудження та деяких інших.

Істотне нововведення, передбачуване цією главою, полягає у встановленні прямої залежності можливості поглинання менш тяжкого покарання більш тяжким при призначенні покарання за сукупністю діянь або вироків, призначення покарання нижчого за нижню межу, передбачену законом, та умовного засудження від відшкодування винним до винесення вироку матеріальної та моральної шкоди, розкаяння у вчиненому та активного сприяння в розкритті караного діяння (ст. 70–71).

На відміну від чинного законодавства, за яким верхня межа при складанні покарання за сукупністю злочинів не може перевищувати розміру покарання, встановленого статтею закону, яка передбачає більш суворе покарання, проектом встановлюється верхня межа при складанні покарань у вигляді позбавлення волі до 20 років (ч. 3 ст. 71).

Включення до проекту такої норми має відігравати роль реальної перестороги особам, втягнутим в організовану злочинну діяльність, та іншим, хто вчиняє множинність караних діянь. Адже за чинним законом, наприклад, особа, яка вчинила крадіжку, може після цього практично безкарно вчинити будь-яку їх кількість.

В главі 14 «Звільнення від кримінальної відповідальності та покарання», яка налічує 8 статей (79–86), викладається ряд кримінально-правових інститутів, що витримали випробування часом та довели свою надійність. Серед них – умови звільнення від кримінальної відповідальності та покарання (ст. 79), заміна неповнолітньому покарання примусовими заходами виховного характеру (ст. 80), звільнення від кримінальної відповідальності внаслідок закінчення терміну давності (ст. 81), давність виконання обвинувального вироку (ст. 82), умовно-дострокове звільнення, заміна позбавлення волі штрафом (ст. 84), звільнення від покарання у зв'язку з тяжким захворюванням (ст. 85).

В той же час до глави включено дві норми, яких не знає чинний Кримінальний кодекс. Це – положення про можливість звільнення від кримінальної відповідальності особи, яка вчинила кримінальний проступок або злочин, за умови, якщо після вчинення караного діяння вона з'явилась з повинною, розкаялась та повністю відшкодувала матеріальну, моральну шкоду (ст. 83), а також про можливість відстрочки виконання покарання у вигляді позбавлення волі, призначуваного за вчинені кримінальний проступок, злочин або інше каране діяння, вчинене з необережності або за наявності виняткових обставин (ст. 86).

Глава 15 «Судимість і реабілітація» містить 4 статті (87–90).

У цій главі значно повніше ніж у чинному Кримінальному кодексі регламентується інститут судимості – закон доповнюється новою нормою про правове значення судимості. Законодавче вирішення цього питання має важливе значення для особи, яка відбула покарання.

Принципово новою є також стаття 90 глави, відповідно до якої особа, що не вчинила караного діяння і необґрунтовано притягнута до кримінальної відповідальності, підлягає реабілітації. У зв'язку з цим вона має право на кримінально-правову реституцію, тобто судове визнання факту незаконного засудження, повне поновлення у всіх правах і вибачення судової влади, про що повідомляється в засобах масової інформації.

Глава 16 «Амністія і помилування» складається з двох статей (91, 92). Відтворюючи існуючі відповідні норми, глава одночасно включає нове положення, за яким амністія та помилування не можуть застосовувати-

ся щодо засуджених, які не відшкодували повністю, завданої потерпілому матеріальної і моральної шкоди та не розкаялися у вчиненому.

Заключна глава 17 Загальної частини «Примусові заходи медичного характеру, умови і порядок їх застосування» включає 4 статті (93–96), які за своїм змістом є в цілому традиційними. В той же час, на відміну від чинного законодавства, у проекті передбачається вичерпний перелік захворювань, у зв'язку з якими за певних умов може призначатися примусове лікування. Це хронічний алкоголізм, наркоманія, токсикоманія, психічне та венеричне захворювання, інфекційний гепатит. Токсикоманія, інфекційний гепатит і венеричне захворювання вперше відносяться до захворювань, від яких може призначатися примусове лікування. Це мотивується величезною поширеністю цих захворювань, а також підвищеною небезпечністю їх для здоров'я молодіжної частини населення у конкретних сучасних умовах.

6. Особлива частина проекту

Принциповою новизною характеризується й Особлива частина проекту.

Система і послідовність викладення в ній нормативного матеріалу істотно відрізняють її від Особливої частини чинного Кодексу. Це пов'язано із змінами у визначенні пріоритетів об'єктів захисту. З урахуванням цього Особлива частина розпочинається главами, змістом яких є захист миру і безпеки людства, оточуючого його природного середовища, здоров'я населення, прав людини.

Слід зазначити, що за винятком глави про захист прав людини, глави про охорону решти зазначених вище об'єктів правової охорони включаються до Кримінального кодексу вперше.

Також вперше включено до Особливої частини глави про діяння, що посягають на свободу совісті та законну діяльність релігійних конфесій, на діяльність установ державної влади та інтереси служби, пов'язані з використанням комп'ютерної техніки, безпеку руху транспорту.

На принципово новій концептуальній основі, з урахуванням змін у житті України, що сталися, появою нових видів діяльності, виникнення нових суспільних відносин побудовано глави про діяння проти власності та порядку здійснення підприємницької та іншої економічної діяльності, по-новому вирішується проблема відповідальності за так звані посадові злочини.

Взагалі не включено до Особливої частини главу про посадові злочини, які в чинному законодавстві не мають чітких видових та юридичних ознак стосовно конкретної сфери кримінально-правового регулювання та не містять необхідних характеристик, що дали б змогу індивідуалізувати діяння. Відсутність зазначеної глави компенсується, з одного боку, чітким визначенням в Загальній частині понять публіч-

ної посадової особи та функціонера та, з іншого боку, тим, що підстави і можливість притягнення їх до кримінальної відповідальності у зв'язку із службовою діяльністю спеціально передбачаються у значній кількості статей Особливої частини.

Під час розробки проекту враховувалася необхідність декриміналізації окремих діянь, які не потребують через свою малозначність кримінально-правового регулювання (наприклад, злочинно-недбалого використання чи зберігання сільськогосподарської техніки, зерна або насіння олійних культур тощо) або не відповідають концептуальній основі проекту (наприклад, хуліганство, спекуляція).

В той же час проект враховує, що практично багато діянь може вчинюватися на ґрунті хуліганських спонукань винного. Виходячи з цього у ряді статей Особливої частини реалізуються хуліганські спонукання винного як кваліфікуюча ознака, що обтяжує відповідальність.

З урахуванням потреб практики та більшої інформованості населення щодо умов настання кримінальної відповідальності по-новому будуються статті Особливої частини. Структура їх, як правило, складається з таких елементів:

- простий склад караного діяння;
- каране діяння, вчинене при обтяжуючих обставинах;
- каране діяння, вчинене при особливо обтяжуючих обставинах;
- визначення суб'єкта караного діяння (де в цьому є потреба);
- вказівка на караність приготування до караного діяння, замаху на нього, приховування особи, яка вчинила каране діяння, та неповідомлення про нього (де в цьому є потреба).

Кожен з перших трьох елементів містить вказівку на вид і розмір покарання (санкцію).

Глава 18 «Карані діяння проти миру і безпеки людства» складається із 10 статей (97–106), що випливають з міжнародних конвенцій, договорів і угод, підписаних або ратифікованих колишнім СРСР чи Україною, а також із членства України в ООН.

Зокрема, зазначені статті передбачають кримінальну відповідальність за пропаганду війни, її планування і підготовку, розповсюдження засобів масового знищення, шантаж, захоплення громадянина іноземної держави, порушення міжнародних угод про правила ведення війни, геноцид, біоцид, екоцид та деякі інші.

Глава 19 «Карані діяння у сфері природокористування» містить 15 статей (107–121). За винятком статей 111, 114 і 115 решта статей є новими. Зміст, місце цієї глави та її обсяг визначаються, насамперед, тим, що Україна та її населення повністю перебувають у зоні екологічного лиха, зумовленого не тільки Чорнобильською катастрофою, але й неприпустимим рівнем забруднення її земель, вод і повітря виробничими відходами промисловості та сільського господарства. В Україну як ле-

гально, так і нелегально завозяться шкідливі відходи з інших країн, що перетворює її територію у великий міжнародний смітник.

Норми, включені у цю главу, покликані забезпечити комплексний – від стадії проєктування до експлуатації – захист інтересів раціонального природокористування.

Глава 20 «Карані діяння проти здоров'я населення» органічно пов'язана з двома попередніми – всі вони зрештою покликані забезпечити виживання та надійну охорону здоров'я не тільки населення України, а й усього людства.

Віднесення цієї глави до числа пріоритетних пояснюється значним поширенням радіаційної небезпеки в Україні, ростом алкоголізму, наркоманії, токсикоманії, поширенням венеричних та інших небезпечних захворювань, катастрофічним санітарно-епідеміологічним станом, скороченням середньої тривалості життя, зниженням народжуваності та надто високою смертністю населення.

Глава налічує 19 статей, з яких новими є 7. Серед них статті про незаконне придбання, зберігання, використання, передачу, транспортування, розповсюдження бактеріологічних чи радіоактивних матеріалів (122), порушення правил поводження з мікробіологічними збудниками хвороб і токсинами (124), неналежне виконання обов'язку щодо охорони життя і здоров'я дітей (132), виготовлення неякісних ліків (133), порушення правил виробництва, зберігання та реалізації продуктів харчування (135), незаконне проведення наукового або іншого експерименту (138), кровозмішення (140).

Глава 21 «Карані діяння, що посягають на свободу совісті та, законну діяльність релігійних конфесій» є цілком новою (статті 141–150). Її поява в проєкті пояснюється зміною у ставленні держави до духовного життя людей, яке завжди, за винятком пореволюційного періоду, становило в історичному розвитку України складову загальносвітових цінностей. У вітчизняному законодавстві, зокрема у Уголовному Уложенні 1903 року та всіх попередніх кримінально-правових актах, зазначена група діянь завжди знаходилась на першому місці.

Включення цієї глави у проєкт є своєрідною даниною поваги до церкви за її патріотичне подвижництво, ведення та поширення писемності на Україні, на звернення України до числа цивілізованих народів, щирі пожертвування на захист Батьківщини.

Призначення глави полягає у примиренні міжконфесійних суперечностей, законному покаранні екстремістів будь-якої конфесії, правовому захисті прав, свобод та законної діяльності віруючих від всіляких посягань.

Не виключаючи іншого ставлення до значення цієї глави, авторський колектив передбачає можливість іншого її розміщення у проєкті.

Глава 22 «Карані діяння проти життя, здоров'я, волі, честі та гідності особи» складається з 24 статей (151–174). З них три статті є новими – це

примусове лікування завідомо здорової людини (стаття 167), порушення порядку трансплантації органів або тканин людини (стаття 173) і насильницьке донорство (стаття 174).

Проте й інші статті цієї глави, які є за своєю формою традиційними, збагачені у проекті новим змістом.

Зокрема, статтю 151 (умисне убивство при обтяжуючих обставинах) доповнено такими кваліфікуючими ознаками як убивство за наймом, убивство з метою приховати інше каране діяння або вчинити втечу з-під варти, убивство заручника та деякими іншими.

Статтю 153 (умисне убивство при пом'якшуючих обставинах) доповнено такими новими ознаками як убивство з ревнощів, з помсти, викликаной захворюванням з вини потерпілого на наркоманію, токсикоманію, алкоголізм, СНІД, венеричну хворобу.

Статтю 156 (доведення до самогубства) доповнено такою кваліфікуючою ознакою як примушення до співжиття або вчинення розпутних дій чи до заняття проституцією.

Статтю 158 (тяжке тілесне ушкодження) доповнено такими ознаками як введення в організм потерпілого шляхом обману чи насильства наркотичних засобів або токсичних речовин, що спричинило захворювання на наркоманію чи токсикоманію, вчинення цього діяння у зв'язку з виконанням потерпілим свого службового або громадського обов'язку.

До ряду статей цієї глави включено як кваліфікуючу ознаку вчинення діяння із хуліганських спонукань.

У главі 23 «Карані діяння проти сім'ї, моралі, статевої недоторканності» поміщено норми, які в чинному Кримінальному кодексі входять до глави «Злочини проти життя, здоров'я, волі і гідності особи». Пропоноване проектом відокремлення із чинної глави у самостійну діянь проти сім'ї, моралі і статевої недоторканності пояснюється потребою наголосити на самостійному значенні захисту цих об'єктів.

Глава налічує сімнадцять статей (175–191), з яких новими є п'ять. Це – статті 178 (торгівля дітьми), 186 (втягнення в заняття проституцією), 189 (незаконне використання органів, частин і тканин трупа людини), 190 (осквернення пам'яті покійних у місцях поховання), 191 (розголошення лікарської таємниці).

Крім того, внесено певні доповнення та зміни до деяких статей, що є у чинному Кримінальному кодексі, котрі істотно посилюють їх якість. Ці доповнення і уточнення конкретизують умови настання кримінальної відповідальності за ці діяння. Зокрема, статтю 177 про розголошення таємниці усиновлення доповнено такою кваліфікуючою ознакою як вчинення цього діяння публічною посадовою особою чи функціонером; розширено сферу застосування статті 185 про насильницьке задоволення статевої потреби неприродним способом за рахунок введення в її диспозиції дій, що раніше не були відомі законодавству, та деякі інші.

Глава 24 «Карані діяння проти конституційних прав громадян» є новою главою, поява якої викликана прийняттям нової Конституції України. Конституція є законом прямої дії, тому, щоб полегшити ефективність її застосування, виникла потреба в охороні її положень кримінально-правовими засобами, що і було відтворено в запропонованому документі. Ця глава складається з 15 статей (192–206). Новими серед них є 11 – ст. 192, яка встановлює кримінальну відповідальність за порушення рівноправності; ст. 193 – порушення особистої свободи; ст. 194 – використання примусової праці; ст. 195 – порушення екологічних прав; ст. 200 – порушення права на отримання освіти; ст. 201 – порушення виборчого права чи права на участь в референдумі; ст. 202 – викрадення виборчих бюлетенів; ст. 203 – незаконний вплив на виборців; ст. 205 – порушення права доступу до інформації; стаття 206 – перешкодження законній професійній діяльності журналіста.

Решта статей цієї глави є, в основному, традиційною, їх зміст певною мірою збагачено за рахунок включення нових кваліфікуючих ознак передбачуваних ними діянь.

Глава 25 «Карані діяння проти держави» вміщує чотирнадцять статей (207–220). Переважна їх більшість є відносно традиційною. Вперше включаються в цю главу діяння, що посягають на обороноздатність української держави (стаття 208 – незаконний вивіз за межі України сировини, матеріалів, обладнання для створення зброї, а також військової і спеціальної техніки; стаття 212 – ухилення від військового обліку, військових зборів, призову на військову чи альтернативну службу; стаття 220 – незаконне створення воєнізованого чи іншого збройного формування).

Глава 26 «Карані діяння, що посягають на діяльність органів державної влади та інтереси служби» складається із 15 статей (221–235). З них 4 статті є новими. Ними встановлюється кримінальна відповідальність за втручання в діяльність представницького органу чи органу виконавчої влади (стаття 221), незаконний вплив на представницький орган чи орган виконавчої влади (стаття 222), незаконне протегування (стаття 224), невиконання вимог закону (стаття 225).

Глава 27 «Карані діяння, що посягають на судову діяльність» налічує 20 статей (236–255). Зміст глави є традиційний. В той же час окремі її статті доповнено або уточнено за рахунок введення нових кваліфікуючих ознак деяких караних діянь.

Глава 28 «Карані діяння проти власності» складається з 13 статей (256–268). Норми цієї глави передбачають рівний захист всіх форм власності.

Глава містить три нових статті. Це – стаття 260 (викрадення чужого транспортного засобу), 265 (розкрадання електроенергії та енергоносіїв) і стаття 266 (підкуп учасників та організаторів спортивних змагань і видовищних комерційних конкурсів).

Крім того, окремі статті глави доповнено, з урахуванням пропозицій практичних працівників, додатковими кваліфікуючими ознаками – вчи-

нення діяння організованою злочинною групою, із хуліганських спонукань або щодо майна, що являє історичну або культурну цінність.

Потрібно відмітити факт заміни такого складу злочину як угон (ст. 215³ КК України) на статтю, що передбачає більш сувору відповідальність за викрадення транспортного засобу. Такий крок авторів проекту обумовлюється численними пропозиціями науковців та практичних працівників, які справедливо вказують на непотрібність і практичну хибність існування ст. 215³ в чинному кримінальному законодавстві. До того ж кількість крадіжок автотранспорту лише збільшується.

Глава 29 «Карані діяння проти порядку здійснення та іншої економічної діяльності» включає 34 статті (269–302).

Зміст глави розширено за рахунок введення 18 нових кримінально-правових норм: ст. 270 (лжепідприємництво), ст. 271 (незаконне отримання кредиту), ст. 272 (ухилення від погашення кредиторської заборгованості), ст. 273 (Недобросовісна конкуренція), ст. 274 (ухилення від сплати податків та інших обов'язкових платежів), ст. 275 (ухилення громадянина від сплати податку) та інші.

Глава 30 «Карані діяння, вчиновані з використанням комп'ютерної техніки» містить 6 статей (303–308). Ця група складів караних діянь розроблена авторським колективом. Вона неодноразово була опублікована і отримала позитивні відгуки від банківських робітників, спеціалістів з комп'ютерної техніки та співробітників Національного бюро Інтерполу. Також цю главу було покладено за основу в законодавство Росії, Казахстану. Це пояснюється простотою, надійністю та ефективністю розробленої системи боротьби з комп'ютерними правопорушеннями.

Глава 31 «Карані діяння проти громадської безпеки та громадського спокою» містить 20 статей (309–328).

У главу введено чотири нових статті, потреба в яких зумовлена виникненням нових видів караних діянь у сфері громадської безпеки. Це – статті 309 (створення організованої злочинної групи чи злочинної зграї або участь у злочинній зграї), 311 (піратство), 312 (карані діяння проти осіб та установ, що користуються міжнародним захистом), 313 (найманство), 318 (порушення правил експлуатації ядерної установки). Решта статей глави є традиційною.

У главу 32 «Карані діяння, що порушують безпеку руху транспорту» включено частину статей, що передбачають відповідальність за порушення правил експлуатації транспортних засобів та правил дорожнього руху, які у чинному Кодексі неправомірно віднесено до глави 10 «Злочини проти громадської безпеки, громадського порядку та народного здоров'я».

Крім того, до глави 32 поміщено нову статтю – 338 (порушення правил дорожнього руху особою, яка не є водієм транспортного засобу), яка має сприяти створенню безаварійних умов функціонування транспорту. Глава налічує 10 статей (329–338).

Заключна глава 33 «Карані діяння проти порядку несення військової служби» містить 27 статей (339–365). Принципова відміна цієї глави від аналогічної глави чинного Кримінального кодексу полягає у відмові проекту від поняття «військовий злочин». Це пояснюється тим, що армія є органічною складовою української держави, на яку поширюється Конституція України та інші її закони у повному обсязі, у зв'язку з чим нелогічно поділяти карані діяння за відомчою ознакою. Відповідно до цього у попередній главі 32 (стаття 329 ч. 2) військові транспортні засоби віднесено до числа учасників транспортного руху. До глави 33 включено нову за змістом статтю 329 (підрив бойового духу). Санкції практично всіх статей цієї глави тією або іншою мірою зазнали певних змін у бік їх пом'якшення.

Такі, в основному, є положення пропонованого проекту Кримінального кодексу.

7. Зміни і доповнення, внесені до проекту Кримінального кодексу у зв'язку з пропозиціями та зауваженнями, що надійшли від постійних комісій Верховної Ради, народних депутатів України, міністерств і відомств, наукових та навчальних закладів

На виконання доручення Президії Верховної Ради України проект Кримінального кодексу було доопрацьовано з урахуванням пропозицій та зауважень, що надійшли від постійних комісій, народних депутатів України, міністерств і відомств, наукових та навчальних закладів.

Всього на проект надійшло понад 90 листів, що містять оцінку проекту та пропозиції щодо його можливого удосконалення. Переважна більшість відгуків містить позитивну оцінку, п'ять із них – негативні. Це – відгуки кафедри кримінального права Національної юридичної академії ім. Ярослава Мудрого (м. Харків), відділу кримінально-правових і кримінологічних проблем Інституту держави і права АН України, Генеральної прокуратури України, на базі яких розроблявся проект КК України за завданням Кабінету Міністрів України, а також Верховного суду та Міністерства юстиції України, керівництво яких також є розробниками вказаного Кодексу.

Заслуговує на увагу, що негативний відгук на проект Кодексу Національна юридична академія ім. Ярослава Мудрого з власної ініціативи та всупереч загальноновизнаним нормам наукової етики розіслала Верховному суду, Генеральній прокуратурі та ряду інших міністерств і відомств України для орієнтації. Не виключено, що саме ця обставина визначила формування негативної оцінки проекту Кодексу, зокрема, Верховним судом України, від якого дещо раніше було отримано позитивний відгук.

Пропозиції та зауваження до проекту Кримінального кодексу, що надійшли, у переважній більшості відзначаються глибоким професійним

проникненням у суть законодавчого регулювання проблем, щирою зацікавленістю у створенні в Україні власного високоякісного законодавства. За своїм змістом їх умовно можна поділити на дві групи.

Першу з них складають пропозиції та зауваження, які повністю або частково були реалізовані у проекті, оскільки вони відповідають його концепції та конкретизують певні її положення. Це – ряд пропозицій комісій мандатної і з питань депутатської етики, з питань Чорнобильської катастрофи, з питань відродження та соціального розвитку села, з питань діяльності Рад народних депутатів, розвитку місцевого самоврядування, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Верховного суду України, Міністерства юстиції України, Міністерства праці України, Міністерства освіти України, Державного комітету у справах охорони державного кордону України, Міністерства енергетики та електрифікації України, Міністерства України у справах молоді і спорту, Міністерства оборони України, Міністерства закордонних справ України та деяких інших.

В проекті було враховано також ряд пропозицій Київського міського суду, Київської міської колегії адвокатів, виконавчих комітетів Івано-Франківської та Закарпатської обласних Рад народних депутатів, управлінь внутрішніх справ Луганської, Харківської, Донецької, Дніпропетровської, Хмельницької та Кіровоградської областей.

Враховано також деякі пропозиції Національної юридичної академії ім. Ярослава Мудрого (м. Харків), Національної академії внутрішніх справ України (м. Київ), а також Інституту держави і права АН України.

Другу групу пропозицій відхилено, оскільки вони не відповідають вимогам судової реформи, створення в Україні правової держави, дійсного захисту прав і свобод людини, ринкових відносин або зовсім не були аргументовані.

У цій пояснювальній записці розглядаються зміни та уточнення лише найбільш важливих концептуальних положень, що є визначальними майже для всіх інститутів як Загальної, так і Особливої частин проекту Кримінального кодексу.

Наприклад, в ході доопрацювання проекту відхилено заперечення МВС, Верховного суду та Вищого арбітражного суду щодо невіднесення до джерел кримінального законодавства інших нормативних актів, що не згадуються у Кодексі, але враховуються в нормах з бланкетною диспозицією, рішень Конституційного суду України щодо конституційності норм кримінального закону та правових норм, що містяться в ратифікованих Україною міжнародних договорах та угодах (стаття 6 проекту).

Зазначене заперечення ґрунтується на помилковій оцінці змісту поняття «джерела» у Кримінальному кодексі. Опоненти проекту у даному випадку помилково (механічно) ототожнюють поняття «джерело» з «кримінально-правовою нормою», що є неприпустимим.

Норма про джерела кримінального законодавства у пропонованому обсязі є новою для вітчизняного закону, але вона (крім згадування про бланкетні норми) давно відома США, Англії, Японії та Німеччині.

За таких умов відмова від пропонованої статтею 6 проєкту переліку джерел кримінального законодавства істотно збіднила б їх зміст і тому навряд чи була б виправданою.

Відхилено під час доопрацювання проєкту як такий, що не має будь-якої підстави, докір деяких правоохоронних органів України у тому, що автори проєкту начебто відмовились від поняття злочину.

Насправді це зовсім не так. У проєкті поновлюється багаточленна класифікація кримінальних правопорушень, що існувала у вітчизняному кримінальному законодавстві до 1917 року. Найбільш тяжким з цих правопорушень визнавався в ньому, як і в проєкті, саме злочин.

Отже, злочину в проєкті відводиться його дійсне місце. Пропонована проєктом класифікація має за мету індивідуалізувати відповідальність та покарання щодо кожного з порушників, визначити реальний характер і стан злочинності в Україні, чітко розмежувати підслідність між слідчими органами та поновити справедливість, за браком якої ім'ям «злочинець» називається і малолітній хлопчик, який вчинив єдину у житті крадіжку, і насильник-садист типу Чикатило та Онопрієнко.

Відхилено заперечення зазначених вище опонентів стосовно доцільності запровадження кримінальної відповідальності юридичних осіб.

Введення у Кримінальний кодекс відповідальності юридичних осіб є нагальною потребою розвитку української держави, яку висунуто самим життям. За три чверті століття на її території саме юридичними особами майже нанівець зведено унікальні у всьому світі запаси українського чорнозему – джерела родючості і життя, затоплено найкращі місця історичного природного заселення, загублено природу і залишено на вимирання населення значної частини України внаслідок Чорнобильської катастрофи.

В сучасних умовах істотно зростають можливості вчинення злочинів юридичними особами у сферах економіки, фінансування та деяких інших, але всі ці злочини для чинного кримінального законодавства є недовсяжні, бо всі вони чиняться ім'ям колективного органу, юридичної особи.

Відсутність відповідальності юридичних осіб призводить до безкарності посадових осіб всіх рангів, які, приймаючи колективне злочинне рішення, реально уникають відповідальності.

Норми проєкту про відповідальність юридичних осіб, з урахуванням зауважень, що надійшли, ретельно відпрацьовано з метою забезпечення надійного захисту громадян, які, працюючи у структурі юридичної особи, не вчинили особисто караного діяння. На користь введення інституту кримінальної відповідальності юридичної особи можна було б навести й інші аргументи.

Механізм рішення цієї проблеми авторським колективом розроблений. Для реалізації його потрібна лише політична та законодавча воля, та трохи жалості до власного народу.

Комісія і авторський колектив не погодилися з пропозиціями щодо виключення з проекту таких обставин, що звільняють від кримінальної відповідальності, як помилка в оцінці правомірності вчиненого і кримінально-правовий компроміс.

За проектом Кодексу звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з помилкою в оцінці правомірності вчиненого допускається лише стосовно кримінального проступку, тобто у випадках, коли караність діянь не є очевидною. Тому, виходячи із принципу презумпції невинності, відмова від інституту помилки в оцінці правомірності вчиненого була б, мабуть, несправедливою. Тим більше, що можливість зловживання зазначеним положенням закону майже повністю виключається тим, що обов'язок доводження помилки покладається на правопорушника.

Навряд чи можна поділяти й негативне ставлення до інституту кримінально-правового компромісу. Таке ставлення ґрунтується на хибному уявленні про універсальність публічності обвинувачення. Насправді така універсальність ніколи не існувала. Свідомством тому є інститути приватного та приватно-публічного обвинувачення у чинному кримінально-процесуальному законодавстві.

Отже, мова може йти лише про межі публічності обвинувачення. Автори проекту, звужуючи дещо сферу публічного обвинувачення, реалізують ідею гуманізації кримінального законодавства виходячи з інтересів, насамперед, особи, що цілком відповідає міжнародно-правовим стандартам.

Під час доопрацювання проекту Кодексу було враховано зауваження про доцільність поновлення такої міри покарання як конфіскація майна.

Що ж до таких мір покарання як виправні роботи без позбавлення волі і так званого обмеження волі (умовне засудження до позбавлення волі з обов'язковим залученням до праці), які, за твердженням опонентів, нібито виправдали себе на практиці, то ці види покарання не відповідають концепції проекту Кодексу і вимогам життя правової держави.

Виправні роботи є по суті замаскованою формою грошового штрафу, розстроченого або розтягнутого у часі. Авторським колективом з метою уникнення невинуватої заміни штрафу на позбавлення волі та забезпечення реальності стягування штрафів було істотно зменшено їх розміри. При цьому були враховані міркування, висловлені судовими працівниками та науковцями.

На думку авторського колективу, доопрацьований проект Кримінального кодексу може бути поданий на розгляд Верховної Ради нашої держави для другого першого читання, оскільки він має власну концепцію, яка рішуче відрізняється від запропонованої в законопроекті, підготовленому робочою групою Кабінету Міністрів України.

■ 8. Проект Кримінального кодексу України (альтернативний) від 15 травня 1998 року № 1029-1¹

*Внесений
народним депутатом України
Пилипчуком І.М.*

Проект

КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

З М І С Т

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

РОЗДІЛ I. ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ПРИНЦИПИ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ

Глава 1. Призначення та принципи Кримінального кодексу

РОЗДІЛ II. МЕЖІ ДІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНУ

Глава 2. Джерела кримінального законодавства, межі його дії у часі та просторі

РОЗДІЛ III. КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Глава 3. Підстава кримінальної відповідальності

Глава 4. Каране діяння, його види

Глава 5. Поняття вини, її форми

Глава 6. Суб'єкти кримінальної відповідальності

Глава 7. Незакінчене каране діяння

Глава 8. Співучасть

Глава 9. Причетність до караного діяння

Глава 10. Множинність караних діянь

РОЗДІЛ IV. ОБСТАВИНИ, ЩО ВИКЛЮЧАЮТЬ КАРАНІСТЬ ПРОТИПРАВНОЇ ДІЇ АБО БЕЗДІЯЛЬНОСТІ

Глава 11. Обставини, що виключають караність протиправної дії або бездіяльності

¹ Кримінальний кодекс України : проект від 15 травня 1998 р. (zareestrovano № 1029-1). Верховна Рада України : офіційний веб-портал. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=3885 (дата звернення: 10.06.2022).

РОЗДІЛ V. ПОКАРАННЯ

Глава 12. Покарання та його види

Глава 13. Призначення покарання

Глава 14. Звільнення від кримінальної відповідальності та покарання

Глава 15. Судимість і реабілітація

Глава 16. Амністія та помилування

РОЗДІЛ VI. ПРИМУСОВІ ЗАХОДИ МЕДИЧНОГО ХАРАКТЕРУ

Глава 17. Примусові заходи медичного характеру, умови і порядок їх застосування

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

РОЗДІЛ VII. КАРАНІ ДІЯННЯ ПРОТИ ЛЮДСТВА

Глава 18. Карані діяння проти миру і безпеки людства

Глава 19. Карані діяння у сфері природокористування

Глава 20. Карані діяння проти здоров'я населення

Глава 21. Карані діяння, що посягають на свободу совісті та законну діяльність релігійних конфесій

РОЗДІЛ VIII. КАРАНІ ДІЯННЯ ПРОТИ ОСОБИ, ЇЇ ПРАВ, СВОБОД І МОРАЛІ

Глава 22. Карані діяння проти життя, здоров'я волі, честі та гідності особи

Глава 23. Карані діяння проти сім'ї, моралі та статевої недоторканності

Глава 24. Карані діяння проти конституційних прав громадян

РОЗДІЛ IX. КАРАНІ ДІЯННЯ ПРОТИ ДЕРЖАВИ І ВЛАДИ

Глава 25. Карані діяння проти держави

Глава 26. Карані діяння, що посягають на діяльність установ державної влади та інтереси служби

Глава 27. Карані діяння проти правосуддя

РОЗДІЛ X. КАРАНІ ДІЯННЯ У СФЕРІ ВЛАСНОСТІ ТА ЕКОНОМІКИ

Глава 28. Карані діяння проти власності

Глава 29. Карані діяння проти порядку здійснення підприємницької та іншої економічної діяльності

Глава 30. Карані діяння, вчинювані з використанням комп'ютерної техніки

РОЗДІЛ XI. КАРАНІ ДІЯННЯ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

Глава 31. Карані діяння проти громадської безпеки та громадського спокою

Глава 32. Карані діяння, що порушують безпеку руху транспорту

РОЗДІЛ XII. КАРАНІ ДІЯННЯ ПРОТИ ПОРЯДКУ НЕСЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ

Глава 33. Карані діяння проти порядку несення військової служби

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

РОЗДІЛ І. ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ПРИНЦИПИ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ

ГЛАВА 1. Призначення та принципи Кримінального кодексу

Стаття 1. Призначення Кримінального кодексу

1. Загальною метою цього Кодексу є:

а) встановлення заборони діяння;

б) визначення ознак заборонюваного діяння;

в) створення умов для попередження караних діянь шляхом встановлення заходів кримінально-правового впливу – мір покарання та примусового лікування, а так само соціальної адаптації засуджених;

г) формування законослухняної поведінки громадян шляхом визначення умов, які стимулюють відмову від вчинення караного діяння.

2. Спеціальною метою цього Кодексу є:

д) сприяння забезпеченню миру та безпеки людства;

е) захист кримінально-правовими засобами здоров'я населення та навколишнього середовища, здоров'я, прав і свобод, честі і гідності особи, недоторканності власності;

є) захист української держави, її законодавчої, виконавчої та судової влади, народного господарства, забезпечення суспільної безпеки;

ж) забезпечення відшкодування матеріальної і моральної шкоди потерпілому від караного діяння.

3. Цей Кодекс містить вичерпний перелік караних діянь. Нові кримінально-правові норми, у тому числі норми міжнародних договорів та угод з питань кримінального права, набирають чинності лише після їх включення до нього.

Стаття 2. Законність

1. Караність діяння та інші кримінально-правові наслідки його вчинення визначаються тільки кримінальним законом.

2. Ніхто не може бути визнаний винним у вчиненні караного діяння, а також підданий покаранню інакше як за вироком суду та у відповідності з законом.

Стаття 3. Рівність перед законом

1. Фізичні особи незалежно від їх походження, соціального та майнового стану, расової чи національної приналежності, статі, освіти,

ставлення до релігії, мови і характеру занять, а також юридичні особи незалежно від виду, сфери діяльності, статусу та форми власності, які вчинили каране діяння, рівні перед законом.

2. Фізична особа – громадянин України, іноземець, особа без громадянства.

3. Юридична особа – будь-яке державне, колективне, приватне або змішаного типу формування, що має організаційну єдність, створене у відповідності з статутом, положенням чи іншим затвердженим у встановленому порядку нормативним актом, який визначає його правовий стан.

Стаття 4. Особиста відповідальність

Кримінальній відповідальності підлягають: фізична особа – лише за вчинене нею особисто каране діяння, юридична особа – за каране діяння, вчинене її працівниками, які діяли за повноваженням юридичної особи та від її імені.

Стаття 5. Вина як умова відповідальності

1. Особа несе кримінальну відповідальність лише за каране діяння, щодо якого встановлено її вину.

2. Особа вважається невинною, доки її вину не буде встановлено вироком суду, що набрав законної сили.

3. Об'єктивне поставлення в провину, тобто притягнення до кримінальної відповідальності за невинне завдання шкоди, не допускається.

РОЗДІЛ II. МЕЖІ ДІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНУ

ГЛАВА 2. Джерела кримінального законодавства, межі його дії у часі та просторі

Стаття 6. Джерела кримінального законодавства

Джерелами кримінального законодавства України є:

- а) Конституція України;
- б) цей Кодекс;
- в) інші нормативні акти, які безпосередньо не згадуються у цьому Кодексі, але враховуються у нормах з бланкетною диспозицією;
- г) рішення Конституційного суду України щодо конституційності норм кримінального закону.

Стаття 7. Дія кримінального закону в часі

1. Караність діяння визначається законом, який діяв під час вчинення цього діяння.

2. Закон, що скасовує караність діяння або пом'якшує покарання, має зворотну силу, тобто поширюється з моменту набрання ним чинності також на діяння, вчинені до його видання.

3. Закон, що встановлює караність діяння або посилює покарання, зворотної сили не має.

Стаття 8. Дія кримінального закону в просторі

1. Усі карані діяння, вчинювані на території України, підлягають її юрисдикції незалежно від громадянства винного, за винятком випадків вчинення їх громадянами іноземних держав, які відповідно до міжнародних договорів користуються дипломатичним імунітетом.

2. Громадяни України, які вчинили діяння, передбачені цим Кодексом, за межами України, підлягають кримінальній відповідальності за законом України за умови, якщо їх не було піддано покаранню за вироком іноземної держави.

3. Карані діяння, пов'язані з порушенням міжнародних законів або правил ведення війни, міжнародним тероризмом, торгівлею людьми, зброєю, наркотичними засобами, радіоактивними матеріалами і предметами, рідкоземельними металами або виробами з них, фальшуванням грошей та цінних паперів, вчинені громадянами України або особами без громадянства за межами України, в разі затримання їх на території України тягнуть за собою відповідальність за цим Кодексом.

4. Іноземні громадяни за злочини, вчинені за межами України, підлягають відповідальності за цим Кодексом у випадках, передбачених міжнародними договорами.

5. До території України, крім частини європейського континенту, належного їй континентального шельфу та повітряного простору над ними, на які поширюється юрисдикція української держави, відносяться її внутрішні територіальні води та повітряний простір над ними, належні їй військові, морські та річкові судна, повітряні та космічні кораблі незалежно від місця їх перебування, а також інші її судна у відкритому морі.

Стаття 9. Видача злочинця

Видача іноземній державі громадянина України, який вчинив каране діяння на її території, не допускається, якщо інше не передбачено міжнародним договором чи угодою про подання юридичної допомоги.

Стаття 10. Тлумачення у Кримінальному кодексі

1. Кримінальний закон підлягає застосуванню у точній відповідності з його текстом. Розширене застосування норм і термінів, а так само застосування кримінально-правової аналогії не допускаються.

2. Тлумачення у цьому Кодексі норм і термінів передбачає:
- а) сприяння повному з'ясуванню їх змісту та вірному застосуванню;
 - б) підвищення ефективності контролю за застосуванням кримінального закону;
 - в) забезпечення відповідності вчиненому призначуваних покарань;
 - г) захист прав потерпілого від караного діяння та його наслідків;
 - д) сприяння забезпеченню законності.

Стаття 11. Зміст терміна, що використовується у цій главі

Аналогія – кваліфікація діяння, не передбаченого цим Кодексом, за подібною нормою.

РОЗДІЛ III. КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

ГЛАВА 3. Підстава кримінальної відповідальності

Стаття 12. Кримінальна відповідальність

1. Кримінальна відповідальність полягає у застосуванні до особи, яка вчинила каране діяння, покарання, передбаченого цим Кодексом.
2. Ніхто не може бути двічі покараний за одне й те ж діяння або звільнений від кримінальної відповідальності і покарання за підставами, не передбаченими цим Кодексом.

Стаття 13. Підстава кримінальної відповідальності

1. Підставою кримінальної відповідальності є вчинення винним караного діяння, передбаченого відповідною статтею цього Кодексу.
2. У встановлених законом випадках обов'язковою умовою кримінальної відповідальності є настання шкідливих наслідків діяння або застосування, що йому передувало, заходів дисциплінарного чи адміністративного впливу (стягнення) за такі ж дії (дисциплінарна, адміністративна преюдиція).

ГЛАВА 4. Каране діяння, його види

Стаття 14. Поняття караного діяння

1. Караним діянням визнається протиправна умисна чи необережна дія або бездіяльність, заборонена цим Кодексом під загрозою покарання.

2. Не є караним діянням дія або бездіяльність, які формально хоч і підпадають під ознаки норм Особливої частини цього Кодексу, але через свою незначність не являють великої небезпеки.

3. Карані діяння залежно від ступеня їх небезпечності поділяються на кримінальний проступок, злочин, тяжкий злочин та особливо тяжкий злочин.

Стаття 15. Кримінальний проступок

Кримінальний проступок є каране діяння, за яке відповідно до цього Кодексу передбачено покарання, не пов'язане з позбавленням волі або у вигляді позбавлення волі терміном до одного року.

Стаття 16. Злочин

Злочином є каране діяння, за яке відповідно до цього Кодексу передбачено покарання у вигляді позбавлення волі терміном понад один рік до двох років.

Стаття 17. Тяжкий злочин

Тяжким злочином є каране діяння, за яке відповідно до цього Кодексу передбачено покарання у вигляді позбавлення волі терміном понад два роки до чотирьох років.

Стаття 18. Особливо тяжкий злочин

Особливо тяжким злочином є каране діяння, за яке відповідно до цього Кодексу передбачено покарання у вигляді позбавлення волі терміном понад чотири роки до п'ятнадцяти років або смертної кари.

ГЛАВА 5. Поняття вини, її форми

Стаття 19. Поняття вини

1. Вина фізичної особи визначається її психічним ставленням до вчиненого нею караного діяння, його наслідків, а також можливості їх настання. За своєю формою вина фізичної особи може бути умисною чи необережною.

2. Вина юридичної особи визначається завідомою незаконністю вчиненого нею. За своєю формою вина юридичної особи є умисною.

3. Ступінь вини особи, тобто її волі, цілеспрямованої на вчинення караного діяння, яка характеризується формою вини, метою та мотивом вчиненого, шкідливими наслідками, враховується при визначенні тяжкості діяння, призначенні покарання та інших заходів кримінально-правового впливу.

Стаття 20. Умисел

1. Умисним діянням визнається карана дія або бездіяльність, вчинена з прямим чи непрямим умислом.

2. Діяння визнається вчиненим з прямим умислом, якщо особа, яка його вчинила, усвідомлювала караний характер своєї поведінки, передбачала її небезпечні наслідки та бажала або свідомо допускала їх настання.

3. Вчинення умисного караного діяння у спеціально передбачених цим Кодексом випадках може зумовлюватися завідомістю, наміром, спонуканням, мотивом та метою.

4. Завідомість полягає в тому, що особа, яка вчинила каране діяння, усвідомлює протиправність своєї дії або бездіяльності і неминучість шкідливих наслідків, що нею викликаються.

5. Намір полягає в усвідомленому бажанні особи, яка вчинила каране діяння, діяти певним чином.

6. Спонукування до вчинення караного діяння може виникати як з особистого бажання винного, так і під впливом фізичного чи іншого примусу.

7. Мотивом визнається потреба винного, що задовольняється вчиненням караного діяння.

8. Мета вчинення умисного караного діяння визначається уявленням особи, яка його вчинила, щодо бажаних наслідків вчиненого.

9. Діяння визнається вчиненим з непрямим умислом, якщо особа, яка його вчинила, усвідомлює караний характер своєї поведінки, передбачає її небезпечні наслідки та хоч і не бажає, але свідомо допускає їх настання.

Стаття 21. Необережність

1. Каране діяння визнається вчиненим з необережності, якщо особа, яка його вчинила, передбачала можливість настання шкідливих наслідків, але легковажно розраховувала на їх відвернення, або не передбачала можливості настання таких, хоч повинна була і могла їх передбачити.

2. Відповідальність за каране діяння, вчинене з необережності, настає лише в тому разі, якщо воно потягло за собою наслідки, передбачені відповідною статтею цього Кодексу.

Стаття 22. Відсутність вини

Діяння не визнається караним, якщо особа не усвідомлювала протиправного характеру своєї поведінки, не передбачала можливості настання шкідливих наслідків та за обставинами того, що сталося, не повинна була чи не могла їх передбачити (казус).

ГЛАВА 6. Суб'єкти кримінальної відповідальності

Стаття 23. Суб'єкти кримінальної відповідальності

1. Суб'єктами кримінальної відповідальності можуть бути фізичні та юридичні особи.

2. Спеціальними суб'єктами кримінальної відповідальності з числа фізичних осіб можуть бути публічні посадові особи, функціонери та військовослужбовці. У випадках, передбачених відповідними статтями цього Кодексу, спеціальними суб'єктами кримінальної відповідальності можуть бути й інші фізичні особи.

3. Для фізичних осіб кримінальна відповідальність за карані діяння настає з шістнадцятирічного віку. Фізичні особи, які досягли чотирнадцятирічного віку, несуть кримінальну відповідальність за:

а) незаконне виготовлення, придбання, зберігання, переміщення чи збут наркотичних засобів (стаття 128);

б) умисне вбивство (статті 151, 152, 153);

в) умисне тяжке тілесне ушкодження (стаття 158);

г) умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження (стаття 160);

д) зґвалтування (стаття 184);

е) насильницьке задоволення статевої потреби неприродним способом (стаття 183, частини 2, 3 і 4);

є) крадіжку (стаття 256);

ж) грабіж (стаття 257);

з) розбій (стаття 258);

и) знищення чи пошкодження чужого майна за обтяжуючих обставин (стаття 263, частини 2 і 3);

і) вимагання (стаття 264);

ї) розкрадання вогнепальної зброї, бойових припасів або вибухових речовин (стаття 324).

Стаття 24. Осудність

1. Осудність є спроможність фізичної особи усвідомлювати караність своєї дії чи бездіяльності або можливість настання наслідків, що тягнуть за собою кримінальну відповідальність, та керувати своєю поведінкою.

2. Не підлягає кримінальній відповідальності особа, яка перебувала під час вчинення караного діяння в стані неосудності, внаслідок якого вона не могла усвідомлювати характеру та значення своїх дій або бездіяльності. До такої особи судом можуть застосовуватись примусові заходи медичного характеру. Стан неосудності може викликатися хронічним душевним захворюванням, тимчасовим чи хронічним психічним розладом або слабоумством.

3. Не підлягає покаранню особа, яка вчинила каране діяння в осудному стані, але до винесення судом вироку захворіла на душевну хворобу,

яка позбавляє її можливості усвідомлювати свої дії або керувати ними. До такої особи за призначенням суду також можуть застосовуватися примусові заходи медичного характеру, а після її видужання вона підлягає покаранню.

Стаття 25. Відповідальність за каране діяння, вчинене в стані, викликаному вживанням алкоголю, наркотичних засобів чи токсичних речовин

Особа, яка вчинила каране діяння у стані алкогольного сп'яніння, наркотичного збудження чи під впливом токсичних речовин, не звільняється від кримінальної відповідальності.

Стаття 26. Відповідальність юридичних осіб

1. Караним діянням, вчиненим юридичною особою, визнається заборонена цим Кодексом дія або бездіяльність, виконана або санкціонована її керівником чи колективним органом управління, що діяв від імені юридичної особи.

2. Юридичні особи можуть нести кримінальну відповідальність за особливо тяжкі злочини проти миру і безпеки людства, здоров'я населення, проти держави, у сферах природокористування і господарювання лише у випадках, спеціально передбачених нормами Особливої частини цього Кодексу.

3. Кримінальна відповідальність юридичної особи не виключає такої щодо фізичної особи, яка безпосередньо брала участь у незаконній діяльності юридичної особи чи сприяла її здійсненню.

Стаття 27. Зміст термінів

1. До публічних посадових осіб належать представники органів державної влади і самоврядування, а також інші особи, які постійно або тимчасово займають у державних чи змішаних з державною часткою в майні підприємствах, установах або організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих, консультативно-дорадчих або адміністративно-господарських обов'язків, чи виконують такі обов'язки за спеціальним повноваженням.

2. Функціонерами визнаються службовці державних підприємств, установ та організацій, які не наділені повноваженнями публічних посадових осіб, а також працівники управлінської сфери недержавних підприємств, установ та організацій.

3. До військовослужбовців належать особи, які перебувають на дійсній військовій службі у Збройних Силах України, Службі безпеки України, Національній гвардії України, Прикордонних військах України, внутрішніх військах, військах цивільної оборони та інших військових формуваннях, створених у відповідності до чинного зако-

нодавства, а також військовозобов'язані під час проходження ними навчальних чи перевірчих зборів та курсанти військових навчальних закладів.

ГЛАВА 7. Незакінчене каране діяння

Стаття 28. Приготування

1. Приготування до караного діяння є пошук або пристосування засобів чи знарядь чи створення умов для його вчинення.

2. Покарання за приготування до караного діяння не може перевищувати третини від максимального розміру покарання, встановленого відповідною статтею Особливої частини цього Кодексу за це діяння.

Стаття 29. Замах

Замахом на каране діяння визнається умисна дія або бездіяльність, що безпосередньо спрямована на його вчинення, якщо діяння не було доведено до кінця через обставини, незалежні від винного.

Стаття 30. Кваліфікація приготування до караного діяння та замах на нього

Відповідальність за приготування до караного діяння та замах на нього настає лише у випадках, передбачених відповідними статтями Особливої частини цього Кодексу; вони підлягають кваліфікації за цими ж статтями.

Стаття 31. Добровільна відмова від доведення умисного караного діяння до кінця

1. Добровільною відмовою від умисного караного діяння визнається припинення особою приготування до діяння або замаху на нього, якщо винна особа усвідомлювала або мала реальну можливість доведення наміру до кінця.

2. Добровільна відмова від караного діяння виключає кримінальну відповідальність, яка може наставати лише тоді, коли у фактично вчиненому є зазначені в законі ознаки іншого караного діяння.

3. Добровільна відмова організатора, підбурювача чи підсобника від участі в караному діянні виключає кримінальну відповідальність, якщо фактично вчинене ними не утворює самостійного караного діяння і не потягло за собою шкідливих наслідків.

ГЛАВА 8. Співучасть

Стаття 32. Поняття співучасті

Співучастю визнається спільна участь у вчиненні умисного караного діяння двох або більше осіб, які досягли віку кримінальної відповідальності та діяли в осудному стані.

Стаття 33. Співучасники

1. Співучасниками караного діяння визнаються виконавці, організатори, підбурювачі та підсобники.

2. Виконавцем караного діяння визнається особа, яка безпосередньо вчинила каране діяння самостійно або разом з іншими особами. Виконавцем визнається також особа, яка використовує для вчинення караного діяння інших осіб, які відповідно до цього Кодексу не підлягають відповідальності.

3. Організатором караного діяння визнається особа, яка організувала вчинення караного діяння, у тому числі через віддання незаконного наказу, або керувала його вчиненням. Організатором визнається також особа, яка, фінансуючи незаконну діяльність, у тому числі шляхом підкупів, створює безпечні умови для співучасників караного діяння або координує діяльність злочинних формувань.

4. Підбурювачем караного діяння визнається особа, яка схиляє інших осіб до вчинення караного діяння.

5. Підсобником караного діяння визнається особа, яка сприяла вчиненню караного діяння порадами, вказівками, наданням засобів або усуненням перешкод, а також заздалегідь обіцяла приховати особу, яка вчинила каране діяння, знаряддя і засоби його вчинення, сліди діяння чи предмети, здобуті незаконним шляхом, та не повідомляти про вчинене каране діяння.

Стаття 34. Форми організованої злочинної діяльності

1. Діяльність співучасників караного діяння може здійснюватись шляхом:

а) організації або участі у створенні злочинних формувань – групи осіб, які діють за змовою, організованої злочинної групи, банди, злочинної зграї (форми співучасті);

б) матеріального, фінансового, правового забезпечення злочинного формування, постачання або надання йому зброї, іншого забезпечення;

в) керівництва діяльністю злочинного формування;

г) створення сприятливих та безпечних умов існування і діяльності злочинного формування.

2. Групою осіб, які діють за змовою, визнається ситуативне об'єднання двох або більше осіб, які до початку або на початку караного діяння домовились про спільне його вчинення.

3. Організованою злочинною групою визнається об'єднання за попередньою змовою двох або більше осіб для вчинення одного чи декількох караних діянь, що є для винних основним чи додатковим джерелом існування або задоволення інших особистих чи групових інтересів учасників.

4. Бандою визнається озброєна організована злочинна група.

5. Злочинною зграєю визнається стійке об'єднання осіб для вчинення караних діянь, що характеризується високим ступенем організованості та управління і діє на професійній основі.

Стаття 35. Межі відповідальності за співучасть у караному діянні

1. Кримінальна відповідальність організатора, підбурювача і підсобника настає у випадках, коли:

а) дії виконавця щодо приготування до вчинення караного діяння утворюють самостійне каране діяння;

б) виконавець замахувався на каране діяння;

в) виконавець вчинив каране діяння.

2. Кримінальна відповідальність організатора, підбурювача і підсобника настає за тією ж статтею цього Кодексу, що й відповідальність виконавця.

3. За вчинене особою каране діяння, що не охоплюється умислом інших співучасників (ексцес співучасника), останні кримінальної відповідальності не несуть.

ГЛАВА 9. Причетність до караного діяння

Стаття 36. Приховування

1. Заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка вчинила каране діяння, а так само знарядь і засобів вчинення діяння, його слідів або предметів, добутих кримінально караним шляхом, тягне за собою відповідальність лише у випадках, спеціально передбачених цим Кодексом.

2. Не підлягає кримінальній відповідальності за заздалегідь не обіцяне приховування близький родич особи, яка вчинила каране діяння. Близькими родичами за цим Кодексом визнаються подружжя, рідні батько і мати, рідні та двоюрідні брати і сестри, дід, баба, дядько, тітка.

3. Відповідальність за заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка вчинила каране діяння, знарядь і засобів вчинення діяння, його слідів або предметів, добутих кримінально караним шляхом, настає за відповідною статтею Особливої частини цього Кодексу, що передбачає покарання за це діяння. Покарання в цьому разі не може перевищувати однієї п'ятої від максимального розміру покарання, встановленого цією нормою.

Стаття 37. Неповідомлення про злочин

1. Заздалегідь не обіцяне неповідомлення про достовірно відомий особливо тяжкий злочин, що готується, вчинюється або вчинено, тягне за собою кримінальну відповідальність лише у випадках, спеціально передбачених цим Кодексом.

2. Не підлягає кримінальній відповідальності за неповідомлення про особливо тяжкий злочин:

- а) близький родич особи, яка вчинила каране діяння;
- б) захисник обвинуваченого в кримінальній справі;
- в) служитель релігійного культу, якому стало відомо про вчинений злочин під час сповіді.

3. Відповідальність за неповідомлення про достовірно відомий особливо тяжкий злочин, що готується, вчинюється або вчинено, настає за відповідною статтею Особливої частини цього Кодексу, що передбачає покарання за цей злочин. Покарання при цьому не може перевищувати однієї шостої частини від максимального розміру покарання, встановленого цією нормою.

ГЛАВА 10. Множинність караних діянь

Стаття 38. Множинність караних діянь

Множинність караних діянь визначається будь-яким, більше одного, їх числом, що утворює повторність або сукупність.

Стаття 39. Повторність караного діяння

1. Повторність караного діяння утворює вчинення двох або більше караних діянь, що містять ознаки одного й того ж діяння, якщо за будь-яке з них особу, яка їх вчинила, не було засуджено.

2. Повторність відсутня, якщо:

- а) раніше вчинені карані діяння не тягнуть за собою відповідальності внаслідок закінчення термінів давності;
- б) каране діяння складається з ряду тотожних діянь, спрямованих до єдиної мети;
- в) діяння полягає у тривалому невиконанні обов'язків, караному у кримінальному порядку.

Стаття 40. Сукупність караних діянь

Сукупністю визнається вчинення кількох караних діянь, передбачених різними статтями або частинами статей цього Кодексу, за жодне з яких особу, яка їх вчинила, не було засуджено та щодо яких не закінчились терміни давності.

Стаття 41. Особливо небезпечний злочинець

1. Особливо небезпечним злочинцем за вироком суду може бути визнано особу, засуджену до позбавлення волі терміном не менше чотирьох років:

а) за особливо тяжкий злочин, якщо вона засуджувалась за особливо тяжкий злочин або двічі за особливо тяжкий злочин і за кожне з цих діянь призначалось покарання у вигляді позбавлення волі терміном не менше чотирьох років;

б) за тяжкий злочин, якщо її раніше було двічі засуджено за тяжкий злочин і особливо тяжкий злочин і за кожне з цих діянь було призначено покарання у вигляді позбавлення волі терміном не менше чотирьох років.

2. Суд, розглядаючи питання про визнання особи особливо небезпечним злочинцем, враховує відшкодування потерпілому матеріальної і моральної шкоди, а також інші обставини вчинення караного діяння.

3. При вирішенні питання про визнання особи особливо небезпечним злочинцем не враховуються судимості за діяння, вчинені у віці до вісімнадцяти років, а також судимості, погашені або зняті у встановленому законом порядку.

4. Визнання особи особливо небезпечним злочинцем втрачає силу в разі погашення або зняття судимості.

5. Особи, визнані в країнах СНД особливо небезпечними рецидивістами, прирівнюються до особливо небезпечних злочинців.

6. Норми Особливої частини цього Кодексу, що передбачають відповідальність за вчинення караного діяння особливо небезпечним злочинцем, застосовуються у випадках, якщо винного до вчинення останнього караного діяння було визнано таким за вироком, що набрав законної сили.

РОЗДІЛ ІV. ОБСТАВИНИ, ЩО ВИКЛЮЧАЮТЬ КАРАНІСТЬ ПРОТИПРАВНОЇ ДІЇ АБО БЕЗДІЯЛЬНОСТІ

ГЛАВА 11. Обставини, що виключають караність протиправної дії або бездіяльності

Стаття 42. Обставини загального характеру, що виключають караність протиправної дії або бездіяльності

Обставинами, що виключають караність протиправної дії або бездіяльності, у встановлених цим Кодексом випадках є:

а) помилка в оцінці правомірності вчиненого;

- б) кримінально-правовий компроміс;
- в) виконання наказу чи іншого розпорядження (крім випадків, коли наказ чи розпорядження є явно злочином);
- г) виконання закону;
- д) необхідна оборона;
- е) затримання особи, яка вчинила каране діяння;
- є) крайня необхідність;
- ж) фізичний або психічний примус;
- з) добровільна відмова від вчинення караного діяння;
- и) перебування серед співучасників караного діяння з метою виконання у відповідності з чинним законодавством спеціального завдання щодо його попередження або розкриття;
- і) обґрунтований ризик.

Стаття 43. Помилка в оцінці правомірності вчиненого

1. Помилкою в оцінці правомірності вчиненого визнається сумлінна хибна думка особи щодо протиправності і караності вчиненого нею діяння.

2. Дія цієї статті поширюється тільки на кримінальний проступок.

3. Обов'язок доведення наявності помилки покладається на особу, яка вчинила каране діяння.

Стаття 44. Кримінально-правовий компроміс між потерпілим та особою, яка вчинила каране діяння

1. Кримінально-правовий компроміс є добровільна угода між особою, яка вчинила каране діяння, і потерпілим щодо відмови від кримінального переслідування винної особи, за умови, що вона зобов'язується у визначений слідчим або органом дізнання термін відшкодувати завдану матеріальну і моральну шкоду. Кримінально-правовий компроміс допускається в справах про кримінальний проступок, злочин або вчинене з необережності інше каране діяння.

2. Кримінально-правовий компроміс може бути укладений у будь-який момент попереднього або судового слідства і підлягає засвідченню в судовому порядку.

3. Згода потерпілого повинна бути добровільною. Вона не має сили, якщо дається неповнолітнім, особою, яка страждає психічним захворюванням, хронічним алкоголізмом, наркоманією чи токсикоманією або яка перебувала у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння чи під впливом одурманливих засобів, особою, яка через обман не може реально оцінювати наслідків своєї згоди, а так само особою, щодо якої застосовано фізичний чи психічний примус.

4. У разі невиконання винним зобов'язання щодо відшкодування завданої потерпілому матеріальної і моральної шкоди у визначений

слідчим, органом дізнання або судом термін кримінально-правовий компроміс визнається недійсним.

5. Кримінально-правовий компроміс не допускається стосовно караного діяння, вчиненого особливо небезпечним злочинцем або особою, щодо якої потерпілий перебуває у матеріальній, службовій чи іншій залежності.

Стаття 45. Виконання наказу чи іншого розпорядження

1. Вчинення кримінального проступку у зв'язку з виконанням наказу чи іншого розпорядження виключає його караність для виконавця.

2. Вчинення злочину, тяжкого злочину або особливо тяжкого злочину у зв'язку з виконанням наказу чи іншого розпорядження виключає їх караність для виконавця, якщо наказ чи інше розпорядження не є явно злочинні. Особа, яка віддала незаконний наказ, підлягає відповідальності за вчинене виконавцем каране діяння відповідно до частини 3 статті 33 цього Кодексу.

3. Дія цієї статті поширюється на відносини служби і підпорядкованості, які регулюються чинним законодавством.

Стаття 46. Виконання закону

Не є карним діянням завдання шкоди охоронюваним законом інтересам при вчиненні дій, які пропонуються або дозволяються законодавством.

Стаття 47. Необхідна оборона

1. Кожен має право на необхідну оборону незалежно від можливості уникнути посягання чи звернутися за допомогою до інших осіб або органів влади.

2. Необхідною обороною визнаються дії, вчинені з метою захисту прав чи законних інтересів того, хто захищається, або іншої особи, інтересів суспільства і держави від караного діяння, що проявилися у завданні шкоди нападникові, якщо такі дії викликалися потребою негайного припинення посягання.

3. Особа, яка зазнала нападу, визнається такою, що не перевищила меж необхідної оборони, якщо нападник або особа, яка представляє його інтереси, не доведе іншого.

4. Не є перевищенням меж необхідної оборони застосування зброї, будь-яких інших засобів чи предметів для захисту від нападу озброєної особи, припинення протиправного проникнення в житлове або інше приміщення, або якщо той, хто захищається, не може через незалежні від нього обставини оцінити відповідність захисту характерові нападу.

5. Дії потерпілого чи інших осіб, спрямовані на затримання порушника в момент посягання чи безпосередньо після нього, а так само такі

ж дії щодо порушників, які здійснюються на підставі відомостей про їх розшук, що містяться в засобах масової інформації або у зверненні органів виконавчої влади про затримання злочинця, прирівнюються до необхідної оборони.

6. Правила про необхідну оборону поширюються на випадки застосування технічних засобів чи пристроїв для захисту від нападу за умови, якщо такі засоби чи пристрої не створювали небезпеки для інших осіб, які не брали участі в нападі.

Стаття 48. Затримання особи, яка вчинила каране діяння

1. Визнаються правомірними дії, які підпадають під ознаки караного діяння, та завдана ними шкода, якщо ці дії спрямовані на затримання особи, яка вчинила каране діяння, і передачу затриманого органам влади, та якщо при цьому не було допущено невідповідності засобів затримання небезпечності вчиненого або затримання без явної необхідності.

2. Громадянин, який затримав особу, що вчинила каране діяння, вважається таким, що не допустив умисної невідповідності засобів затримання небезпечності вчиненого або затримання без явної необхідності, доки затриманий або особа, яка представляє його інтереси, не доведуть іншого.

Стаття 49. Крайня необхідність

1. Не є караним діянням дія, якою завдано шкоду охоронюваним інтересам фізичної чи юридичної особи, якщо її вчинено у стані крайньої необхідності, тобто з метою відвернення більш значної шкоди, що безпосередньо загрожує правам чи інтересам цієї або іншої особи, і за конкретних обставин цю небезпеку не можна було усунути іншими засобами і якщо завдана шкода є менш значною, ніж відвернута шкода.

2. Стан крайньої необхідності визнається також у випадках, якщо дії, вчинені з метою відвернення шкоди, не досягли своєї мети і шкода настала, незважаючи на зусилля особи, яка сумлінно розраховувала її відвернути.

Стаття 50. Фізичний або психічний примус

1. Не є караним діянням завдання шкоди охоронюваним кримінальним законом інтересам внаслідок фізичного примусу, який позбавив особу можливості керувати своєю поведінкою.

2. Питання про кримінальну відповідальність за завдання шкоди охоронюваним кримінальним законом інтересам внаслідок психічного примусу, а також внаслідок фізичного примусу, коли особа зберегла можливість керувати своїми діями, вирішується з урахуванням положень статті 49 цього Кодексу.

Стаття 51. Добровільна відмова від вчинення караного діяння

Особа, яка добровільно відмовилась від доведення караного діяння до кінця, підлягає кримінальній відповідальності лише в тому разі, якщо фактично вчинене нею містить ознаки іншого передбаченого цим Кодексом караного діяння.

Стаття 52. Перебування серед співучасників караного діяння з метою виконання спеціального завдання щодо його попередження або розкриття

Не підлягає кримінальній відповідальності особа, яка, виконуючи відповідно до чинного законодавства спеціальне завдання щодо попередження або розкриття караного діяння та вимушена діяти разом з іншими його учасниками, вчинить кримінальний проступок або злочин.

Стаття 53. Обґрунтований ризик

1. Не є караним діянням завдання шкоди охоронюваним кримінальним законом інтересам при обґрунтованому ризику для досягнення соціально корисної мети.

2. Ризик визнається обґрунтованим, якщо зазначеної мети не може бути досягнуто не пов'язаними з ризиком діями та особа, що допустила ризик, вжила необхідних заходів для відвернення шкоди охоронюваним кримінальним законом інтересам.

3. Ризик не визнається обґрунтованим якщо він завідомо був поєднаний з погрозою загибелі трьох осіб, екологічної катастрофи або суспільного лиха.

РОЗДІЛ V. ПОКАРАННЯ

ГЛАВА 12. Покарання та його види

Стаття 54. Поняття покарання, його мета

1. Покарання є передбачене цим Кодексом і призначуване судом іменем України примусове позбавлення чи обмеження прав і свобод фізичних або юридичних осіб, яких визнано винними у вчиненні караного діяння.

2. Покарання, крім відплати за вчинене, має на меті:

- а) захист особи, суспільства і держави;
- б) виправлення і ресоціалізацію засудженого;
- в) попередження караних діянь.

Стаття 55. Види покарань

1. До фізичних осіб, які вчинили карані діяння, можуть застосовуватись:

а) кримінальна реституція;
б) позбавлення права займати певні посади або займатися певною діяльністю;

в) штраф;

г) конфіскація майна, знарядь і засобів вчинення злочину;

д) вислання іноземця за межі України;

е) обмеження по службі військовослужбовця;

є) направлення військовослужбовця у дисциплінарну частину;

ж) позбавлення волі;

з) смертна кара.

2. До юридичних осіб, які вчинили особливо тяжкий злочин, можуть застосовуватись:

и) кримінальна реституція;

і) штраф;

ї) конфіскація знарядь і засобів вчинення злочину;

й) заборона здійснювати певну діяльність;

к) оголошення юридичної особи злочинною організацією та її ліквідація з конфіскацією майна.

Стаття 56. Кримінальна реституція

1. Кримінальна реституція полягає у примусовому та обов'язковому відшкодуванні засудженим завданої потерпілому матеріальної і моральної шкоди.

2. Питання про застосування кримінальної реституції підлягає обов'язковому розглядові судом у будь-якій кримінальній справі. Незастосування цього виду покарання повинно бути мотивовано у вирокі з повідомленням про це потерпілого.

3. Кримінальна реституція є повною, якщо всі наслідки караного діяння є оборотні, або неповною, коли частина наслідків фізичному відновленню не підлягає. У цьому разі засуджений відшкодовує матеріальну і моральну шкоду.

4. Щодо неповнолітнього, якого визнано винним у вчиненні караного діяння, кримінальна реституція провадиться за рахунок його наявних коштів та коштів батьків або осіб, які їх замінюють.

5. Виконання призначеної судом кримінальної реституції термінами давності не обмежується.

6. Призначаючи покарання кримінальною реституцією, суд повинен послатися на цю статтю.

Стаття 57. Позбавлення права займати певні посади або займатися певною діяльністю чи заборона здійснювати певну діяльність

1. Судом може бути призначено: фізичній особі – позбавлення права займати певні посади або займатися певною діяльністю терміном від одного року до п'яти років, а юридичній особі – заборону здійснювати певну діяльність на той же термін.

2. Позбавлення права займати певні посади або займатися певною діяльністю і заборона здійснювати певну діяльність можуть призначатися судом лише тоді, коли ці види покарання передбачені відповідними статтями Особливої частини цього Кодексу та якщо, виходячи з характеру вчиненого караного діяння, суд визнає за неможливе збереження за винним права займати певну посаду або займатися (здійснювати) певною діяльністю.

3. При призначенні фізичній особі покарання позбавленням права займати певні посади або займатися певною діяльністю разом з позбавленням волі, триманням у дисциплінарній частині воно виконується після звільнення засудженого з місця позбавлення волі чи дисциплінарної частини.

Стаття 58. Штраф

1. Штраф фізичній особі може призначатися судом лише за умови наявності у винного оплачуваної роботи або іншого постійного джерела існування. Розмір штрафу визначається судом у межах санкції відповідної статті цього Кодексу і не може бути менше двадцяти п'яти і більше восьмисот мінімальних розмірів заробітної плати або частини заробітної плати чи іншого доходу винного за період від двох місяців до одного року. У разі ухилення засудженого від сплати штрафу суд може замінити несплачену його частину позбавленням волі з розрахунку один день позбавлення волі за половину мінімального розміру заробітної плати.

2. Розмір штрафу, призначуваного юридичній особі, визначається судом у межах санкції відповідної статті Особливої частини цього Кодексу у межах від п'ятнадцяти до тридцяти відсотків її річного доходу. У разі ухилення юридичної особи від сплати штрафу суд може замінити його конфіскацією майна у подвійному розмірі від несплаченої суми штрафу.

Стаття 59. Конфіскація майна, знарядь і засобів вчинення злочину

1. Конфіскація майна полягає в примусовому безоплатному вилученні у власність держави всього або частини майна, яке є особистою власністю засудженого.

2. Конфіскацію майна може бути призначено тільки за вчинений особливо тяжкий злочин у випадках, передбачених цим Кодексом.

3. Суд повинен зазначити у вирокі – чи конфіскується все майно засудженого чи його частина; в останньому випадку суд повинен зазна-

чити, яка частина майна конфіскується, або перелічити предмети, які конфіскуються.

4. Предмети, здобуті злочинним шляхом, повертаються їх власнику, а в разі невстановлення його підлягають конфіскації на користь держави. Конфіскуються на користь держави також предмети, вилучені з обігу.

5. Конфіскація знарядь і засобів вчинення особливо тяжкого злочину може призначатися судом залежно від характеру вчиненого та наслідків, що настали. У разі винесення обвинувального вироку чи закриття справи за nereабілітуючими підставами суд, з урахуванням відшкодування завданої шкоди та розкаяння обвинуваченого у вчиненому, має право застосувати конфіскацію знарядь і засобів вчинення особливо тяжкого злочину як на безоплатній, так і на платній або частково платній основі.

6. Не підлягає конфіскації майно, необхідне засудженому чи особам, що перебувають на його утриманні, відповідно до переліку, передбаченого кримінально-виконавчим законодавством.

Стаття 60. Вислання за межі України

1. Вислання за межі України може застосовуватись судом тільки щодо іноземних громадян, які вчинили каране діяння і повністю виконали вимоги кримінальної реституції.

2. При призначенні покарання висланням за межі України суд зобов'язаний послатися на цю статтю.

Стаття 61. Обмеження по службі військовослужбовця

1. Обмеження по службі військовослужбовця може виражатися у затриманні представлення його до чергового військового звання чи призначення на посаду, незалежно у вилугу років терміну покарання за вироком суду, у також в зарахуванні на користь держави грошового утримання в розмірі до двадцяти відсотків.

2. Обмеження по службі військовослужбовця може призначатися судом у межах термінів, передбачених відповідною статтею цього Кодексу, загальною тривалістю не більше двох років. Обмеження по службі військовослужбовця поглинанию іншими видами покарання не підлягає, виконується самостійно від них.

3. Обмеження по службі військовослужбовця може застосовуватися щодо військовослужбовців офіцерського складу, прапорщиків, мічманів, військовослужбовців надстрокової служби.

Стаття 62. Направлення військовослужбовця у дисциплінарну частину

За вироком суду до дисциплінарної частини військовослужбовця строкової служби може бути направлено за вчинення кримінального

проступку або злочину, а так само у разі засудження за інше каране діяння до позбавлення волі терміном до одного року, якщо суд з урахуванням особи засудженого визнає за доцільне направити його до дисциплінарної частини на той же термін.

Стаття 63. Позбавлення волі

1. Позбавлення волі за вчинене каране діяння може бути призначено судом терміном від шести місяців до п'ятнадцяти років, а щодо осіб, які не досягли вісімнадцятирічного віку (неповнолітніх), – до десяти років.

2. Позбавлення волі може призначатися за вчинення:

- а) кримінального проступку – терміном до одного року;
- б) злочину – терміном понад один рік до двох років;
- в) тяжкого злочину – терміном понад два роки до чотирьох років;
- г) особливо тяжкого злочину – терміном понад чотири роки до п'ятнадцяти років.

3. Покарання позбавленням волі відбуваються у колоніях:

- д) загального режиму – засуджені терміном до п'яти років;
- е) суворого режиму – засуджені терміном понад п'ять до десяти років;
- є) особливого режиму – засуджені, які раніше відбували покарання позбавленням волі за умисне каране діяння;
- ж) у тюрмах – засуджені, визнані особливо небезпечними злочинцями, а також ті, яким смертну кару замінено як помилування позбавленням волі на термін двадцять років.

4. Неповнолітні, засуджені до позбавлення волі, відбувають покарання у виховно-трудовах колоніях:

з) загального режиму – які раніше не засуджувались до цього виду покарання;

и) посиленого режиму – які раніше відбували покарання позбавленням волі, якщо попередню судимість не погашено чи не знято у встановленому порядку;

і) виховно-трудовах колоніях посиленого режиму – яким покарання позбавленням волі призначено за умисне вбивство (статті 151, 152, 153), умисне заподіяння тяжких чи середньої тяжкості тілесних ушкоджень (статті 158, 160), згвалтування за обтяжуючих обставин (стаття 184, частини 2 і 3), задоволення статевої потреби неприродним способом за обтяжуючих обставин (стаття 185, частини 3 і 4), крадіжку (стаття 256), грабїж (стаття 257, розбій (стаття 258), вимагання за обтяжуючих обставин (стаття 263, частини 2 і 3) та якщо засуджені раніше не відбували покарання позбавленням волі або якщо попередню судимість, за якою неповнолітні відбували покарання позбавленням волі, погашено або знято у встановленому порядку.

Стаття 64. Смертна кара

1. Смертна кара – розстріл – може бути призначена тільки за особливо тяжкі злочини, поєднані з умисним позбавленням життя людини за обтяжуючих обставин.

2. Смертна кара не застосовується щодо жінки, яка була у стані вагітності на момент вчинення злочину, чоловіка у віці понад шістьдесят п'ять років, а також особи, яка вчинила злочин у віці до вісімнадцяти років.

3. Смертну кару в порядку помилування може бути замінено на позбавлення волі на термін двадцять років.

4. Засуджений до смертної кари не може бути без його вільної згоди використаний у наукових, медичних та інших експериментах.

Стаття 65. Оголошення юридичної особи злочинною організацією та її ліквідація з конфіскацією майна

1. Оголошення юридичної особи злочинною організацією та її ліквідація призначаються судом одночасно.

2. Оголошення юридичної особи злочинною організацією та її ліквідація не тягне за собою для її працівників будь-яких інших правових наслідків, крім пов'язаних з ліквідацією юридичної особи, якщо в діях, вчинених цими працівниками, не встановлено ознак караного діяння.

Стаття 66. Особливості чинності окремих положень Кодексу

Положення цього Кодексу щодо заміни штрафу на позбавлення волі (стаття 54, частина 1), а також обставин, які пом'якшують чи обтяжують покарання (статті 68 і 69), призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом (стаття 70), призначення покарання за сукупністю вироків (стаття 72), правил поєднання покарань та заліку (стаття 73), обчислення термінів покарання (стаття 74), умовного засудження (стаття 75), перебігу терміну умовного засудження (стаття 76), умов звільнення від кримінальної відповідальності та покарання (стаття 79), заміни неповнолітньому покарання примусовими заходами виховного характеру (стаття 80), звільнення від кримінальної відповідальності внаслідок закінчення терміну давності (стаття 81, частини 4 і 5), давності виконання обвинувального вироку (стаття 82, частини 1 і 2), звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з розкаянням особи, яка вчинила каране діяння (стаття 89), умовно-дострокового звільнення або заміни позбавлення волі штрафом (стаття 84), звільнення від покарання у зв'язку з тяжким захворюванням (стаття 85), відстрочки виконання покарання позбавленням волі (стаття 86), правового значення судимості (стаття 87), погашення судимості (стаття 88), порядку обчислення термінів погашення судимості (стаття 89), амністії (стаття 91), звільнення від покарання або пом'якшення покарання внаслідок помилування, а також щодо примусових заходів медичного характеру (статті 92–96), на юридичних осіб не поширюються.

ГЛАВА 13. Призначення покарання

Стаття 67. Загальні начала призначення покарання

1. Суд призначає покарання у межах, передбачених санкцією відповідної статті Особливої частини цього Кодексу, з урахуванням положень Загальної його частини.

2. Особу, як фізичну, так і юридичну, яка вчинила каране діяння, може бути піддано будь-якому покаранню, передбаченому відповідними статтями цього Кодексу, як окремо, так і в будь-якому їх поєднанні.

3. При призначенні покарання суд враховує характер караного діяння та особу винного.

Стаття 68. Обставини, що пом'якшують покарання

1. При призначенні покарання пом'якшувальними обставинами визнаються:

а) добровільне відвернення або усунення шкідливих наслідків караного діяння;

б) явка з повинною та щире розкаяння у вчиненому;

в) активне сприяння розкриттю караного діяння;

г) вчинення караного діяння під впливом аморальної поведінки потерпілого, погрози або примусу;

д) виконання незаконного наказу або іншого розпорядження;

е) вчинення злочину внаслідок збігу тяжких особистих чи сімейних обставин;

є) вчинення караного діяння під впливом сильного душевного хвилювання, викликаного неправомірними діями потерпілого;

ж) вчинення злочину жінкою у стані вагітності;

з) завдання шкоди внаслідок перевищення меж необхідної оборони чи невідповідності засобів затримання особи, яка вчинила каране діяння, небезпечності вчиненого.

2. При призначенні покарання суд може враховувати й інші пом'якшувальні обставини.

Стаття 69. Обставини, що обтяжують покарання

1. При призначенні покарання суд враховує як обтяжуючі такі обставини:

а) вчинення умисного караного діяння повторно;

б) не погашену і не зняту попередню судимість за вчинення умисного тяжкого або особливо тяжкого злочину;

в) вчинення караного діяння за змовою групою осіб, організованою злочинною групою;

г) вчинення караних діянь як промисел;

- д) вчинення караного діяння з корисливих мотивів;
- е) вчинення караного діяння на ґрунті етнічної, расової, національної або релігійної ворожнечі, будь-якого фанатизму;
- є) вчинення караного діяння з використанням підлеглої або іншої залежності потерпілого;
- ж) вчинення караного діяння у зв'язку з виконанням потерпілим службового, професійного або громадського обов'язку;
- з) вчинення караного діяння щодо малолітньої або літньої особи, інваліда чи іншої особи, яка перебуває в безпорадному стані, чи вагітної жінки;
- и) використання під час вчинення караного діяння малолітньої особи або особи, яка завідомо для підсудного є психічно хворою, слабоумною або є хронічним алкоголіком, наркоманом чи токсикоманом;
- і) вчинення караного діяння особливо небезпечним злочинцем;
- ї) вчинення караного діяння з використанням обстановки стихійного, екологічного лиха або під час надзвичайного стану чи воєнних дій;
- й) вчинення караного діяння у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння;
- к) обмову завідомо невинної особи.

2. Дія частини 1 цієї статті поширюється на випадки застосування норм Особливої частини цього Кодексу, в яких відповідні обтяжуючі обставини з числа наведених не зазначені.

3. При призначенні покарання суд не може визнати як обтяжуючі обставини, не зазначені у цій статті.

4. Суд має право залежно від характеру караного діяння і ступеня його небезпечності не визнати будь-яку з перелічених у пункті «і» цієї статті обставин обтяжуючою.

Стаття 70. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом

1. Суд, враховуючи виняткові обставини справи та визначаючи за необхідне призначити підсудному покарання нижче за нижню межу, передбачену цим Кодексом за дане діяння, може зробити таке пом'якшення з обов'язковим мотивуванням свого рішення.

2. Як виняткові обставини суд може визнати тяжке невиліковне захворювання підсудного, заподіяння йому тяжкої травми, втрату житла або загибель його близьких родичів внаслідок стихійного, екологічного лиха, події на транспорті, соціального, міжнаціонального, міжконфесійного конфлікту чи бойових дій.

Стаття 71. Призначення покарання за сукупністю караних діянь

1. За наявності сукупності караних діянь суд призначає покарання за кожне з них відповідно до вимог статей 67–77 цього Кодексу.

2. Остаточне покарання визначається на основі принципів повного або часткового поєднання покарань чи поглинання одного покарання іншим.

3. При поєднанні покарань у вигляді позбавлення волі загальний його термін не може перевищувати двадцяти років. Розмір штрафу при поєднанні обмежень не має.

4. Поглинання менш суворого покарання більш суворим може мати місце лише за умов, якщо підсудний:

- а) до винесення вироку відшкодував матеріальну і моральну шкоду;
- б) розкався у вчиненому;
- в) активно сприяв слідству та суду в розкритті вчиненого.

5. Якщо за карані діяння, що утворюють сукупність, призначені різні види покарань, можливість заміни яких законом не передбачено, такі покарання виконуються самостійно. Це правило не поширюється на випадки, коли за одне чи декілька караних діянь, що утворюють сукупність, призначається смертна кара, виконання якої у цьому разі поглинає інші види покарання.

6. За правилами цієї статті призначається покарання і в разі, якщо засуджений до винесення вироку вчинив інше каране діяння.

Стаття 72. Призначення покарання за сукупністю вироків

Якщо засуджений після винесення вироку, але до повного відбуття покарання вчинив нове каране діяння, суд до покарання, призначеного за новим вироком, приєднує повністю або частково невідбуту частину покарання за попереднім вироком. Загальний термін покарання позбавленням волі в цьому разі не може перевищувати двадцяти років.

Стаття 73. Правила поєднання покарань та заліку

1. При поєднанні покарань за сукупністю діянь та сукупністю вироків одному дню позбавлення волі відповідають:

- а) один мінімальний розмір заробітної плати;
- б) один день тримання у дисциплінарній частині.

2. Час перебування під вартою в порядку попереднього ув'язнення зараховується у термін покарання з розрахунку – один день попереднього ув'язнення за один день позбавлення волі.

Стаття 74. Обчислення термінів покарання

Терміни позбавлення волі, обмеження по службі військовослужбовця, тримання у дисциплінарній частині обчислюються у місяцях та роках. При заміні або поєднанні покарань терміни можуть обчислюватися у днях.

Стаття 75. Умовне засудження

1. При призначенні покарання позбавленням волі, триманням у дисциплінарній частині за кримінальний проступок, злочин, за інше каране діяння, вчинене з необережності, суд, з урахуванням небезпечності вчиненого, особи підсудного, відшкодування ним матеріальної і моральної шкоди потерпілому, а також інших обставин справи може призначити покарання умовно. Одночасно суд може зобов'язати умовно засудженого внести на депозитний рахунок суду заставу від десяти до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, яка підлягає поверненню засудженому після закінчення контрольного терміну.

2. У вирокі про умовне засудження зазначається, що призначене покарання не виконується протягом встановленого судом контрольного терміну. Його тривалість при засудженні за кримінальний проступок складає три місяці, за злочин – шість місяців, за інше каране діяння, вчинене з необережності, – від трьох місяців до одного року.

3. Суд може зобов'язати засудженого протягом контрольного терміну:

- а) працевлаштуватися і сумлінно працювати;
- б) пройти курс навчання чи професійної підготовки;
- в) не зловживати спиртними напоями, утримуватися від нелікувального вживання наркотичних засобів, одурманливих речовин, не грати в азартні ігри;
- г) пройти медичний огляд та лікування від венеричного захворювання, захворювання на СНІД, алкоголізму, наркоманії чи токсикоманії;
- д) повідомляти органу внутрішніх справ про зміну місця проживання, роботи або навчання;
- е) з'являтися в органи внутрішніх справ для реєстрації не рідше двох разів на місяць.

4. У разі порушення умовно засудженим вимог, передбачених у частині 3 цієї статті, до нього застосовується реальне покарання, зазначене у вирокі, а внесена застава обертається в дохід держави.

Стаття 76. Перебіг терміну умовного засудження та його скасування

1. Перебіг терміну умовного засудження починається з моменту винесення вироку.

2. Якщо умовно засуджений не виконує покладених на нього судом обов'язків, то суд з власної ініціативи чи за поданням суб'єкта виконання покарання може переглянути справу і прийняти одне з таких рішень:

- а) залишити в силі умовне засудження та змінити в разі потреби окремі умови його відбування або встановити нові умови;
- б) скасувати умовне засудження та застосувати щодо засудженого зазначену у вирокі реальну міру покарання.

3. У разі вчинення умовно засудженим протягом визначеного судом контрольного терміну нового караного діяння суд призначає за нього покарання, керуючись правилами, передбаченими статтями 71 і 72 цього Кодексу.

Стаття 77. Порядок і суб'єкти виконання покарань

Порядок і суб'єкти виконання покарань визначаються кримінально-виконавчим законом.

Стаття 78. Зміст терміна

Карані діяння вважаються вчиненими як промисел, якщо вони є основним – постійним чи тимчасовим – джерелом існування винного або задоволення інших його інтересів.

ГЛАВА 14. Звільнення від кримінальної відповідальності та покарання

Стаття 79. Умови звільнення від кримінальної відповідальності та покарання

1. Особу, яка вчинила каране діяння, може бути звільнено від кримінальної відповідальності і покарання чи достроково звільнено від відбування призначеного судом покарання тільки за підставами, передбаченими цим Кодексом.

2. Визнання особи винною у вчиненні караного діяння, а також звільнення від кримінальної відповідальності та покарання здійснюється судом.

Стаття 80. Заміна неповнолітньому покарання примусовими заходами виховного характеру

1. Неповнолітньому, який вчинив повторно кримінальний проступок чи вперше злочин, суд може замінити покарання примусовими заходами виховного характеру – направленням у спеціальний навчально-виховний або лікувально-виховний заклад, якщо:

а) щодо винного раніше не застосовувалася заміна кримінальної відповідальності заходами виховного характеру;

б) з обставин справи видно, що винного може бути виправлено без застосування покарання.

2. Неповнолітнього, поміщеного у спеціальний виховний заклад, тримають у ньому до виправлення, але не більше як до досягнення ним вісімнадцятирічного віку. Як виняток, при направленні в таку установу неповнолітнього, який досяг шістнадцятирічного віку, його можуть тримати в ньому до досягнення дев'ятнадцятирічного віку. Термін перебу-

вання неповнолітнього в спеціальному виховному закладі не може бути менше одного року.

3. Порядок тримання та звільнення неповнолітнього, поміщеного в спеціальний виховний заклад, встановлюється кримінально-виконавчим законодавством.

Стаття 81. Звільнення від кримінальної відповідальності внаслідок закінчення терміну давності

1. Особу не може бути притягнуто до кримінальної відповідальності, якщо з дня вчинення нею караного діяння минуло:

- а) один рік шість місяців – після вчинення кримінального проступку;
- б) три роки – після вчинення злочину;
- в) шість років – після вчинення тяжкого злочину;
- г) десять років – після вчинення особливо тяжкого злочину.

2. Обчислення терміну давності притягнення до кримінальної відповідальності починається з дня вчинення караного діяння і закінчується оголошенням вироку.

3. Перебіг терміну давності переривається, якщо до закінчення встановленого законом терміну особа вчинить нове каране діяння, за яке може бути призначено покарання позбавленням волі терміном понад два роки. У разі вчинення нового караного діяння обчислення терміну давності починається з моменту його вчинення.

4. Перебіг терміну давності зупиняється, якщо особа, яка вчинила каране діяння, сховається від слідства або суду. Перебіг терміну давності поновлюється з моменту затримання особи, яка вчинила каране діяння, або її явки з повинною.

5. Термін давності притягнення до кримінальної відповідальності за особливо тяжкий злочин, вчинений невстановленою особою чи особою, яка сховалася від слідства чи суду, не може перевищувати п'ятнадцяти років.

Стаття 82. Давність виконання обвинувального вироку

1. Особа, яка вчинила каране діяння, звільняється від покарання, якщо після набрання обвинувальним вироком законної сили його не було виконано у такі терміни:

- а) два роки – при засудженні до позбавлення волі терміном не більше двох років чи до покарання, не пов'язаного з позбавленням волі;
- б) чотири роки – при засудженні до позбавлення волі терміном не більше трьох років;
- в) сім років – при засудженні до позбавлення волі терміном не більше п'яти років;
- г) десять років – при засудженні до позбавлення волі терміном не більше семи років;

д) п'ятнадцять років – при засудженні до позбавлення волі терміном не більше десяти років;

е) двадцять років – при засудженні до позбавлення волі терміном не більше п'ятнадцяти років.

2. Перебіг давності переривається, якщо особа, яка вчинила каране діяння, ухиляється від відбування покарання, та поновлюється з моменту явки особи, яка вчинила каране діяння, для відбування покарання чи з моменту її затримання.

3. Щодо осіб, засуджених за статтями 98 (планування, підготування до ведення війни), 99 (провокація війни), 100 (порушення міжнародних угод про правила ведення війни), 101 (розповсюдження засобів масового знищення), 99 (захоплення громадянина іноземної держави), 104 (геноцид), 105 (біоцид), 106 (екоцид), 311 (піратство), 313 (найманство) цього Кодексу, давність виконання вироку не застосовується.

Стаття 83. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з розкаянням особи, яка вчинила каране діяння

Особу, яка вчинила кримінальний проступок або злочин, судом може бути звільнено від кримінальної відповідальності, якщо вона після вчинення караного діяння з'явилася з повинною, розкалася та повністю відшкодувала завдану діянням матеріальну і моральну шкоду.

Стаття 84. Умовно-дострокове звільнення або заміна позбавлення волі штрафом

1. Щодо особи, засудженої до позбавлення волі, умовно-дострокове звільнення чи заміна позбавлення волі штрафом можуть бути застосовані, якщо вона:

а) під час відбування покарання повністю відшкодувала матеріальну та моральну шкоду потерпілому;

б) зразковою поведінкою довела своє розкаяння у вчиненому, повагу до закону та загальноприйнятих норм поведінки;

в) відбула третину призначеного судом покарання за кримінальний проступок, половину – за злочин, дві третини – за тяжкий злочин, три чверті – за особливо тяжкий злочин.

2. Умовно-дострокове звільнення або заміна позбавлення волі на штраф застосовуються лише за наявності сукупності умов, зазначених у частині 1 цієї статті.

3. Заміна позбавлення волі на штраф провадиться в порядку, встановленому пунктом «а» частини 1 статті 73 цього Кодексу.

4. В разі вчинення особою, до якої було застосовано умовно-дострокове звільнення, протягом невідбутої частини покарання нового караного діяння суд призначає їй покарання за правилами статей 71, частина 5, і 72 цього Кодексу.

5. Положення цієї статті не застосовуються щодо засуджених, яким покарання у вигляді смертної кари замінено на позбавлення волі.

6. Питання про умовно-дострокове звільнення або заміну позбавлення волі на штраф розглядається судом, який постановив вирок.

Стаття 85. Звільнення від покарання у зв'язку з тяжким захворюванням

1. Особа, яка до винесення вироку або в період відбування покарання захворіла на психічне захворювання, у зв'язку з чим вона не може усвідомлювати значення своїх дій чи керувати ними, чи на інше тяжке захворювання, що перешкоджає відбуванню покарання, підлягає звільненню від покарання.

2. Щодо особи, яка зазначена у частині 1 цієї статті і хвороба якої являє небезпеку для оточуючих, може бути за рішенням суду призначено примусове лікування.

3. Особа, яку звільнено від покарання у зв'язку з тяжким захворюванням, у разі видужання повинна відбувати покарання, якщо не закінчилися терміни давності притягнення до кримінальної відповідальності або виконання вироку.

4. Перелік захворювань, що є підставою для застосування цієї статті, затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 86. Відстрочка виконання покарання позбавленням волі

1. При призначенні покарання позбавленням волі за кримінальний проступок, злочин, за каране діяння, вчинене з необережності, чи за інше каране діяння за умови наявності виняткових обставин, пов'язаних з наступним виконанням призначеного покарання, суд може відстрочити виконання такого покарання на термін від одного року до трьох років, якщо:

- а) підсудною є жінка вагітна або така, що має малолітню дитину;
- б) є згода потерпілого на таку відстрочку;
- в) підсудний повністю відшкодував потерпілому матеріальну і моральну шкоду;
- г) законслухняна поведінка засудженого гарантується поручництвом фізичної або юридичної особи бездоганної репутації;
- д) засуджений або поручитель подав суду заставу в сумі не менше двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. У разі вчинення засудженим будь-якого правопорушення протягом відстрочки виконання покарання суд за поданням органу, що здійснює контроль за його поведінкою, може скасувати відстрочку та повернути вирок до виконання із зверненням застави на користь держави. Якщо протягом зазначеного терміну засуджений доведе своє виправлення, суд приймає рішення про звільнення його від покарання та повернення застави.

3. Винятковими обставинами за змістом цієї статті визнаються:
 - е) смерть близького родича;
 - є) перебування на утриманні засудженого сім'ї або інших осіб, для яких він є єдиним годувальником.
4. Перелік виняткових обставин, що містяться у частині 3 цієї статті, є вичерпним.

ГЛАВА 15. Судимість і реабілітація

Стаття 87. Правове значення судимості

1. Особа, яка вчинила каране діяння, вважається судимою з дня набрання вироком законної сили.
2. Судимість тягне за собою лише ті наслідки, які передбачені цим Кодексом.
3. Судимість особи, яка вчинила каране діяння, враховується судом як:
 - а) обставина, що обтяжує покарання у разі вчинення нового караного діяння, за наявності умов, передбачених пунктами «а» і «б» частини 1 статті 69 цього Кодексу;
 - б) умова визнання особи особливо небезпечним злочинцем;
 - в) обставина, що визначає вид виправно-трудової установи;
 - г) необхідна умова для застосування заходів адміністративного нагляду за особою, яка відбула покарання за вчинення тяжкого злочину чи особливо тяжкого злочину.

Стаття 88. Погашення судимості

1. Засуджений вважається судимим протягом терміну виконання всіх призначених йому видів покарання, а також після відбуття покарання протягом таких термінів:
 - а) одного року – при засудженні за кримінальний проступок;
 - б) трьох років – при засудженні за злочин;
 - в) п'яти років – при засудженні за тяжкий злочин;
 - г) семи років – при засудженні за особливо тяжкий злочин;
 - д) десяти років – при засудженні за особливо тяжкий злочин, за який покарання смертною карою було замінено на позбавлення волі, а також у разі визнання засудженого особливо небезпечним злочинцем.
2. Засуджені за карані діяння, вчинені у віці до вісімнадцяти років, вважаються судимими протягом терміну виконання покарання, а також після відбуття покарання протягом таких термінів:
 - е) одного року – при засудженні за кримінальний проступок;
 - і) двох років – при засудженні за злочин;
 - ж) трьох років – при засудженні за тяжкий злочин;
 - з) п'яти років – при засудженні за особливо тяжкий злочин.

3. Такими, що не мають судимості, визнаються особи:
- и) звільнені від покарання у зв'язку з закінченням термінів давності притягнення до кримінальної відповідальності;
 - є) засуджені умовно, які довели протягом контрольного терміну своє виправлення;
 - ї) судимість яких погашено у встановленому порядку.

Стаття 89. Порядок обчислення термінів погашення судимості

1. Термін погашення судимості обчислюється з дня відбуття засудженим останнього з призначених видів покарання.
2. Якщо засудженого умовно-достроково звільнено від покарання або призначене покарання замінено йому на більш м'яке, то обчислення терміну погашення судимості починається з моменту закінчення умовного терміну чи відбуття більш м'якого покарання.
3. До терміну погашення судимості зараховується час, протягом якого вирок не виконувався, якщо при цьому давність виконання вироку не переривалася.
4. Перебіг терміну погашення судимості переривається в разі вчинення особою умисного караного діяння у вигляді злочину, тяжкого злочину чи особливо тяжкого злочину.
5. Погашення і зняття судимості припиняють дію всіх її правових наслідків.

Стаття 90. Реабілітація

Особа, яка не вчинила караного діяння і необґрунтовано притягнута до кримінальної відповідальності, підлягає реабілітації. У зв'язку з цим вона має право на кримінально-правову реституцію, тобто ім'ям України судове визнання факту незаконного засудження, повне поновлення у всіх правах та вибачення відповідних установ виконавчої або судової влади, про що повідомляється в засобах масової інформації.

ГЛАВА 16. Амністія та помилування

Стаття 91. Амністія

1. На підставі закону про амністію особу, винну у вчиненні караного діяння, може бути повністю або частково звільнено від кримінальної відповідальності чи покарання.
2. Амністію не може бути застосовано щодо особи, яка не відшкодувала матеріальної і моральної шкоди потерпілому та не розкаялася у вчиненому, а також щодо юридичної особи.
3. Дія закону про амністію поширюється на карані діяння, вчинені до набрання ним чинності включно і не поширюється на карані діяння,

що тривають або продовжуються, якщо вони закінчені, припинені або перервані після прийняття закону про амністію.

4. У виняткових випадках, з метою припинення суспільно небезпечних групових проявів, чинність амністії може бути поширено на діяння, вчинені до певної дати після проголошення амністії, за умови обов'язкового виконання до цієї дати вимог, передбачених в законі про амністію (умовна амністія).

Стаття 92. Звільнення від покарання або пом'якшення покарання внаслідок помилування

1. Президент України за клопотанням засудженого, його захисника, близького родича, законного представника, трудового колективу підприємства, установи, організації, громадського об'єднання з урахуванням небезпечності вчиненого караного діяння, обставин справи, особи винного, відшкодування ним матеріальної і моральної шкоди та поведінки під час відбування покарання може в порядку помилування прийняти одне з таких рішень:

а) звільнити засудженого від відбування призначеного судом покарання;

б) звільнити засудженого від відбування частини покарання, що залишилась не відбутою, або невідбуту частину покарання замінити на більш м'яке покарання;

в) замінити засудженому покарання до смертної кари позбавленням волі терміном двадцять років.

2. Помилування не може бути застосоване щодо особи, яка не відшкодувала матеріальної і моральної шкоди потерпілому, а також щодо юридичної особи.

РОЗДІЛ VI.

ПРИМУСОВІ ЗАХОДИ МЕДИЧНОГО ХАРАКТЕРУ

ГЛАВА 17. Примусові заходи медичного характеру, умови і порядок їх застосування

Стаття 93. Примусові заходи медичного характеру

1. Примусові заходи медичного характеру за рішенням суду можуть призначатися особі, яка вчинила каране діяння, з метою проведення лікування від захворювання, небезпечного для оточуючих, а також щоб попередити вчинення нею нового караного діяння. Такими захворюван-

нями є хронічний алкоголізм, наркоманія, токсикоманія, психічне та венеричне захворювання, інфекційний гепатит.

2. Примусові заходи медичного характеру полягають у проведенні курсу обов'язкового лікування в спеціалізованому лікувальному закладі з режимом, що обмежує можливість хворого у переміщенні та спілкуванні.

3. Примусові заходи медичного характеру застосовуються до засуджених за місцем відбування ними покарання.

Стаття 94. Умови проходження примусового лікування психічно хворим

1. Примусове лікування у психіатричних лікарні чи відділенні з інтенсивним доглядом може бути призначено психічно хворому, який виявляє порушення у поведінці, що унеможливають здійснення лікувальних реабілітаційних заходів в умовах психіатричної лікарні загального типу. Примусове лікування такого хворого здійснюється в умовах ізоляції.

2. Примусове лікування в психіатричній лікарні загального типу з триманням у спеціалізованому реабілітаційному відділенні може призначатися психічно хворому, який потребує переважно реабілітаційних заходів, не здійснених у добровільному порядку.

3. Примусове лікування в психіатричній лікарні загального типу може призначатися психічно хворому, який потребує лікування, що не може бути здійснене на загальних підставах.

4. Обов'язковий амбулаторний нагляд і лікування у психіатра (примусова диспансеризація) може призначатися психічно хворому без ознак загострення захворювання, а також особі, яка перенесла тимчасовий хворобливий психічний розлад.

5. Якщо психічно хворий не потребує застосування примусових заходів медичного характеру, а також у разі їх скасування суд може передати таку особу органам охорони здоров'я для вирішення питання про лікування на загальних підставах чи про направлення до установи соціального забезпечення.

Стаття 95. Продовження, зміна та припинення застосування примусових заходів медичного характеру

1. Питання про продовження, зміну або припинення застосування примусових заходів медичного характеру може вирішуватися судом на підставі висновку спеціальної лікарської комісії.

2. Особа, щодо якої за рішенням суду призначено примусові заходи медичного характеру, не рідше ніж один раз на шість місяців проходить огляд в спеціальній лікарській комісії для визначення можливості порушення перед судом клопотання про припинення застосування примусових заходів медичного характеру чи зміни їх виду. Якщо підстав для

зміни чи скасування примусових заходів медичного характеру немає, комісія дає висновок щодо доцільності їх продовження. Такий висновок не рідше ніж один раз на рік надсилається адміністрацією лікувального закладу до суду.

Стаття 96. Зарахування часу застосування примусових заходів медичного характеру

Час проходження примусового лікування засудженим у лікувальному закладі в умовах ізоляції та охорони зараховується у строк відбування покарання.

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

РОЗДІЛ VII. КАРАНІ ДІЯННЯ ПРОТИ ЛЮДСТВА

ГЛАВА 18. Карані діяння проти миру і безпеки людства

Стаття 97. Пропаганда війни

1. Публічні заклики до розв'язування війни або військового конфлікту, – караються позбавленням волі терміном від трьох до восьми років, штрафом від ста п'ятдесяти до п'ятисот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається конфіскацією знарядь і засобів вчинення злочину, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

Стаття 98. Планування, підготування до ведення війни

1. Планування, підготування до ведення агресивної війни або участь у змові щодо її підготування –

карається позбавленням волі терміном від семи до дванадцяти років.

2. Розв'язування війни –

карається позбавленням волі терміном від семи до п'ятнадцяти років або смертною карою.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені юридичною особою, –

караються конфіскацією знарядь і засобів вчинення злочину, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

Стаття 99. Провокація війни

1. Провокація війни або іншого міжнародного ускладнення шляхом посягання на життя представника іноземної держави –

карається позбавленням волі терміном від десяти до п'ятнадцяти років або смертною карою.

2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається конфіскацією знарядь і засобів вчинення злочину, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

3. Неповідомлення про посягання на життя представника іноземної держави, що завідомо готується або вчинене, а так само приховування учасників, слідів, знарядь або засобів вчинення цього діяння, є карані.

Стаття 100. Порушення міжнародних угод про правила ведення війни

1. Порушення міжнародних угод про правила ведення війни, що виявилось у:

а) вбивствах мирних громадян чи військовополонених;

б) жорстокому поводженні з мирним населенням чи військовополоненими;

в) мордуванні людей, використанні примусової праці, вигнанні населення з місця постійного проживання;

г) умисному викраденні або знищенні пам'яток історії, літератури, мистецтва і релігії, –

карається позбавленням волі терміном від восьми до п'ятнадцяти років або смертною карою.

2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається конфіскацією знарядь і засобів вчинення злочину, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

3. Приготування до вчинення діяння, передбаченого цією статтею, заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, є карані.

Стаття 101. Розповсюдження засобів масового знищення

1. Розповсюдження ядерної, нейтронної, хімічної, біологічної (бактеріологічної), кліматичної зброї та інших засобів масового знищення або технологій, спеціальних матеріалів та обладнання, що завідомо можуть бути використані у створенні зброї масового знищення, –

караються позбавленням волі терміном від семи до п'ятнадцяти років.

2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається конфіскацією знарядь і засобів вчинення злочину, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

3. Замах на розповсюдження засобів масового знищення, неповідомлення про таке діяння, а так само заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, є карані.

Стаття 102. Шантаж

Погроза вчинити розкрадання бактеріологічних чи радіоактивних матеріалів або піддати зараженню чи отруєнню ними водойм або інших джерел водокористування, а так само інших об'єктів навколишнього природного середовища з метою спонукання держави, державного діяча чи міжнародної організації вчинити будь-яку дію або утриматися від неї, якщо були підстави побоюватись здійснення цієї погрози, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 103. Захоплення громадянина іноземної держави

1. Захоплення чи утримання громадянина іноземної держави (зложника), поєднані з погрозою убивством, вчиненням інших насильницьких дій або продовженням утримання зложника з метою примусу держави, міжнародної чи міжурядової організації вчинити або утриматися від вчинення будь-якого акту як умови звільнення зложника, –

карається позбавленням волі терміном від п'яти до десяти років.

2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

Стаття 104. Геноцид

1. Геноцид, тобто діяння, спрямоване на повне або часткове знищення національної, етнічної, расової чи релігійної групи людей шляхом:

а) убивств;

б) штучного створення голодомору;

в) залишення без медичної допомоги;

г) штучного скорочування народжуваності;

д) примусової асиміляції, –

карається позбавленням волі терміном від восьми до п'ятнадцяти років або смертною карою.

2. Ті ж дії, вчинені публічною посадовою особою, –

караються позбавленням волі терміном від десяти до п'ятнадцяти років або смертною карою.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені юридичною особою, –

караються конфіскацією знарядь і засобів вчинення злочину, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

4. Приготування до геноциду та замах на нього, а так само заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, є карані.

Стаття 105. Біоцид

1. Застосування ядерної, нейтронної, хімічної, біологічної (бактеріологічної), кліматичної та іншої зброї з метою знищення людей та навколишнього природного середовища –

карається позбавленням волі терміном від восьми до п'ятнадцяти років або смертною карою.

2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається конфіскацією знарядь і засобів вчинення злочину, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

3. Приготування до біоциду, замах на нього, а так само заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, є карані.

Стаття 106. Екоцид

1. Екоцид, тобто умисне каране діяння, що призвело до екологічної катастрофи у навколишньому природному середовищі, –

карається позбавленням волі терміном від двох до п'яти років.

2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається конфіскацією знарядь і засобів вчинення злочину, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

ГЛАВА 19. Карані діяння у сфері природокористування

Стаття 107. Порухення вимог екологічної безпеки

1. Порухення встановлених законодавством України та її міжнародними зобов'язаннями вимог екологічної безпеки особою, на яку покладено спеціальний обов'язок щодо їх дотримання, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися природоохоронною діяльністю терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, що викликало незворотні чи неконтрольовані зміни навколишнього природного середовища або призвело до масових захворювань людей, погіршення їх спадковості чи кліматичних та інших природних умов, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до семи років, штрафом від ста до чотирьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися природоохоронною діяльністю терміном до п'яти років.

3. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, якщо воно призвело до виникнення екологічної аварії, епідемії чи загибелі людей, –

карається позбавленням волі терміном від семи до п'ятнадцяти років, штрафом від трьохсот до восьмисот двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися природоохоронною діяльністю терміном до п'яти років.

4. Діяння, передбачені частинами 2 і 3 цієї статті, вчинені юридичною особою, –

караються штрафом у розмірі від двадцяти до тридцяти відсотків її річного прибутку, забороною здійснювати певну діяльність терміном до трьох років, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

Стаття 108. Пошкодження чи руйнування трубопроводу

1. Необережне пошкодження чи руйнування трубопроводу, призначеного транспортувати енергоносії, продукцію хімічного чи іншого виробництва, що створило реальну загрозу завдання шкоди здоров'ю людей або навколишньому природному середовищу, –

карається позбавленням волі терміном до чотирьох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті ж дії, що призвели до виходу з ладу трубопроводу або інших тяжких наслідків, –

караються позбавленням волі терміном від двох до семи років.

Стаття 109. Невиконання вимог щодо попередження і ліквідації наслідків екологічних аварій

1. Невиконання встановлених законодавством України та її міжнародними зобов'язаннями вимог щодо попередження та ліквідації екологічних наслідків аварій на підприємствах промисловості, енергетики і транспорту, а також аварій під час проведення наукових експериментів чи запровадження нової техніки або технологій особою, на яку покладено спеціальний обов'язок щодо їх виконання, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися природоохоронною діяльністю терміном до одного року.

2. Те саме діяння, що спричинило аварію, – карається позбавленням волі терміном від двох до семи років, штрафом від ста до трьохсот п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися природоохоронною діяльністю терміном до трьох років.

3. Діяння, передбачене частиною 2 цієї статті, вчинене юридичною особою, – карається штрафом у розмірі від п'ятнадцяти до двадцяти п'яти відсотків її річного прибутку.

Стаття 110. Порушення екологічних вимог під час проектування, будівництва та реконструкції народногосподарських об'єктів

1. Порушення передбачених законодавством України екологічних вимог щодо проектування, розміщення, будівництва, реконструкції, введення в дію, експлуатації народногосподарських об'єктів, вчинене протягом року після застосування заходів дисциплінарного впливу за таке ж порушення, –

карається штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з проектуванням, будівництвом та введенням в експлуатацію об'єктів народного господарства, терміном до двох років.

2. Те саме діяння, що спричинило наслідки, зазначені у частині 2 статті 108 цього Кодексу, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до ста двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, передбачене цією статтею, –

караються позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати певні посади чи займатися певною діяльністю у сфері проектування і будівництва терміном до п'яти років.

Стаття 111. Давання завідомо неправдивого висновку екологічної експертизи

1. Давання завідомо неправдивих висновку екологічної експертизи, її аргументації, приховування обставин, що мають важливе екологічне значення, –

караються позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати певні посади чи займатися експертною діяльністю терміном до п'яти років.

2. Те саме діяння, що призвело до наслідків, зазначених у частині 2 статті 107 цього Кодексу, –

карається позбавленням волі терміном від двох до п'яти років, штрафом до ста мінімальних розмірів заробітної плати.

3. Фінансування та здійснення проєктів і програм у сфері господарської чи наукової діяльності, що можуть викликати наслідки, передбачені частиною 2 статті 107 цього Кодексу, при відсутності позитивного висновку екологічної експертизи –

караються позбавленням волі терміном від двох до п'яти років, штрафом до ста п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 112. Псування земель

1. Порушення правил раціонального використання та охорони землі особою, на яку покладено спеціальний обов'язок щодо охорони ґрунтів, раціонального використання чи рекультивації земель, вчинене протягом року після застосування заходів дисциплінарного впливу за таке ж порушення, –

карається штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю у сфері землекористування терміном до одного року.

2. Те саме діяння, що спричинило:

а) вивід землі з сільськогосподарського обороту терміном до п'яти років;

б) забруднення землі шкідливими для здоров'я людей, рослинного і тваринного світу хімічними та радіоактивними речовинами, мікроорганізмами чи матеріалами, виробничими відходами і стічними водами, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до ста двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю у сфері землекористування терміном до трьох років.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, –

караються позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом від ста сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю у сфері землекористування терміном до п'яти років.

Стаття 113. Порушення правил експлуатації природоохоронних споруд

1. Порушення встановлених законодавством правил експлуатації природоохоронних споруд особою, на яку покладено обов'язок їх дотримання, вчинене протягом року після застосування заходів адміністративного стягнення за таке ж порушення, –

карається штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з експлуатацією природоохоронних споруд, терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, що потягло за собою вихід з ладу природоохоронних споруд чи настання інших тяжких наслідків, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до двохсот п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з експлуатацією природоохоронних споруд, терміном до п'яти років.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, –

караються позбавленням волі на строк до трьох років, штрафом до ста сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з експлуатацією природоохоронних споруд, терміном до п'яти років.

Стаття 114. Порушення правил охорони вод

1. Забруднення, засмічення, виснаження поверхневих чи підземних вод або джерел питного водопостачання внаслідок господарської діяльності чи проведення наукових або технічних експериментів особою, на яку покладено обов'язок забезпечення охорони і раціонального використання вод, що спричинили тяжкі наслідки, вчинені протягом року після застосування заходів дисциплінарного впливу за таке ж порушення, –

караються позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з охороною і раціональним використанням вод, терміном до трьох років.

2. Ті ж дії, що спричинили або могли спричинити тяжкі наслідки, – караються позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом від п'ятдесяти до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з охороною і раціональним використанням вод, терміном до п'яти років.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, – караються позбавленням волі терміном від двох до семи років, штрафом від ста до трьохсот п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з охороною і раціональним використанням вод, терміном до п'яти років.

Стаття 115. Забруднення моря

1. Забруднення моря речовинами, шкідливими для здоров'я людей і живих ресурсів моря, внаслідок господарської, наукової або іншої діяльності, що спричинило тяжкі наслідки або реальну загрозу їх настання, –

карається штрафом до шістдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до двох років.

2. Умисне затоплення суден або незаконне захоронення у морі речовин чи матеріалів, шкідливих для здоров'я людей і живих ресурсів моря, або таких, що створюють перешкоду правомірному використанню моря, – карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до трьох років.

3. Дії, зазначені у частині 2 цієї статті, що спричинили тяжкі наслідки, – караються позбавленням волі терміном до чотирьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до п'яти років.

4. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, передбачені частинами 1, 2 і 3 цієї статті, – караються позбавленням волі терміном до шести років, штрафом від сімдесяти до трьохсот п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до п'яти років.

5. Неповідомлення публічною посадовою особою чи функціонером, які видають експлуатацією транспортних засобів або зведених у морі штучних споруд, адміністрації найближчого українського порту чи організації, що видає дозвіл на захоронення зазначених у частині 2 цієї статті шкідливих речовин, відомостей про вчинення дій, передбачених частинами 2 і 3 цієї статті, –

карається штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 116. Забруднення атмосфери

1. Забруднення атмосфери радіоактивними, хімічними та іншими шкідливими речовинами у твердому, рідкому, газоподібному, аерозольному стані з перевищенням гранично допустимих рівнів концентрації, а так само іонізуючим випромінюванням або електромагнітний, шумовий, інший шкідливий фізичний вплив на атмосферу з перевищенням гранично допустимих рівнів, вчинені протягом року після застосування заходів дисциплінарного впливу чи адміністративного стягнення за таке ж порушення, –

караються штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до п'яти років.

2. Ті ж дії, що спричинили тяжкі наслідки, –

караються позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, – караються позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до

ста двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до п'яти років.

Стаття 117. Знищення або пошкодження лісового масиву

1. Умисне знищення чи пошкодження лісового масиву шляхом підпалу, затоплення або іншим загальнонебезпечним способом, що спричинило тяжкі наслідки, –

караються позбавленням волі терміном від восьми до п'ятнадцяти років, штрафом від ста п'ятдесяти до восьмисот двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до п'яти років.

2. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, –

караються позбавленням волі терміном від восьми до п'ятнадцяти років, штрафом від ста п'ятдесяти до восьмисот двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до п'яти років.

3. Знищення або пошкодження лісового масиву внаслідок необережного поводження з вогнем, хімічними, токсичними, вибуховими чи радіоактивними речовинами і матеріалами –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до тридцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати.

4. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається штрафом у розмірі від двадцяти до тридцяти відсотків її річного прибутку, конфіскацією знарядь і засобів вчинення злочину, заборонаю здійснювати певну діяльність терміном від трьох до п'яти років, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

Стаття 118. Порушення режиму використання та охорони об'єктів природно-заповідного фонду

1. Умисне порушення режиму заповідників, заказників, національних парків та інших особливо охоронюваних природних об'єктів, вчинене протягом року після застосування заходів дисциплінарного впливу за таке ж порушення, –

карається штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, що спричинило тяжкі наслідки, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до ста п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

3. Необережне порушення режиму об'єктів природно-заповідного фонду, що спричинило тяжкі наслідки, –

карається штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

4. Умисне знищення або пошкодження пам'ятника природи чи території, особливо охоронюваних державою, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

5. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням якої вчинено дії, передбачені частинами 1, 2 і 4 цієї статті, а так само яка особисто вчинила такі дії, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 119. Порухення правил обліку, зберігання, транспортування і захоронення матеріалів та відходів

1. Порухення правил обліку, зберігання, транспортування та захоронення бактеріологічних і радіоактивних матеріалів та відходів, інших відходів господарської, наукової або іншої діяльності, що створило реальну загрозу настання тяжких наслідків, особливо, на яку покладено обов'язок забезпечення екологічної безпеки таких матеріалів і відходів, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме порушення, що спричинило тяжкі наслідки, –

карається позбавленням волі терміном від двох до п'яти років.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, –

караються позбавленням волі терміном від двох до п'яти років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

4. Діяння, передбачене частиною 2 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається штрафом у розмірі від п'ятнадцяти до двадцяти відсотків її річного прибутку.

Стаття 120. Завдання шкоди екологічній безпеці іншої держави

Порушення екологічного законодавства України, що спричинило тяжкі наслідки для здоров'я людей та навколишнього природного середовища іншої держави, тягне за собою відповідальність на основі взаємності відповідно до статей цієї глави.

Варіант: Статтю 120 виключити.

Стаття 121. Глумачення терміна, що використовується у цій главі

Тяжкими наслідками, за змістом цієї глави, є смерть однієї чи більше осіб, евакуація або тимчасове відселення людей у зв'язку з оголошенням місцевості їх проживання зоною екологічного лиха, масове їх захворювання, знищення родючого шару землі, втрата водою її природних

властивостей, виснаження її джерел, втрата балансової вартості надр, масова загибель тварин.

ГЛАВА 20. Карані діяння проти здоров'я населення

Стаття 122. Незаконне придбання, зберігання, використання, передача, транспортування, розповсюдження бактеріологічних чи радіоактивних матеріалів

1. Незаконне придбання, зберігання, передача, транспортування, збут або інше розповсюдження бактеріологічних чи радіоактивних матеріалів –

караються позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті ж дії, що спричинили захворювання людей або їх загибель чи евакуацію населення з даної місцевості у зв'язку з бактеріальним або радіоактивним її зараженням, –

караються позбавленням волі терміном від двох до восьми років.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені юридичною особою, –

караються штрафом у розмірі від двадцяти до тридцяти відсотків її річного прибутку, конфіскацією знарядь і засобів вчинення злочину, заборонаю здійснювати певну діяльність терміном від трьох до п'яти років, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

4. Замах на діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, неповідомлення про них, а так само заздалегідь не обіцяне їх приховування або приховування їх учасників, слідів, знарядь і засобів їх вчинення, є карані.

Стаття 123. Незаконні виготовлення, придбання, зберігання, транспортування чи збут одурманливих, отруйних та сильнодіючих речовин

1. Незаконне виготовлення, придбання, зберігання, транспортування, збут одурманливих, отруйних або сильнодіючих речовин, що не є наркотичними, вчинені з метою збуту, а так само їх збут –

караються позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті ж дії, вчинені без мети збуту, –

караються позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до тридцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 124. Порухення правил поведження з мікробіологічними збудниками хвороб і токсинами

1. Необережне порушення правил поведження з мікробіологічними збудниками хвороб чи токсинами, якщо воно призвело до захворювання людей, поширення епідемій чи епізоотій, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, якщо воно спричинило смерть однієї чи більше осіб, – карається позбавленням волі терміном від двох до п'яти років.

Стаття 125. Висівання або вирощування наркотиковмісних рослин

1. Висівання чи вирощування наркотиковмісних маку, крім олійного, або конопель, вчинене протягом року після застосування заходів адміністративного стягнення за такі ж дії, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті ж дії, вчинені організованою злочинною групою чи особою, раніше судимою за діяння, передбачене цією статтею, –

караються позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, конфіскацією майна.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, –

караються позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до п'яти років.

Стаття 126. Організація і тримання притону для вживання наркотичних засобів, одурманливих речовин або для розпусти

1. Організація або тримання притону для ігор на гроші або інші цінності, нелікувального вживання наркотичних засобів, одурманливих речовин або для розпусти, що виявилася в його фінансуванні чи забезпеченні конспірації і безпеки осіб, які користуються його послугами, стягуванні плати за надання послуг та приміщення, –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період від двох до шести місяців, конфіскацією майна, знярядь і засобів вчинення злочину.

2. Надання особистого або службового приміщення для нелікувального вживання наркотичних засобів, одурманливих речовин чи для розпусти, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної

плати або іншого доходу винного за період до чотирьох місяців.

Стаття 127. Схиляння до нелікувального вживання наркотичних засобів або одурманливих речовин

1. Умисне схиляння до нелікувального вживання наркотичних засобів, одурманливих речовин –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті ж дії, вчинені:

- а) щодо неповнолітнього;
- б) щодо двох або більше осіб;
- в) організованою злочинною групою;
- г) особливо небезпечним злочинцем, –

караються позбавленням волі терміном від п'яти до десяти років, штрафом від ста п'ятдесяти до семисот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 128. Незаконні виготовлення, придбання, зберігання, переміщення чи збут наркотичних засобів

1. Незаконні виготовлення, придбання, зберігання, транспортування з метою збуту, а так само незаконний збут у будь-якій формі наркотичних засобів –

караються позбавленням волі терміном від двох до десяти років, конфіскацією майна, знарядь і засобів вчинення злочину.

2. Дії, зазначені у частині 1 цієї статті, вчинені:

- а) повторно;
- б) організованою злочинною групою;
- в) як промисел;
- г) публічною посадовою особою чи функціонером з використанням свого службового становища, –

караються позбавленням волі терміном від семи до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна, знарядь і засобів вчинення злочину.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені юридичною особою, –

караються оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

4. Особа, яка добровільно здала незаконно придбані наркотичні засоби та зазначила джерело їх придбання, звільняється від кримінальної відповідальності.

5. Замах на діяння, передбачене частиною 2 цієї статті, неповідомлення про нього, заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, є карані.

Стаття 129. Порушення правил виробництва, придбання, зберігання, обліку, відпуску і транспортування наркотичних засобів

Порушення встановлених правил виробництва, придбання, зберігання, обліку, відпуску, перевозки або пересилки наркотичних засобів – карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 130. Ухилення від обов'язкового лікування

Ухилення від лікування венеричної хвороби, захворювання на СНІД, що триває після попередження хворого лікувальним закладом, – карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 131. Зараження вірусом імунодефіциту людини, венеричною хворобою чи інфекційним гепатитом

1. Завідоме поставлення іншої особи через статеві зносини або іншими діями у небезпеку зараження вірусом імунодефіциту людини чи венеричною хворобою –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Зараження іншої особи вірусом імунодефіциту людини чи венеричною хворобою особою, яка знала про наявність у неї інфекції, викликаной цим вірусом, або венеричної хвороби, –

карається позбавленням волі терміном від чотирьох до восьми років.

3. Неналежне виконання медичним, фармацевтичним працівником свого професійного обов'язку внаслідок недбалого чи несумлінного до нього ставлення, що спричинило зараження особи вірусом імунодефіциту людини, венеричною хворобою або інфекційним гепатитом, –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до ста п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися лікарською діяльністю терміном до трьох років.

4. Діяння, передбачене частиною 3 цієї статті, якщо воно спричинило зараження вірусом імунодефіциту людини, венеричною хворобою чи інфекційним гепатитом двох або більше осіб, –

карається позбавленням волі терміном від чотирьох до восьми років, штрафом до трьохсот п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися лікарською діяльністю терміном до п'яти років.

Стаття 132. Неналежне виконання обов'язку щодо охорони життя і здоров'я дітей

1. Невиконання професійного обов'язку щодо охорони життя і здоров'я дітей працівником дитячого лікувального, виховного або навчаль-

ного закладу, на якого такий обов'язок покладено по службі, якщо це спричинило тілесні ушкодження чи викликало психічне або інше тяжке захворювання неповнолітнього, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з лікуванням, вихованням та навчанням дітей, терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, якщо воно спричинило смерть неповнолітнього, – карається позбавленням волі терміном до чотирьох років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з лікуванням, вихованням та навчанням дітей, терміном до п'яти років.

Стаття 133. Виготовлення неякісних ліків

1. Виробництво ліків з неякісної сировини чи з порушенням технології їх виготовлення, а так само продаж або відпуск з метою лікування таких ліків чи ліків з простроченим терміном придатності, вчинені протягом року після застосування заходів дисциплінарного стягнення за таке ж порушення, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, що спричинило розлад здоров'я або смерть потерпілого, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до ста мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися приготуванням ліків терміном до п'яти років.

Стаття 134. Виготовлення спиртних напоїв домашнього виробництва

1. Виготовлення чи зберігання з метою продажу самогону або інших міцних спиртних напоїв домашнього виробництва, а так само торгівля зазначеними напоями –

караються позбавленням волі терміном від одного року до трьох років, штрафом до ста п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Дії, передбачені частиною 1 цієї статті, вчинені як промисел, – караються позбавленням волі терміном до п'яти років, конфіскацією майна, знарядь і засобів вчинення злочину.

Стаття 135. Порушення правил виробництва, зберігання та реалізації продуктів харчування

1. Порушення правил виробництва сільськогосподарської продукції, її перероблення, приготування, зберігання, а також реалізації продуктів харчування, що призвело до отруєння людей, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з виробництвом харчових продуктів, терміном до трьох років.

2. Заготівля, перероблення з метою збуту або збут продуктів харчування чи іншої продукції, завідомо радіоактивно забруднених понад гранично допустимі рівні, –

караються позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з виробництвом харчових продуктів, терміном до п'яти років.

3. Дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, що спричинили масове захворювання людей або смерть потерпілого, –

караються позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з виробництвом харчових продуктів, терміном до п'яти років.

4. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких були порушені правила виробництва, зберігання або реалізації харчових продуктів, –

караються позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з виробництвом харчових продуктів, терміном до п'яти років.

5. Діяння, передбачене частиною 3 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається штрафом у розмірі від двадцяти до тридцяти відсотків її річного прибутку.

Стаття 136. Порушення правил боротьби з епідеміями

1. Невиконання або неналежне виконання особою покладеного на неї обов'язку щодо боротьби з епідемічними та іншими заразними хворобами, якщо це призвело до виникнення чи поширення таких захворювань, вчинене протягом року після застосування заходів дисциплінарного стягнення за таке ж порушення, –

карається штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з попередженням епідемічних чи заразних захворювань, терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, що спричинило масове захворювання людей або смерть потерпілого, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з попередженням епідемічних чи заразних захворювань, терміном до п'яти років.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено дії, зазначені у частині 1 цієї статті, –

караються позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з попередженням епідемічних чи заразних захворювань, терміном до п'яти років.

Стаття 137. Незаконне лікарювання

1. Заняття лікарюванням як професією особою, що не має відповідної спеціальної освіти і належної підготовки, яке призвело до розладу здоров'я або смерті потерпілого, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися лікарською діяльністю терміном до трьох років.

2. Незаконне проведення абортів лікарем –

карається штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися лікарською діяльністю терміном до двох років.

3. Незаконне проведення абортів особою, яка не має спеціальної медичної освіти, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до ста мінімальних розмірів заробітної плати.

4. Незаконне проведення абортів, що спричинило смерть потерпілої, – карається позбавленням волі терміном від трьох до шести років.

Стаття 138. Незаконне проведення наукового або іншого експерименту

1. Незаконне проведення над людиною експерименту, небезпечного для її життя чи здоров'я, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до семи років, штрафом до трьохсот п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися лікарською діяльністю терміном до п'яти років.

2. Те саме діяння, вчинене щодо двох чи більше осіб або шляхом обману, погрози чи іншого примусу, або якщо воно спричинило масове захворювання чи загибель людей, –

карається позбавленням волі терміном від восьми до п'ятнадцяти років, позбавленням права займатися лікарською діяльністю терміном до п'яти років, або смертною карою.

3. Замах на діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, неповідомлення про проведення незаконного експерименту, а також заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка їх вчинила, є карані.

Стаття 139. Утаювання або перекручування інформації про стан здоров'я населення та навколишнє природне середовище

Утаювання від населення або перекручування в засобах масової інформації, офіційних державних звітах відомостей про дійсні показники стану здоров'я населення та навколишнього природного середовища особою, на яку покладено обов'язок аналізу таких відомостей, вчинене протягом року після застосування заходів дисциплінарного стягнення за таке ж порушення, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до тридцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю у сфері екології та охорони здоров'я терміном до п'яти років.

Стаття 140. Кривозмішення

1. Вступ до юридичного або фактичного шлюбу, статевий зв'язок з близьким родичем –

караються штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. За змістом цієї статті під близькими родичами розуміються особи, зазначені у частині 2 статті 36 цього Кодексу, за винятком подружжя.

ГЛАВА 21. Карані діяння, що посягають на свободу совісті та законну діяльність релігійних конфесій

Стаття 141. Порушення права на свободу совісті

1. Обмеження конституційних прав особи з мотивів її приналежності до того чи іншого віросповідання або атеїзму –

карається штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Перешкоджання вільному релігійному вибору чи відправленню релігійних культів –

карається штрафом до восьми мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 142. Порушення рівноправності релігій, віросповідань та релігійних організацій

1. Встановлення будь-яких переваг або обмежень однієї релігії, віросповідання чи релігійної організації щодо інших –

карається штрафом до тридцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, вчинене повторно, або якщо воно викликало конфлікт між релігійними організаціями, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 143. Богохульство

1. Образа релігійних почуттів віруючих, що виразилася у публічному глумі над віровченням або його символами, –

караються штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті самі дії,

а) вчинені під впливом релігійного фанатизму чи атеїзму;

б) поєднані з використанням засобів масової інформації;

в) що спричинили порушення громадського спокою або роботи громадського транспорту, –

караються позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 144. Образа священнослужителя під час проведення ним богослужіння, релігійного обряду

1. Публічне приниження честі і гідності священнослужителя під час проведення ним богослужіння, релігійного обряду, покладеного на нього духовним саном, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, поєднане з глумом під час богослужіння над особою священнослужителя чи предметами культового призначення, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років.

Стаття 145. Порушення прав релігійних організацій у сфері майнових відносин

1. Незаконне, тобто на порушення чинного законодавства, заволодіння культовими будинками і спорудами або іншим майном, що перебуває у власності чи користуванні релігійних організацій, або незаконне їх використання, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Незаконне пошкодження чи зруйнування культових будинку або споруди –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 146. Викрадення, осквернення або знищення релігійних святинь

Викрадення, незаконне утримання, осквернення або знищення релігійних святинь –

караються позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 147. Примушування священнослужителя до проведення релігійного обряду

Примушування священнослужителя шляхом фізичного або психічного примусу до проведення релігійного обряду – карається штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 148. Порухення таємниці сповіді

1. Примушування священнослужителя до порушення таємниці сповіді шляхом фізичного або психічного примусу, підкупу чи іншим протиправним способом –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до ста мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Встановлення, використання підслуховувальних, передавальних або звукозаписних пристроїв чи приладів у місцях проведення сповіді, – караються позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися оперативно-розшуковою діяльністю терміном до двох років.

Стаття 149. Незаконні дії, що призвели до конфліктів між релігійними організаціями

1. Розв'язання конфліктів між релігійними організаціями шляхом самоправства, насильства, проведення з порушенням встановленого законодавством порядку богослужінь, обрядів –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті самі дії, поєднані з організацією та проведенням актів самомордування чи самознищення, –

караються позбавленням волі терміном від п'яти до десяти років, штрафом від ста п'ятдесяти до семисот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 150. Посягання на життя, здоров'я, свободу і гідність особи під приводом проповідування релігійних віровчень чи виконання релігійних обрядів

Організація або керівництво групою, діяльність якої, що здійснюється під приводом проповідування релігійних віровчень чи виконання релігійних обрядів, поєднана з посяганням на життя, здоров'я, свободу і гідність особи або із статевою розпустою, –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

РОЗДІЛ VIII. КАРАНИ ДІЯННЯ ПРОТИ ОСОБИ, ЇЇ ПРАВ, СВОБОД І МОРАЛІ

ГЛАВА 22. Карані діяння проти життя, здоров'я, волі, честі та гідності особи

Стаття 151. Умисне вбивство за обтяжуючих обставин

1. Умисне вбивство:

- а) на замовлення;
- б) із користі;
- в) із хуліганських спонукань;
- г) з метою приховати інше каране діяння або вчинити втечу з-під варти чи місця позбавлення волі;
- д) з особливою жорстокістю або способом, небезпечним для життя багатьох осіб;
- е) двох або більше осіб;
- є) жінки, яка завідомо для винного була у вагітному стані;
- ж) малолітньої особи або особи, яка була у безпорадному стані;
- з) публічної посадової особи чи функціонера у зв'язку з виконанням ними свого службового обов'язку, а так само священнослужителя чи іншої особи у зв'язку з їх релігійною діяльністю або особи, яка виконувала свій громадянський чи громадський обов'язок;
- и) заложника;
- і) вчинене за змовою групою осіб, організованою злочинною групою чи особливо небезпечним злочинцем;
- ї) вчинене особою, яка раніше вчинила умисне вбивство, за винятком вбивства, передбаченого частинами 2 і 3 статті 153, статтями 154 і 155 цього Кодексу, –

карається позбавленням волі терміном від десяти до п'ятнадцяти років або смертною карою.

2. Приготування до діяння, передбаченого частиною 1 цієї статті, замах на нього, неповідомлення про нього, заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, знярядь, засобів та слідів вчиненого є карані.

Стаття 152. Умисне вбивство

1. Умисне вбивство за відсутності ознак, зазначених у статтях 151, 153–155 цього Кодексу, –

карається позбавленням волі терміном від семи до п'ятнадцяти років.

2. Приготування до вбивства, передбаченого цією статтею, замах на нього, неповідомлення про нього, заздалегідь не обіцяне приховування

особи, яка вчинила таке діяння, знарядь, засобів і слідів вчиненого є карані.

Стаття 153. Умисне вбивство за пом'якшувальних обставин

1. Умисне вбивство:

а) із ревнощів, за наявності достатніх для неї підстав;

б) із помсти, викликаній захворюванням з вини потерпілого на наркоманію, токсикоманію, алкоголізм, синдром імунодефіциту людини, венеричну хворобу, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до семи років.

2. Умисне вбивство, вчинене у стані сильного душевного хвилювання, що раптово виникло внаслідок протизаконного насильства чи тяжкої образи з боку потерпілого або внаслідок систематичного знущання чи мордування з боку потерпілого, –

карається позбавленням волі на строк до п'яти років.

3. Умисне вбивство, вчинене з перевищенням меж необхідної оборони, або вбивство злочинця під час його затримання –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 154. Вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини

Вбивство матір'ю своєї дитини під час пологів або безпосередньо після пологів –

карається позбавленням волі терміном до трьох років.

Стаття 155. Вбивство з необережності

1. Вбивство з необережності –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 156. Доведення до самогубства

Доведення до самогубства особою, від якої потерпілий був у матеріальній чи службовій залежності, шляхом систематичного приниження його людської гідності, жорстокого поводження з ним, примушування до співжиття або вчинення розпутних дій чи заняття проституцією, –

карається позбавленням волі терміном від двох до п'яти років.

Стаття 157. Погроза вбивством

Погроза вчинити вбивство за наявності реальних підстав побоюватись виконання цієї погрози –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до тридцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 158. Умисне тяжке тілесне ушкодження

1. Умисне тяжке тілесне ушкодження, тобто умисне тілесне ушкодження, небезпечне для життя в момент заподіяння чи таке, що спричинило втрату будь-якого органу або втрату його функцій, душевну хворобу чи інший розлад здоров'я, поєднаний із стійкою втратою працездатності не менш як на одну третину, чи переривання вагітності, або незгладиме спотворення обличчя, а так само введення в організм потерпілого шляхом обману чи насильства наркотичних засобів чи токсичних речовин, що спричинило захворювання на наркоманію чи токсикоманію, –

карається позбавленням волі терміном від семи до дванадцяти років.

2. Умисне тяжке тілесне ушкодження, заподіяне:

а) із хуліганських спонукань;

б) за змовою групою осіб;

в) двом або більше особам;

г) у зв'язку з виконанням потерпілим свого службового обов'язку чи громадянського обов'язку;

д) способом, що має характер мордування або таке, що спричинило смерть потерпілого;

е) внаслідок систематичних, хоча б і не тяжких тілесних ушкоджень;

є) особливо небезпечним злочинцем, –

карається позбавленням волі терміном від восьми до п'ятнадцяти років.

3. Умисне тяжке тілесне ушкодження, заподіяне в умовах перевищення меж необхідної оборони, під час затримання злочинця або у стані сильного душевного хвилювання, що раптово виникло внаслідок протизаконного насильства чи тяжкої образи з боку потерпілого, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 159. Заподіяння тяжких тілесних ушкоджень або смерті внаслідок лікарської помилки

Необережне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень або смерті внаслідок недотримання лікарем вироблених медичною наукою і практикою правил лікування, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, позбавленням права займатися лікарською діяльністю на той же термін.

Стаття 160. Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження

1. Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження, тобто умисне тілесне ушкодження, що не є небезпечним для життя, але спричинило тривале порушення функцій будь-якого органу чи інший тривалий розлад здоров'я без наслідків, зазначених у статті 158 цього Кодексу, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до шести років.

2. Заподіяння середньої тяжкості тілесних ушкоджень:

- а) із хуліганських спонукань;
 - б) за змовою групою осіб;
 - в) двом або більше особам;
 - г) у зв'язку з виконанням потерпілим службового або громадянського обов'язку;
 - д) способом, що має характер мордування;
 - е) особливо небезпечним злочинцем – карається позбавленням волі терміном від чотирьох до восьми років.
3. Заподіяння середньої тяжкості тілесних ушкоджень у стані сильного душевного хвилювання, що раптово виникло внаслідок протизаконного насильства чи тяжкої образи з боку потерпілого, – карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 161. Необережне тяжке чи середньої тяжкості тілесне ушкодження

Заподіяння з необережності тяжкого чи середньої тяжкості тілесного ушкодження – карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 162. Заподіяння умисного легкого тілесного ушкодження

1. Умисне легке тілесне ушкодження, що спричинило короточасний розлад здоров'я чи короточасну втрату працездатності, – карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Умисне легке тілесне ушкодження без наслідків, зазначених у частині 1 цієї статті, – карається штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

3. Заподіяння легких тілесних ушкоджень із хуліганських спонукань або у зв'язку з виконанням потерпілим службового, громадського чи громадянського обов'язку, – карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 163. Побої та мордування

1. Умисне нанесення удару, побоїв, інші насильницькі дії, що спричинили фізичний біль, – караються позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті самі дії, що мають характер мордування, – караються позбавленням волі терміном до трьох років.

3. Побої та мордування, вчинені із хуліганських спонукань або щодо особи, яка через інвалідність, хворобу, малоліття чи похилий вік перебуває у залежному від винного становищі, –

караються позбавленням волі терміном від двох до п'яти років.

4. Нанесення побоїв публічною посадовою особою чи функціонером потерпілому, який перебуває у залежному від нього становищі, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до семи років, позбавленням права займати керівні посади терміном до п'яти років.

Стаття 164. Незаконне позбавлення волі

1. Незаконне позбавлення волі –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, вчинене щодо неповнолітнього або способом, небезпечним для життя і здоров'я потерпілого, чи таке, що супроводжувалося заподіянням йому фізичних страждань, –

карається позбавленням волі терміном до двох років.

Стаття 165. Захоплення заложенника

Захоплення чи утримання особи як заложенника з метою примушування державної установи чи органу, публічної посадової особи або функціонера вчинити чи утриматися від вчинення будь-якої дії як умови звільнення заложенника –

карається позбавленням волі терміном від трьох до восьми років.

Стаття 166. Незаконне поміщення у психіатричну лікарню або інший спеціальний лікувальний заклад

1. Незаконне поміщення у психіатричну лікарню або інший спеціальний лікувальний заклад завідомо здорової людини –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися лікарською діяльністю терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, що спричинило розпад сім'ї, психічне захворювання потерпілого або його самогубство, –

карається позбавленням волі терміном від двох до п'яти років, позбавленням права займатися лікарською діяльністю терміном до п'яти років.

Стаття 167. Примусове лікування завідомо здорової людини

Примусове лікування завідомо здорової людини –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 168. Наклеп

1. Наклеп, тобто поширення завідомо неправдивих вигадок, що ганьблять іншу особу, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Наклеп у друкованому чи іншим способом розмноженому творі, в анонімному листі чи заяві або вчинений особою, раніше судимою за наклеп, а так само поєднаний з обвинуваченням у вчиненні злочину, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до ста п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 169. Образа

1. Образа, тобто публічне приниження честі і гідності особи у непристойній формі –

карається штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, вчинене публічною посадовою особою чи функціонером під час виконання свого службового обов'язку, –

карається штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 170. Залишення в небезпеці чи поставлення у небезпечне для життя становище

1. Залишення без допомоги особи, яка завідомо перебувала у небезпечному для життя стані і була позбавлена можливості вжиття заходів до самозбереження через малоліття, старість, хворобу чи внаслідок іншого безпорадного стану, якщо той, що залишив без допомоги, був зобов'язаний піклуватися про потерпілого та мав змогу подати йому допомогу, а так само якщо винний сам поставив потерпілого у небезпечне для життя становище, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до тридцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, якщо воно спричинило смерть потерпілого, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 171. Неподання допомоги особі, яка перебуває у небезпечному для життя стані

Неподання допомоги потерпілому, який перебуває у небезпечному для життя стані, особою, зобов'язаною подати таку допомогу, або яка поставила потерпілого у небезпечне становище, що потягло за собою заповдіння йому тяжких тілесних ушкоджень чи його смерть, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до тридцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 172. Неподання допомоги хворому особою медичного персоналу

Неподання без поважних причин допомоги хворому особою медичного персоналу, зобов'язаною відповідно до встановлених правил подати таку допомогу, якщо медичний працівник усвідомлював, що це могло спричинити тяжкі наслідки для хворого, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися лікарською діяльністю терміном до п'яти років.

Стаття 173. Порушення порядку трансплантації органів або тканин людини

Умисна, на порушення встановленого порядку, трансплантація органів чи тканин людини –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися медичною діяльністю терміном до трьох років.

Стаття 174. Насильницьке донорство

1. Незаконне, шляхом обману, фізичного чи психічного насильства видалення у потерпілого органу, тканини, крові або іншої речовини –

карається позбавленням волі терміном від трьох до восьми років, штрафом від ста п'ятдесяти до чотирьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися медичною діяльністю терміном до п'яти років.

2. Те саме діяння, вчинене:

- а) щодо неповнолітнього;
- б) щодо двох чи більше осіб;
- в) щодо особи, яка перебуває у безпорадному стані;
- г) організованою злочинною групою;
- д) як промисел, –

карається позбавленням волі терміном від п'яти до дванадцяти років, штрафом від двохсот до восьмисот двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися медичною діяльністю терміном до п'яти років.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, що спричинили смерть потерпілого, –

караються позбавленням волі терміном від восьми до п'ятнадцяти років, позбавленням права займатися медичною діяльністю терміном до п'яти років.

4. Приготування до насильницького донорства, замах на нього, неповідомлення про нього, а так само заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, є карані.

ГЛАВА 23. Карані діяння проти сім'ї, моралі та статевої недоторканності

Стаття 175. Ухилення від сплати аліментів

1. Злісне ухилення від сплати встановлених постановою судді або рішенням суду коштів на утримання дітей чи непрацездатних батьків – карається штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Особа, яка повністю сплатила заборгованість по утриманню дітей або непрацездатних батьків, підлягає звільненню від кримінальної відповідальності.

Стаття 176. Зловживання опікунськими правами, залишення підопічного без нагляду чи допомоги

Використання опіки чи піклування з корисливою або іншою метою на шкоду підопічному, що виразилося у використанні майна, належного йому на законних підставах, чи майнових прав, або залишення підопічного без догляду та матеріальної допомоги –

карається штрафом до тридцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати.

Варіант: Статтю 176 виключити.

Стаття 177. Розголошення таємниці усиновлення

1. Умисне розголошення таємниці усиновлення проти волі усиновителя –

карається штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, вчинене публічною посадовою особою чи функціонером, яким таємниця усиновлення стала відома у зв'язку із займаною ними посадою, –

карається штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з лікуванням, навчанням та вихованням дітей, терміном до трьох років.

Стаття 178. Торгівля дітьми

1. Дії, спрямовані на вчинення продажу чи купівлі неповнолітнього у будь-якій формі, –

караються позбавленням волі терміном від семи до десяти років з конфіскацією майна.

2. Ті самі дії, вчинені:

а) щодо двох чи більше осіб;

б) за змовою групою осіб;

в) публічною посадовою особою чи функціонером з використанням свого службового становища;

г) з незаконним вивезенням особи за кордон чи незаконним ввезенням з-за кордону;

д) з метою втягнення особи у вчинення злочину або іншу антигромадську поведінку;

е) з метою вилучення в особи органів чи тканин для трансплантації, – карається позбавленням волі терміном від восьми до дванадцяти років, з конфіскацією майна.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені організованою злочинною групою, –

караються позбавленням волі терміном від дванадцяти до п'ятнадцяти років, з конфіскацією майна.

Стаття 179. Викрадення чи підміна дитини

Викрадення чи підміна чужої дитини з корисливою метою, із помсти чи з інших особистих мотивів –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років.

Стаття 180. Доведення неповнолітнього до стану сп'яніння

Доведення до стану алкогольного сп'яніння неповнолітнього особою, від якої він службово чи матеріально залежний, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 181. Втягнення неповнолітнього в азартні ігри, пияцтво, заняття злочинною діяльністю

1. Втягнення неповнолітнього в азартні ігри, пияцтво, заняття злочинною діяльністю –

карається позбавленням волі терміном від одного року до п'яти років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті самі дії, вчинені:

а) щодо малолітнього;

б) повторно;

в) організованою злочинною групою;

г) особливо небезпечним злочинцем, –

караються позбавленням волі терміном від двох до восьми років, штрафом від ста до чотирьохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 182. Розбещення неповнолітніх

1. Розпутні дії щодо завідомо неповнолітньої особи – караються позбавленням волі терміном до двох років.

2. Ті самі дії, вчинені з використанням службового становища у дитячих дошкільних або навчальних закладах, спортивних, творчих, медичних та інших установах, –

караються позбавленням волі терміном від двох до п'яти років, позбавленням права займатися лікарською, навчальною та виховною діяльністю терміном до п'яти років.

Стаття 183. Статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості

Статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості, – караються позбавленням волі терміном від трьох до восьми років.

Стаття 184. Зґвалтування

1. Зґвалтування, тобто статеві зносини із застосуванням фізичного чи психічного насильства або використанням безпорадного стану потерпілої, – карається позбавленням волі терміном від трьох до восьми років.

2. Те саме діяння, вчинене:

а) щодо неповнолітньої;

б) повторно;

в) за змовою групою осіб;

г) шляхом приведення потерпілої у безпорадний стан за допомогою наркотиків чи інших засобів, що паралізують опір, – карається позбавленням волі терміном від п'яти до десяти років.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті,

д) вчинені близьким родичем потерпілої;

е) вчинені особливо небезпечним злочинцем;

є) вчинені щодо малолітньої;

ж) що спричинили смерть потерпілої, –

караються позбавленням волі терміном від восьми до п'ятнадцяти років.

4. Малолітніми за змістом цієї статті визнаються діти віком до дванадцяти років.

5. Кримінальні справи про діяння, передбачені цією статтею, порушуються за письмовою заявою потерпілої, крім випадків, коли такими є особи, що не досягли повноліття, або якщо внаслідок вчиненого злочину сталася смерть потерпілої.

6. Замах на діяння, передбачені цією статтею, а так само заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка їх вчинила, є карані.

Стаття 185. Задоволення статевої потреби неприродним способом

1. Мужолозтво, тобто статеві зносини чоловіка з чоловіком, – карається позбавленням волі терміном до одного року.

2. Мужолозтво або інше неприродним способом задоволення статевої потреби із застосуванням фізичного чи психічного насильства або з використанням безпорадного стану потерпілого (потерпілої) –

карається позбавленням волі терміном від трьох до шести років.

3. Дії, передбачені частиною 2 цієї статті, вчинені:
 - а) щодо неповнолітнього (неповнолітньої);
 - б) повторно;
 - в) за змовою групою осіб;
 - г) шляхом приведення потерпілого (потерпілої) у безпорадний стан за допомогою наркотиків чи інших засобів, що паралізують опір, – караються позбавленням волі терміном від чотирьох до десяти років.
4. Дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені:
 - д) близьким родичем потерпілого (потерпілої);
 - е) щодо малолітнього (малолітньої);
 - є) особливо небезпечним злочинцем, – караються позбавленням волі терміном від восьми до п'ятнадцяти років.
5. Замах на діяння, передбачені цією статтею, є караний.
6. Кримінальні справи про діяння, передбачені цією статтею, порушуються за письмовою заявою потерпілого (потерпілої), крім випадків, коли такими є особи, які не досягли повноліття.

Стаття 186. Втягнення в заняття проституцією

1. Втягнення в заняття проституцією шляхом:
 - а) обману;
 - б) фізичного чи психічного насильства;
 - в) використання наркотичних чи інших засобів, що паралізують опір, або тяжкого матеріального стану жінки, – карається позбавленням волі терміном від одного року до чотирьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.
2. Те саме діяння, вчинене:
 - г) організованою злочинною групою;
 - д) особливо небезпечним злочинцем;
 - е) щодо неповнолітньої;
 - є) шляхом вербування для виїзду за кордон, – карається позбавленням волі терміном від двох до восьми років.
3. Замах на діяння, передбачене частиною 2 цієї статті, неповідомлення про нього, а так само заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, є карані.

Стаття 187. Розповсюдження порнографічних предметів або творів, що пропагують культ насильства та жорстокості

1. Виготовлення з метою збуту, збут чи інше розповсюдження творів, зображень або інших предметів порнографічного характеру або творів, що пропагують культ насильства та жорстокості, – караються позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті самі дії, вчинені з використанням або участю неповнолітнього, – караються позбавленням волі терміном до чотирьох років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

3. Порнографія за змістом цієї статті означає непристойне натуралістичне зображення статевих органів людини чи її статевого акту шляхом їх літературного, сценічного, художнього або іншого відтворення.

Стаття 188. Зруйнування пам'яток матеріальної або духовної культури

1. Умисне знищення, зруйнування чи пошкодження пам'яток матеріальної або духовної культури:

а) під час проектно-розвідувальних робіт;

б) шляхом реконструкції будівель, споруд, транспортних шляхів, газо-, нафто- та інших трубопроводів, будівельних чи промислових комплексів;

в) шляхом використання не відповідно до функціонального призначення пам'яток історії, матеріальної і духовної культури, що охороняються державою, –

караються позбавленням волі терміном від одного року до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю у сфері будівництва та архітектури терміном до трьох років.

2. Ті самі дії, вчинені шляхом підпалу або вибуху, –

караються позбавленням волі терміном від двох до п'яти років, позбавленням права займатися діяльністю у сфері будівництва та архітектури терміном до п'яти років.

3. Публічна посадова особа, за наказом чи розпорядженням якої було зруйновано чи пошкоджено пам'ятки матеріальної або духовної культури, –

карається позбавленням волі терміном від двох до п'яти років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю у сфері будівництва та архітектури терміном до п'яти років.

Стаття 189. Незаконне використання органів, частин і тканин трупа людини

1. Незаконно, тобто на порушення встановленого порядку вилучення, переробка чи збут органів, частин і тканин трупа людини для використання їх з лікувальною або науковою метою –

караються позбавленням волі до одного року, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися медичною діяльністю терміном до трьох років.

2. Ті самі дії, вчинені:

- а) як промисел;
 - б) організованою злочинною групою;
 - в) з метою збуту за кордон, –
караються позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися медичною діяльністю терміном до п'яти років.
3. Замах на діяння, передбачене цією статтею, є караний.

Стаття 190. Осквернення пам'яті покійних у місцях поховання

1. Незаконні, на порушення встановленого порядку, перепоховання покійного, підпоховання в могилу чи знищення могили, вчинені протягом року після застосування заходів адміністративного стягнення за таке ж порушення, –

караються позбавленням волі терміном шість місяців, штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Глум над могилою, а так само зруйнування місця поховання, незаконна його забудова або інше господарське використання, викрадення предметів, що є в могилі чи на могилі, –

караються позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, –

караються позбавленням волі терміном від одного року до чотирьох років, позбавленням права займати певні посади терміном до п'яти років.

Стаття 191. Розголошення лікарської таємниці

1. Умисне розголошення медичним працівником лікарської таємниці, відомостей про інтимне чи сімейне життя хворого –

карається штрафом до тридцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, що спричинило втрату роботи, розпад сім'ї чи саможубство хворого, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, позбавлення права займатися лікарською діяльністю терміном до п'яти років.

ГЛАВА 24. Карані діяння проти конституційних прав громадян

Стаття 192. Порушення рівноправності

1. Встановлення на порушення чинного законодавства будь-яких пільг чи переваг громадянам в залежності від їх расової, національної, релігійної чи партійної приналежності –

карається штрафом до тридцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, вчинене з використанням службового становища публічною посадовою особою чи функціонером, –

карається штрафом до шестидесяти мінімальних розмірів заробітної плати, заборонаю займатися певною діяльністю терміном до п'яти років.

Стаття 193. Порухення особистої свободи

Порухення свободи особи на її пересування, вибір місця проживання і роботи, виїзд за кордон та повернення в Україну –

карається штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати посади в органах державної влади терміном до трьох років.

Стаття 194. Використання примусової праці

1. Використання примусової праці –

карається позбавленням волі терміном від трьох до семи років, конфіскацією майна, позбавленням права займати певні посади терміном до п'яти років.

2. Не є примусовою працею військова або альтернативна (невійськова) служба, а також робота чи служба, здійснювані особою за вироком чи іншим рішенням суду або відповідно до законів про воєнний і про надзвичайний стан.

Стаття 195. Порухення екологічних прав

Перешкоджання реалізації передбачених законодавством екологічних прав людини шляхом її обману, позбавлення інформації, зловживання службовим станом –

карається штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до одного року.

Стаття 196. Порухення недоторканності житла

1. Протиправне, тобто всупереч згоді власника житла чи іншого його законного користувача або на порушення встановленого законом порядку вторгнення в житло –

карається штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, вчинене із хуліганських спонукань або публічною посадовою особою чи функціонером у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків, а так само незаконне встановлення в жилому приміщенні підслуховувальних чи інших спеціальних приладів, –

караються позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до шістдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до п'яти років.

Стаття 197. Порушення таємниці листування, телефонних розмов і телеграфних повідомлень

1. Протиправне порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфних і телефаксних повідомлень –

карається штрафом до тридцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, вчинене публічною посадовою особою чи функціонером у зв'язку з виконанням своїх службових обов'язків –

карається штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до трьох років.

Стаття 198. Порушення законодавства про право на працю

1. Незаконна відмова у прийомі на роботу, незаконне звільнення з роботи жінки чи зниження заробітної плати з мотивів її вагітності або потреби догляду за дитиною –

караються штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Використання праці неповнолітніх на роботах чи виробництві із шкідливими для їх здоров'я умовами –

карається штрафом до шістдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати посади, пов'язані з прийняттям на роботу та звільненням, терміном до п'яти років.

3. Порушення керівником підприємства, установи чи організації встановленого трудовою угодою чи іншим правовим актом терміну видачі заробітної плати, пенсії, стипендії більш як на тридцять днів –

карається штрафом від п'ятдесяти до ста мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати певні посади терміном від трьох до п'яти років.

Стаття 199. Примушування до участі в страйку або до відмови від участі в страйку

Примушування до участі в страйку або до відмови від участі в законному страйку шляхом насильства чи погрози застосування насильства –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати певні посади або займатися певною діяльністю терміном до трьох років.

Стаття 200. Порушення права на отримання освіти

Завідомо незаконні відмова у прийнятті до навчального закладу чи виключення з навчального закладу –

караються штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати посади в навчальних закладах терміном до трьох років.

Стаття 201. Порушення виборчого права чи права на участь в референдумі

1. Перешкоджання шляхом насильства, обману, погроз, підкупу чи іншим шляхом вільному здійсненню громадянином права обирати і бути обраним Президентом України, народним депутатом, вести передвиборну агітацію –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Підроблення виборчих документів, приписка чи завідомо неправильний підрахунок голосів, а так само порушення таємниці голосування, вчинені членом виборчої комісії чи іншою публічною посадовою особою, –

караються позбавленням волі терміном від одного до п'яти років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати посади в органах державної влади терміном до трьох років.

Стаття 202. Викрадення виборчих бюлетенів

Викрадення у будь-якій формі виборчих бюлетенів –

карається позбавленням волі терміном до чотирьох років, позбавленням права займати посади в органах державної влади терміном до п'яти років.

Стаття 203. Незаконний вплив на виборців

Підкуп виборців, застосування щодо них фізичного або психічного примусу з метою вплинути на результати виборів –

караються позбавленням волі терміном до п'яти років, позбавленням права займатися певною діяльністю на той же термін.

Стаття 204. Порушення авторського та винахідницького прав

1. Випуск під своїм ім'ям чужого твору науки, літератури або мистецтва чи інше привласнення авторства на чужий твір, незаконне відтворення чи розповсюдження чужого твору –

караються штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Розголошення без згоди автора змісту наукового відкриття, винаходу чи раціоналізаторської пропозиції або віддання гласності інформа-

ції про промислові зразки, що їх підтверджують, до подання заявки на ці відкриття, винахід чи раціоналізаторську пропозицію, –

караються штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

3. Привласнення авторства на чуже відкриття, винахід чи раціоналізаторську пропозицію, використання винаходу, право на реалізацію якого належить іншій фізичній або юридичній особі, –

караються штрафом до ста мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати посади в органах виконавчої влади терміном до п'яти років.

4. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено дії, зазначені у частинах 1, 2 і 3 цієї статті, –

караються штрафом до ста двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до п'яти років.

Стаття 205. Порушення права доступу до інформації

1. Незаконне перешкоджання публічною посадовою особою чи функціонером отриманню з державної чи іншої установи інформації, що на неї громадянин має право з огляду на свої громадянство, походження, рід занять, професію або свій громадський стан –

карається штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, вчинене шляхом:

а) знищення чи фальсифікації носіїв відповідної інформації;

б) незаконного засекречування інформації, –

карається штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 206. Перешкоджання законній професійній діяльності журналіста

1. Перешкоджання у будь-якій формі законній професійній діяльності журналіста, а так само примушування його до поширення чи відмови від поширення інформації, поєднане з погрозою насильством, знищенням чи пошкодженням майна, поширенням наклепницьких вигадок чи розголошенням інших відомостей, які потерпілий бажає зберегти в таємниці, а так само шляхом погрози ущемленням прав і законних інтересів журналіста –

карається штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті самі дії, поєднані:

а) з насильством;

б) із знищенням чи пошкодженням майна;

в) з використанням публічною посадовою особою чи функціонером свого службового становища, –

карається штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до двох років.

РОЗДІЛ ІХ. КАРАНІ ДІЯННЯ ПРОТИ ДЕРЖАВИ І ВЛАДИ

ГЛАВА 25. Карані діяння проти держави

Стаття 207. Державна зрада

1. Державна зрада, тобто діяння, умисно вчинене громадянином України на шкоду суверенітету, територіальній недоторканності, обороноздатності чи державній безпеці України:

а) перехід на бік ворога у воєнний час або в бойовій обстановці;

б) шпигунство –

карається позбавленням волі терміном від десяти до п'ятнадцяти років.

2. Приготування та замах на державну зраду, неповідомлення про неї, заздалегідь не обіцяне приховування зазначеного діяння, а так само особи, яка його вчинила, є карані.

3. Звільняється від кримінальної відповідальності громадянин України, якщо він на виконання злочинного завдання іноземної держави, іноземної організації чи їх представників не вчинив будь-яких дій і добровільно заявив органам влади України про свій зв'язок з ними.

Стаття 208. Змова з метою насильницького повалення конституційного ладу, захоплення чи узурпації державної влади

1. Змова з метою насильницького повалення конституційного ладу, захоплення чи узурпації державної влади, вчинення інших дій, з метою узурпації державної влади, а так само незаконне захоплення або утримання державної влади, –

караються позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років.

2. Діяння, передбачені частиною 1 цієї статті, вчинені юридичною особою, –

караються оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

3. Приготування до діяння, передбаченого цією статтею, замах на нього, неповідомлення про нього, а так само заздалегідь не обіцяне приховування цього діяння, а також особи, яка його вчинила, є карані.

Стаття 209. Посягання на життя державного діяча

1. Посягання на життя Президента України, Голови, заступника Голови Верховної Ради України, народного депутата України, Прем'єр-міністра України, члена уряду України, Голови чи судді Конституційного суду України, Верховного суду України, Вищого арбітражного суду України, Генерального прокурора України, вчинене у зв'язку з його державною діяльністю, –

карається позбавленням волі терміном від десяти до п'ятнадцяти років або смертною карою.

2. Неповідомлення про посягання на життя державного діяча, що готується або вчинене, заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, є карані.

Варіант: Статтю 209 виключити, замість неї доповнити статтю 151 пунктом про вбивство державного діяча.

Стаття 210. Шпигунство

1. Передача чи збирання з метою передачі іноземній державі, іноземній організації або їх представникам відомостей, що становлять державну чи військову таємницю, вчинені іноземним громадянином або особою без громадянства на шкоду інтересам України, –

карається позбавленням волі терміном від десяти до п'ятнадцяти років.

2. Приготування до шпигунства, замах на нього, неповідомлення про нього, а так само заздалегідь не обіцяне приховування даного діяння та особи, яка його вчинила, є карані.

3. Звільняється від кримінальної відповідальності особа, яка вчинила дії, передбачені частиною 1 цієї статті, але добровільно припинила злочинну діяльність і повідомила органам влади про вчинене, якщо внаслідок цього та вжитих заходів було відвернено нанесення шкоди інтересам держави.

Стаття 211. Диверсія

1. Вчинення з метою послаблення держави вибухів, підпалів чи інших дій, спрямованих на масове знищення людей, заподіяння тілесних ушкоджень чи іншої шкоди їх здоров'ю, на зруйнування або пошкодження об'єктів, що мають важливе народногосподарське чи оборонне значення, а так само вчинення з тією ж метою масових отруень, поширення епідемій, епізоотій чи епіфітотій, –

караються позбавленням волі терміном від десяти до п'ятнадцяти років або смертною карою.

2. Приготування до вчинення диверсії, замах на неї, заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка її вчинила, а так само знарядь і засобів вчинення цього діяння є карані.

Стаття 212. Укладання міжнародних договорів, які суперечать Конституції України

1. Укладання міжнародних договорів, які суперечать Конституції України, –

карається штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати певні посади терміном до трьох років.

2. Ті самі дії, якщо ними було завдано істотної шкоди інтересам держави, –

караються позбавленням волі терміном до трьох років, позбавленням права займати певні посади терміном до п'яти років.

3. Діяння, передбачені цією статтею, вчинені юридичною особою, – караються штрафом у розмірі від п'ятнадцяти до тридцяти відсотків її річного прибутку, заборонаю здійснювати певну діяльність терміном від трьох до п'яти років, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

Стаття 213. Заклики до насильницької зміни конституційного ладу чи порушення територіальної цілісності України

1. Публічні заклики до насильницької зміни конституційного ладу чи насильницького порушення закріпленої Конституцією України її територіальної цілісності, а так само розповсюдження матеріалів із закликами до вчинення таких дій –

караються позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до ста двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті самі дії, вчинені повторно або організованою злочинною групою, –

караються позбавленням волі терміном до семи років.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені юридичною особою, –

караються оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

Стаття 214. Розголошення державної чи військової таємниці

Розголошення відомостей, що становлять державну чи військову таємницю, особою, якій ці відомості були довірені по службі чи роботі, за відсутності ознак державної зради чи шпигунства –

карається позбавленням волі терміном від двох до восьми років.

Стаття 215. Втрата документів, що містять державну чи військову таємницю

Втрата документів, що містять державну чи військову таємницю, а так само предметів, відомості щодо яких становлять таку таємницю, особою, якій вони були довірені, якщо втрата стала наслідком порушення встановлених правил поведження із зазначеними документами чи предметами, –

карається позбавленням волі терміном від двох до восьми років.

Стаття 216. Незаконне перетинання державного кордону України

1. Перетинання державного кордону України будь-яким способом поза пунктами пропуску через державний кордон чи в пунктах пропуску, але без встановлених документів або дозволу відповідних органів влади –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до ста п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті самі дії, вчинені повторно або організованою злочинною групою, –

караються позбавленням волі терміном від двох до п'яти років.

3. Чинність цієї статті не поширюється на випадки прибуття в Україну іноземних громадян без установленого документа або дозволу для використання права притулку відповідно до Конституції України, а також набуття статусу біженця.

Стаття 217. Порушення правил міжнародних польотів

Вліт в Україну або виліт з України без відповідного дозволу, а так само недотримання зазначених у дозволі маршрутів, місць посадки, повітряних воріт чи висоти польотів, –

караються позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 218. Глум над державними символами

Публічний глум над Державним Гербом України або Державним Прапором України чи Державним Гімном України, а так само над державними символами іншої держави –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 219. Ухилення від військового обліку, військових зборів, призову на військову чи альтернативну службу

1. Ухилення від військового обліку, навчальних та інших зборів, призову на строкову військову чи альтернативну службу, вчинене протягом

року після застосування заходів адміністративного стягнення за таке ж порушення, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, вчинене шляхом заподіяння собі будь-якого каліцтва (членушкодження), симуляції хвороби, підробки документів чи іншого обману –

карається позбавленням волі терміном до трьох років.

Стаття 220. Незаконне створення воєнізованого чи іншого збройного формування

1. Створення не передбачених законодавством воєнізованого чи іншого збройного формування або групи, а так само участь в їх створенні чи діяльності або постачання їм зброї чи військових матеріалів –

караються позбавленням волі терміном від трьох до восьми років.

2. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, зазначене у частині 1 цієї статті, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до десяти років.

3. Особа, яка перебувала у складі зазначених в частині 1 цієї статті формування чи групи, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо вона добровільно вийшла з такого формування чи групи і повідомила про їх існування органам влади або засобам масової інформації.

4. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

5. Приготування до створення зазначених у частині 1 цієї статті формувань чи груп, а також замах на зазначене діяння, є карані.

ГЛАВА 26. Карані діяння, що посягають на діяльність органів державної влади та інтереси служби

Стаття 221. Втручання у діяльність представницького органу чи органу виконавчої влади

1. Втручання у діяльність представницького органу чи органу виконавчої влади шляхом організації і проведення з порушенням встановленого порядку демонстрацій, пікетування, блокування будинків або приміщень, займаних ними, або прилеглих територій, а так само участь у таких діях з метою вплинути на характер та зміст рішень, що приймаються цими органами, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, якщо воно спричинило загибель людей, заподіяння їм тілесних ушкоджень, –

карається позбавленням волі терміном від двох до семи років.

3. Публічні заклики до вчинення дій, зазначених у частинах 1 і 2 цієї статті, –

караються штрафом до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати.

4. Замах на діяння, передбачене частинами 1 і 2 цієї статті, є караний.

Стаття 222. Незаконний вплив на представницький орган чи орган виконавчої влади

1. Вплив у будь-якій формі на представницький орган чи орган виконавчої влади, орган самоврядування або на працівника цього органу з метою перешкоджання виконанню функцій, що належать до їх компетенції, чи домогтися прийняття неправомірного рішення –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння,

а) вчинене публічною посадовою особою чи функціонером з використанням свого службового становища;

б) що спричинило незаконну передачу землі, державного або комунального майна чи права на них у відання або власність фізичних чи юридичних осіб з іншою формою власності;

в) вчинене в інтересах організованої злочинної групи або злочинної зграї;

г) що перешкодило припиненню караного діяння, його розкриттю або затриманню особи, яка його вчинила, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років.

Стаття 223. Перешкоджання діяльності представника органу виконавчої влади

1. Перешкоджання виконанню представником органу виконавчої влади чи самоврядування своїх повноважень шляхом застосування фізичного чи психічного насильства, а так само насильства з цією метою щодо його близьких родичів, знищення їх майна –

караються позбавленням волі терміном до трьох років.

2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене щодо працівника прокуратури, органу внутрішніх справ, служби безпеки, митної служби, а також військовослужбовця чи іншої особи, залучуваних до участі в охороні громадського спокою, а так само щодо близьких родичів зазначених осіб у зв'язку з їх діяльністю –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років.

Стаття 224. Незаконне протегування

Незаконне, з корисливої, службової або іншої особистої чи групової заінтересованості, протегування народним депутатом окремим особам чи групам осіб у вирішенні кадрових, фінансових, житлових чи інших питань, якщо раніше такі дії вже розглядалися Комітетом Верховної Ради України, –

карається штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 225. Невиконання вимог закону

1. Умисне, із корисливих спонукань чи іншої особистої або групової заінтересованості, невиконання або неналежне виконання вимог закону публічною посадовою особою чи функціонером, на якого безпосередньо покладений обов'язок їх виконання, якщо ці дії спричинили повне або часткове припинення виробництва чи роботи підприємства, організації, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Невиконання чи неналежне виконання закону публічною посадовою особою чи функціонером внаслідок недбалого або несумлінного до нього ставлення, якщо це спричинило наслідки, зазначені у частині 1 цієї статті, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 226. Самоправство

1. Самоправство, тобто самовільне, всупереч встановленому законом порядку, вчинення будь-яких дій, що їх правомірність оспорується іншою фізичною чи юридичною особою, інтересам якої цими діями завдано шкоду, –

карається штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Самоправство, що виявилось у самовільному захопленні земельної ділянки чи самовільному будівництві жилого будинку або інших будівель, якщо за такі ж дії протягом року вже застосовувались заходи адміністративного стягнення, –

карається штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

3. Організація групових дій, спрямованих на самовільне захоплення земельних ділянок чи будівництво жилих будинків, господарських чи побутових будівель, а так само безпосередня участь у таких діях –

караються позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 227. Захоплення будинків чи споруд

Захоплення будинків чи споруд з метою незаконного користування ними або перешкоджання нормальній роботі установ, підприємств та організацій –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років.

Стаття 228. Привласнення влади

Самовільне привласнення влади чи звання публічної посадової особи, а так само використання форми судових й інших правоохоронних органів, поєднане з вчиненням на цій підставі суспільно небезпечних протиправних дій, –

караються позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 229. Перевищення влади чи службових повноважень

1. Перевищення влади чи службових повноважень, тобто вчинення публічною посадовою особою або функціонером дій, що явно виходять за межі наданих ним законом прав і повноважень, якщо це спричинило істотну шкоду державним чи колективним інтересам або охоронюваним законом правам та інтересам громадян, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати певні посади терміном до трьох років.

2. Перевищення влади чи службових повноважень, поєднане з насильством, застосуванням зброї або діями, що ображають честь і гідність потерпілого, –

карається позбавленням волі терміном від двох до восьми років, позбавленням права займати певні посади терміном до п'яти років.

Стаття 230. Незаконна участь у підприємницькій діяльності

Створення публічною посадовою особою організації, що здійснює підприємницьку діяльність, або участь в керуванні такою організацією особисто або через довірену особу всупереч забороні, встановленій законом, якщо ці діяння пов'язані з наданням цій організації пільг і переваг або з протегуванням в іншій формі, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, позбавленням права займати певні посади чи займатись певною діяльністю терміном від двох до п'яти років із штрафом від ста до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати або іншого доходу винного за період від двох до трьох місяців.

Стаття 231. Давання хабара

1. Давання хабара –

карається позбавленням волі терміном від трьох до восьми років.

2. Особа, яка дала хабара, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо щодо неї мало місце вимагання хабара або якщо ця особа після давання хабара добровільно заявила про вчинене.

3. Замах на давання хабара є караний.

Стаття 232. Одержання хабара

1. Одержання публічною посадовою особою особисто або через посередників у будь-якій формі хабара за виконання чи невиконання в інтересах того, хто дає хабара, будь-якої дії з використанням свого службового становища або за протегування, створення сприятливих умов просування по службі того, хто дає хабара, чи іншої особи –

карається позбавленням волі терміном від трьох до десяти років, конфіскацією майна.

2. Те саме діяння, вчинене функціонером, –

карається позбавленням волі терміном від двох до семи років, конфіскацією майна.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені:

а) організованою злочинною групою;

б) публічною посадовою особою, яка займає відповідальне становище;

в) повторно;

г) шляхом вимагання;

д) у великому розмірі, –

караються позбавленням волі терміном від восьми до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна.

4. Великий розмір хабара визначається в порядку, встановленому частиною 1 статті 267 цього Кодексу.

Стаття 233. Викрадення або знищення документів, штампів, печаток

1. Викрадення або умисне знищення офіційних чи приватних документів, штампів або печаток, що належать юридичним особам, вчинене з корисливою метою або з іншої особистої заінтересованості, –

карається штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті самі дії, якщо вони спричинили порушення роботи підприємства, установи чи організації або вчинені з метою знищення доказів вини, уникнення або пом'якшення відповідальності за каране діяння чи інше правопорушення, –

караються позбавленням волі терміном до трьох років.

3. Дії, зазначені у частині 2 цієї статті, вчинені публічною посадовою особою, –

караються позбавленням волі терміном до п'яти років.

4. Викрадення у громадянина паспорта чи іншого важливого особистого документа –

карається штрафом до шістдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 234. Підроблення документів, штампів, печаток, їх збут чи використання підроблених документів

1. Підроблення посвідчення чи іншого документа, що видається юридичною особою, який надає права чи звільняє від обов'язку, з метою використання його як підроблювачем, так й іншою особою, збут підробленого документа, а так само виготовлення підроблених штампів чи печаток юридичних осіб з тією ж метою або збут їх –

караються позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті самі дії, вчинені у вигляді промислу або організованою злочинною групою, –

караються позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

3. Використання завідомо підробленого документа –

карається позбавленням волі терміном до шести місяців, штрафом у двадцять п'ять мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 235. Службовий підлог

Службовий підлог, тобто внесення публічною посадовою особою чи функціонером в офіційні документи завідомо неправдивих відомостей, складання і видача завідомо неправдивих документів, вчинені з особистої, групової корисливої або іншої заінтересованості, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, позбавленням права займати певні посади терміном до трьох років.

ГЛАВА 27. Карані діяння проти правосуддя

Стаття 236. Втручання у здійснення правосуддя

1. Втручання у будь-якій формі в діяльність суду з метою справити вплив на здійснення правосуддя –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Втручання у будь-якій формі у діяльність прокурора, слідчого чи особи, яка провадить дізнання, з метою перешкоджання всебічному, повному й об'єктивному розслідуванню справи –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

3. Те саме діяння, вчинене:

- а) публічною посадовою особою чи функціонером з використанням свого службового становища;
- б) в інтересах організованої злочинної групи чи злочинної зграї;
- в) шляхом пікетування, блокування приміщення суду, в якому розглядається справа, захоплення приміщення судового засідання, – карається позбавленням волі на строк до п'яти років.

Стаття 237. Неповага до суду

1. Неповага до суду, що виявилася в образі учасників судового розгляду, –

карається штрафом від п'ятдесяти до ста мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Образа судді, народного засідателя або іншої особи, яка бере участь у відправленні правосуддя, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом від ста до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період від двох до п'яти місяців.

Стаття 238. Погроза судді

Погроза судді вбивством, насильством чи знищенням майна, а так само його близьким родичам у зв'язку із здійсненням ним правосуддя – карається позбавленням волі терміном від двох до п'яти років.

Стаття 239. Лжесвідчення

1. Завідомо неправдиве показання свідка, потерпілого, підозрюваного, обвинуваченого, підсудного або завідомо неправдивий висновок експерта, дані під час проведення дізнання, попереднього слідства або в суді, а також завідомо невірний переклад перекладачем під час попереднього чи судового слідства –

караються позбавленням волі терміном до одного року, штрафом від сімдесяти до ста п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті самі дії, поєднані з обвинуваченням у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину, штучним створенням доказів обвинувачення або вчинені в інтересах організованої злочинної групи чи злочинної зграї, – караються позбавленням волі терміном до п'яти років.

3. Свідок, потерпілий, підозрюваний, обвинувачений, підсудний, експерт чи перекладач звільняються від кримінальної відповідальності за лжесвідчення, якщо вони добровільно в ході дізнання, попереднього слідства чи судового розгляду до винесення вироку суду або рішення суду заявили про неправдивість своїх показань, висновку чи завідомо невірного перекладу.

Стаття 240. Відмова від давання показань

Відмова свідка, потерпілого від давання показань чи відмова експерта або перекладача без поважних причин від виконання покладених на них обов'язків під час проведення дізнання, попереднього слідства чи в суді – карається штрафом до тридцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Чинність частини 1 цієї статті не поширюється на свідка, показання якого можуть зашкодити йому або особам, зазначеним у частині 2 статті 36 цього Кодексу.

Стаття 241. Підкуп чи примушування до давання неправдивих показань або до ухилення від давання показань, неправдивого висновку або невірного перекладу

1. Підкуп свідка, потерпілого з метою давання ними неправдивих показань або експерта з метою давання ним неправдивого висновку чи неправдивих показань, а так само перекладача з метою здійснення ним невірного перекладу –

карається штрафом від ста до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Примушування свідка, потерпілого до давання неправдивих показань, експерта – до давання неправдивого висновку чи перекладача – до здійснення невірного перекладу, а так само примушування до ухилення від давання показань, поєднане з шантажем, погрозою вбивством, заподіянням шкоди здоров'ю, знищенням майна цих осіб чи їх близьких, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом від ста п'ятдесяти до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

3. Діяння, передбачене частиною 2 цієї статті, вчинене із застосуванням насильства, що не є небезпечним для життя чи здоров'я зазначених осіб, –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років.

4. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені:

а) організованою злочинною групою;

б) із застосуванням насильства, небезпечного для життя чи здоров'я зазначених осіб, –

караються позбавленням волі терміном від трьох до семи років.

Стаття 242. Погроза або насильницькі дії щодо судді, народного засідателя, прокурора, слідчого, особи, яка провадить дізнання, судового виконавця, адвоката, експерта, перекладача

1. Погроза вбивством, насильством, пошкодженням чи знищенням майна щодо судді, народного засідателя або іншої особи, яка бере участь у відправленні правосуддя, а так само прокурора, слідчого, особи, яка здійснює дізнання, судового виконавця, адвоката, експерта, переклада-

ча чи їх близьких у зв'язку з провадженням попереднього розслідування, розглядом справи в суді або виконанням вироку, рішення суду чи іншого судового акту –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом від трьохсот до шестисот мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період від трьох до семи місяців.

2. Застосування насильства, що не є небезпечним для життя чи здоров'я, щодо осіб, зазначених в частині 1 цієї статті, у зв'язку з провадженням попереднього розслідування, розглядом справи в суді чи виконанням вироку, рішення суду або іншого судового акту –

караються позбавленням волі терміном від двох до п'яти років.

Стаття 243. Примушування до давання показань особою, яка провадить попереднє розслідування чи здійснює правосуддя

1. Примушування підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, потерпілого, свідка до давання показань, чи експерта до давання висновку шляхом застосування погроз, шантажу чи інших незаконних дій з боку особи, яка провадить попереднє розслідування чи здійснює правосуддя, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, поєднане із знущанням над особою, катуванням чи іншим насильством, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до восьми років.

Стаття 244. Фальсифікація доказів

1. Фальсифікація доказів в цивільній справі особою, яка бере участь у справі, чи її представником –

карається штрафом від трьохсот до п'ятисот мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період від трьох до семи місяців.

2. Фальсифікація доказів в кримінальній справі особою, яка провадить дізнання, слідчим, прокурором чи захисником –

карається позбавленням волі терміном до трьох років з позбавленням права займати певні посади чи займатися певною діяльністю на той же термін.

3. Фальсифікація доказів в кримінальній справі про тяжкий чи особливо тяжкий злочин або така, що спричинилась до тяжких наслідків, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до семи років з позбавленням права займати певні посади чи займатися певною діяльністю терміном до трьох років.

Стаття 245. Завідомо неправдивий донос чи повідомлення

1. Завідомо неправдивий донос про вчинення караного діяння –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом від п'ятдесяти до ста мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння,

а) поєднане з обвинуваченням у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину;

б) поєднане з штучним створенням доказів обвинувачення;

в) вчинене із корисливих спонукань;

г) вчинене щодо судді, прокурора, слідчого чи особи, яка провадить дізнання;

д) в інтересах організованої злочинної групи або злочинної зграї, – карається позбавленням волі терміном від двох до шести років.

3. Завідомо неправдиве повідомлення суду, прокуророві, слідчому або органів дізнання чи у засобах масової інформації про загрозу безпеці громадян, знищення або пошкодження об'єктів власності шляхом вибуху, підпалу або іншим загальнонебезпечним способом –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом від тридцяти до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 246. Винесення завідомо неправосудних вироку, рішення, ухвали чи постанови

1. Винесення судом чи суддею завідомо неправосудних вироку, рішення, ухвали чи постанови –

карається позбавленням волі терміном до чотирьох років, штрафом від трьохсот до шестисот мінімальних розмірів заробітної плати, з позбавленням права займати певні посади терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, поєднане з винесенням незаконного вироку до позбавлення волі, або якщо воно спричинилося до тяжких наслідків – карається позбавленням волі терміном від трьох до десяти років.

Стаття 247. Притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності

1. Притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності особою, яка провадить дізнання, слідчим або прокурором –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років з позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з попереднім розслідуванням чи оперативно-розшуковою діяльністю на той же термін.

2. Те саме діяння, поєднане з:

а) обвинуваченням у вчиненні особливо тяжкого злочину;

б) штучним створенням доказів обвинувачення, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до восьми років, з позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з попереднім розслідуванням чи оперативно-розшуковою діяльністю терміном до п'яти років.

Стаття 248. Незаконне звільнення від кримінальної відповідальності

Завідомо незаконне звільнення від кримінальної відповідальності особи, підозрюваної чи обвинуваченої у вчиненні злочину, прокурором, слідчим або особою, яка провадить дізнання, –

карається позбавленням волі терміном від двох до семи років.

Стаття 249. Незаконне затримання чи взяття під варту

1. Завідомо незаконне затримання –

карається позбавленням волі терміном до двох років, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з попереднім розслідуванням чи оперативно-розшуковою діяльністю терміном до трьох років.

2. Завідомо незаконні взяття під варту чи тримання під вартою –

караються позбавленням волі терміном до чотирьох років з позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з попереднім розслідуванням чи оперативно-розшуковою діяльністю терміном від двох до п'яти років.

Стаття 250. Порушення таємниці слідства

Розголошення без дозволу прокурора, слідчого чи особи, яка провадить дізнання, даних попереднього слідства чи дізнання особою, яку у встановленому Законом порядку попереджено про відповідальність за їх розголошення, –

карається штрафом від п'ятдесяти до ста п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 251. Невиконання заходів щодо забезпечення безпеки судді та учасників кримінального процесу

Умисне невиконання або неналежне виконання публічною посадовою особою чи функціонером покладеного на них обов'язку щодо забезпечення безпеки судді, народного засідателя або іншої особи, що бере участь у відправленні правосуддя, судового виконавця, потерпілого, свідка, інших учасників кримінального процесу або близьких їм осіб, а так само створення перешкод для здійснення зазначених заходів безпеки чи розголошення відомостей про них –

караються позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом від ста п'ятдесяти до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 252. Незаконні дії щодо майна, на яке накладено арешт або яке підлягає конфіскації

1. Розтрата, відчуження, приховування чи незаконна передача описаного майна або майна, на яке накладено арешт, вчинені особою, якій це майно ввірено, а так само здійснення службовцем кредитної орга-

нізації банківських операцій з грошовими коштами (вкладами), на які накладено арешт, –

караються позбавленням волі терміном до двох років, штрафом від п'ятдесяти до ста п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Приховування чи привласнення майна, що підлягає конфіскації за вироком суду, а так само інше ухилення від виконання вироку суду про призначення конфіскації майна, що набрав законної сили, –

караються позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом від п'ятисот до восьмисот мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період від семи місяців до одного року.

Стаття 253. Невиконання судового рішення

Умисне невиконання публічним службовцем, а також службовцем комерційної чи іншої організації вироку, рішення, ухвали чи постанови суду або судді, які набрали законної сили, а так само перешкоджання їх виконанню, –

караються штрафом від ста п'ятдесяти до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати певні посади чи займатися певною діяльністю терміном від трьох до п'яти років.

Стаття 254. Ухилення від відбування покарання позбавленням волі

Ухилення від відбування покарання засудженого, якому дозволений короточасний виїзд за межі місця позбавлення волі чи надано відстрочку виконання вироку, від відбування покарання після закінчення терміну виїзду чи відстрочки, –

карається позбавленням волі терміном до двох років.

Стаття 255. Втеча з місця позбавлення волі або з-під варти

1. Втеча з місця позбавлення волі або з-під варти, вчинена особою, яка відбуває покарання або щодо якої як запобіжний захід обрано тримання під вартою, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, вчинене:

- а) за змовою групою осіб або організованою злочинною групою;
 - б) із застосуванням насильства, небезпечного для життя чи здоров'я інших осіб, або з погрозою застосування такого насильства;
 - в) із застосуванням зброї чи предметів, використовуваних як зброя, –
- карається позбавленням волі терміном від трьох до восьми років.

РОЗДІЛ Х. КАРАНІ ДІЯННЯ У СФЕРІ ВЛАСНОСТІ ТА ЕКОНОМІКИ

ГЛАВА 28. Карані діяння проти власності

Стаття 256. Крадіжка

1. Крадіжка, тобто таємне викрадення чужого майна на суму, що перевищує п'ять мінімальних розмірів заробітної плати, – карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Крадіжка, вчинена:

а) повторно;

б) за змовою групою осіб;

в) у значному розмірі;

г) з одягу або речей, що є при потерпілому, –

карається позбавленням волі терміном від двох до шести років, штрафом від ста до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом, знярядь і засобів вчинення злочину.

3. Крадіжка, вчинена:

д) з метою заволодіння історичними або культурними цінностями;

е) з проникненням у житло чи інше приміщення або сховище, де є майно, за відсутності ознак, зазначених у пункті «і» цієї статті;

є) у великому розмірі, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до восьми років, конфіскацією майна, знярядь і засобів вчинення злочину.

4. Крадіжка вчинена:

ж) в особливо великому розмірі;

з) особливо небезпечним злочинцем;

и) за змовою групою осіб чи організованою злочинною групою;

і) з проникненням шляхом злому чи із застосуванням технічних або інших спеціальних засобів у житло чи інше приміщення або сховище, де є майно, –

карається позбавленням волі терміном від п'яти до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна, знярядь і засобів вчинення злочину.

5. Замах на діяння, передбачені частинами 2, 3 і 4 цієї статті, є караний.

6. Кримінальна справа про діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, порушується за письмовою заявою потерпілого.

7. Крадіжка визнається вчиненою повторно в разі, якщо їй передувало будь-яке з караних діянь, спрямованих на незаконне заволодіння чужим майном.

Стаття 257. Грабіж

1. Грабіж, тобто відкрите викрадення чужого майна – карається позбавленням волі на строк до чотирьох років.
2. Грабіж, вчинений:
 - а) повторно;
 - б) за змовою групою осіб;
 - в) у значному розмірі, – карається позбавленням волі терміном від двох до семи років, конфіскацією майна і коштів, збрарядь і засобів вчинення злочину.
3. Грабіж, вчинений:
 - г) з метою заволодіння історичними або культурними цінностями;
 - д) з проникненням у житло чи інше приміщення або сховище, де є майно, за відсутності ознак, зазначених у пункті «і» цієї статті;
 - е) у великому розмірі, – карається позбавленням волі терміном від чотирьох до десяти років, конфіскацією майна, збрарядь і засобів вчинення злочину.
4. Грабіж, вчинений:
 - є) в особливо великому розмірі;
 - ж) із застосуванням насильства, що не є небезпечним для життя і здоров'я потерпілого, або погрози застосування такого насильства;
 - з) особливо небезпечним злочинцем;
 - и) організованою злочинною групою;
 - і) з проникненням шляхом злому чи із застосуванням технічних або інших спеціальних засобів у житло чи інше приміщення або сховище, де є майно, – карається позбавленням волі від п'яти до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна, збрарядь і засобів вчинення злочину.
5. Замах на діяння, передбачені цією статтею, неповідомлення про них, а також заздалегідь не обіцяне приховування осіб, які їх вчинили, є карані.

Стаття 258. Розбій

1. Розбій, тобто напад з метою заволодіння чужим майном, поєднаний з насильством, що є небезпечним для життя і здоров'я потерпілого, чи погрозою застосування такого насильства, – карається позбавленням волі терміном від трьох до десяти років, конфіскацією майна, збрарядь і засобів вчинення злочину.
2. Розбій, вчинений:
 - а) повторно;
 - б) за змовою групою осіб;
 - в) з проникненням у житло чи інше приміщення або сховище, де є майно, за відсутності ознак, зазначених у пункті «з» цієї статті;
 - г) з метою заволодіння майном у великому розмірі або історичними чи культурними цінностями, –

карається позбавленням волі терміном від п'яти до дванадцяти років, конфіскацією майна, знарядь і засобів вчинення злочину.

3. Розбій, вчинений:

д) в особливо великому розмірі;

е) особливо небезпечним злочинцем;

є) із застосуванням зброї;

ж) організованою злочинною групою;

з) з проникненням шляхом злому чи із застосуванням технічних або інших спеціальних засобів у житло чи інше приміщення або сховище, де є майно, –

карається позбавленням волі терміном від семи до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна, знарядь і засобів вчинення злочину.

4. Неповідомлення про розбійний напад, заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, знарядь і слідів вчинення розбою є карані.

Стаття 259. Розкрадання шляхом привласнення, розтрата, зловживання службовим становищем чи використання електронно-обчислювальної техніки

1. Розкрадання чужого майна шляхом привласнення, розтрата, зловживання службовим становищем на суму, що перевищує п'ять мінімальних розмірів заробітної плати, –

карається позбавленням волі терміном до чотирьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, вчинене:

а) повторно;

б) за змовою групою осіб;

в) у великому розмірі, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до десяти років, конфіскацією майна.

3. Дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені:

г) в особливо великому розмірі;

д) організованою злочинною групою;

е) шляхом незаконних операцій з використанням електронно-обчислювальної машини;

є) з привласненням історичних або культурних цінностей, –

карається позбавленням волі терміном від п'яти до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна.

4. Замах на діяння, передбачені частинами 2 і 3 цієї статті, неповідомлення про них, заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка їх вчинила, а також знарядь і засобів їх вчинення є карані.

Стаття 260. Шахрайство

1. Шахрайство, тобто заволодіння чужим майном обманом чи зловживанням довір'я –

карається позбавленням волі терміном до трьох років.

2. Шахрайство, вчинене:

а) повторно;

б) за змовою групою осіб;

в) у великому розмірі, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до десяти років, конфіскацією майна.

3. Шахрайство, вчинене:

г) в особливо великому розмірі;

д) організованою злочинною групою;

е) особливо небезпечним злочинцем;

є) з метою заволодіння історичними або культурними цінностями;

ж) публічною посадовою особою чи функціонером з використанням свого службового становища, –

карається позбавленням волі терміном від п'яти до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна.

4. Замах на діяння, передбачені частинами 2 і 3 цієї статті, неповідомлення про них, а також заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка їх вчинила, є карані.

Стаття 261. Викрадення транспортного засобу

1. Викрадення чужого транспортного засобу –

карається позбавленням волі терміном від двох до шести років, штрафом від ста до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, конфіскацією майна і коштів, здобутих злочинним шляхом, знярядь і засобів вчинення злочину.

2. Те саме діяння, вчинене:

а) повторно;

б) за змовою групою осіб;

в) у вигляді промислу, –

карається позбавленням волі терміном від шести до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна, знярядь і засобів вчинення злочину.

Стаття 262. Розкрадання у надвеликому розмірі

Розкрадання, вчинене у надвеликому розмірі, незалежно від способу розкрадання (статті 256–260 цього Кодексу), –

карається позбавленням волі терміном п'ятнадцять років, конфіскацією майна, знярядь і засобів вчинення злочину.

Стаття 263. Знищення чи пошкодження чужого майна

1. Умисне знищення чи пошкодження чужого майна – карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до сорока мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті самі діяння, вчинені:

- а) із хуліганських спонукань;
- б) щодо майна публічних посадових осіб чи функціонерів у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків;
- в) щодо майна осіб, які перебувають у безпорадному стані;
- г) шляхом підпалу чи іншим загальнонебезпечним способом;
- д) щодо майна, яке є історичною або культурною цінністю;
- е) щодо шляхів сполучення, споруд на них, рухомого складу або суден, ліній та засобів зв'язку чи сигналізації, електричних мереж, підстанцій та інших об'єктів електро- і теплоенергетики;
- є) з метою приховування тяжкого чи особливо тяжкого злочину, – караються позбавленням волі терміном від одного року до п'яти років.

3. Діяння, передбачені частиною 2 цієї статті, що спричинили смерть людини, –

караються позбавленням волі терміном від трьох до восьми років.

4. Замах на діяння, передбачені частинами 2 і 3 цієї статті, неповідомлення про них, а так само заздалегідь не обіцяне приховування осіб, які їх вчинили, є карані.

Стаття 264. Вимагання

1. Вимагання, тобто вимога передачі грошей або майна чи права на них під погрозою насильства над особою, у власності, віданні або під охороною якої є майно, чи над її близькими родичами, розголошення відомостей, що їх вона або її близькі родичі бажають зберегти в таємниці, пошкодження чи знищення майна, яке перебуває в її власності, віданні або під її охороною, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до семи років.

2. Вимагання, вчинене:

- а) у великому розмірі;
- б) повторно;
- в) за змовою групою осіб;
- г) із застосуванням насильства чи під погрозою вбивством, – карається позбавленням волі терміном від п'яти до десяти років, конфіскацією майна.

3. Вимагання, вчинене:

- д) в особливо великому розмірі;
- е) із застосуванням зброї;
- є) особливо небезпечним злочинцем;
- ж) організованою злочинною групою, –

карається позбавленням волі терміном від шести до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна.

4. Неповідомлення про вимагання, приховування особи, яка його вчинила, є карані.

Стаття 265. Розкрадання електроенергії та енергоносіїв

1. Розкрадання електроенергії та енергоносіїв шляхом незаконного підключення до мережі електропередач, нафто-, бензо-, газопроводів промислового чи побутового призначення, перекручення даних, що фіксуються, про їх витрату чи механічним порушенням роботи лічильника, у значному розмірі, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, вчинене:

а) за змовою групою осіб чи організованою злочинною групою;

б) шляхом нападу на об'єкти електроенергетики;

в) у великому розмірі, –

карається позбавленням волі терміном від одного року до семи років, штрафом від ста до трьохсот п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені юридичною особою, –

караються штрафом від п'ятнадцяти до тридцяти відсотків її річного доходу, оголошенням юридичної особи злочинною організацією з конфіскацією майна.

Стаття 266. Підкуп учасників та організаторів спортивних змагань, тоталізаторів і видовищних комерційних конкурсів

1. Підкуп спортсменів, спортивних суддів, тренерів, керівників команд або інших учасників чи організаторів спортивних змагань, тоталізаторів, а так само організаторів і членів журі видовищних комерційних конкурсів з наміром вплинути на результати цих змагань чи конкурсів –

карається позбавленням волі терміном до двох років, позбавленням права займатися певною діяльністю на той же термін.

2. Одержання матеріальних цінностей чи послуг матеріального характеру спортсменами, спортивними суддями, тренерами, керівниками команд та іншими учасниками чи організаторами спортивних змагань, тоталізаторів, а так само організаторами і членами журі видовищних комерційних конкурсів, переданих їм завідомо з наміром вплинути на результати цих змагань чи конкурсів, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, конфіскацією майна, позбавленням права займати певні посади чи займатися певною діяльністю терміном до трьох років.

3. Дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені повторно або організованою злочинною групою, –

караються позбавленням волі терміном до п'яти років, конфіскацією майна, позбавленням права займати певні посади чи займатися певною діяльністю терміном до п'яти років.

4. Замах на підкуп є караний.

Стаття 267. Придбання чи збут майна, завідомо здобутого злочинним шляхом

1. Заздалегідь не обіцяне придбання чи збут майна, завідомо здобутого злочинним шляхом, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років.

2. Ті самі дії, вчинені як промисел або у значному чи великому розмірі, – караються позбавленням волі терміном від двох до семи років, конфіскацією майна.

Стаття 268. Тлумачення понять, що містяться у цій главі

1. Поняття значного, великого, особливо великого та надвеликого розмірів діянь, що вживаються в цій главі, визначаються сумами відповідно понад п'ятдесят, понад двісті, понад п'ятсот і понад один мільйон мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Повторним у статтях 256–260 і 264 визнається каране діяння, вчинене особою, яка раніше вчинила будь-яке із караних діянь, передбачених цими статтями або статтями 265 і 310 цього Кодексу.

ГЛАВА 29. Карані діяння проти порядку здійснення та іншої економічної діяльності

Стаття 269. Перешкоджання законній підприємницькій діяльності

1. Неправомірна відмова в реєстрації індивідуального підприємства або комерційної організації, неправомірна відмова у видачі спеціального дозволу (ліцензії) на здійснення певної діяльності, незаконне обмеження прав індивідуального підприємця або юридичної особи, а також інше протизаконне втручання в їх діяльність, вчинені публічною посадовою особою органу державної влади чи місцевого самоврядування з використанням свого посадового становища, якщо цими діями завдано великої шкоди господарюючому суб'єкту, –

караються позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом від тридцяти до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати певні посади терміном до трьох років.

2. Шкода, що завдається караними діяннями, передбаченими частиною 1 цієї статті, визнається великою, якщо вона у п'ятдесят і більше

разів перевищує встановлений законодавством мінімальний розмір заробітної плати.

Стаття 270. Незаконне підприємництво

1. Заняття підприємницькою діяльністю, що потребує державної реєстрації чи спеціального дозволу (ліцензії), за відсутності таких, якщо протягом року за такі ж дії вже застосовувалися заходи адміністративного стягнення, –

карається штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період до трьох місяців, позбавленням права займатися підприємницькою діяльністю терміном до трьох років.

2. Заняття забороненим видом підприємницької діяльності –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до восьмидесяти мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період до чотирьох місяців, позбавленням права займатися підприємницькою діяльністю терміном до п'яти років.

3. Дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені:

а) організованою злочинною групою;

б) з використанням незаконно придбаних фінансових чи матеріальних коштів, –

караються позбавленням волі терміном від трьох до семи років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період до п'яти місяців, конфіскацією майна, позбавленням права займатись підприємницькою діяльністю терміном до п'яти років.

4. Діяння, передбачене частиною 3 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається штрафом у розмірі від п'ятнадцяти до двадцяти п'яти відсотків її річного прибутку, заборобою здійснювати певну діяльність терміном від трьох до п'яти років, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

Стаття 271. Лжепідприємництво

1. Лжепідприємництво, тобто реєстрація шляхом обману фіктивно-го підприємства або створення підприємства чи іншої підприємницької структури без наміру здійснювати статутну діяльність з метою отримання банківських кредитів і позик для фінансування діяльності, не передбаченої статутом підприємства, звільнення від податків або іншого незаконного використання зазначених кредитів і позик –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної

плати або іншого доходу винного за період до п'яти місяців, конфіскацією майна, позбавленням права займатись підприємницькою діяльністю терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, вчинене:

а) повторно;

б) публічною посадовою особою;

в) організованою злочинною групою, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до семи років, конфіскацією майна, позбавленням права займатись підприємницькою діяльністю терміном до п'яти років.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені юридичною особою, –

караються оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

Стаття 272. Незаконне отримання кредиту

1. Отримання кредиту чи пільгових умов кредитування шляхом подання банку або іншому кредитуру завідомо неправдивих відомостей щодо господарського чи фінансового стану суб'єкта господарської діяльності, якщо цим діянням завдано великої шкоди, –

карається позбавленням волі терміном від одного до чотирьох років, штрафом від двохсот до п'ятисот мінімальних розмірів заробітної плати або частини заробітної плати чи іншого доходу винного за період від двох до п'яти місяців, позбавленням права займати певні посади чи займатись певною діяльністю терміном від двох до чотирьох років.

2. Незаконне отримання державного цільового кредиту, а так само його використання не за прямим призначенням, якщо цими діяннями завдано великої шкоди громадянам, організаціям або державі, –

карається позбавленням волі терміном від двох до п'яти років, штрафом від п'ятисот до семисот мінімальних розмірів заробітної плати або частини заробітної плати чи іншого доходу винного за період від чотирьох до восьми місяців, позбавленням права займати певні посади чи займатись певною діяльністю терміном від трьох до п'яти місяців.

3. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається штрафом у розмірі від двадцяти до тридцяти відсотків її річного доходу, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

4. За змістом цієї статті великою визнається шкода, завдана громадянам, організаціям або державі у сумах, що перевищують відповідно п'ятдесят, триста і сімсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 273. Ухилення від погашення кредиторської заборгованості

1. Ухилення від погашення кредиторської заборгованості у великому розмірі чи від оплати цінних паперів після набрання законної сили відповідним судовим актом –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом від двохсот до п'ятисот мінімальних розмірів заробітної плати або частини заробітної плати чи іншого доходу винного за період від двох до п'яти місяців.

2. Кредиторською заборгованістю у великому розмірі визнається заборгованість фізичної особи в сумі, що перевищує п'ятсот мінімальних розмірів заробітної плати, а юридичної особи – в сумі, що перевищує дві тисячі п'ятсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 274. Недобросовісна конкуренція

1. Недобросовісна конкуренція, тобто встановлення монопольно високих чи монопольно низьких цін, а так само обмеження конкуренції шляхом поділу ринку, обмеження доступу на ринок, усунення з нього інших суб'єктів економічної діяльності, встановлення чи підтримання високих цін –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом від двохсот до п'ятисот мінімальних розмірів заробітної плати або частини заробітної плати чи іншого доходу винного за період від трьох до п'яти місяців.

2. Ті самі діяння, вчинені:

а) повторно;

б) за змовою групою осіб чи організованою злочинною групою, –

караються позбавленням волі терміном від двох до п'яти років, штрафом від п'ятисот до семисот мінімальних розмірів заробітної плати або частини заробітної плати чи іншого доходу винного за період від п'яти до семи місяців.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені із застосуванням насильства чи з погрозою його застосування, а так само із знищенням чи пошкодженням чужого майна або з погрозою його знищення чи пошкодження, за відсутності ознак вимагання –

караються позбавленням волі терміном від трьох до семи років, конфіскацією майна.

4. Діяння, передбачені частиною 3 цієї статті, вчинені юридичною особою, –

караються оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

Стаття 275. Ухилення від сплати податків та інших обов'язкових платежів із підприємств та організацій

1. Ухилення від сплати податків та інших обов'язкових платежів із підприємств і організацій шляхом приховування (заниження) прибут-

ку (доходу) чи приховування (необлікування) інших об'єктів оподаткування, вчинене публічною посадовою особою чи функціонером суб'єкта господарювання протягом року після застосування за такі ж дії заходів дисциплінарного впливу чи адміністративного стягнення, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період до п'яти місяців, конфіскацією майна, позбавленням права займатися підприємницькою діяльністю терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, вчинене:

а) повторно;

б) у великому розмірі;

в) з використанням електронно-обчислювальної машини, –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років, конфіскацією майна, позбавленням права займатись підприємницькою діяльністю терміном до трьох років.

3. Діяння, передбачене частиною 2 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається штрафом від п'ятнадцяти до тридцяти відсотків її річного доходу, заборонаю здійснювати певну діяльність терміном до трьох років, оголошенням юридичної особи злочинною організацією з конфіскацією майна.

Стаття 276. Ухилення громадянина від сплати податку

1. Неподання громадянином декларації про доходи у випадках, коли подання декларації є обов'язковим, а так само включення в декларацію завідомо перекручених даних про доходи і видатки, що спричинилися до несплати податку у великому розмірі, –

караються позбавленням волі терміном до одного року, штрафом від двохсот до п'ятисот мінімальних розмірів заробітної плати або частини заробітної плати чи іншого доходу винного за період від двох до п'яти місяців.

2. Ухилення громадянина від сплати податку визнається вчиненим у великому розмірі, якщо сума несплаченого податку перевищує двісті мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 277. Примушування до вчинення угоди чи до відмови від її вчинення

1. Примушування до вчинення угоди чи до відмови від її вчинення під загрозою застосування насильства, знищення або пошкодження чужого майна, а так само поширення відомостей, які можуть завдати істотної шкоди правам і законним інтересам потерпілого чи його близьким, за відсутності ознак вимагання –

карається позбавленням волі терміном до двох років із штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати або частини заробітної плати чи іншого доходу винного за період до двох місяців.

2. Те саме діяння, вчинене:

а) повторно;

б) із застосуванням насильства;

в) організованою злочинною групою, –

карається позбавленням волі терміном від п'яти до десяти років.

3. Діяння, передбачені пунктами «а» і «б» частини 2 цієї статті, вчинені юридичною особою, –

караються оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

4. Шкода, завдана правам і законним інтересам потерпілого чи його близьких, визнається істотною, якщо її сума перевищує 25 мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 278. Незаконне отримання інформації, що містить промислову чи комерційну таємницю

1. Викрадення носіїв інформації або інше незаконним шляхом отримання інформації, що містить промислову чи комерційну таємницю, а так само незаконне її використання чи розголошення –

караються позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до ста мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 279. Завідомо неправдива реклама

Використання в рекламі завідомо неправдивої інформації щодо товару, робіт чи послуг, а також їх виробників (виконавців, продавців), вчинене з корисливою метою, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом від двохсот до п'ятисот мінімальних розмірів заробітної плати або частини заробітної плати чи іншого доходу винного за період від двох до п'яти місяців.

Стаття 280. Незаконне використання товарного знаку

1. Незаконне використання товарного знаку, знаку обслуговування, найменування місця походження товару чи подібних до них позначень для однорідних товарів, якщо це діяння вчинено повторно або завдало великої шкоди, –

карається штрафом від двохсот до чотирьохсот мінімальних розмірів заробітної плати або частини заробітної плати чи іншого доходу винного за період від двох до чотирьох місяців.

2. Незаконне використання попереджувального маркування щодо незареєстрованого в Україні товарного знаку чи найменування місця

походження товару, якщо це діяння вчинене повторно або завдало великої шкоди, –

карається штрафом від ста до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати або частини заробітної плати чи іншого доходу винного за період від одного до двох місяців.

3. За змістом цієї статті шкода визнається великою, якщо її сума перевищує сто мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 281. Зловживання, пов'язане з випуском (емісією) цінних паперів

1. Випуск (емісія) цінних паперів та їх публічне розміщення без реєстрації у встановленому порядку чи використання завідомо підроблених документів для реєстрації цінних паперів –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом від ста п'ятдесяти до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати певні посади чи займатись певною діяльністю терміном до п'яти років.

2. Внесення до проспекту емісії цінних паперів завідомо недостовірної інформації, а так само затвердження проспекту емісії, що містить завідомо недостовірну інформацію, чи затвердження завідомо недостовірних наслідків емісії, якщо ці діяння спричинили велику шкоду, –

караються позбавленням волі терміном від трьох до семи років, конфіскацією майна.

3. Діяння, передбачені частиною 2 цієї статті, вчинені юридичною особою, –

караються оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

4. Шкода, завдана внаслідок зловживання у зв'язку з емісією цінних паперів, визнається великою, якщо її сума перевищує п'ятсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 282. Незаконні операції з валютними цінностями

1. Скуповування, продаж, обмін, використання як засобу платежу або як застави валютних цінностей особою, яка не має дозволу (ліцензії) Національного банку України на право проведення таких операцій, вчинені протягом року після накладення адміністративного стягнення за такі ж порушення, або якщо розмір цих операцій перевищує п'ятдесят мінімальних розмірів заробітної плати –

караються позбавленням волі терміном до одного року.

2. Ті самі дії, вчинені повторно або організованою злочинною групою, або публічною посадовою особою чи функціонером із використанням свого службового становища, –

караються позбавленням волі терміном від трьох до п'яти років.

3. Відкриття і використання за межами України валютних рахунків підприємств, установ та організацій без дозволу Національного банку України –

караються позбавленням волі терміном до двох років, штрафом від чотирьохсот до восьмисот мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період від шести місяців до одного року, позбавленням права займатися діяльністю, пов'язаною з валютними операціями, терміном до двох років.

4. Діяння, передбачені цією статтею, вчинені юридичною особою, – караються штрафом у розмірі від двадцяти до тридцяти відсотків її річного прибутку, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

Стаття 283. Фальшування грошей та цінних паперів

1. Виготовлення з метою збуту чи збут підроблених білетів державної скарбниці, білетів Національного банку України, металеві монети, державних цінних паперів чи іноземної валюти –

карається позбавленням волі терміном від трьох до восьми років, конфіскацією майна, зняттям і засобів вчинення злочину.

2. Те саме діяння, вчинене:

а) як промисел;

б) організованою злочинною групою, –

карається позбавленням волі терміном від п'яти до десяти років, конфіскацією майна, зняттям і засобів вчинення злочину.

3. Приготування до вчинення діяння, передбаченого цією статтею, замах на нього, неповідомлення про нього або заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, зняттям і засобів вчинення діяння, є карані.

Стаття 284. Контрабанда

1. Контрабанда, тобто переміщення через державний або митний кордон України поза митним контролем чи з приховуванням від нього або з використанням шляхом обману документів чи засобів митної ідентифікації або поєднане з недекларуванням чи недостовірним декларуванням, товарів чи інших предметів у великому розмірі, а так само наркотичних засобів, психотропних, сильнодіючих, отруйних, радіоактивних чи вибухових речовин, зброї, військової техніки, вибухових приладів, вогнепальної зброї чи боеприпасів, ядерної, хімічної, біологічної та інших видів зброї масового знищення, матеріалів і обладнання, які можуть бути використані для створення зброї масового знищення, –

караються позбавленням волі терміном від трьох до семи років, конфіскацією майна, зняттям і засобів вчинення злочину.

2. Ті самі дії, вчинені:

- а) повторно;
- б) публічною посадовою особою чи функціонером з використанням свого службового становища;
- в) із застосуванням насильства щодо особи, яка здійснює митний контроль, –
 - карається позбавленням волі терміном від п'яти до десяти років, конфіскацією майна, знярядь і засобів вчинення злочинів.
- 3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені організованою злочинною групою, –
 - караються позбавленням волі терміном від семи до дванадцяти років, конфіскацією майна, знярядь і засобів вчинення злочину.
- 4. Діяння, передбачені цією статтею, вчинені юридичною особою, –
 - караються оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією, конфіскацією майна, знярядь і засобів вчинення злочину.
- 5. Переміщення з порушенням встановленого порядку через державний або митний кордон України перелічених у частині 1 цієї статті предметів визнається вчиненим у великому розмірі, якщо їх загальна вартість становить п'ятсот мінімальних розмірів заробітної плати.
- 6. Замах на контрабанду, неповідомлення про неї, а також заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка її вчинила, є карані.

Стаття 285. Незаконний експорт технологій, науково-технічної інформації та послуг, використовуваних при створенні зброї масового знищення, зброї і військової техніки

- 1. Незаконний експорт технологій, науково-технічної інформації та послуг, які можуть бути використані при створенні зброї масового знищення, засобів її доставлення, зброї і військової техніки і щодо яких встановлено спеціальний експортний контроль, –
 - карається позбавленням волі терміном від трьох до семи років, штрафом від п'ятисот до восьмисот мінімальних розмірів заробітної плати або частини заробітної плати чи іншого доходу винного за період від семи місяців до одного року.
- 2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене юридичною особою, –
 - карається оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

Стаття 286. Неповорнення з-за кордону коштів в іноземній валюті

- 1. Неповорнення з-за кордону керівником організації коштів в іноземній валюті, які підлягають відповідно до законодавства України обов'язковому перерахуванню на рахунки в уповноважений банк України, –
 - карається позбавленням волі терміном до одного року, конфіскацією майна.

2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене у великому розмірі, –

карається позбавленням волі терміном від одного року до чотирьох років, конфіскацією майна.

3. Діяння, передбачені цією статтею, визнаються вчиненими у великому розмірі, якщо сума неповернутих коштів в іноземній валюті перевищує три тисячі мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 287. Неповорнення на територію України предметів художнього, історичного та археологічного надбання народу України

1. Неповорнення у встановлений термін на територію України предметів художнього, історичного та археологічного надбання народу України, вивезених за її межі, якщо таке повернення є обов'язковим відповідно до законодавства України, –

карається позбавленням волі терміном від двох до восьми років, конфіскацією майна.

2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

Стаття 288. Ухилення від сплати митних платежів

1. Ухилення від сплати митних платежів у великому розмірі – карається штрафом від п'ятисот до семисот мінімальних розмірів заробітної плати або частини заробітної плати чи іншого доходу винного за період від п'яти до семи місяців.

2. Те саме діяння, вчинене:

а) повторно;

б) публічною посадовою особою з використанням свого службового становища;

в) організованою злочинною групою, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом від п'ятисот до восьмисот мінімальних розмірів заробітної плати або частини заробітної плати чи іншого доходу винного за період від семи місяців до одного року.

3. Ухилення від сплати митних платежів визнається вчиненим у великому розмірі, якщо вартість несплачених митних платежів перевищує п'ятсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 289. Неправомірні дії при банкрутстві

1. Приховування майна чи майнових зобов'язань, відомостей про майно, його розмір, місцезнаходження чи іншої інформації про майно,

передавання майна в інше володіння, відчуження або знищення майна, а так само приховування, знищення, фальсифікація бухгалтерських та інших облікових документів, що відбивають господарську діяльність, якщо ці дії вчинені керівниками організації-боржника чи індивідуальним підприємцем при банкрутстві або в передбаченні банкрутства і завдали великої шкоди, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом від двохсот до п'ятисот мінімальних розмірів заробітної плати або частини заробітної плати чи іншого доходу винного за період від двох до п'яти місяців.

2. Неправомірне задоволення майнових вимог окремих кредиторів керівником організації-боржника чи індивідуальним підприємцем, який знає про свою фактичну неспроможність (банкрутство), завідомо на шкоду іншим кредиторам, а так само прийняття такого задоволення кредитором, який знає про віддання йому переваги неспроможним боржником на шкоду іншим кредиторам, якщо ці дії завдали великої шкоди, –

карається позбавленням волі терміном до одного року із штрафом від ста до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати або частини заробітної плати чи іншого доходу винного за період від двох до трьох місяців.

3. Шкода, завдана неправомірними діями при банкрутстві, визнається великою, якщо її сума перевищує двісті п'ятдесят мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 290. Навмисне банкрутство

1. Умисне створення чи збільшення неплатоспроможності керівником чи власником комерційної організації, а так само індивідуальним підприємцем в особистих інтересах або інтересах інших осіб, що завдало великої шкоди, –

карається позбавленням волі терміном від двох до п'яти років із штрафом до ста п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати або частини заробітної плати чи іншого доходу винного за період від двох до трьох місяців, конфіскацією майна.

2. Шкода, завдана навмисним банкрутством, визнається великою, якщо її сума перевищує двісті мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 291. Утаювання банкрутства

1. Умисне утаювання підприємцем своєї сталої неплатоспроможності, якщо це спричинило шкоду кредитним установам, підприємствам або законним інтересам фізичних осіб, –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років, конфіскацією майна, позбавленням права займатися підприємницькою діяльністю терміном до трьох років.

2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається заборорою здійснювати певну діяльність терміном до трьох років, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

Стаття 292. Лжебанкрутство

1. Завідомо неправдиве оголошення керівником комерційної організації, а так само індивідуальним підприємцем про економічну неспроможність виконання своїх зобов'язань, а так само утаювання платіжних коштів чи майна з метою ухилення від задоволення вимог кредиторів, пов'язаних з банкрутством, –

караються позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом від п'ятисот до восьмисот мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період від чотирьох до восьми місяців, конфіскацією майна, позбавленням права займатися підприємницькою діяльністю терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, вчинене організованою злочинною групою, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до семи років, конфіскацією майна, позбавленням права займатися підприємницькою діяльністю терміном до п'яти років.

3. Діяння, передбачене цією статтею, вчинене юридичною особою, –

карається заборорою здійснювати певну діяльність терміном від трьох до п'яти років, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

Стаття 293. Легалізація доходів, отриманих незаконним шляхом

1. Приховування або перекручення незаконних джерел походження, місцезнаходження, розміщення, руху або дійсної належності грошових коштів чи іншого майна або прав на майно, завідомо здобутих незаконним шляхом, а так само використання таких грошових коштів чи іншого майна для заняття підприємницькою або іншою економічною діяльністю –

карається позбавленням волі терміном від двох до п'яти років, позбавленням права займати певні посади чи займатись певною діяльністю на той же термін.

2. Те саме діяння, вчинене організованою злочинною групою, –

карається позбавленням волі терміном від п'яти до десяти років.

Стаття 294. Обман споживачів

1. Обмірювання, обважування, обрахування, введення в оману щодо споживчих властивостей чи якості товару (послуги) або інший обман споживачів в організаціях, які здійснюють реалізацію товарів чи надають послуги населенню, а так само громадянами, зареєстрованими як

індивідуальні підприємці у сфері торгівлі (послуг), якщо ці діяння вчинені в значному розмірі, –

караються штрафом від сімдесяти до ста п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати або частини заробітної плати чи іншого доходу винного за період від двох до трьох місяців.

2. Ті самі діяння, вчинені:

а) особою, раніше судимою за обман споживачів;

б) за змовою групою осіб або організованою злочинною групою;

в) у великому розмірі, –

караються позбавленням волі терміном до трьох років з позбавленням права займати певні посади чи займатись певною діяльністю на той же термін.

3. Обманом споживачів у значному розмірі визнається обман, що завдав споживачам шкоди в сумі, яка перевищує одну десяту частину мінімального розміру заробітної плати, а у великому розмірі – в сумі не менше одного мінімального розміру заробітної плати.

Стаття 295. Випуск чи реалізація неякісної продукції

Випуск на товарний ринок чи інша реалізація споживачеві продукції без сертифіката якості, вчинені публічною посадовою особою чи функціонером підприємства незалежно від форми його власності протягом року після накладення адміністративного стягнення за таке ж порушення, –

карається позбавленням волі терміном до чотирьох років, штрафом від ста до трьохсот п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати або іншого доходу винного за період до трьох місяців, позбавленням права займатися підприємницькою діяльністю терміном до трьох років.

Стаття 296. Незаконна торгівля

1. Незаконна торгівля, тобто здійснення суб'єктом господарської діяльності угод купівлі-продажу товарів з ухиленням від реєстрації у встановленому порядку з метою отримання неконтрольованого державою прибутку, вчинена протягом року після застосування заходів адміністративного стягнення за порушення порядку заняття підприємницькою діяльністю у сфері торгівлі, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до шістдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатись підприємницькою діяльністю терміном до одного року.

2. Те саме діяння, поєднане з отриманням неконтрольованого державою прибутку на суму не менше сорока мінімальних розмірів заробітної плати, –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, конфіскацією майна,

позбавленням права займатись підприємницькою діяльністю терміном до трьох років.

3. Дії, передбачені частиною 1 цієї статті, вчинені організованою злочинною групою або поєднані з отриманням неконтрольованого державою прибутку на суму не менше двохсот мінімальних розмірів заробітної плати, –

караються позбавленням волі терміном від п'яти до десяти років, конфіскацією майна, позбавленням права займатись підприємницькою діяльністю терміном до п'яти років.

4. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені юридичною особою, –

караються заборобою здійснювати певну діяльність терміном до трьох років, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

Стаття 297. Порушення правил торгівлі

1. Продаж товарів зі складів, баз, підсобних та інших приміщень підприємств (організацій) державної торгівлі чи громадського харчування, інших державних підприємств (організацій), із порушенням встановлених правил, а так само під час транспортування чи приховування товарів від покупців, вчинені публічною посадовою особою чи функціонером підприємства (організації) з використанням свого службового становища, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період до трьох місяців, позбавленням права займатись торговельною діяльністю терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, вчинене організованою злочинною групою, – карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період до чотирьох місяців.

Варіант: Статтю 297 виключити.

Стаття 298. Реєстрація незаконних угод із землею

Реєстрація завідомо незаконних угод із землею, що перекручують облікові дані Державного земельного кадастру, а так само умисне зменшення розмірів платежів за землю, якщо ці дії вчинені з корисливої або іншої особистої зацікавленості публічною посадовою особою з використанням свого посадового становища, –

карається штрафом від ста п'ятдесяти до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати або заробітної плати чи іншого доходу винного за період від двох до трьох місяців, позбавленням права займати певні посади чи займатися певною діяльністю терміном до трьох років.

Стаття 299. Незаконне вирубування лісу

1. Незаконне вирубування лісу в лісних масивах, що мають водоохоронне, санітарно-гігієнічне чи захисно-кліматичне значення, або пошкодження захисних чи озеленювальних насаджень, вчинене протягом року після застосування заходів адміністративного стягнення за таке ж порушення, – карається штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися лісоохоронною діяльністю терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, вчинене в інших лісних масивах, що спричинило знищення рослин, занесених до Червоної книги України, – карається штрафом до ста мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися лісоохоронною діяльністю терміном до п'яти років.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, – караються штрафом до ста п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до п'яти років.

Стаття 300. Порушення правил охорони надр

1. Порушення встановлених законодавством правил використання та охорони надр і гідромінеральних ресурсів, вчинене протягом одного року після застосування за такі ж дії заходів дисциплінарного впливу чи адміністративного стягнення, –

карається штрафом до тридцяти п'яти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати певні посади чи займатися діяльністю у сфері охорони надр терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, що призвело до просідання землі чи інших тяжких наслідків або створило загрозу їх настання, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до шістдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати певні посади у сфері охорони надр терміном до п'яти років.

3. Незаконне, тобто з порушенням установленого законом порядку, видобування громадянами корисних копалин, крім загальнопоширених, – карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

4. Діяння, передбачене частиною 3 цієї статті, вчинене повторно або організованою злочинною групою, а так само організація публічною посадовою особою чи функціонером видобування корисних копалин з порушенням установленого законом порядку –

караються позбавленням волі терміном до п'яти років.

5. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, –

караються позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займатися діяльністю у сфері охорони надр терміном до п'яти років.

Стаття 301. Порушення законодавства про континентальний шельф

1. Зведення споруд та інших установок на континентальному шельфі України, а також створення навколо них зон безпеки без відповідного на те дозволу; незабезпечення охорони споруд та інших установок на континентальному шельфі України, підтримання постійних засобів попередження про їх наявність та ліквідацію споруд і установок, експлуатацію яких остаточно припинено, а також невжиття в зоні безпеки заходів щодо захисту живих ресурсів моря від шкідливих відходів –

караються позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до ста п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Дослідження, розвідування, розроблення природних багатств та інші роботи на континентальному шельфі України, які проводяться іноземними громадянами, коли це не передбачено договором між Україною та заінтересованою іноземною державою або спеціальним дозволом, виданим компетентними органами виконавчої влади України, –

караються позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 302. Незаконне полювання або рибальство

1. Незаконне полювання або рибальство, вчинене:

а) протягом року після застосування заходів адміністративного стягнення за порушення правил полювання і рибальства;

б) загальнонебезпечним способом;

в) із застосуванням транспортних чи спеціальних технічних засобів;

г) на особливо охоронюваних територіях;

д) як промисел, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті ж дії, вчинені на території заповідника чи заказника або пов'язані із знищенням чи здобуванням рідкісних видів тварин та занесених до Червоної книги України, –

караються позбавленням волі терміном до чотирьох років, штрафом від п'ятдесяти до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинені дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, а так само які особисто вчинили такі дії, –

караються позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до шістдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати певні посади терміном до п'яти років.

ГЛАВА 30. Карані діяння, вчинювані з використанням комп'ютерної техніки

Стаття 303. Самовільне проникнення в автоматизовану комп'ютерну систему

1. Самовільне проникнення в автоматизовану комп'ютерну систему або перехоплення інформації з комп'ютерних систем без дозволу компетентних органів, що спричинило ознайомлення неналежних користувачів з конфіденційною інформацією, –

караються штрафом від ста п'ятдесяти до трьохсот п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період до трьох місяців.

2. Ті ж дії, поєднані з подоланням програмних засобів або з підключенням до лінії зв'язку, –

караються штрафом від трьохсот до восьмисот двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період від чотирьох до восьми місяців.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені юридичною особою, –

караються штрафом у розмірі від двадцяти до тридцяти відсотків її річного прибутку, конфіскацією знарядь і засобів вчинення злочину, заборонаю здійснювати певну діяльність терміном до трьох років, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

Стаття 304. Неправомірне заволодіння програмами для ЕОМ, файлами чи базами даних

1. Копіювання, тиражування, збут чи інше розповсюдження засобами масової або електронної інформації без дозволу власника програм для ЕОМ, файлів чи баз даних, занесених в пам'ять ЕОМ, якщо це завдало власникові істотної шкоди, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом від трьохсот до п'ятисот мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період від п'яти до семи місяців.

2. Ті самі дії, вчинені:

а) з метою комерційного використання топографічних копій напівпровідникової продукції;

б) шляхом підключення до ліній зв'язку;

в) повторно;

г) з використанням спеціальних технічних засобів, –

караються позбавленням волі терміном до трьох років із штрафом від ста двадцяти до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати чи

у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період від двох до п'яти місяців.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені юридичною особою, –

караються штрафом у розмірі від двадцяти до тридцяти відсотків її річного прибутку, конфіскацією знарядь і засобів вчинення злочину, заборонаю здійснювати певну діяльність терміном від трьох до п'яти років, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

4. Замах на діяння, передбачене частиною 2 цієї статті, є караний.

Стаття 305. Самовільна зміна, пошкодження, знищення баз даних чи програм для ЕОМ

1. Неправомірна зміна, пошкодження чи знищення комп'ютерних даних, введення в автоматизовану систему завідомо неправдивої інформації, знищення чи пошкодження її носіїв, програм чи систем захисту, інше втручання до процесу обробки інформації, яке впливає на кінцевий результат, якщо цими діями завдано істотної шкоди власникові інформації чи автоматизованої системи чи спричинено інші тяжкі наслідки, –

караються позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом від ста двадцяти до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період від двох до п'яти місяців, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до п'яти років.

2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається штрафом у розмірі від двадцяти до тридцяти відсотків її річного прибутку, конфіскацією знарядь і засобів вчинення злочину, заборонаю здійснювати певну діяльність терміном до трьох років, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

3. Замах на діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, є караний.

Стаття 306. Внесення чи розповсюдження вірусних програм для ЕОМ

1. Внесення в програмне середовище ЕОМ змін вірусного характеру або поширення комп'ютерного вірусу, тобто програмного засобу, що спричиняється до несанкціонованого знищення чи зміни програм для ЕОМ чи інформації, виведення з ладу матеріальних носіїв, інформаційного обладнання або порушення системи захисту –

карається позбавленням волі терміном до чотирьох років із штрафом від ста двадцяти до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати чи у розмірі заробітної плати або іншого доходу винного за період від

двох до п'яти років, позбавленням права займатися певною діяльністю терміном до п'яти років.

2. Розповсюдження вірусної програми для ЕОМ, що спричинило тяжкі наслідки, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до семи років.

3. Приготування до вчинення діянь, передбачених цією статтею, та замах на них є карані.

Стаття 307. Порушення правил, що забезпечують безпеку інформаційної системи

Порушення правил зберігання, обробки інформації чи інших правил безпеки інформаційних систем, встановлених відповідно до режиму роботи з інформацією або її захисту, особою, відповідальною за дотримання зазначених правил, якщо ці дії спричинилися до викрадення, знищення інформації чи настання інших тяжких наслідків, –

карається штрафом від ста п'ятдесяти до трьохсот п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати певні посади чи займатися певною діяльністю терміном до трьох років.

Стаття 308. Глумачення понять, що містяться у цій главі

Поняття істотної шкоди і тяжких наслідків, що вживаються в цій главі, визначаються завданням шкоди у розмірах відповідно понад п'ятдесят і понад двісті п'ятдесят мінімальних розмірів заробітної плати.

РОЗДІЛ ХІ.

КАРАНІ ДІЯННЯ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

ГЛАВА 31. Карані діяння проти громадської безпеки та громадського спокою

Стаття 309. Створення організованої злочинної групи чи злочинної зграї або участь у злочинній зграї

1. Керівництво діяльністю, спрямованою на створення організованої злочинної групи, а так само керівництво організованою злочинною групою –

караються позбавленням волі терміном від восьми до дванадцяти років.

2. Керівництво діяльністю, спрямованою на створення злочинної зграї, а так само керівництво злочинною зграєю –

караються позбавленням волі терміном від десяти до п'ятнадцяти років.

3. Участь у злочинній зграї –

карається позбавленням волі терміном від п'яти до восьми років.

4. Особа, яка добровільно заявила органам влади про створення нею організованої злочинної групи чи злочинної зграї або про участь у злочинній зграї і сприяла припиненню її діяльності звільняється від кримінальної відповідальності, якщо в її діях відсутні ознаки іншого караного діяння.

Стаття 310. Бандитизм

1. Організація банди з метою нападу на підприємства, установи, організації чи на окремих осіб, а так само участь у такій банді або у вчинюваному нею нападі –

караються позбавленням волі терміном від п'яти до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна, знярядь і засобів вчинення злочину.

2. Заздалегідь не обіцяне приховування злочину, передбаченого цією статтею, його учасників, знярядь або слідів його вчинення, а так само неповідомлення про цей злочин є карані.

Стаття 311. Піратство

1. Піратство, тобто самоправне використання ввіреного або захопленого морського чи річкового судна з корисливою метою – для захоплення інших суден, заволодіння майном пасажирів чи вантажем, що перевозиться, –

карається позбавленням волі терміном від шести до дванадцяти років, конфіскацією майна, знярядь і засобів вчинення злочину.

2. Те саме діяння, вчинене:

а) як промисел;

б) організованою злочинною групою, –

карається позбавленням волі терміном від десяти до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна, знярядь і засобів вчинення злочину.

3. Замах на піратство, неповідомлення про його вчинення, заздалегідь не обіцяне його приховування, а також приховування особи, яка його вчинила, знярядь і засобів вчинення, є карані.

Стаття 312. Карані діяння проти осіб та установ, що користуються міжнародним захистом

1. Напад на службові чи житлові приміщення осіб, які користуються міжнародним захистом, чи на належні їм транспортні засоби, а так само викрадення чи позбавлення волі цих осіб з метою справити вплив на характер їх діяльності або діяльності держав чи установ, які вони представляють, –

караються позбавленням волі терміном від двох до п'яти років.

2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене юридичною особою, –

карається штрафом у розмірі від двадцяти п'яти до п'ятдесяти п'яти відсотків її річного прибутку, конфіскацією знярядь і засобів вчинення злочину, заборонаю здійснювати певну діяльність терміном до трьох років, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

3. Замах на діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка його вчинила, є карані.

Стаття 313. Найманство

1. Вербування, фінансування, інше матеріальне забезпечення найманців, їх навчання з метою використання у збройних конфліктах інших держав, а так само використання найманців –

караються позбавленням волі терміном від трьох до восьми років.

2. Участь у збройних конфліктах інших держав з метою отримання матеріальної винагороди або іншої особистої користі –

карається позбавленням волі терміном від десяти до п'ятнадцяти років.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені юридичною особою, –

караються конфіскацією знярядь і засобів вчинення злочину, оголошенням юридичної особи злочинною організацією та її ліквідацією з конфіскацією майна.

4. Приготування до найманства, замах на нього, неповідомлення про найманство, а так само заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка займається найманством, є карані.

Стаття 314. Масові заворушення

1. Організація масових заворушень, що супроводжуються насильством над особою, погромами, підпалами, знищенням майна, опором представникам влади із застосуванням зброї чи інших предметів, що використовувалися як зброя, а так само участь у масових заворушеннях –

карається позбавленням волі терміном від п'яти до дванадцяти років, штрафом від ста п'ятдесяти до восьмисот двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати, конфіскацією знярядь і засобів вчинення злочину.

2. Неповідомлення про організацію масових заворушень, заздалегідь не обіцяне приховування організатора цього діяння є карані.

Стаття 315. Блокування транспортних комунікацій

1. Умисне блокування транспортних комунікацій шляхом створення перешкод, руйнування чи пошкодження шляхів сполучення, споруд на них, рухомого складу чи суден, засобів сигналізації та зв'язку, якщо це

спричинило або могло спричинити аварію поїзда, судна чи порушення нормальної роботи транспорту або зв'язку, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті самі дії, які створили загрозу для життя чи здоров'я людей або вчинені повторно чи організованою злочинною групою або пов'язані з незаконним доглядом вантажу чи перевіркою документів, –

караються позбавленням волі терміном до чотирьох років.

3. Дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, які спричинили шкоду здоров'ю людей або їх загибель, –

караються позбавленням волі терміном від трьох до восьми років.

4. Заздалегідь не обіцяне приховування особи, яка вчинила діяння, передбачене частиною 3 цієї статті, є каране.

Стаття 316. Захоплення залізничного рухомого складу, угон чи захоплення повітряного, морського або річкового судна

1. Захоплення залізничного рухомого складу, угон чи захоплення повітряного, морського або річкового судна, а так само захоплення вокзалу, аеродрому, порту чи іншого транспортного підприємства, установи чи організації –

караються позбавленням волі терміном від трьох до восьми років.

2. Ті самі дії, вчинені організованою злочинною групою або якщо вони спричинили загибель людей, –

караються позбавленням волі терміном від п'яти до п'ятнадцяти років.

3. Замах до діянь, передбачених цією статтею, а також заздалегідь не обіцяне приховування осіб, які їх вчинили, є караний.

Стаття 317. Порушення правил охорони праці

1. Порушення правил техніки безпеки, промислової санітарії чи інших правил охорони праці особою, відповідальною за дотримання техніки безпеки, якщо це порушення створило небезпеку для життя і здоров'я людей, вчинене протягом року після застосування заходів дисциплінарного впливу за таке ж порушення, –

карається штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, що спричинило шкоду здоров'ю людей чи їх загибель, –

карається позбавленням волі терміном до чотирьох років.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, зазначене у частині 1 цієї статті, –

караються позбавленням волі терміном до чотирьох років, позбавленням права займати певні посади у сфері промислового виробництва терміном до п'яти років.

Стаття 318. Порушення правил експлуатації ядерної установки

1. Порушення правил експлуатації ядерної установки, якщо воно створило загрозу життю людини чи безпеку радіоактивного забруднення навколишнього природного середовища, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, якщо воно спричинило вимушене відселення людей чи їх загибель, –

карається позбавленням волі на строк від двох до семи років.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, передбачене у частині 1 цієї статті, –

караються позбавленням волі терміном від трьох до восьми років, позбавленням права займати певні посади у сфері експлуатації ядерних установок терміном до п'яти років.

Стаття 319. Порушення правил під час проведення будівельних робіт

1. Порушення під час проведення будівельних робіт будівельних і санітарних правил або порушення правил експлуатації будівельних механізмів, якщо це спричинило шкоду здоров'ю людей чи завідомо могло спричинити їх загибель, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, якщо воно спричинило загибель людей, –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, зазначене у частині 1 цієї статті, –

караються позбавленням волі терміном від одного року до шести років, позбавленням права займати певні посади у сфері будівельних робіт терміном до трьох років.

Стаття 320. Порушення правил безпеки гірничих робіт

1. Порушення правил безпеки гірничих робіт, якщо воно спричинило шкоду здоров'ю людей чи завідомо могло спричинити їх загибель, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, якщо воно спричинило загибель людей, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до восьми років.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, зазначене у частинах 1 і 2 цієї статті, –

караються позбавленням волі терміном від двох до семи років, позбавленням права займати певні посади у сфері проведення гірничих робіт терміном до п'яти років.

Стаття 321. Порушення правил безпеки на вибухонебезпечних підприємствах та у вибухонебезпечних цехах

1. Порушення виробничо-технічної дисципліни чи правил, що забезпечують безпеку виробництва на вибухонебезпечних підприємствах або у вибухонебезпечних цехах, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, що спричинило загибель людей, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до десяти років.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, –

караються позбавленням волі терміном від одного року до семи років, позбавленням права займати посади, пов'язані з проведенням вибухонебезпечних робіт, терміном до п'яти років.

Стаття 322. Порушення правил безпеки дослідно-конструкторських, науково-дослідних чи випробувальних робіт

1. Порушення правил безпеки дослідно-конструкторських, науково-дослідних чи випробувальних робіт, якщо це спричинило шкоду здоров'ю людей, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, що спричинило загибель людей, –

карається позбавленням волі терміном від одного року до шести років.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, зазначені у частинах 1 і 2 цієї статті, –

караються позбавленням волі терміном від двох до семи років, позбавленням права займати посади, пов'язані з проведенням дослідно-конструкторських, науково-дослідних чи випробувальних робіт терміном до п'яти років.

Стаття 323. Порушення правил пожежної безпеки

1. Порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки, внаслідок чого виникла пожежа, якою одній або більше особам заподіяно середньої тяжкості чи тяжкі тілесні ушкодження або завдано шкоди, у десять тисяч разів більшої за мінімальний розмір заробітної плати, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, якщо воно спричинило загибель людей або завдало шкоди, у сто тисяч разів більшої за мінімальний розмір заробітної плати, –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років.

3. Публічна посадова особа чи функціонер, за наказом або розпорядженням яких вчинено діяння, передбачене цією статтею, –

караються позбавленням волі терміном від двох до восьми років, позбавленням права займати певні посади на строк до п'яти років.

Стаття 324. Розкрадання вогнепальної зброї, бойових припасів чи вибухових речовин

1. Розкрадання вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів чи вибухових речовин – карається позбавленням волі терміном від трьох до десяти років, конфіскацією майна.

2. Те саме діяння, вчинене:

а) повторно;

б) особливо небезпечним злочинцем;

в) організованою злочинною групою;

г) шляхом розбійного нападу;

д) особою, якій вогнепальна зброя, бойові припаси або вибухові речовини видано для службового користування чи у віданні якої вони знаходились, –

карається позбавленням волі терміном від п'яти до п'ятнадцяти років, конфіскацією майна.

3. Неповідомлення про діяння, передбачене цією статтею, а так само заздалегідь не обіцяне приховування осіб, які його вчинили, є карані.

Стаття 325. Незаконне носіння, зберігання, придбання, виготовлення чи збут вогнепальної або холодної зброї, бойових припасів та вибухових речовин, недбале зберігання вогнепальної зброї та боеприпасів

1. Носіння, зберігання, придбання, виготовлення чи збут вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів чи вибухових речовин без відповідного дозволу –

караються позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, конфіскацією зброя і засобів вчинення злочину.

2. Носіння, виготовлення чи збут кинджалів, фінських ножів або іншої холодної зброї без відповідного дозволу –

караються позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

3. Недбале зберігання вогнепальної зброї та боеприпасів, якщо це потягло за собою загибель людей, –

карається позбавленням волі терміном до чотирьох років, штрафом до трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

4. Особа, яка добровільно здала зброю, бойові припаси та вибухові речовини, звільняється від кримінальної відповідальності.

Стаття 326. Порушення правил зберігання, використання, обліку і перевезення вибухових речовин

1. Порушення правил зберігання, використання, обліку, перевезення вибухових речовин, а також незаконне пересилання цих речовин поштою чи вантажем –

караються позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті самі дії, якщо вони спричинили загибель людей, – караються позбавленням волі терміном від трьох до дванадцяти років.

Стаття 327. Незаконний провіз на повітряному судні або пересилання вибухових, легкозаймистих чи їдких речовин

1. Провіз пасажиром на повітряному судні вибухових, легкозаймистих чи їдких речовин –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, що спричинило вибух або пожежу на судні, – карається позбавленням волі терміном на строк від трьох до десяти років.

3. Незаконне пересилання поштою або багажем вибухових, легкозаймистих чи їдких речовин, якщо це спричинило тяжкі наслідки, – карається позбавленням волі терміном до п'яти років.

Стаття 328. Незаконна організація азартних ігор

1. Незаконна, тобто без відповідного дозволу (ліцензії) організація азартних ігор (у карти, рулетку, наперсток та інші) на гроші, речі й інші цінності особою, яка протягом року вже піддавалась заходам адміністративного стягнення за таке ж порушення, –

карається позбавленням волі терміном до одного року, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті самі дії, вчинені особою, раніше судимою за діяння, передбачене цією статтею, або організованою злочинною групою, – карається позбавленням волі терміном до трьох років.

ГЛАВА 32. Карані діяння, що порушують безпеку руху транспорту

Стаття 329. Порушення правил експлуатації транспортного засобу

1. Допуск до керування транспортним засобом особи, яка не має права на керування або яка перебуває у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння, випуск у експлуатацію технічно несправного транспортного засобу або інше порушення правил його експлуатації особою, від-

повідальною за технічний стан або експлуатацію транспортних засобів, якщо це спричинило наслідки, зазначені в статті 331 цього Кодексу, –

караються позбавленням волі терміном до п'яти років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права керувати транспортним засобом чи займати посади, пов'язані із забезпеченням безпеки експлуатації транспорту терміном до двох років.

2. Під транспортними засобами у цій статті, а також статтях 331 і 338 слід розуміти всі види автомобілів, трактори й інші самохідні машини, трамваї, тролейбуси, мотоцикли, інші механічні транспортні засоби, маломірні річкові судна, а також бойові військові спеціальні та військові транспортні машини.

Стаття 330. Порушення правил експлуатації на залізничному, повітряному і водному транспорті

1. Допуск до керування залізничним, повітряним чи водним транспортним засобом особи, яка не має права на керування чи перебуває у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння, випуск у експлуатацію технічно несправного транспортного засобу чи інше порушення правил його експлуатації, що спричинило пошкодження рухомого складу, шляхів, транспортного засобу чи будинків і споруд, –

караються позбавленням волі терміном до двох років, позбавленням права керувати транспортним засобом чи займати посади, пов'язані із забезпеченням безпеки експлуатації транспорту, терміном до п'яти років.

2. Ті самі дії, що спричинили загибель людей або транспортного засобу, –

караються позбавленням волі терміном від двох до п'яти років, позбавленням права займати посади, пов'язані із забезпеченням безпеки експлуатації транспорту, терміном до п'яти років.

Стаття 331. Порушення правил безпеки руху особою, яка керує транспортним засобом

1. Порушення правил безпеки руху особою, яка керує транспортним засобом, що спричинило заподіяння потерпілому тяжких або середньої тяжкості тілесних ушкоджень, –

карається позбавленням волі терміном до чотирьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права керувати транспортним засобом терміном до двох років.

2. Те саме діяння, що спричинило смерть потерпілого, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до восьми років, позбавленням права керувати транспортним засобом терміном до трьох років.

3. Дії, передбачені частиною 1 цієї статті, що спричинили загибель кількох осіб, –

караються позбавленням волі терміном від п'яти до п'ятнадцяти років, позбавленням права керувати транспортним засобом терміном до п'яти років.

Стаття 332. Порушення правил безпеки руху на залізничному, повітряному та водному транспорті

1. Порушення працівником залізничного, повітряного чи водного транспорту правил безпеки руху, що створило реальну загрозу здоров'ю чи життю людей, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, штрафом до двохсот мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Те саме діяння, що спричинило загибель людей чи транспортного засобу, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до п'ятнадцяти років, позбавленням права керувати транспортним засобом на строк до п'яти років.

Стаття 333. Порушення правил користування радіоустановками на суднах

Порушення правил користування радіоустановками на суднах України чи на іноземних суднах, що перебувають у водах України, –

карається штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, позбавленням права займати певні посади терміном до трьох років.

Стаття 334. Неподання допомоги судну та особам, що зазнають лиха

Неподання допомоги капітаном судна іншому судну, що з ним зіткнулося, його екіпажу та його пасажиром, а так само зустрінутим на морі чи іншому водному шляху особам, які зазнають лиха, якщо він міг подати таку допомогу без серйозної небезпеки для свого судна, його екіпажу та пасажирів –

карається позбавленням волі терміном до двох років, позбавленням права займати певні посади на строк до п'яти років.

Стаття 335. Неповідомлення капітаном назви свого судна при зіткненні суден

Неповідомлення капітаном судна іншому судну, що зіткнулося з ним на морі, назви і порту приписки свого судна, а також місць свого відправлення і призначення, незважаючи на можливість повідомити ці відомості, –

карається штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 336. Пошкодження морського телеграфного кабелю

Необережне пошкодження морського телеграфного кабелю, якщо воно викликало або могло викликати перерву телеграфного сполучення, – карається штрафом до сімдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Стаття 337. Самовільне, без потреби, зупинення поїзду

1. Самовільне, без потреби, зупинення поїзду стоп-краном або шляхом роз'єднання повітряної гальмової магістралі чи іншим способом, якщо це спричинило порушення нормального руху поїздів, – карається позбавленням волі терміном до двох років, штрафом до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

2. Ті самі дії, якщо вони спричинили:

- а) заподіяння потерпілому тяжкого, середньої тяжкості тілесного ушкодження або його смерть;
- б) пошкодження рухомого складу, – карається позбавленням волі терміном до восьми років.

Стаття 338. Порушення правил дорожнього руху особою, яка не є водієм транспортного засобу

Порушення правил дорожнього руху пішоходом, велосипедистом, особою, яка керує мопедом, возом, чи іншою особою, яка не є водієм транспортного засобу, що спричинило заподіяння потерпілому тілесних ушкоджень або його смерть, – карається позбавленням волі терміном до трьох років.

РОЗДІЛ XII. КАРАНІ ДІЯННЯ ПРОТИ ПОРЯДКУ НЕСЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ

ГЛАВА 33. Карані діяння проти порядку несення військової служби

Стаття 339. Невиконання наказу

1. Відмова у будь-якій формі виконати наказ начальника – карається позбавленням волі терміном до двох років, направленням у дисциплінарну частину терміном до шести місяців.

2. Те саме діяння, вчинене у складі групи осіб, чи таке, що спричинило пошкодження або вихід із ладу бойової техніки чи іншого устаткування, –

карається позбавленням волі терміном від одного року до чотирьох років, направленням у дисциплінарну частину терміном до одного року, обмеженням по службі терміном до одного року і шести місяців.

3. Відмова від виконання наказу начальника у военний час чи в бойовій обстановці –

карається позбавленням волі терміном від трьох до восьми років.

Стаття 340. Опір начальнику чи примушування його до порушення службових обов'язків

1. Опір начальнику, а також іншій особі, яка виконує покладені на неї обов'язки по військовій службі, або примушування їх до невиконання цих обов'язків –

карається позбавленням волі терміном від одного року до трьох років, направленням у дисциплінарну частину терміном до одного року, обмеженням по службі терміном до двох років.

2. Ті самі дії, вчинені у военний час чи в бойовій обстановці або із застосуванням зброї, –

караються позбавленням волі терміном від трьох до восьми років.

Стаття 341. Погроза начальнику

1. Погроза вбивством, заподіянням тілесних ушкоджень чи нанесенням побоїв начальнику у зв'язку з виконанням ним обов'язків по військовій службі –

карається позбавленням волі терміном від шести місяців до одного року.

2. Те саме діяння, вчинене у военний час чи в бойовій обстановці, –

карається позбавленням волі терміном від одного року до трьох років.

Стаття 242. Насильницькі дії щодо начальника

1. Заподіяння тілесних ушкоджень чи нанесення побоїв начальнику у зв'язку з виконанням ним обов'язків по військовій службі –

карається позбавленням волі терміном від двох до восьми років.

2. Ті самі дії, вчинені у военний час чи в бойовій обстановці або із застосуванням зброї, –

караються позбавленням волі терміном від п'яти до десяти років.

Стаття 343. Образа підлеглим начальника або начальником підлеглого

Образа насильницькою дією підлеглим начальника, а так само начальником підлеглого –

карається позбавленням волі терміном до одного року і шести місяців, направленням у дисциплінарну частину терміном до шести місяців, обмеженням по службі терміном до двох років.

Стаття 344. Порушення статутних правил взаємовідносин між військовослужбовцями за відсутності між ними стосунків підлеглості

1. Порушення статутних правил взаємовідносин між військовослужбовцями за відсутності між ними стосунків підлеглості, що виразилося у знущанні над особою, нанесенні побоїв чи іншому насильстві, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, обмеженням по службі на той же термін.

2. Те саме діяння, вчинене групою осіб, або щодо кількох осіб, чи із застосуванням зброї, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до восьми років.

Стаття 345. Самовільне залишення частини або місця служби

1. Самовільне залишення частини або місця служби військовослужбовцем, а так само нез'явлення його у визначений термін без поважних причин на службу без наміру залишити її в разі звільнення з частини, призначення, переведення, з відрядження, з відпустки або з лікувального закладу тривалістю понад три доби, але не більше місяця, –

караються позбавленням волі терміном до трьох років, направленням у дисциплінарну частину терміном до одного року, обмеженням по службі терміном до двох років.

2. Ті самі дії, якщо самовільна відсутність тривала понад один місяць, –

караються позбавленням волі терміном до п'яти років.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені у военний час чи у бойовій обстановці, якщо самовільна відсутність тривала понад три доби, –

караються позбавленням волі терміном від двох до восьми років.

Стаття 346. Дезертирство

1. Дезертирство, тобто залишення військовослужбовцем військової частини чи місця служби з метою ухилитися від військової служби, а так само нез'явлення з тією ж метою на службу в разі призначення, переведення, з відрядження, з відпустки або з лікувального закладу, –

караються позбавленням волі терміном від трьох до семи років.

2. Ті самі дії, вчинені у военний час чи у бойовій обстановці, –

караються позбавленням волі терміном від п'яти до п'ятнадцяти років.

Стаття 347. Ухилення від військової служби

1. Ухилення військовослужбовця від несення обов'язків військової служби шляхом заповідання собі будь-якого каліцтва чи шляхом симуляції хвороби, підроблення документів або відмови від несення обов'язків військової служби –

карається позбавленням волі терміном від трьох до семи років.

2. Те саме діяння, вчинене у военний час чи в бойовій обстановці, – карається позбавленням волі терміном від п'яти до п'ятнадцяти років.

Стаття 348. Порухення правил несення бойового чергування

1. Порухення правил несення бойового чергування (бойової служби) для своєчасного виявлення і відбиття раптового нападу на Україну або для захисту і забезпечення її безпеки –

карається позбавленням волі терміном від одного року до п'яти років.

2. Те саме діяння, що спричинило вихід із ладу чи загибель бойової техніки, втрати в особовому складі, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до десяти років.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені у военний час чи в бойовій обстановці, –

караються позбавленням волі терміном від п'яти до п'ятнадцяти років.

Стаття 349. Порухення статутних правил вартової служби

1. Порухення статутних правил вартової (вахтової) служби та виданих на розвиток цих правил наказів і розпоряджень –

карається позбавленням волі терміном до трьох років.

2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, що спричинило шкідливі наслідки, для попередження яких було призначено цю варту (вахту), –

карається позбавленням волі терміном від одного року до семи років.

3. Порухення статутних правил патрулювання, що спричинило шкідливі наслідки, для попередження яких було призначено цей патруль, –

карається позбавленням волі терміном до чотирьох років.

4. Діяння, передбачене частиною 3 цієї статті, вчинене у военний час чи в бойовій обстановці, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до десяти років.

Стаття 350. Порухення правил несення прикордонної служби

1. Порухення правил несення прикордонної служби особою, яка входить до складу наряду для охорони державного кордону України, –

карається позбавленням волі терміном від одного року до трьох років.

2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, внаслідок якого порушено кордон України, загинули люди, переміщено через кордон контрабандний вантаж, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до десяти років.

Стаття 351. Порухення статутних правил внутрішньої служби

1. Порухення особою, яка входить в добовий наряд частини (крім варти і вахти), статутних правил внутрішньої служби в разі спричинен-

ня ним шкідливих наслідків, запобігання яким входило в обов'язок даної особи, –

карається позбавленням волі терміном до двох років, направленням у дисциплінарну частину терміном до шести місяців, обмеженням по службі терміном до одного року.

2. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, вчинене у воєнний час чи в бойовій обстановці, –

карається позбавленням волі терміном від одного року до п'яти років.

Стаття 352. Зловживання владою, перевищення чи бездіяльність влади

1. Зловживання начальником або іншою публічною посадовою особою владою чи службовим становищем, перевищення влади чи службових повноважень, бездіяльність влади, якщо ці діяння вчинялися систематично або з корисливою метою чи з іншої особистої заінтересованості, –

караються позбавленням волі терміном до трьох років, обмеженням по службі терміном до одного року і шести місяців.

2. Ті самі діяння, вчинені шляхом застосування зброї або іншого насильства, –

караються позбавленням волі терміном до п'яти років.

3. Діяння, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, вчинені у воєнний час чи в бойовій обстановці або якщо внаслідок них сталося самогубство потерпілого, –

караються позбавленням волі терміном від чотирьох до восьми років.

Стаття 353. Недбале ставлення до служби

1. Невиконання чи неналежне виконання начальником або іншою публічною посадовою особою своїх обов'язків внаслідок недбалого або несумлінного до них ставлення, що спричинило шкоду на суму понад сто мінімальних розмірів заробітної плати, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років, обмеженням по службі терміном до одного року і шести місяців.

2. Ті самі дії, що спричинили шкоду на суму понад двісті п'ятдесят мінімальних розмірів заробітної плати або загибель людей, –

караються позбавленням волі терміном від двох до семи років.

Стаття 354. Знищення чи пошкодження військової техніки

1. Умисне знищення чи пошкодження військовослужбовцем військової техніки, зброї та бойових припасів –

карається позбавленням волі терміном до п'яти років, направленням у дисциплінарну частину терміном до одного року, обмеженням по службі терміном до двох років.

2. Порушення правил експлуатації бойової і спеціальної техніки, що спричинило її знищення чи вихід з ладу або загибель людей, – карається позбавленням волі терміном від двох до семи років.

3. Діяння, передбачені частиною 1 і 2 цієї статті, вчинені у военний час чи в бойовій обстановці, – караються позбавленням волі терміном від чотирьох до десяти років.

Стаття 355. Втрата зброї, боєприпасів чи військової техніки

1. Втрата зброї, боєприпасів чи військової техніки – карається позбавленням волі терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, вчинене у военний час чи в бойовій обстановці, – карається позбавленням волі терміном до п'яти років.

Стаття 356. Порушення порядку підготовки до польотів та їх проведення

Порушення правил польоту чи підготовки до нього, що спричинило загибель літака або іншого літального апарату чи людські жертви, – карається позбавленням волі терміном від двох до семи років.

Стаття 357. Порушення правил кораблеводіння

Порушення правил кораблеводіння, що спричинило загибель судна або людські жертви, – карається позбавленням волі терміном від двох до семи років.

Стаття 358. Залишення військового корабля, що гине

1. Залишення військового корабля, що гине, командиром, який не виконав до кінця своїх службових обов'язків, а так само особою із складу команди корабля без належного на те розпорядження командира – карається позбавленням волі терміном від п'яти до десяти років.

2. Те саме діяння, вчинене у военний час чи в бойовій обстановці, – карається позбавленням волі терміном від десяти до п'ятнадцяти років.

Стаття 359. Мародерство

Мародерство, тобто викрадення на полі бою речей, що є при вбитих і поранених, – карається позбавленням волі терміном від трьох до десяти років.

Стаття 360. Насильство над мирним населенням у районі бойових дій

Протизаконне знищення майна, насильство, а так само протиправне відібрання майна під приводом воєнної необхідності, вчинені щодо населення у районі воєнних дій, –

караються позбавленням волі терміном від трьох до п'ятнадцяти років.

Стаття 361. Погане поводження з військовополоненими

Погане поводження з військовополоненими, поєднане з особливою жорстокістю або спрямоване проти хворих і поранених, а так само недбале виконання обов'язків щодо хворих і поранених особами, на яких покладено лікування їх і піклування про них, за відсутності ознак тяжкого діяння, –

караються позбавленням волі терміном від одного року до трьох років.

Стаття 362. Незаконне носіння знаків Червоного Хреста і Червоного Півмісяця та зловживання ними

Носіння в районі воєнних дій знаків Червоного Хреста та Червоного Півмісяця особами, які не мають на те права, а так само зловживання у воєнний час прапорами чи знаками Червоного Хреста і Червоного Півмісяця або пофарбуванням, присвоєним транспортним засобам санітарної авіації, –

караються позбавленням волі терміном від трьох місяців до одного року.

Стаття 363. Порушення правил поводження із зброєю, а також із речовинами і предметами, що становлять підвищену небезпеку

1. Порушення правил поводження із зброєю, а також боеприпасами, вибуховими, радіоактивними та іншими речовинами і предметами, що становлять підвищену небезпеку для оточуючих, яке спричинило потерпілому тілесні ушкодження, –

карається позбавленням волі терміном до трьох років.

2. Те саме діяння, що спричинило тілесні ушкодження кільком особам або смерть потерпілого, –

карається позбавленням волі терміном від одного року до п'яти років.

3. Діяння, передбачене частиною 1 цієї статті, що спричинило загибель кількох осіб, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до восьми років.

Стаття 364. Підриє бойового духу

1. Підбурювання військовослужбовців в умовах війни до непокори, поширення неправдивих чуток, що підривають бойовий дух, –

караються позбавленням волі терміном від двох до п'яти років.

2. Ті самі дії, що призвели до відмови військовослужбовців від участі у бойових діях, членушкодження чи дезертирства, –

караються позбавленням волі терміном від п'яти до п'ятнадцяти років.

Стаття 365. Злочинні дії військовослужбовця, який перебуває в полоні

1. Добровільна участь військовослужбовця, який перебуває в полоні, у роботах, що мають воєнне значення, або в інших заходах, які завідомо можуть завдати шкоди Україні чи союзним з нею державам, за відсутності ознак державної зради, –

карається позбавленням волі терміном від трьох до десяти років.

2. Насильство над іншими військовополоненими або жорстоке поводження ними з боку військовополоненого, який перебуває за старшого, – карається позбавленням волі терміном від трьох до десяти років.

3. Вчинення військовослужбовцем, який перебуває в полоні, дій, спрямованих на шкоду іншим військовополоненим, із корисливих мотивів або з метою забезпечення поблажливого до себе ставлення з боку ворога –

карається позбавленням волі терміном від одного року до трьох років.

■ Укладачі

СИЙПЛОКІ Микола Васильович

Професор кафедри кримінального права та процесу ДВНЗ «Ужгородський національний університет», доктор юридичних наук, доцент. Народився 2 грудня 1970 року в селі Дубино Мукачівського району Закарпатської області. У 1996 році закінчив з відзнакою Українську академію внутрішніх справ (нині – Національна академія внутрішніх справ України) за спеціальністю «правознавство».

У 2009 році захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук на тему «Кримінально-правова характеристика притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності» (спеціальність 12.00.08).

25 лютого 2016 року рішенням Атестаційної комісії Міністерства освіти і науки присвоєно вчене звання доцента кафедри кримінально-правових дисциплін та міжнародного кримінального права. У 2020 році захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук на тему «Кримінально-правовий захист охоронної діяльності в Україні» (спеціальність 12.00.08). Автор (співавтор) більше 100 друкованих наукових та навчальних праць з кримінального права та кримінології, зокрема: монографій «Кримінальна відповідальність за притягнення як обвинуваченого завідомо невинуватої особи» (Ужгород, 2011), «Кримінальна відповідальність за згвалтування та насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом» (Ужгород, 2012) та «Кримінально-правовий захист охоронної діяльності в Україні» (Харків, 2019); навчального посібника «Кримінальне право України: курс тестових завдань» (Київ, 2012) та «Правові засади взаємодії військовослужбовців Управління державної охорони України з представниками засобів масової інформації» (Ужгород, 2021); хрестоматії «Правове забезпечення охоронної діяльності та безпеки» (Київ, 2018); Науково-практичного коментаря Кримінального кодексу України (Київ, 2016); Великої української кримінологічної енциклопедії (Харків, 2021). Основні сфери наукових інтересів: кримінальні правопорушення проти правосуддя; кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи; кримінально-правовий захист охоронної діяльності в Україні.

СТУПНИК Ярослав Валерійович

Завідувач кафедри кримінального права та процесу ДВНЗ «Ужгородський національний університет», кандидат юридичних наук, доцент.

У 2011 році захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук на тему «Механізм протидії наркозлочинності: кримінологічні засади» (спеціальність 12.00.08). 5 липня 2018 року рі-

шенням Атестаційної колегії Міністерства освіти і науки України присвоєно вчене звання доцента кафедри кримінального права та процесу.

Автор (співавтор) близько 90 друкованих наукових та навчальних праць з кримінального права та кримінології, зокрема: монографій «Кримінологічний аналіз механізму протидії наркозлочинності» (Харків, 2012), «Юридична техніка актів правозастосування» (Ужгород, 2013), «Розслідування перешкоджання законній професійній діяльності журналістів» (Ужгород, 2016) та «Захист і дотримання прав та свобод людини в діяльності Національної поліції» (Ужгород, 2019); навчального посібника «Кримінальне право України. Особлива частина» (Ужгород, 2017); Науково-практичного коментаря Кримінального кодексу України (Київ, 2016), Великої української кримінологічної енциклопедії (Харків, 2021) та науково-практичного коментаря Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» (Харків, 2012 р.). Основні сфери наукових інтересів: теоретико-прикладні проблеми протидії наркозлочинності та електоральній злочинності, протидія корупції.

НЕСТЕРОВА Ірина Анатоліївна

Доцент кафедри кримінального права та процесу ДВНЗ «Ужгородський національний університет», кандидат юридичних наук, доцент.

У 2016 році захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук на тему «Злочинність в сфері туристичного бізнесу України: кримінологічна характеристика та запобігання» (спеціальність 12.00.08).

5 березня 2019 року рішенням Атестаційної комісії Міністерства освіти і науки присвоєно вчене звання доцента кафедри кримінального права та процесу.

Автор (співавтор) близько 64 друкованих наукових та навчальних праць з кримінального права та кримінології, зокрема: монографія «Злочинність в сфері туристичного бізнесу України: кримінологічна характеристика та запобігання» (Ужгород, 2016).

Працює над написанням докторської дисертації. Основні сфери наукових інтересів: кримінологічно-психологічні проблемні питання, пов'язані із злочинними проявами в різних сферах суспільних відносин; досліджує проблему кримінологічного профайлінга.

Навчальне видання

**ПЕРШИЙ ПРОЕКТ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ
НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ (1992–1998 рр.)**

Хрестоматія

Укладачі:

*Сийплові Микола Васильович,
Ступник Ярослав Валерійович,
Нестерова Ірина Анатоліївна*

За загальною редакцією

Кузнецова Віталія Володимирівича

*Комп'ютерна верстка – Полянська Іванна
Дизайн обкладинки – Шанта Катерина*

Підписано до друку 27.07.2022. Гарнітура Noto Serif.
Друк офсетний. Папір офсетний. Ум. друк. арк. 34,8.
Формат 70x100/16. Наклад 100 прим. Замовлення № 31К.

Оригінал-макет виготовлено та видруковано:
ТОВ «РІК-У», 88000, м. Ужгород, вул. Гагаріна, 36
Свідоцтво: Серія ДК № 5040 від 21 січня 2016 року

Перший проект Кримінального кодексу незалежної України
П 27 (1992–1998 рр.) : хрестоматія / за заг. ред. В.В. Кузнецова; укладачі: Сийплові М.В., Ступник Я.В., Нестерова І.А.; автор передмови Сийплові М.В.; автор біографічного нарису Кузнецов В.В. – Ужгород : РІК-У, 2022. – 428 с.

ISBN 978-617-8046-65-1

У хрестоматії вперше в історії української кримінально-правової науки через нормативно-правові акти та інші документи висвітлено деякі особливості підготовки та створення у 1992–1998 рр. першого проекту Кримінального кодексу незалежної України, яка проводилась за дорученням Комісії Верховної Ради України з питань правопорядку та боротьби із злочинністю під керівництвом професора В.М. Смітінка.

Видання буде корисне для науково-педагогічних працівників, науковців, аспірантів, практичних працівників правоохоронних органів, адвокатів, суддів, представників громадськості і широкого кола читачів, які цікавляться історією кримінального законодавства України.

УДК 343(477)»1992/1998»(094.4)